

ΒΑΣ. Γ. ΒΑΡΒΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Ο ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΜΕΛΕΤΗ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ
ΤΗΣ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΚΑΠΝΟΥ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΕΒΡΑΒΕΥΘΗ ΥΠΟ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

«Où est le principe
Où est la Justice»
Sismondi

ΑΘΗΝΑΙ
1935

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἀπὸ τοῦ Παγκοσμίου Πολέμου, εὐθύς ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς συνθήκης τῶν Βερσαλλιῶν, κατέστη ἤδη ἐμφανὲς ἡ τεραστία μεταβολὴ ἣτις εἶχεν ἐπέλθῃ εἰς ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως κυρίως ὅμως ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς πολιτικῆς.

Τὰ τεράστια Δημοσιονομικὰ βάρη, ἅτινα ἐκληροδότησεν ὁ Παγκ. Πόλεμος εἰς τοὺς λαοὺς ἀμφοτέρων τῶν παρατάξεων, ἡ ἄμετρος καταστροφὴ τοῦ συσσωρευμένου πλούτου, ὁ ἀχαλίνωτος οἰκονομικὸς ἐθνικισμός, ὅστις ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς νέας πολιτικῆς συνθέσεως τῆς Εὐρώπης, ἡ ἀπώλεια διὰ τὴν διεθνὴ παραγωγὴν τεραστίων ἀγορῶν καταναλώσεως, αἱ στρατιαὶ τῶν ἀνέργων, ἡ νοσηρὰ καὶ ἐν πολλοῖς ἰδικοιολόγητος πεσσιμιστικὴ διάθεσις, ἣτις ἐχαρακτήρισε τὴν ψυχολογίαν τῶν μαζῶν, ἦσαν τὰ πρῶτα ἐκδηλα σημεῖα τῆς ἐπελθούσης μεταβολῆς, ἥς τὰ δυσάρεστα ἀποτελέσματα ἐνετάθησαν καὶ ἐκορυφώθησαν ἀπὸ τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομικῆς Κρίσεως, ἣς ἡ «Καθολικότης» οὐδενὸς διαφεύγει τὴν προσοχὴν.

Ἡ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἐπελθοῦσα διατυραχὴ τοῦ συστήματος τῆς διεθνoῦς οἰκονομίας εἶναι βαθυτάτη, ἡ δὲ σύγχισις καὶ ἀναταραχὴ, ἣτις ἐκ τούτου ἐπεκράτησεν εἶναι ἀφάνταστος, ἐγγίζουσα τὰ ὅρια τῆς ἀναρχίας.

Προβλήματα πολὺπλοκα καὶ καταστάσεις ἀνώμαλοι ἀπαιτοῦν νέας νοοτροπίας καὶ νέας μεθόδους δράσεως ἀποτελεσματικῆς καὶ ἀναλόγους πρὸς τὰς δημιουργηθείσας νέας συνθήκας ἐν τῇ παραγωγῇ.

Εἰς τὴν ἐπιστήμην ἥδη ἐναπόκειται νὰ κανονίσῃ τὴν κίνησιν ταύτην πρὸς τὸ ὀρθὸν καὶ δίκαιον καὶ νὰ συντελέσῃ κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὴν ἐπανάνοδον τὴν ταχύτεραν τῆς ὁμαλότητος.

Ἡ Ἑλλάς, ἣτις σημαντικὰς ἐσημείωσε προόδους κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, ἀναπτύξασα οἰκονομικὸν βίον ἱκανοποιητικῶς προηγμένον, εὐρεθεῖσα καὶ αὕτη ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς διεθνoῦς δίνης, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνῃ ξένη πρὸς τὰ ἐκ ταύτης πλήγματος ἢ ἀδιάφορος πρὸς τὰ δημιουργηθέντα τεράστια προβλήματα.

Ἡ δὲ ἐπιτακτικὴ δι' αὐτὴν προβάλλει ἡ ἀνάγκη τῆς οἰκονομικῆς ὁργανώσεως τῶν παραγωγικῶν τῆς δυνάμεων καὶ τῆς ὁλοκληρώσεως τοῦ συστήματος τῆς ἐθνικῆς τῆς οἰκονομίας, ὑπὸ τὸ πρῶσιμα τῶν ἐπικρατουσῶν νέων ἀντιλήψεων.

Ἐκ τῶν αἰτίων τούτων ἀγόμενοι, προέβημεν εἰς τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην, τοῦ σημαντικωτέρου διὰ τὴν ἐθνικὴν μας οἰκονομίαν, ἀλλὰ καὶ μᾶλ-

λον πληγέντος ἐκ τῆς κρίσεως, προϊόντος τῆς Ἑλληνικῆς γῆς τοῦ «Καπνοῦ» καὶ τῶν πρὸς τοῦτον συνεχομένων οἰκονομικῶν προβλημάτων, ἰδίως δὲ τοῦ τῆς καταλληλοτέρας δι' αὐτὸν οἰκονομικῆς ὀργανώσεως ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς συγχρόνου πραγματικότητος, ἐλπίζοντες ἐν τούτῳ καὶ ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεών μας, ὅτι θὰ συντελέσωμεν κατὰ τι εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ ὅλου ζητήματος, πρὸς τὴν εὐτυχεστέραν δι' αὐτὸ λύσιν.

Τὴν ὅλην μελέτην διηρέσαμεν, ἐκ λόγων ἀποκλειστικῶς μεθοδολογικῆς σκοπιμότητος εἰς δύο μέρη.

Εἰς τὸ I μέρος ἐρευνῶμεν τὰ «πραγματικὰ δεδομένα», τοῦ ὑπὸ κρίσιν θέματος, ἐξετάζοντες ἕκαστον ζήτημα κεχωρισμένως κατὰ τὴν φυσικὴν ὁμωσὶ τούτων σειρὰν καὶ ἐν εἰδικῇ δι' ἕκαστον κεφάλαιον, συμπληρούντων ἐν τῷ συνόλῳ τῶν ὁλόκληρον τὸν κύκλον τῆς παραγωγικῆς διαδικασίας τοῦ καπνοῦ.

Οὐδενὸς διαφεύγουν τὴν προσοχὴν αἱ δυσκολίαι αἱ συναντῶντις διὰ τοιαύτας λεπτῆς φύσεως ἐρεῦνας παρ' ἡμῖν λόγῳ τῆς ἐλλείψεως ἀφθόνων καὶ ἐξηκριβωμένων στατιστικῶν στοιχείων, δυσκολίας αἷς ἐπιτείνει ἡ παντελὴς σχεδὸν ἑλλειψὶς σχετικῆς βιβλιογραφίας. Καίτοι τὰ χρησιμοποιηθέντα παρ' ἡμῶν στοιχιστ. στοιχεῖα ἀνεζητήσαμεν παντοῦ ὅπου ἦτο' δυνατόν νὰ ἀνευρεθῶσι τοιαῦτα, ὑπεβάλομεν ταῦτα εἰς τὴν βίβλιν τῆς ἀυστηροτέρας ἐπαληθεύσεως διὰ συγκρίσεως καὶ παρσβολῆς πρὸς τὰς πληροφορίας διαφόρων συγχρόνων πηγῶν.

Εἰς τὸ II μέρος ἀσχολούμεθα μὲ τὰ «θεωρητικὰ δεδομένα» τὰ ὅπως δῆποτε σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν φύσιν τοῦ προβλήματος καὶ τοῦτο ἵνα ὁ προτεινόμενος ἐν τέλει τύπος οἰκονομικῆς ὀργανώσεως τοῦ καπνοῦ θεωρητικῶς καὶ πραγματικῶς θεμελιούμενος προκίψῃ ὥς ἡ μᾶλλον φυσικὴ καὶ ἀβίαστος τοῦ προβλήματος λύσις.

Ἡ μελέτη προῆλθεν ἀπὸ τὸ φροντιστήριον Δημοσίας Οἰκονομίας τοῦ καθηγητοῦ κ. Ἀ. Σίδερη ἐν τῇ Παντείῳ Σχολῇ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν.

Β. Γ. Β.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Ἡ οἰκονομικὴ θέσις τοῦ καπνοῦ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἐλληνικῆς οἰκονομίας.

Ἡ οἰκονομικὴ σημασία τοῦ καπνοῦ καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς ἑλλην. οἰκονομίας, εἶναι γνωστὴ γενικῶς καὶ θὰ ἀποτελῇ κοινοτυρίαν ἡ ἐπανάληψις τούτου. Ἐκεῖνο ὅπερ ἡμεῖς ἐν προκειμένῳ θὰ ἐπιχειρήσωμεν εἶναι ἡ παρακολούθησις τῶν ἐναλασσομένων φάσεων καὶ τῆς διαρκῶς μεταβαλλομένης θέσεως τοῦ καπνοῦ ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν διεθνῶν κυρίως οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ὅφ' ὧν κατὰ κύριον λόγον ἐπηρεάζεται προῖδόν τῆς σημασίας καὶ τῆς φύσεως τοῦ καπνοῦ.

Μέχρι τοῦ 1900 ἡ συμβολὴ τοῦ καπνοῦ εἰς τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν ἦτο σχετικῶς μικρὰ σχεδὸν ἀσήμαντος. Ἀπὸ τὸ 1901 ὅμως καὶ ἐφεξῆς ἡ σημασία τοῦ καπνοῦ αὐξάνει μέχρι τοῦ 1914 ὅποτε διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν νέων χωρῶν, αἵτινες ἦσαν καὶ αἱ κυρίως παραγωγοὶ ἐκλεκτῶν ποιότητων δίδεται νέα ὠθήσις εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ αὐξανομένης παραλλήλως τῆς ἐξαγωγῆς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς διαρκῶς αὐξανομένης ζητήσεως καλῶν ποιότητων Ἀνατολικῶν καπνῶν ὑπὸ Διεθνoῦς ἀγορᾶς οὕτω.

ἐπὶ συνολ.ἐξαγ.				ἐξηχθῆσ.καπνὰ τῆς ὅλ. ἐξαγ.			
Τὸ 1891	»	»	» Δρ.	107.489.713	»	» Δρ.	2054799 1.91ο ο
» 1901	»	»	»	93.993.818	»	»	4100827 4.36ο ο
» 1911	»	»	»	140.902.651	»	»	17698731 12.56ο ο
» 1921	»	»	»	947.728.503	»	»	278838000 29.42ο ο
» 1927	»	»	»	5945.693.000	»	»	3975000000 66.85ο ο
» 1930	»	»	»	5985.686.000	»	»	3400000000 56.80ο ο
» 1931	»	»	»	4202.429.000	»	»	2109674653 50.20ο ο
» 1932	»	»	»	4759.000.000	»	»	1829806257 38.45ο ο

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφαίνεται σαφῶς ἡ ἐν ἀναλογίᾳ μεγίστη καὶ βαρύνουσα συμμετοχὴ τοῦ καπνοῦ εἰς τὸ σύνολον τῶν Ἑλλ. ἐξαγωγῶν.

Υπερβάσα ἤδη ἀπὸ τοῦ 1927 κατὰ πολὺ τὰ 50ο|ο τούτων, κατέλαβεν ἐντὸς τῆς τελευταίας μόνον δεκαετίας τὴν πρώτην θέσιν ἔναντι τῶν ἄλλων ἐξαγομένων ἐθνικῶν μας προϊόντων, καταστάς οὕτω τὸ πολυτιμότερον μεταξὺ τούτων.

Κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῆς κρίσεως ὁ καπνὸς διατηρῶν πάντοτε τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐξαγομένων γεωργικῶν προϊόντων

μας ἐκυμάνθη κατ' ἀξίαν καὶ βάρος ἐν σχέσει πρὸς τὰ κυριώτερα ἐκ τούτων ὡς ἀκολούθως.

1931

1932

Εἶδη	Παράγ. εἰς τόνους	ἐξαγ. εἰς τόνους	ἀξία ἐξαγ. εἰς ἐκ Δρχ.	Παράγ. εἰς τόνους	ἐξαγ. εἰς τόνους	ἀξία ἐξαγ. εἰς ἐκ Δρχ.
1) Καπνὸς	43.215	43.044	2.248.6	26.300	35.302	1.172.2
2) Σταφ. Κορινθ. καὶ Σουλτ.	100.800	79.733	933.6	103.077	87.755	692.-
3) Ἐλαιόλαδον	103.699	11.242	119.6	116.984	27.777	245.8
4) Σῦκα	15.100	9.644	46.4	25.625	9.313	53.2
5) Γλεῦκος καὶ Οἶνοι	235.305	41.354	178.4	293.145	39.123	89.1
	498.819	185.057	3.526.6	655.131	209.270	2.253.3

Δολλ. 45.6

Δολλ. 16.8

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος δύναται τις νὰ συναγάγῃ σαφῇ συμπεράσματα ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς διεθνοῦς οἰκονομικῆς κρίσεως ἐπὶ τῆς τῆς ἐθνικῆς μας οἰκονομίας ὡς καὶ τὸν βαθμὸν ἐξαρτήσεώς μας ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐξαγόμενα γεωργικὰ μας προϊόντα ὧν τὸ ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς των συναλλαγματικὸν ἔσοδον ἐμειώθη ἐντὸς δύο μόνον συνεχῶν ἐτῶν τοῦ 1931 καὶ 1932 κατὰ Δολλ. 28.800.000 ἤτοι κατὰ 63.96 οἰο ἐνῶ ἢ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν μας τῶν δύο τούτων ἐτῶν ἐπελθοῦσα μείωσις εἰς συνάλλαγμα ἐξωτερικὸν ὑπολογιζομένη ἦτο Δολλ. ἐκ. 20.6 ἤτοι μείωσις 35 οἰο. Ὁ μέσος ὅρος τῶν ἐτησίων ἐξαγωγῶν μας κατὰ τὴν πενταετίαν 1926—30 ἦτο Δολλ. 79.68 ἐκ. ἔναντι Δολλ. 54.6 ἐκ. διὰ τὸ 1931 καὶ Δολλ. 35.45 ἐκ. 1932.

Εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὑπολογίζοντες τὴν ἐπελθοῦσαν μείωσιν ἔχομεν: 47.87 οἰο.

Ἵνα κατανοηθῇ καλλίτερον ὁ ἀντίκτυπος ὃν ἔσχεν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς μας οἰκονομίας ἡ πτώσις αὕτη, προσθέτομεν ὅτι τὸ 1)3 τοῦ Ἑθνικοῦ μας εἰσοδήματος προέρχεται ἐκ τῆς γεωργίας τὰ δὲ 70 οἰο (ἐξ ὧν 50 οἰο ὁ καπνὸς) τῶν ἐξαγωγῶν ἀποτελοῦνται ἐκ προϊόντων τοῦ ἐδάφους.

Τὴν δυσαναλόγως μεγάλην εἰς τόσον χρονικὸν διάστημα πτώσιν τοῦ ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς των κυριωτέρων γεωργικῶν μας προϊόντων ἔσοδου εἰς συνάλλαγμα προεκύλεσεν 1) ἡ τεραστία πτώσις τοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν ἐν τῇ διεθνεί ἄγορᾷ ἣτις κατὰ κύριον λόγον ἐπληξεν σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν καπνὸν μας, ὅστις λόγῳ ἀκριβῶς τῆς ἐξαιρετικῆς του θέσεως ἡσθάνθη βαρύτερον τὸν ἀντίκτυπον τῆς κρίσεως. Οὕτω ἐνῶ προπολεμικῶς αἱ τιμαὶ καπνῶν Ἀνατολ. Μακεδονίας καὶ Θράκης ἐκυμαίνοντο περὶ τὰ Δολλ. 3—5 κατ' ὀκτῶν, ἤδη ταῦτα τιμῶνται περίπου Δολλ. 0.28 κατ' ὀκτῶν. Παράλληλος ὑπῆρξεν ἡ πτώσις καὶ τῶν λοιπῶν γεωργικῶν μας προϊόντων. Ἡ Κορινθιακὴ σταφὶς τῷ 1913 ἐτιμᾶτο Δολλ. 32,6 καθ' ἑνετ. χίλτρον, τῷ 1919

ἐτιμᾶτο Δολλ. 120, τῷ 1931 ἐτιμᾶτο ἐν Πάτραις Δολλ. 39,55 καὶ τῷ 1932 Δολλ. 18—49. Τὸ ἔλαιον ὅπερ τὸ 1928 ἐτιμᾶτο Λίρ. 65 κατὰ τόννον τὸ 1929 κατήλθεν εἰς Λίρ. 52, τὸ 1930 εἰς Λίρ. 35 καὶ τὸ 1932 εἰς Λίρ. 32 καὶ τοῦτο παρὰ τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ἐπελθούσαν μείωσιν τῆς ἀνταλλακτικῆς ἱκανότητος τῆς Ἀγγλικῆς λίρας λόγῳ τῆς ἄρσεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς χρυσῆς βάσεως κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1931.

2) Ἡ συνεπεία τῆς κρίσεως σημειωθείσα μείωσις τῆς διεθνoῦς καταναλωτικῆς ἱκανότητος ὀφειλομένης εἰς τὴν γενικὴν μείωσιν τῶν εἰσοδημάτων. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ διεθνὴς καπνοβιομηχανία προσαρμοζομένη πρὸς τὰς δημιουργηθείσας νέας δι' αὐτὴν καταναλωτικὰς συνθήκας ἐστράφη πρὸς τὰς κατωτέρας κυρίως ποιότητος εὐθηνὰ Ἀμερικανικὰ καὶ Ἀφρικανικὰ καπνὰ περιορίσασα σημαντικῶς τὸ πρὸς ἀνάμειξιν ποσοστὸν τῶν Ἀνατολικῶν τοιούτων.

3) Τέλος ἡ κατὰ 60 ο]ο ὑποτίμησις τῆς διανομισματικῆς τιμῆς τῆς δραχμῆς συνεπεία τῆς ἄρσεως αὐτῆς ἀπὸ τῆς χρυσῆς βάσεως κατὰ τὴν 26 Ἀπριλίου 1932 δυνάμει τοῦ Νόμου 5422 ἐπηρέασεν σημαντικώτατα τὰς τιμὰς τοῦ καπνοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἐξ αὐτοῦ συναλλαγματικὸν ἔσοδον τῆς χώρας. Αἱ εἰς δραχμὰς τιμαὶ αἵτινες ἐπετεύχθησαν ὑπὸ τῶν παραγωγῶν ἀναγόμεναι εἰς σταθεροποιημένας τοιαύτας παρουσιάζουν μείωσιν πλέον τῶν 50 ο]ο κατὰ τὸ 1932.

Καὶ μολονότι τοῦτο ἔχει ἐνδεχομένως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἐξαγωγικῆς ἱκανότητος τοῦ καπνοῦ λόγῳ ἀσκήσεως συν)κοῦ (dumping) «ντάμπινγκ» ὡς τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τῆς κατὰ 17 ο]ο μόνον μειώσεως τῆς ἐξαγωγῆς καπνοῦ κατὰ τὸ 1932 ἔναντι τοῦ 1931 παρὰ τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐκορυφώθησαν διεθνῶς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκ τῆς κρίσεως πληγμάτων, ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγει ἡ ἀληθὴς σημασία τῆς τοιαύτης ἐνισχύσεως τῆς ἐξαγωγικῆς ἱκανότητος τοῦ καπνοῦ, ἥτις ἐπιτυγχάνεται εἰς βάρος τῆς ἐθνικῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐργασίας, ἥς μέγα μέρος διαρρέει εἰς τὸ ἐξωτερικὸν πρὸς ὄφελος τῶν ἀλλοδαπῶν καταναλωτῶν, οἵτινες καρποῦνται ἀδικοιολογήτως ὀλόκληρον σχεδὸν τὴν διαφορὰν μεταξὺ τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητος ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ τῆς ἀνταλλακτικῆς ἱκανότητος ἐν τῷ ἐξωτερικῷ τοῦ ὑποτιμημένου νομίσματός μας, ὡς ἄλλως ἀπέδειξεν ἐπιτυχῶς ὁ γνωστὸς Ἰταλὸς οἰκονομολόγος Achille Loria.

Τοῦτο καταφαίνεται καλύτερον ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ἑλληνικῶν χονδρικῶν τιμαριθμῶν εἰς χρυσὸν πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς τοιούτους.

Ἔτος βάσεως 1913 : 100	{	Ἡνωμ. Πολιτεῖαι	Νοέμβρ. 1932	Τιμαριθ.	91.50
		Μεγάλη Βρεττανία	Δεκέμβρ. »	»	68.71
		Ἑλλὰς	» »	»	55.38

Ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερος τοῦ ἑλληνικοῦ τιμαριθμοῦ παρακολουθοῦντες

τὴν ἐξέλιξιν διαπιστοῦμεν τὴν μεγάλην πτώσιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀρσεως τῆς χρυσῆς βάσεως καὶ ἐντεῦθεν.

1914	100
1931 Σεπτέμβριος	94.30
1932 Ἰανουάριος	97.75
1932 Δεκέμβριος	55.38

Ἦτοι ἔχομεν ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1932 πτώσιν τοῦ εἰς χρυσὸν χονδρικοῦ τιμαρίθμου κατὰ 43.3 ο]ο.

Ἐὰν εἰς τὰ ἀνωτέρω γενικὰ αἷτια, ἅτινα ἐπληξαν τὸν καπνὸν προσθέσωμεν (*) τοὺς ἀπανταχοῦ ἐγειρομένους τελωνειακοὺς φραγμοὺς πρὸς στήριξιν τῆς ἰδίας ἐκάστου παραγωγῆς ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ὀξυνθέντος οἰκονομικοῦ ἐθνικισμοῦ, τοὺς συν)κοὺς περιορισμοὺς ἅτινας ἐφήρμοσαν ἡδὴ 27 Κράτη ἐξ ὧν 18 Εὐρωπαϊκά, τοὺς ποσοτικὺς τῆς εἰσαγωγῆς περιορισμοὺς (contingentements), ἅτινα εἰσήγαγον ἡδὴ 17 Κράτη, ἐξ ὧν 13 Εὐρωπαϊκά, τὰ καθιερωθέντα συστήματα τῶν εἰς εἶδος ἀνταλλαγῶν (clearing), τὴν ἄρσιν τῆς χρυσῆς βάσεως εἰς 20 Κράτη, ἐξ ὧν 8 Εὐρωπαϊκά, τὴν ἀναστολὴν τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Δημοσίου καὶ ἰδιωτικοῦ χρέους τῶν εἰς 15 μέχρι τοῦδε Κράτη, τέλος δὲ καὶ ἐν συνεχείᾳ πάντων τὴν κατὰ 60 ο]ο ἐντὸς τοῦ 1932 συστολὴν τοῦ ὄγκου τοῦ διεθνοῦς ἐμπορίου καὶ τῶν διεθνῶν μεταφορῶν, ἔχομεν συνοπτικὴν μὲν ἀλλὰ πλήρη τὴν εἰκόνα τῆς διεθνοῦς συγχύσεως, ἣτις προέκυψεν ἐκ τῆς ἐκτραγείσης οἰκονομικῆς θυσέλλης ἰλλὰ καὶ μίαν πρῶτην ἐξήγησιν συγχρόνως τῶν γενικῶν αἰτίων τῆς κρίσεως τοῦ καπνοῦ, καὶ τῆς ὁποίας τὰ εἰδικὰ αἷτια, θέλομεν λεπτομερῶς διερευνήσαι ἐν τοῖς ἐπομένοις κεφαλαίοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙ.

Ἡ παραγωγή τοῦ καπνοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὅλην γεωργικὴν μας οἰκονομίαν.

Ὁ καπνὸς ὡς προϊόν τῆς Ἑλληνικῆς γῆς ἐξεταζόμενος ἐπιβάλλει ἰδιαιτέραν ὅλως προσοχὴν περὶ τὴν ἔρευναν τῶν γαιοοικονομικῶν ὄρων ὑφ' οὓς διατελεῖ τόσον λόγῳ τῆς θέσεως καὶ τῆς σημασίας ἣν μεταξὺ τῶν λοιπῶν κατέχει ὅσον καὶ λόγῳ τῶν πολλαπλῶν καὶ πολυπλόκων προβλημάτων, ἅτινα συνέχονται μὲ αὐτόν.

1. Καλλιερ. διὰ καπνοῦ ἐκτάσεις.

Ἀπὸ ἀπόψεως ἐκτάσεως γεωργουμένης ὁ καπνὸς κατέχει ἡδὴ τὴν 3 θέσιν ἐν τῇ γεωργικῇ μας παραγωγῇ ἀπασχολῶν διὰ τῆς καλλιεργείας του τὰ 5 ο]ο τῆς ὁλικῶς γεωργουμένης ἐκτάσεως.

Μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡ καπνοκαλλιέργεια ἐν Ἑλλάδι ἦτο ἀσήμαντος ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἄλλας καλλιεργείας. Τὸ 1891 ἀνῆρ-

(*) Βλ. Β. Βαρβεροπούλου : Μορφολογικὸς χαρακτήρ τῆς Δ. Οἰκονομικῆς κρίσεως, Ἀθήναι, «Πλούτος» 1931.

χeto εἰς 57.501 μόνον στρέμματα ἀπὸ τοῦ 1900 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν παρατηρεῖται ἀπότομος αὐξήσις τῆς ἐκτάσεως τὸ 1901 ἀνήρχeto ἤδη εἰς 104.444 στρέμματα σημειωθεῖσης ἐντὸς 10ετίας αὐξήσεως 100 ο|ο. Κατὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην δεκαετίαν παρατηρεῖται νέα σημαντικὴ αὐξήσις κατὰ 50 ο|ο. Ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου λόγφ τῆς προσαρτήσεως τῶν νέων καπνοπαραγωγῶν χωρῶν ὁ καλλιεργούμενος ὑπὸ τοῦ καπνοῦ χῶρος αὐξάνει συνεχῶς καὶ κατὰ ρυθμὸν καταπληκτικῶς ταχὺν ἀνελθὼν τὸ 1929, ὁπότε ἐσημειώθη εἰς τὸ μέγιστον αὐτοῦ εἰς 1.282.614 στρέμματα. Οὕτω ἀνυλ. ἐπὶ τῆς ὁλ.

Τὸ 1891 ἐκαλλιεργήθησαν διὰ καπνοῦ 57.501 στρέμ. καλλιεργ. ἐκτάς.

» 1901	»	»	»	104.444	»	
» 1911	»	»	»	150.499	»	1.7 ο ο
» 1921	»	»	»	305.730	»	2.4 ο ο
» 1924	»	»	»	597.208	»	4. ο ο
» 1925	»	»	»	823.272	»	5.6 ο ο
» 1926	»	»	»	615.891	»	3.7 ο ο
» 1927	»	»	»	866.720	»	5.7 ο ο
» 1928	»	»	»	923.588	»	5.9 ο ο
» 1929	»	»	»	1282.614	»	8.3 ο ο
» 1930	»	»	»	985.576	»	5.6 ο ο
» 1931	»	»	»	880.706	»	4.5 ο ο
» 1932	»	»	»	702.465	»	3.6 ο ο

Ἦτοι παρατηρεῖται μέχρι μὲν τοῦ 1929 σταθερὰ καὶ συνεχὴς κατ' ἔτος αὐξήσις τῆς ἐκτάσεως, ἀπὸ τοῦ ἔτους ὅμως τούτου ἡ καμπύλη σημειοῖ τὴν κατιοῦσαν σταθερῶς. Οὕτω τὸ 1932 ἐσημειώθη πτώσις τῆς καλλιεργηθείσης ἐκτάσεως ἔναντι τοῦ 1931 κατὰ 20.24 ο|ο ἔναντι τοῦ 1930 κατὰ 28.73 ο|ο καὶ ἔναντι τοῦ 1929 κατὰ 45.24 ο|ο. Τὰ αἷτια τοῦ γεγονότος τούτου θέλομεν ἐρευνήσῃ ἀμέσως κατωτέρω.

2. Ποσοτικὴ παραγωγή καπνοῦ.

Ἐξετάζοντες, ἀπὸ ἀπόψεως ποσοτικῆς παραγωγῆς, τὸν καπνὸν διαπιστοῦμεν ἀνάλογον, πρὸς τὰς καλλιεργουμένας ἐκτάσεις, αὐξῆσιν. Οὕτω ἔχομεν:

Τὸ 1901	παραγωγή καπνοῦ	7.000.000	κιλά (περίπου)
» 1912	»	14.000.000	»
» 1914	»	37.500.000	»
» 1919	»	29.694.000	»
» 1920	»	31.683.600	»
» 1921	»	23.353.600	»
» 1922	»	25.790.000	»
» 1923	»	57.773.200	»
» 1924	»	50.297.200	»
» 1925	»	60.826.700	»
» 1926	»	61.380.400	»
» 1928	»	53.288.035	»
» 1929	»	79.263.718	»
» 1930	»	64.125.973	»
» 1931	»	42.635.502	»
» 1932	»	27.581.230	»

Ἦτοι ἡ μέση ἐτησία παραγωγή τῆς τελευταίας πενταετίας (1928—32) ἦτο 53.374.000 χιλιόγ. ἔναντι 51.210.000 χιλ. τῆς προηγούμενης πενταετίας (1922—1926).

Ἡ μέχρι τοῦ 1914 παρατηρουμένη αὔξησις ἰόσον τῆς κολλιεργουμένης ἐκτάσεως ὅσον καὶ τῆς παραγομένης ποσότητος καπνοῦ δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι εἶναι ὁμαλὴ ὀφειλομένη εἰς τὴν κανονικὴν αὔξησιν τῆς ζητήσεως τόσον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὅσον καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ἀπὸ τοῦ 1914 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν ἡ παρατηρουμένη ἀπότομος αὔξησις δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἄλλα αἷτια καθαρῶς ἐσωτερικῆς φύσεως ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, συνεπείᾳ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων, ἀρξαμένην νέαν διὰ τὴν χώραν μας οἰκονομικὴν περίοδον καὶ νέας διαμορφώσεως τῆς συνθέσεως, ἐν γένει τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς τῆς ζωῆς. Οὕτω ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ προσάρτησις εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν νέων χωρῶν, αἵτινες ἦσαν ἤδη καπνοπαραγωγοί, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ 1914 ἀρξαμένη εἰσροὴ εἰς Ἑλλάδα προσφυγικῶν ὁμογενῶν πληθυσμῶν ἰδίως δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ 1922 καὶ ἐντεῦθεν συμπαγῆς ἐγκατάστασις πληθυσμῶν καταγομένων ἐκ καπνοπαραγωγῶν ὠσαύτως χωρῶν καὶ κατὰ συνέπειαν γνωριζόντων καλῶς τὴν καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ, εἰς ἣν καὶ ἐπεδόθησαν ἀμέσως, ἀπετέλεσεν τὰς κυρίως αἰτίας τῆς ἀποτόμου αὔξεσως τῆς Ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς. Ἐκτὸς ὅμως τῶν λόγων τούτων ἐπέδρασεν ἰσχυρῶς καὶ ἡ ἐν γένει πυρατηρουμένη ἐν Ἑλλάδι στενότης τοῦ γεωργικοῦ κλήρου.

**Πίναξ παραγωγῆς καπνοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν
κατὰ διαμερίσματα (*)**

	1928	1929	1930	1931	1932
Δ. Θράκη	4.349.593	5.135.237	3.927.309	3.059.278	1.889.824
Ἀν. Μακεδον.	14.790.741	21.890.449	16.194.751	12.333.899	7.068.304
Κεντ. Δ. Μακ.	8.415.605	14.741.243	7.964.398	4.029.758	2.428.080
Θεσσαλία	2.703.024	4.268.972	4.832.752	3.707.661	3.443.704
Φθιωτ. Φωκίς	807.176	1.089.242	1.698.872	1.489.286	1.060.426
Ἀττικὴ Βιωτ.	744.050	1.112.397	1.502.082	523.827	120.200
Αἰτωλ. Ἀχαρ.	4.735.418	7.089.384	6.701.014	3.962.346	3.405.368
Ἡπειρος	222.634	598.661	467.337	265.510	150.779
Πελοπόννησος	1.425.282	1.548.694	2.341.201	1.059.547	878.638
Νῆσοι	3.437.754	4.450.501	4.568.701	2.927.874	1.093.196
	41.631.277	61.924.780	50.098.417	33.358.985	21.518.519

Ἡ ἀνεπάρκεια αὕτη τοῦ κλήρου ἐν Μακεδονίᾳ ἰδίως καὶ Θράκῃ συντελοῦσῶν καὶ τῶν ὑφισταμένων εὐνοϊκῶν εἰς τὰς περιφερείας ταύτας γεωλογικῶν καὶ κλιματολογικῶν συνθηκῶν, ὥθησαν τοὺς γεωργικοὺς πληθυσμοὺς

(*) Εἰς ὁμάδας

πρὸς τὴν μονοκαλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ μὲ ὅλας τὰς ἐνδεχομένας ἐκ τούτου δυσαρέστους συνεπειάς. Οἱ λόγοι οὗτοι συντελοῦσης καὶ τῆς σταθερῶς αὐξανομένης ζητήσεως ὑπὸ τῆς Διεθνoῦς Βιομηχανίας Ἀνατολικῶν καπνῶν λόγῳ τῆς αὐξανομένης χρησιμοποίησεως τοῦ σιγαρέττου ἀπετέλεσαν τὸ κίνητρον τῆς μέχρι τοῦ 1929 συνεχῶς αὐξανομένης Ἑλληνικῆς καπνοπαραγωγῆς. Τὸ ἔτος ὅμως τοῦτο ὡς γνωστὸν σημεῖοι καμπὴν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων πέντε ἐτῶν. Ἀπὸ τοῦ Αὐγούστου τοῦ ἔτους τούτου ἤρχισεν ἐκδηλουμένη ἔμφανως πλέον ἢ Διεθνῆς Οἰκονομικὴ κρίσις ἣς τὰ ὀδυνηρὰ ἀποτελέσματα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀφήσουν ἀνεπηρέαστον τὸν καπνόν. Ἡ μείωσις τῆς ζητήσεως, ἡ πτώσις τῶν τιμῶν καὶ τὰ συσσωρευόμενα ἀποθέματα παλαιῶν ἐσοδειῶν, ἐξηνάγκασαν τὴν Ἑλληνικὴν καπνοπαραγωγὴν εἰς ὑποχώρησιν. Τὸ 1930 σημεῖοι πτώσιν ἔναντι τοῦ 1929 κατὰ 19 ο/ο, τὸ 1931 κατὰ 42, 32 ο/ο καὶ τὸ 1932 κατὰ 65 ο/ο.

Ἐρευνῶντες ἐν συγκρίσει τὴν παραγωγὴν καὶ τῶν λοιπῶν παραγουσῶν ἀνατολικά καπνὰ χωρῶν κατὰ τὸ διάστημα τῶν πέντε τελευταίων ἐτῶν παρατηροῦμεν, ὅτι, καὶ αὗται ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἢ παρεμφερεῖς οἰκονομικὰς συνθήκας τελοῦσαι ἐμείωσαν τὴν εἰς καπνὰ παραγωγὴν τῶν κατὰ τὴν αὐτὴν περιπὺ κλίμακα. Οὕτω ἔχομεν.

	Παραγωγή εἰς χιλιόγραμμα				
	1928	1929	1930	1931	1932
Ἑλλάς	53,288.035	79,263.718	64.125.973	42,635.502	27,581.230
Τουρκία	35.000.000	40.000.000	46.500.000	40.000.000	21.000.000
Βουλγαρία	15.762.700	32.777.600	26.835.950	31.498.000	15.000.000
Γιουγκοσλ.	6.687.412	15.429.871	15.824.739	—	—

Ἀνατρέχοντες πάντως εἰδικῶς εἰς παλαιότερας στατιστικὰς τῆς Βουλγαρικῆς καπνοπαραγωγῆς, παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη εὑρεθεῖσα κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ὑπὸ ἐξαιρετικῶς ὀλως συνθήκας ἠδύνηθη δυσαναλόγως ὑπερβῆσα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν καπνοπαραγωγὴν. Μετὰ ὅμως τὸν πόλεμον πεισθεῖσα ὑπὸ τῶν διαμορφωθείσων νέων διεθνῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ἐμειώθη καὶ κάτω τοῦ ἡμίσεως τῆς Ἑλληνικῆς παραγωγῆς.

Ἐν συνόλῳ ἡ παραγωγὴ Ἀνατολικῶν καπνῶν κατὰ τὰ 5 τελευταῖα ἔτη ἐκυμάνθη ὡς ἀκολουθῶς εἰς χιλιόγραμμα.

1928	1929	1930	1931	1932
112.738.147	167.471.181	152.286.662	114.583.509	63.581.230

Ἡδὴ ἐξ ὅλων τῶν παραγουσῶν ἀνατολικῶν καπνῶν ἡ Ἑλλάς καταλαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν καλύψισα τὸ

1928	1929	1930	1931	1932
49 ο/ο	47.3 ο/ο	41.8 ο/ο	37.2 ο/ο	33.8 ο/ο

Αἱ στατιστικαὶ τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς καπνῶν παρουσιάζουν μεγάλην διαφορὰν μεταξὺ τῶν ὥστε νὰ παρέχουν πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν ἐξακριβωσιν αὐτῶν. Τὸ γρ. Πρ. Καπνοῦ Θεσ/νίκης ὑπολογίζει ταύτην ἐτησίως

κατὰ μέσον ὄρον εἰς 2.200.000.000. περίπου κιλά ἔναντι 1.396.160.000 τοῦ 1913, τὸ ποσὸν τοῦτο συμπίπτει καὶ πρὸς τὸ ἐν τῇ Οἰκονομικῇ Ἐπετηρίδι (1930) ὑπολογιζόμενον.

Ἀντιθέτως, αἱ συνήθως ἐξηκριβωμένοι στατιστικαὶ τοῦ Annuaire internationale de Statistique Agricole (Rome) (1930—1931 σελ. 209) ἀναβιβάζουν τὸ σύνολον τῆς παγκοσμίου καπνοπαραγωγῆς εἰς μόνον 1.940.000.000 κιλά ἔναντι 847.509.000 κιλῶν διὰ τὸ 1909—1913. (Τὸ γεγονὸς ὅτι ἐλλείπουναι τὰ δεδομένα δευτερευουσῶν τινων καπνοπαραγωγῶν χωρῶν καὶ ἡ Jamaïque καὶ ἡ Costa Rica, δὲν δύναται νὰ ἀλλοιώσῃ οὐσιωδῶς τὰ δεδομένα ταῦτα).

Πρὸς τὰ δεδομένα ταῦτα πλησιάζουν αἱ στατιστικαὶ πληροφορίες τοῦ Annuaire Jatrbuch für dos Deutsche Reich καὶ τοῦ Annuaire Statistique de la S.D.N. ἀναβιβάζουσαι ταύτην εἰς 1.790.000.000 κιλά.

Εἰς τὴν ποσότητα ταύτην συμμετέχουν ἡ Ἀσία κατὰ τὰ 44 οἱο περίπου ἡ Ἀμερικὴ κατὰ τὰ 37 οἱο ἡ Εὐρώπη κατὰ 16 οἱο ἡ Ἀφρικὴ κατὰ 3 οἱο. Ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς τὰ Ἀνατολικά καπνὰ (πλὴν τῶν τῆς Νοτίου Ρωσσίας) καλύπτουν περίπου τὸ 1928 τὰ 5 οἱο 1929 τὰ 8 οἱο 1930 7 οἱο 1931 τὰ 5 οἱο τὸ 1932 ἐκαλύψαν μόνον τὰ 3 οἱο περίπου.

Ἡ Ἑλλάς ἰδιαιτέρως ἐξεταζομένη καλύπτει ἐπὶ τοῦ συνόλου τῆς παγκοσμίου καπνοπαραγωγῆς τὸ 1918 τὰ 268 οἱο τὸ 1929 3, 5 οἱο τὸ 1930 τὰ 2,9. 1οἱο τὸ 1931 τὰ 1. 91οἱο καὶ τὰ 1932 μὲ τὰ 1. 25 οἱο. Ἐπὶ τῆς συνόλου καπνοπαραγωγῆς τῆς Εὐρώπης πρώτη ἔρχεται ἡ Ρωσσία μὲ 136.000.000 κιλά καὶ ἀμέσως δευτέρα ἡ Ἑλλάς ἥτις σημειωτέον ἐν ἀναλογίᾳ πληθυσμοῦ καὶ ἐκτάσεως ἔρχεται διεθνῶς πρώτη.

3. Ἀξία γεωργικῆς παραγωγῆς καπνοῦ

Ἐξεταζομένη ἤδη ἡ Ἑλληνικὴ καπνοπαραγωγή ἀπὸ ἀπόψεως ἀξίας ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ συνόλου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς, παρουσιάζει τὰς ἐξῆς διακυμάνσεις κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν (*).

Ἔτος	Ἀξία ὅλικ. παραγ.	ἀξία παραγ. καπνοῦ	οἱο
1928	11268 ἑκατομ.	2143.8	19 οἱο
1929	8462 »	1943.5	23 οἱο
1930	7776 »	1846.3	23.4 οἱο
1931	7494.2 »	1073.0	14.3 οἱο
1932	9686.3 »	769.3	8.0 οἱο

Δεδομένου ὅμως ὅτι τὰ καπνὰ ἐκάστης ἐσοδείας ὥς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ προϊόντος δὲν πωλοῦνται ἀμέσως κατὰ τὴν ἐπομένην καπνικὴν περίοδον, ἀλλὰ παραμένουν ἀπώλητα, συμβέει δὲ ὥστε εἰς χεῖρας τῶν καπνοπαραγωγῶν νὰ παραμένουν καπνὰ δύο ἢ τριῶν περίπου ἐσοδειῶν, δέον νὰ ἐξακριβώσωμεν εἰς ἐκάστην περίοδον ποῖα ἀκριβῶς ποσότης καπνῶν ἐπωλήθη ὑπὸ τῶν παραγωγῶν ἀνεξαργήτου ἐσοδείας, ἵνα ἴδωμεν τὸ πραγματικὸν ἔσο-

(*) Γεωργικ. Κτηνοτροφ. στατιστ. (Πίναξ 12)

δον ἐκ καπνοῦ ὅπερ περιήλθεν εἰς χεῖράς των. Οὕτω κατὰ πέντε τελευταία ἔτη ἔχομεν.

Πωληθ. ποσότης εἰς ὄκ. Εἰσπρ. ἀξία εἰς Δρχ. Μέση χωρικ. τιμὴ κατ' ὄκῶν

1932	38.856.543	811.403.657	20.88
1931	39.270.431	1 072.072.676	27.30
1930	49.794.427	1.578.021.748	31.69
1929	40.770.010	1.779.994.689	43.66
1928	53.205.252	2.365.527.282	44.46

Ἐὰν ὅμως θέλομεν νὰ ἐξακριβώσωμεν πρῶγματι τὸ ἐκ τοῦ καπνοῦ συνολικὸν ἐθνικὸν εἰσόδημα ἑτησίως, δεόν νὰ αὐξήσωμεν τὰ εἰς δρχ. ποσὰ τοῦ πίνακος κατὰ 80 οἷο εἰς ὅσα ἐγένετο δεκτὸν ὅτι, συμποσοῦνται πάντα τὰ βαρύνοντα τὸν καπνὸν μέχρι τῆς ἐξαγωγῆς του ἔξοδα ἤτοι: ἔγγειος φόρος, ἐμπορικὸν κέρδος, μεταφορά, τόκοι, δαπάναι ἐπεξεργασίας κλπ. (Οἰκονομικὴ Ἐπετηρὶς 1931 σελ. 78) ὁπότε ἔχομεν:

1932	Δρχ.	1.459.826.582
1931	»	1.929.730.820
1930	»	2.840.439.148
1929	»	3.203.990.441
1928	»	4.257.949.106

4. Σχέσις μεταξὺ καπνοκαλλιεργ. ἐκτελ. καὶ καπνοκαλλιεργητῶν.

Ἐρευνῶντες ἤδη ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμοῦ καλλιεργητῶν ἀπασχολουμένων εἰς τὴν καπνοκαλλιέργειαν ἔχομεν:

1924	146.065	1929	194.776
1925	166.793	1930	160.107
1926	146.908	1931	131.441
1927	173.889	1932	111.255
1928	169.496		

Ἦτοι παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν καπνοκαλλιεργητῶν βαίνει σχεδὸν παραλλήλως πρὸς τὴν καπνοκαλλιεργουμένην ἔκτασιν καὶ τὴν ποσοτικὴν παραγωγὴν τοῦ καπνοῦ. Τοῦτο δὲ εἶναι εὐνόητον προκειμένου περὶ προϊόντος ὡς ὁ καπνὸς οὐ ἢ καλλιέργεια ὡς διεξάγεται ἤδη εἶναι κυρίως ἐκτατική.

Ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι ἡ ὑφισταμένη ἀναλογία καπνοκαλλιεργουμένης ἔκτασεως κατὰ καπνοκαλλιεργητὴν. Οὕτω:

1924	Στρέμμ.	4.1	1929	Στρέμμ.	6.5
1925	»	4.9	1930	»	6.1
1926	»	4.1	1931	»	6.7
1927	»	4.9	1932	»	6.3
1928	»	5.4			

(*) Ἡ ἀξία τῆς παραγωγῆς ὑπελογίσθη βάσει τῶν ἐπιτεχνητῶν κατ' ἔτος μέσων χωρικῶν τιμῶν πωλήσεως καὶ οὐχὶ τῶν ἐμπορικῶν τοιοῦτων ἀνεξαρτήτως δὲ ἐσοδείας ἢ περιφερείας καπνοῦ.

Ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῦθεν παρατηρεῖται μία αὐξησης τῆς ἀναλογούσης κατὰ καπνοκαλλιεργητὴν ἐκτάσεως ὅπερ σημαίνει, δεδομένου ὅτι ὁ καλλιεργ. κλῆρος ἔμεινεν ὁ αὐτός, ὅτι οἱ καπνοκαλλιεργηταὶ ἀφήρσαν ἐξ ἄλλων καλλιεργειῶν ἐδάφη ἀποδώσαντες ταῦτα εἰς τὴν καλλιέργειαν ὡς ἀποδοτικωτέραν. Ἐν τούτοις νομίζομεν ὅτι ἡ παρατηρηθεῖσα ὡς ἄνω αὐξησης ὀφείλεται ἐν μέρει καὶ εἰς ἄλλο αἷτιον. Ἀπὸ τοῦ 1930 ἤρχισεν ὡς γνωστὸν λειτουργοῦσα ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα ἣτις ἤρχισεν τὴν συστηματικὴν χορήγησιν καλλιεργητικῶν δανείων βάσει τῶν καλλιεργηθέντων στρεμμάτων. Οἱ καλλιεργηταὶ διὰ τὰ ἐπιτύχουν μεγαλυτέραν δανειακὴν ἐνίσχυσιν καὶ μάλιστα ἐπὶ λογικῷ τόκῳ, ἐδήλουν μεγαλυτέραν ἐκάστοτε ἔκτασιν ἐκείνης ἣν πράγματι ἐπρόκειτο νὰ καλλιεργήσουν διὰ καπνοῦ. Συνεπῶς ἡ ἐν τῷ πίνακι ἀναλογία κατὰ καλλιεργητὴν δέον νὰ μειωθῇ κατὰ τι διὰ τὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ 1930 καὶ ἐντεῦθεν.

5. Μέσον ἐτήσιον εἰσόδημα κατὰ καπνοκαλλιεργητὴν.

Ἐξ ἴσου ὅμως ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ ἐξέτασις τοῦ ἀναλογούντος κατὰ καπνοκαλλιεργητὴν εἰς δραχμὰς ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος βάσει τῆς χωρικῆς ἀξίας τοῦ παραγωμένου ἐτησίως καπνοῦ.

1924 ἀναλ. ἀξία κατὰ καλλιεργ.	9.906	1929 ἀναλ. ἀξ. κατὰ καλλ.	9.976
1925 » » » »	9.000	1930 » » » »	11.532
1926 » » » »	12.735	1931 » » » »	8.165
1928 » » » »	12.647	1932 » » » »	6.918

Τὰ ποσὰ ταῦτα τοῦ ἀνωτέρω πίνακος δυνατόν νὰ μὴ ἐπραγματοποιήσαν ἐξ ὁλοκλήρου ἐντὸς τοῦ ἀντιστοίχου καλλιεργητικοῦ ἔτους, δεδομένου ὅτι ὡς ἐσημειώσαμεν καὶ ἀνωτέρω ἐκάστη ἐσοδεία καπνοῦ δὲν διατίθεται ἐξ ὁλοκλήρου ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους τῆς παραγωγῆς της (*).

6. Μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις καπνοῦ.

Σπουδαῖον ζήτημα διὰ τὴν γεωργικὴν μας οἰκονομίαν ἀποτελεῖ ἡ μέση στρεμματικὴ ἀπόδοσις τοῦ καπνοῦ, δεδομένου ὅτι ἐξ αὐτῆς κυρίως ἐξαρτᾶται τὸ παραγωγικὸν κόστος, ἐξ οὗ ἐπηρεάζεται ἀντιστοιχῶς οὐχὶ μόνον ἡ οἰκονομικὴ θέσις τῶν ἰδίων παραγωγῶν ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ συναγωνιστικὴ ἱκανότης τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ Διεθνῇ ἀγορᾷ.

Εἶναι ζήτημα ἐνδιαφέρον σοβαρῶς αὐτὴν τὴν Ἐθνικὴν μας Οἰκονομίαν εἰς ἣν ὡς ἀπεδείξαμεν ὁ καπνὸς κατέχει τὴν σημαντικωτάτην θέσιν.

1901 Μέση στρεμμ. ἀπόδ. 67 κιλὰ	1927 Μέση στρεμμ. ἀπόδ. — κιλὰ
1911 » » » 85 »	1928 » » » 58 »
1921 » » » 76 »	1929 » » » 62 »
1924 » » » 84 »	1930 » » » 65 »
1925 » » » 73 »	1931 » » » 48 »
1926 » » » 99 »	1932 » » » 39 »

(*) Δέον νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐπιτυγχανομένη ἀκαθάριστος πρὸς-σοδος εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἢν τῇ Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ, ἀντιστοιχοῦσα εἰς τὸ ἑξαπλάσιον τῆς ἐκ τοῦ σίτου ἀκαθαρίστου προσόδου (Βλ. Γ. Κυριακοῦ: Γεωργ. Πολ. τοῦ Κράτους, σελ. 75, Ἐκδ. Ἀκαδ. 1934).

Διάφορα κατὰ τι ἀποτελέσματα ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀνωτέρω, δίδει τὸ Institut International d'Agriculture (Annuaire Int. de Stat, Agricole Rome 1930—31 p. 208 Tabl. 75) καὶ δὴ ὡς ἑξῆς:

1919—13	Μέση κατὰ στρέμμα ἀπόδοσις	80 Kgs
1927	» » » »	68 »
1928	» » » »	63 »
1929	» » » »	68 »
1930	» » » »	88 »

Ὡς ἐκ τῶν ἀνωτέρω πινάκων ἐξάγεται ὅτι ἡ συνήθης μέση στρεμματική ἀπόδοσις καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι κυμαίνεται περὶ τὰ 75 χιλιόγρ. μὲ μεγίστην ἀπόδοσιν τὸ 1926 99 χιλιόγραμμα καὶ ἐλαχίστην τὸ 1932 μὲ 39, πάντως ἐκ τοῦ πίνακος εἶναι καταφανὴς ἡ μεγάλη ἀκτὶς διακυμάνσεως καὶ διαφορισμοῦ τῆς ἀποδόσεως ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος, πρᾶγμα ὅπερ εἶναι εὐεξηγήητον προκειμένου περὶ τῶν εὐμεταβλήτων καὶ λίαν ἀσταθῶν ἑλληνικῶν κλιματολογικῶν συνθηκῶν. Ἡ ἀπόδοσις ὅμως τῶν 99 χιλιογράμμων κατὰ στρέμμα τῷ 1926 φαίνεται λίαν ὑπερβολικὴ μολονότι ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπισήμων στατιστικῶν στοιχείων, ὀφείλεται δὲ εἰς τὸν ὑπερβολικὰ μικρὸν ἀριθμὸν καλλιεργηθέντων στρεμμάτων (615.891) ἅτινα ἐδόθησαν ὡς καλλιεργηθέντα ὑπὸ τοῦ Γ.Π.Χ. Θεο)νίκης (Τὸ καπνικὸν ζήτημα σελ. 5 τοῦ 1929) καὶ ἅτινα φαίνεται ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι ἦσαν περισσότερα. Ἐν τούτοις περιέργον εἶναι ὅτι ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῦθεν παρατηρεῖται μία μεγάλη σχετικῶς πτώσις τῆς μέσης στρεμματικῆς ἀποδόσεως τῆς ὁποίας ὁ μέσος ὕρος διὰ τὴν πενταετίαν (1928—32) εἶναι 54,4 χιλιόγρ., ἐνῷ τῆς ἀμέσως προηγούμενης τριετίας (1924—26) ἦτο 85,3 χιλιόγρ. ἦτοι ἔχομεν πτώσιν 37 ο/ο, τοὺς λόγους τῆς τοιαύτης μειώσεως δὲν δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν ἄλλως πῶς παρὰ διὰ τῶν ἑξῆς αἰτίων.

1) Ἐκ τοῦ ὅτι προσήλθον εἰς τὴν καπνοκαλλιέργειαν ἐλκυσθέντες ἐκ τῶν ὑψηλῶν τιμῶν, αἱ ἀπήλθον ὁ καπνὸς κατὰ τὰ ἔτη 1927-28-29, καλλιεργηταὶ μηδέποτε μέχρι τότε ἀσχοληθέντες μὲ τὴν πολύπλοκον καλλιέργειαν τοῦ καπνοῦ, μὲ ἄμεσον συνέπειαν τὴν μείωσιν τῆς ἀποδόσεως ὡς εἶναι φυσικὸν δι' ἀρχαρίους. Εἰς τοὺς νεοπροσελθόντας καπνοκαλλιεργητὰς δέον νὰ ὑπολογίζωμεν καὶ ἓν ποσοστὸν νεοεγκατεστηθέντων ἐσχάτως εἰς τὰς καπνοπαραγωγὰς περιφερείας ἀκτημόνων προσφύγων καὶ γηγενῶν καλλιεργητῶν. Ἐπίσης συντελεσάσας εἰς τὴν μείωσιν τῆς στρ. ἀποδόσεως θὰ ἡδυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ μέρος τῶν νεοεισαχθεισῶν εἰς τὴν καπνοκαλλιέργειαν γαιῶν, αἵτινες δυνατόν νὰ ἦσαν μικροτέρας γονιμότητος ἐν σχέσει πρὸς τὰς παλαιότερας. Πάντα τὰ ἀνωτέρω δύναται τις σαφῶς νὰ συναγάγῃ καὶ ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἔτη 1928, 29 ἀποτόμου αὐξήσεως τόσον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καλλιεργητῶν ὅσον καὶ τῆς καλλιεργουμένης ἐκτάσεως.

2) Συνεπεία τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ληφθέντων μέτρων πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ, οὕτω διὰ τοῦ Νόμου 5.166 «περὶ συλλογῆς καπνοῦ»

δι' οὐ ἀπαγορεύεται διατάξεων τοῦ Νόμου 4.007 «περὶ συλλογῆς φυλλιζίων» ἀναμφισβητήτως ἐπέρχεται μείωσις τῆς ἀποδόσεως τοῦ καπνοῦ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ Νόμου 4660 «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς καλλιεργείας τοῦ καπνοῦ εἰς ἀκατάλληλα ἐδάφη» ἐπέρχεται ὡσαύτως μείωσις τῆς μέσης στρεμματικῆς ἀποδόσεως δεδομένου ὅτι γενικῶς αἱ εἰς ξηρότερα ἐδάφη παραγόμεναι καλαὶ ποιότητες καπνοῦ ἔχουσι πίντοτε μικροτέραν κατὰ στρέμμα ἀποδοσιν.

Εἰδικώτερον ὅμως ἐξετάζοντες τὴν ἐξαιρετικῶς μικρὰν ἀπόδοσιν τῶν ἐτῶν 1931 καὶ 1932 δέον σὺν τοῖς ἄλλοις λόγοις νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐν τῇ πραγματικότητι δὲν ἐκαλλιεργήθησαν αἱ εἰς τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς ἀναφερόμεναι ἐκτάσεις, ἀλλὰ μικρότερα τούτων, εἴτε διότι αἱ ἀρχικῶς δηλωθεῖσαι γαῖαι δὲν κατέστη δυνατόν νὰ καλλιεργηθῶσιν ἐξ ὁλοκλήρου ἔνεκα πραγματικῆς ἀδυναμίας τῶν καλλιεργητῶν, εἴτε διότι αἱ ἀρχικῶς δηλωθεῖσαι γαῖαι ἐδηλώθησαν σκοπίμως ἐξογκωμέναι ὑπὸ τῶν καλλιεργητῶν ἵνα οὗτοι δυνηθῶσι καὶ ἐπιτύχωσι μεγαλύτερον ποσὸν καλλιεργητικῶν δανείων παρὰ τῆς Ἀγροικῆς Τραπεζίης. Ἐπίσης συνετέλεσαν αἱ κατὰ τὸ 1932 ἐπικριτῆσαι δυσμενεῖς κλιματολογικαὶ συνθήκαι καὶ ἰδίως ἡ μεγάλη ξηρασία κατὰ τὴν περιόδον τῆς μεταφυτεύσεως. Οὕτω κατὰ τὸ 1932 ὅπερ εἶναι τὸ πτωχότερον εἰς ἀπόδοσιν ἔτος φαίνεται ὅτι κατὰ βασίμους ὑπολογισμοὺς ἡ καλλιεργ. ἔκτασις δὲν ἦτο μεγαλύτερα τῶν 620.000 στρεμμάτων καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ μέση ἀπόδοσις ἀνῆλθεν εἰς 45 περίπου χιλιόγραμμα ὑπὲρ 39 χιλιόγραμμων, ἃ δίδουν αἱ στατιστικαὶ (*).

Ἡ μέση ἀπόδοσις τοῦ καπνοῦ καὶ εἰς τὰς λοιπὰς παραγούσας Ἀνατολικά καπνὰ χώρας εἶναι περίπου ἡ αὐτή, ἦτοι εἰς Τυρκίαν μετὰ 60-70 χιλιογρ. καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ μετὰ 75-85 χιλιογρ. Ἐν συγκρίσει ὅμως πρὸς τὰς λοιπὰς καπνοπαραγωγὺς χώρας τοῦ κόσμου ἡ ἀπόδοσις τῶν παραγουσῶν Ἀνατολικά καπνὰ χωρῶν εἶναι ἐξαιρετικῶς μικρά. Οὕτω ἡ μέση ἀπόδοσις ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκυμάνθη μετὰ 170-180 χιλιογρ. ἐν Ἰταλίᾳ ἡ ἀπόδοσις λόγῳ τῶν διαφορετικῶν εἰδῶν καπνοῦ ἅτινα καλλιεργεῖ ἐκυμάνθη ἀπὸ 150-250 χιλιογρ. ἐν Ἡν. Πολιταίς περὶ τὰ 90 χιλ.

Τὴν μεγάλην διαφορὰν ἀποδόσεως μετὰ τῶν Ἀνατολικῶν καὶ τῶν λοιπῶν καπνῶν τοῦ κόσμου δέον νὰ ἀποδόσωμεν εἰς τὸ λόγῳ τοῦ εἶδους μικρὸν ἀνάπτυγμα τῶν φύλλων (μπασμάδες) τὸ μῆκος σπανίως ὑπερβαίνει τὰ 4-5 ἐκ. Τῶν Μπασή-Μπαγλή μετὰ 10 καὶ 30 ἐκ. ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ μῆκος τῶν φύλλων ἄλλων εἰδῶν καπνοῦ καλλιεργουμένων εἰς τὰς λοιπὰς χώρας, ὅπερ φθάνει μέχρι 50 ἐκ ἢ καὶ πλέον (μακρόφυλλα (**).

(*) Βλ. Δ. Καλιτσούνακιν: Ὁ Καπνός, Ἡ παραγωγή, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία αὐτοῦ μετὰ ἰδίας ἐρεῦνης τῶν ἐλληνικῶν σχέσεων ἐν τῷ διεθνῇ ἀνταγωνισμῷ 1931 σελίς 23.

(**) Ἡ Γεωργ. καὶ Κτηνατρ. στατιστικὴ ἀναφέρει ἀπόδοσιν κατὰ στρ. κατὰ τὰ 1932: 46 χ/μα (Βλ. πίνακα 12).

7. Τὰ καλλιεργούμενα ἐν Ἑλλάδι εἶδη καπνοῦ.

Ὡς πρὸς τὰ καλλιεργούμενα ἐν Ἑλλάδι εἶδη καπνοῦ τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι τὰ ἑξῆς :

1. Μπασμῖς
2. Μπασῆ Μπαγλῆ
3. Καμπὰ Κουλάκ
4. Μυρωδάτα τύπου Σμύρνης
5. Καπνά » Σαμψοῦντιος
6. » » Τραπεζοῦντιος
- 7, Σιγῖρ Ντιλῆ (Ζίχνας)
8. Τικ κουλάκ
9. Σαρῖα Θεσσαλίας
10. Σαρῆ
11. Μαῦρος καπνὸς Ἄργους
12. Τσεμπέλια Ἀργινίου

Ἐκ τούτων τὰ γένη τῶν Κουλάκ καὶ Σαρῆ τείνουν ἤδη νὰ ἐκλείψουν ὁλοσχερῶς, μάλιστα ἐν τῇ Κεντρικῇ καὶ Δυτικῇ Μακεδονίᾳ ἐξηφανίσθησαν τελείως ἀπὸ τῆς ἐσοδείας 1928 μερίμνη τοῦ Γ. Π. Κ. Θεο)νίκης ὡς κατώτερα καὶ ἐντελῶς ἀκατάλληλα ποιητικῶς.

8. Γενικὰ περὶ τῆς ποιότητος τῶν Ἑλληνικῶν καπνῶν.

Ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος δυνάμεθα γενικῶς νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ Ἑλληνικὰ καπνὰ ὑπερέχουν ἀπολύτως οὔχι μόνον ὡς πρὸς τὰ καπνὰ τῶν λοιπῶν παραγουσῶν τοιαῦτα χωρῶν ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰ Ἀνατολικά καπνὰ Τουρκίας καὶ κατὰ μείζονα δὲ λόγον καὶ τῆς Βουλγαρίας. Παρακολουθοῦντες τὴν ποιότητα τῶν καπνῶν μας ἀπὸ ἀποκλειστικῶς ἑλληνικῆς ἀπόψεως παρατηροῦμεν ὅτι ταῦτα εἶναι κατὰ τι κατώτερα τῶν προπολεμικῶν ποιότητων, ἀπολαμβάνοντα καὶ ἐκ τούτου τοῦ λόγου μειωμένην τιμὴν ἐν τῇ Διεθνῇ καπναγορᾷ.

Οἱ κυριώτεροι λόγοι τῆς τοιαύτης ποιητικῆς χειροτερεύσεως ὀφείλονται κυρίως εἰς τὴν πλημμελεῖ ἐγκατάστασιν προσφύγων καὶ γηγενῶν, ἀγνοοῦντων τοὺς ὅρους τῆς καπνοκαλλιεργείας ἢ τὰς τοπικὰς ἐδαφολογικὰς καὶ κλιματολογικὰς συνθήκας ὡς καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς διεθνοῦς καπναγορᾶς ἀπὸ ἀπόψεως γένους καπνῶν. Οὕτω : α') Διὰ τῆς ἀναμίξεως σπέρων διαφόρων γενῶν ἐπὶ τῷ αὐτῷ καὶ β') διὰ τῆς ἀντικανονικῆς καὶ ἀκαίρου συλλογῆς καὶ ἀποξηράνσεως τῶν φύλλων, ἐπῆρχετο ἀναπόφευκτος χειροτέρευσις τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ καὶ συνεπῶς μείωσις τῆς ἐμπορικῆς αὐτοῦ ἀξίας.

Τὴν κατάστασιν αὐτὴν προσελάθησαν νὰ βελτιώσωσι κατὰ τὸ δυνατόν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς τὰ κατὰ τόπους Γ.Π.Κ. ἐργασθέντα πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην συστηματικῶς. Ἐπίσης ἐναντίον τῶν διαφόρων ἀσθενειῶν τοῦ καπνοῦ ἐλήφθησαν μέτρα κυριώτερον τῶν ὁποίων εἶναι ἡ ἴδρυσις τοῦ Κα-

πνολογικοῦ Ἰνστιτούτου ὅπερ ἀσχολεῖται καὶ μὲ τὴν καπνοκαλλιέργειαν, τὴν καπνοχημεῖαν, τὰς ἐδαφολογικὰς συνθήκας καὶ τὴν χρῆσιν λιπασμάτων.

Ἦδη τὸ Κράτος διὰ τῶν ψηφισθέντων Νόμων 5.166 «περὶ συλλογῆς καπνοῦ», δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ συλλογὴ τῶν πολυφύλλων, καὶ διὰ τῆς κατοχυρώσεως τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων τοῦ Νόμου 4.007 «περὶ συλλογῆς φυλλίζων», ὡς καὶ διὰ τοῦ Νόμου 4.660 «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς καλλιεργείας τοῦ καπνοῦ εἰς ἀκατάλληλα ἐδάφη», προέβη εἰς προσπάθειας θετικὰς πρὸς τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ. Ἡ προσπάθεια ὅμως αὕτη ἀπαιτοῦσα μεγάλα μέσα ὑλικά δὲν δύναται νὰ ὁλοκληρωθῇ καὶ ἀποδώσῃ τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα παρὰ μόνον διὰ τῆς συμπληρώσεως τῆς προστατευτικῆς τοῦ καπνοῦ ὀργανώσεως, περὶ ἧς περαιτέρω θὰ ἀσχοληθῶμεν.

Σοβαρὰν ἐπίσης συμβολὴν εἰς τὴν βελτίωσιν τοῦ καπνοῦ καὶ τὴν καλλιτέραν ποιοτικὴν αὐτοῦ ἀνάδειξιν, ἀποτελεῖ καὶ ἡ ἐνεργουμένη χωρικὴ ἐπεξεργασία τοῦ προϊόντος. Αὕτη διαφέρουσα τελείως τῆς λεγομένης ἐμπορικῆς ἐπεξεργασίας, περὶ ἧς εἰς τὸ οἰκεῖον κεφάλαιον, συνίσταται εἰς τὴν συσκευὴν τοῦ καπνοῦ, τὸν προσωρινὸν αὐτοῦ διαχωρισμὸν κατὰ ποιότητος, καὶ τὴν κανονικὴν δεματοποίησιν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς προλήψεως τοῦ κινδύνου ποιοτικῶν ἀλλοιώσεων, οἷς ἄλλως θὰ διέτρεχεν ἀνηρητὴς εἰς ἀκαταλλήλους χώρους κατὰ ὁρμαθούς. Οὕτω ὁ παραγωγὸς δύναται ἐξασφαλίζων πλήρως τὴν διατήρησιν τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ προϊόντος του νὰ ἀναμένῃ ἀβιάστως τὸν κατάλληλον χρόνον διαθέσεώς του εἰς τὴν ἀγοράν.

Ἐκτὸς ὅμως τούτου ἡ ἐργασία αὕτη ἀποτελοῦσα τὸ ἀπαραίτητον συμπλήρωμα τῆς ὅλης διαδικασίας τῆς γεωργικῆς τοῦ καπνοῦ παραγωγῆς, δεόν νὰ διεξήγηται ἀποκλειστικῶς ἐκ μέρους τοῦ παραγωγοῦ δι' οὗ ἔχει πλὴν ἄλλων καὶ ἄμεσον οἰκονομικὴν σημασίαν. Διότι ὁ καπνοπαραγωγὸς ἀπασχολούμενος εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ φθινοπώρου καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ χειμῶνος δηλ. εἰς περιόδους καθ' ἃς ἡ ἐν ὑπαίθρῳ ἐργασία ἐλλεῖπει τελείως, διαθέτει ἐπωφελῶς τὸν χρόνον τῆς ἀναγκαστικῆς ἀργίας του εἰς ἐργασίαν οἰκονομικῶς παραγωγικὴν, δεδομένου ὅτι τὰ δεματοποιημένα χωρικά καπνὰ ἀπολαύουσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ κανόνα ἀνωτέρας τιμῆς τῶν μὴ συσκευασμένων καὶ εἰς ὁρμάδας ἀπλῶς πωλουμένων καπνῶν.

Πάντα ταῦτα ἐγκαίρως ἀντιληφθὲν τὸ Κράτος εἰσήγαγε διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 11 Ἰουλίου 1925 ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη μετέπειτα «περὶ ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ» τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποχρεωτικῆς χωρικῆς ἐπεξεργασίας ἀποβλέπον ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν διατήρησιν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ παραγωμένου καπνοῦ ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς θέσεως τῶν παραγωγῶν.

9. Καλλιεργητικὸν κόστος καπνοῦ.

Ἐρευνῶντες ἤδη τὸ κατὰ σιγρέμμα καπνοῦ προκύπτον μέσον καλλιεργητικὸν κόστος διαπιστοῦμεν ὅτι τοῦτο διὰ τὰς παραγούσας ἀνωτέρας ποιό-

τητος καπνὰ περιφερείας Μακεδονίας καὶ Θράκης ἀνέρχεται εἰς δρχ. 1460 εἰς αὗς δέον νὰ προσθέσωμεν δρχ. 250 διὰ ἔξοδα χωρικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ ἥτοι ἐν συνόλῳ δρχ. 1710 ἀναλυομένων ὡς κάτωθι :

1. Ἐξοδα φυτωρίου (σκαφή, λίπανσις, πότισμα)	Δρχ. 180
2. Ἀρόσεις Α,Β,Γ,Δ. ἢ γαί Ε.	» 200
3. Λίπανσις ἀγροῦ διὰ ζωϊκῶν ἢ χημικῶν λιπασμάτων	» 100
4. Μεταφύτευσις (συμπεριλαμβαν. καὶ μεταφορᾶς ὕδατος)	» 350
5. Σκαλίσματα καὶ βοτανίσματα	» 180
6. Συγκομιδὴ καὶ μεταφορὰ εἰς ἀποθήκην	» 350
7. Ἐξοδα ἀποξηράνσεως	» 50
8. Διείφορα ἔξοδα	» 50

1.460

Δαπάναι χωρικῆς ἐπεξεργασίας » 250

Σύνολον κατὰ στρέμμα καλλιεργ. κόστους » 1.710

10. Ἡ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἀκαθάριστος γεωργικὴ πρόσοδος.

Ὑπολογίζοντες τὸ κατὰ στρέμμα καπνοῦ πραγματοποιούμενον μέσον ἀκαθάριστον εἰσόδημα ἔχομεν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διὰ καπνοῦ καλλιεργηθέντων στρεμμάτων καὶ τῆς ὀλικῆς ἀξίας τοῦ παραχθέντος καπνοῦ (σελ. 6,9 καὶ 14). Διὰ τὸ 1932 δρχ. 1094 ἔναντι καλλιεργητικοῦ κόστους δραχμῶν 1710 κατὰ στρέμμα ἥτοι ἔχομεν μέσον ζημίαν τῆς οἰκονομίας τοῦ παραγωγοῦ πραγματικὴν δραχμῶν 616 κατὰ στρέμμα, ὅπερ σημαίνει ὅτι οὗτος διέθεσε τὸ προϊόν του κάτω τοῦ μέσου καλλιεργητικοῦ του κόστους οὐ μόνον μὴ εἰσπράξας ἔγγειον πρόσοδον πολὺ δὲ περισσότερον κέρδος καθαρὸν ἐκ τῆς γεωργικῆς του ἐπιχειρήσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ ἀναγκασθεὶς νὰ τοποθετήσῃ ἐπὶ καταφανῶς ἡλαττωμένη ἀμοιβῇ πρὸς κάλυψιν τῆς κατὰ τ' ἀνωτέρω προκυπτούσης ζημίας του.

Τὸ γεγονός τοῦτο καθίσταται ἔτι μᾶλλον καταφανέστερον εἰάν τοὺς ὑπολογισμούς μας ἐπεκτείνωμεν εἰς μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἐτῶν καὶ δὴ τούτων τῆς τελευταίας πενταετίας. Οὕτω ἔχομεν :

1928 Μέσον κατὰ στρέμμα ἀκαθάριστον εἰσόδημα	δρχ. 2.321.—
1929 » » » » » »	» 1.515.—
1930 » » » » » »	» 1.873.—
1931 » » » » » »	» 1.218.—
1932 » » » » » »	» 1.094.—

Ἀναλύοντες ἤδη τὸ ἀκαθάριστον τοῦτο κατὰ στρέμμα εἰσόδημα εἰς τὰ συνιστώμενα αὐτὸ στοιχεῖα βάσει τοῦ κατὰ στρέμμα κόστους, ὡς τοῦτο ἀνελύσαμεν ἐν σελ. 17 καὶ 18, ἔχομεν ὡς ἑξῆς :

1928 1929 1930 1931 1932

1. Έγγ. πρόσδο. (ὕπὸ τὴν εἰδικ. ἐν τῇ Π. Οἰκ. ἔννοιαν)	150	—	150	—	—
2. Ἀπασχολούμενον ἐν τῇ Γεωργ. ἐπιχ. κεφάλαιον					
α) Κεφαλ. βελτιώσεως (λίπανσις κλπ.)	180	180	180	180	180
β) » ἐκμεταλλεύσεως (ἐργαλ. μηχ. κλπ.)	50	50	50	50	50
3. Ἑργατικοὶ μισθοὶ	1480	1285	1480	988	864
4. Κέρδος γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως .	461	—	13	—	—
Σύνολον δρχ.	2321	1515	1873	1218	1094

Τὰ ὑπ' ἀριθμ. 1 καὶ 2α στοιχεῖα τοῦ πίνακος ἀποτελοῦν τὴν πρόσδο-
ν τοῦ κυρίου τῆς γῆς, τὰ ὑπ' ἀριθ. 2β 3 καὶ 4 τοιαῦτα ἀποτελοῦν τὴν
πρόσδοτον τοῦ ἀγρολήπτου (καλλιεργητοῦ). Δεδομένου ὅμως ὅτι εἰς τὴν
προκειμένην περίπτωσιν ὁ κύριος τῆς γῆς καὶ καλλιεργητὴς εἶναι τὸ αὐτὸ
πρόσωπον, τὸ πρᾶγμα ἀποκτᾷ ἰδιαιτέρως ὅλως σημασίαν.

Οὕτω μελετώντες τὰ ἀνωτέρω ἀναλυτικὰ στοιχεῖα τοῦ μέσου κατὰ
στρέμμα καπνοῦ ἐτησίου ἀκαθαρίστου εἰσοδήματος κατὰ τὴν πενταετίαν
1928—1932 διαπιστοῦμεν ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν
ὕψηλων κατ' αὐτὸ τιμῶν τοῦ καπνοῦ, οὗτος ἀπέδωκεν οὐχὶ μόνον πλήρες
τὸ κόστος τῆς καλλιεργείας αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἑγγείου
προσόδου, ἀλλὰ ἀπέδωκε καὶ κέρδος ἐκ τῆς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως σημαν-
τικώτερον ἀναλογοῦν εἰς 19.8 οἷο ἐπὶ τοῦ συνολικοῦ ἀκαθαρίστου εἰσοδήμα-
τος, φαινόμενον οὐχὶ βεβαίως σύνηθες διὰ τὰς πενιχρὰς κατὰ κανόνα ἀπο-
δόσεις τῆς Ἑλληνικῆς γεωργίας. Κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος πτώσει τῶν τιμῶν
ἐπὶ τοῦ καπνοῦ προκαλεῖ μείωσιν τῶν ἀποδόσεων αὐτοῦ εἰς σημεῖον τοῦτο
ὥστε οὐχὶ μόνον τὸ κέρδος τῆς γεωργικῆς ἐπιχειρήσεως νὰ ἐξαφανισθῇ τε-
λείως, ἀλλὰ καὶ ἡ ἑγγεῖος πρόσδοδος ἐκλείπει τελείως καὶ τέλος ἡ ἀμοιβὴ τῆς
ἐργασίας ὑφίσταται ἀναγκαστικὴν πίεσιν πρὸς κάλυψιν τῆς διαφορᾶς. Τὸ
ἀμέσως ἐπόμενον ἔτος 1930, βελτίωσις τῶν τιμῶν ἀποκαθιστᾷ τὰς ἀποδό-
σεις τοῦ καπνοῦ εἰς ἐπίπεδα οἰκονομικῶς ἀνεκτά, οὕτως ἐξυπηρετεῖ πλήρως
τὸ κόστος τῆς καλλιεργείας συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἑγγείου προσό-
δου καὶ ἀφήνει πενιχρόν τι περιθώριον κέρδους. Ἀπὸ τοῦ ἔτους ὅμως τού-
του καὶ ἐντεῦθεν, ἡ προσεχὴς κάμψις τῆς καμπύλης τῶν διεθνῶν τιμῶν τοῦ
καπνοῦ προκαλοῦν τοιαύτην μείωσιν τῶν ἀποδόσεων του, ὥστε νὰ ἐξαφα-
νίσῃ τελείως πᾶσαν ἔννοιαν κερδους καὶ ἑγγείου προσόδου καὶ νὰ ἀσκήσῃ
ἀφόρητον καὶ συνεχῶς αὐξανομένην πίεσιν ἐπὶ τῆς ἀμοιβῆς τῆς ἐργασίας
ὑποβιβάζων τὸ ἐπίπεδον αὐτῆς κάτω παντὸς οἰκονομικῶς ἀνεκτοῦ ὁρίου.
Ἡ περίοδος αὕτη τῆς κρίσεως τοῦ καπνοῦ συμπίπτει ἀκριβῶς μὲ τὴν πε-
ρίοδον Δ. Οἰκονομ. κρίσεως, πρὸς ἣν ἀκριβῶς εὐρίσκεται εἰς σχέσιν αἰτίου
πρὸς ἀποτέλεσμα.

11. Ἑγγεῖος φορολογία τοῦ καπνοῦ.

Προτοῦ ἔξετασθῇ ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὑφισταμένη φορολογία σκόπιμον νομίζομεν, σύντομον ἱστορικὴν ἀναδρομὴν πρὸς παρακολούθησιν τῶν φάσεων, δι' ὧν διήλθεν αὕτη κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς.

Κατὰ τὰ πρῶτα ἀπὸ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους ἔτη εὐρίσκομεν ἰσχύουσαν γενικῶς γεωργικὴν φορολογίαν καὶ ἐπομένως καὶ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ τὴν ἐπὶ Τουρκοκρατίας τοιαύτην, ἥτοι τὴν δεκάτην, κατὰ κύριον λόγον, εἰσπραττομένην δι' ἐνοικιάσεως, μετὰ τῶν, κατὰ δεύτερον λόγον, ἔξαγωγ. δασμῶν, οἵτινες ἀνῆρχοντο τὸ 1823 εἰς 12 ο]ο βεβαιούμενοι καὶ εἰσπραττόμενοι ἐν τοῖς τελωνείοις.

Ἐννοεῖται οἱ φόροι οὗτοι λόγῳ τοῦ συστήματος τῆς δι' ἐνοικιάσεως εἰσπραξέως καθίσταντο ἐν τῇ πραγματικότητι πολὺ μεγαλύτεροι κατὰ ποσοστὸν καὶ πολὺ ἐπαχθέστεροι ὥς ἐκ τούτου.

Ὁ Κυβερνήτης διὰ τοῦ ἀπὸ 8 Μαρτίου 1830 διατάγματός του ἐπέφερεν τὴν πρώτην φορολογικὴν μεταρρύθμισιν καὶ ἐπέβαλεν τὴν εἰς χρῆμα πληρωμὴν τῶν ἐγγείων φόρων, ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ νέου (Διατάγματος τῆς 25 Μαρτίου 1830) ἐμείωσεν τοὺς ὑφισταμένους ἔξαγωγικοὺς δασμοὺς εἰς 6 ο]ο.

Ἐπὶ Ὁθωνος τὸ Διάταγμα τῆς 24 Μαρτίου, ὃ Ἀπριλίου 1834 περὶ ἀποδεκατήσεως τῶν προϊόντων τῆς γῆς διὰ τὸ ἔτος 1834 μολονότι δι' ἄλλα προϊόντα τῆς γῆς ἐλανέφερεν τὴν εἰς εἶδος καταβολὴν τῆς δεκάτης καὶ ἐμείου τὸ ποσοστὸν φορολογίας, διὰ τὸν καπνὸν διετήρει τὴν αὐτὴν κατὰστασιν.

Ἐν τῇ 1845 ὑπὸ τὴν γενικὴν πίεσιν ἡ εἰς χρῆμα εἰσπραττομένη δεκάτη, ἥτις τοσαύτας δυσχερείας ἐγένεα, μετετράπη εἰς στρεμματικὴν φορολογίαν τοῦ Νόμου Ε ὡς οὗτος ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ Νόμου Ι τοῦ 1845 καὶ ΛΗ' τοῦ 1842(*).

Πρὸς βελτίωσιν τῆς οἰκτρᾶς οἰκονομικῆς καταστάσεως εἰς ἣν εὐρίσκετο ἡ κατ' ἐξοχὴν παραγωγικὴ τάξις, διὰ τὴν ἐποχὴν, ἡ γεωργικὴ, τὸ Κράτος προέβη εἰς τὴν μείωσιν τῆς ὑφισταμένης ἐπαχθοῦς πράγματι καὶ ἀδίκου γεωργικῆς φορολογίας. Διὰ τοῦ Νόμου Τ.ΚΗ τοῦ 1856 ἐμείωσεν τοὺς φορολογικοὺς συντελεστάς μεταξὺ ἄλλων καὶ τοῦ καπνοῦ καθορίσαν δι' αὐτὸν φόρον 2,50-8, 50 Δρχ. κατὰ στρέμμα ἀποδόσεως 50-70 Δρ. βεβαιούμενον διὰ δηλώσεως ἐνώπιον τοῦ Δημάρχου καὶ εἰσπραττομένων πάντοτε δι' ἐνοικιάσεως.

Δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα ἥτοι τὸ 1857 ὑπουργοῦντος τῶν Οἰκονομικῶν τοῦ Κουμουνδούρου, κατέστη ἀντιληπτὸν ὅτι οἱ ἰσχύοντες ἀπὸ τοῦ 1823 ἔξαγωγικοὶ δασμοὶ βλάβην μᾶλλον καὶ ζημίαν ἐπέφερον εἰς τὴν καθόλου Ἑθνικὴν Οἰκονομίαν ὡς δυσχεραίνοντες τὴν ἔξαγωγὴν καὶ πρὸς διόρθωσιν

(*) Βλ. Α. Ν. Σίδερος Ἱστορ. ἑξελ. γεωργικῆς φορολογίας σελ. 9-18 καὶ ἐφεξῆς.

ἐπιφίσθη Νόμος Υ.Λ.Γ. τοῦ 1857 δι' οὗ καταργοῦντο οἱ ἐξαγωγικοί δασμοὶ ἐφ' ὧν τῶν προϊόντων πλὴν τῶν ῥητῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν ἐπισυναπτόμενον τῷ νόμῳ πίνακα, δι' ᾧ ἐλήφθη πρόνοια τῆς βαθμιαίας ἐντὸς δεκαετίας ὁλοσχεροῦς καταργήσεως διὰ μειώσεως κατὰ διετίαν τοῦ 1/5 τοῦ δασμοῦ, (ἄρθρ. 5). Μεταξὺ τῶν ἐν τῷ Πίνακι προϊόντων περιλαμβάνεται καὶ ὁ καπνός, ὁλίγον ὅμως μετὰ ταῦτα ἦτοι τῷ 1859 ὁ νόμος ΦΗ' κατήργησεν καὶ τῶν λοιπῶν γεωργικῶν προϊόντων τοὺς ἐξαγωγικούς δασμούς, διατηρήσας τούτους μόνον ὡς πρὸς τὰ κουκούλια καὶ τοὺς σπόρους μέχρι τοῦ 1862 ὅποτε κατηργήθησαν καὶ ταῦτα ὀριστικῶς.

Οὕτω ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τοῦ 1859 καταργηθέντων τῶν ἐξαγωγικῶν τελῶν ὑφίσταται μόνον ἡ στρεμματικὴ φορολογία τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου τοῦ Νόμου Γ.Κ.Η. ὡς ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν καὶ ἐπιβαρύνουσα τὸ προϊόν ἐπὶ τῆς ἀκαθαρίστου προσόδου κατὰ τὰ 10 ο/ο περίπου βάσει τῶν μέσων τιμῶν τῆς ἐποχῆς.

Ἀπὸ τοῦ 1871 ὅμως ἔχομεν νέαν στροφὴν τῆς φορολογικῆς πολιτικῆς τοῦ Κράτους. Τοῦτο ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς κοινῆς ἀγανακτήσεως λόγῳ τῆς διαφθορᾶς, ἣτις ἐπεκράτει ἐκ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀναχρονιστικῆς φορολογίας τῆς δεκάτης, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον ἀνετίωτερον τὰς ἐκ τῆς γεωργικῆς φορολογίας εἰσπράξεις, ἀφ' οὗ ἐπὶ τι διάστημα ἐταλαντεύθη μεταξὺ διαφόρων φορολογικῶν συστημάτων προσηναιολίσθη τέλος καὶ πάλιν πρὸς τὸ σύστημα τῆς κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν εἰς τὰ τελωνεῖα τῶν γεωργικῶν προϊόντων εἰσπράξεως τῶν ἐγγείων φόρων (*). Οὕτω καὶ διὰ τὸν καπνόν, διὰ τοῦ Νόμου ΤΠΒ' (1871) ἀπέσπασεν τοῦτον ἐκ τῆς στρεμματικῆς φορολογίας εἰς ἣν μέχρι τοῦδε ὑπῆγετο, καὶ ὑπήγαγεν τοῦτον εἰς τὴν ἐν τοῖς τελωνείοις εἰσπραττομένην φορολογίαν ὀρίσας λεπτὰ 7 κατ' ὁκτὼ (**) τῶν ἐπαρχίων Ναυπλίου καὶ Ἀργεῶς. Τὸ ἐπόμενον ἔτος ὑπήγαγεν εἰς τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω φορολογίαν διὰ τοῦ Νόμου ΥΛΒ' (1872) καὶ τὰ καπνὰ τῶν ἐπαρχιῶν Φθιώτιδος καὶ Αἰτωλοακαρνανίας. Νέαν τροποποίησιν τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ ριζικωτέραν αὐτὴν τὴν φορὰν, ἔχομεν τὴν εἰσαχθεῖσαν διὰ τοῦ Νόμου ΑΡΚΣΤ' τῆς 27ης Ἀπριλίου 1883, δι' οὗ καθιερωθέντος τοῦ μονοπωλίου κοπῆς καπνοῦ, εἰσῆχθη φόρος τῆς καταναλώσεως ἐπ' αὐτοῦ, εἰσπραττόμενος ἐν τοῖς καπνοκοπηθίοις διὰ ταινιῶν (Banderolle). Ὁ νόμος οὗτος τροποποιηθεὶς ἐπανηλειμένως μέχρι σήμερον, ἀποτελεῖ τὴν βάση τῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἰσχυοῦσης φορολογίας (***). Ὁ νόμος

(*) Βλ. Α. Σίδερεν ἐνθα ἀνωτέρω.

(**) Τοιαύτην μεταβολὴν διαπιστοῦμεν ἤδη ἀπὸ τοῦ 1865 ὅποτε διὰ τοῦ νόμου 14Θ' ὠρίσθησαν ἐννοίαι τῶν κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν εἰσπραττομένων φόρων ἐπὶ τοῦ βάρους. Ἄξιον σημειώσεως εἶναι ὅτι ὁ ἐξαγωγικός δασμός δισις ἐπὶ τῆς τουρκοκρατίας εἰσπράττετο (advalorem) ἤδη ἀπὸ τοῦ νόμου ΤΠΒ' μετετράπη εἰς δασμὸν ἐπὶ τοῦ βάρους.

(***) Βλέπε ἐν κεφαλ. VI τὰς τροποποιήσεις μέχρι σήμερον τοῦ νόμου.

οὗτος μολονότι μὴ γεωργικὸς οὐχ' ἤττον ὅμως πλήττει ἂν ὅχι ἐν ὄλῳ τοῦ-
λάχιστον ἐν μέρει τὸν παραγωγὸν ἐπιρριπτόμενος ἐπ' αὐτοῦ κατ' ἀναπότρε-
πτον ἐφαρμογὴν τοῦ οἰκονομικοῦ νόμου τῆς ἐκπτώσεως.

Ἐν ἔτει 1889 διὰ τοῦ νόμου ΑΨΠΗ' καταργεῖται ἡ ἔγγειος τοῦ κα-
πνοῦ φορολογία συγχωνευθεῖσα εἰς τὸν ὑπάρχοντα φόρον καταναλώσεως.

Ἀπὸ τοῦ 1918 ὅμως εἰσάγεται ἐκ νέου ἡ φορολογία τῆς δεκάτης ἐπὶ
τοῦ καπνοῦ δυνάμει τοῦ νόμου 1321 βεβαιουμένη κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἐκ
τοῦ νόμου ἀδείας κατοχῆς τοῦ καπνοῦ ὑπὸ τοῦ παραγωγοῦ. Ἡ φορολογία
τῆς δεκάτης ἐπὶ καπνοῦ ἰσχύει καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν ἐξῆς δια-
φορὰν ὅτι εἰς μὲν τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα αὕτη εἶναι 10 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας
αὐτοῦ, εἰς δὲ τὰς Ν. Χώρας 11 1/2 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας του ὡς καὶ 2 ο/ο ἐπὶ
τοῦ δι' Αἴγυπτον ἐξαγομένου καπνοῦ.

Κατὰ τὸ 1919 μολονότι ὁ νόμος 1640 καταργῶν τὴν ἔγγειον φορολο-
γίαν εἰσήγγε διὰ πρώτην φορὰν ἐν Ἑλλάδι τὴν ἀρχὴν τῆς φορολογίας τῆς
καθαρᾶς προσόδου, ἐν τούτοις διὰ τὸν καπνὸν καὶ τινὰ ἄλλα προϊόντα ἐκ
λόγων ἀναμφιβόλως ταμειευτικῶν, διετήρησεν τὴν ἔγγειον φορολογίαν (ἀκα-
θάριστος πρόσδοδος). Κατὰ τὸ 1922 ὁπισθοδρομοῦντες κατὰ τὸ ὅλα ἔτη
ἐπανερχόμεθα εἰς τὰ τέλη ἐξαγωγῆς (Ν. 2961 τοῦ 1922) ἐπιβληθέντα καὶ
ἐπὶ τοῦ καπνοῦ διὰ τοῦ ἀπὸ 29)12)22 νομοθετικοῦ διατάγματος καὶ εἰς-
πραττόμενα εἰς μεταλλικὰς δραχμὰς. Καὶ ὁ φόρος οὗτος μολονότι μὴ γεωρ-
γικὸς ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι δὲν ἐπιρρίπτεται μέρος
τουλάχιστον αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ παραγωγοῦ. Εἰς ἐποχὰς μάλιστα οἰκονομικῆς
κρίσεως ἐπιρρίπτεται ὁλόκληρος ἐπ' αὐτοῦ. Τὰ ἐξαγωγικά τέλη καταργη-
θέντα διὰ τὰ πλείστα προϊόντα διὰ τοῦ Ν.Δ. 23)11)23 διετηρήθησαν διὰ
τὸν καπνὸν καὶ τινὰ ἄλλα. Δυνάμει τοῦ Νόμου 3049 ἐμερίσθη τὸ ἐπὶ τοῦ
καπνοῦ ἐξαγωγικὸν τέλος ὅπερ κατηργήθη τελείως τὸ 1925 διὰ νὰ ἐπανεέλθῃ
τὸ 1932 ὑπὸ μορφὴν συναλλαγματικοῦ πυρακροατήματος (15—17 ο/ο ἐπὶ
τοῦ εἰσαγομένου καπνικοῦ συναλλάγματος) τῆς ἀξίας του εἰς Δρχ. καταβαλ-
λομένης ἐπὶ τιμῇ σταθεροποιήσεως, καὶ ὅπερ μεταγενεστέρως καὶ πάλιν ἐμε-
τριάσθη, ὑποβιβασθέν εἰς 2 ο/ο διὰ τὰ καπνὰ ἐσοδείας 1933 καὶ εἰς 3 ο/ο
διὰ τὰ λοιπὰ ἀποθέματα καπνοῦ.

Ἡ αὕτη ἐξαίρεσις διὰ τὸν καπνὸν ἐπεκράτησεν καὶ κατὰ τὴν νέαν
κατάργησιν τῆς ἐν τῷ μεταξύ ἐπαναφερθείσης ἔγγειου φορολογίας ἀντικα-
τασταθείσης δυνάμει τοῦ ἀπὸ 3 Ἰουνίου 1927 ψηφίσματος τῆς Ἐθνοσυνε-
λεύσεως καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3408 Νόμου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, διὰ φόρου διανε-
μητοῦ κατὰ κοινότητας, ἐπὶ τῶν συγκομιζομένων προϊόντων γῆς.

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ δεκάτη τοῦ καπνοῦ αὐξηθεῖσα ἀνέρχεται ἤδη μετὰ
τῶν προσθέτων φόρων (20 ο/ο ἀναγκαστικοῦ δανείου 2—7 ο/ο ὑπὲρ ὁδοπ.
δημοτ. φόροι κλπ.) εἰς 19—20 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ καταβαλλομένη εἰς
τὸ Κράτος παρὰ τοῦ ἀγοράζοντος τὸν καπνὸν ἐμπόρου, τὸ μὲν χάριν εὐκο-

λίας του Δημοσίου, τὸ δὲ ἵνα παρασχεθῇ εἰς τὸν παραγωγὸν ἡ ἀπαιτηλὴ ἐντύπωσις τῆς μὴ καταβολῆς παρ' αὐτοῦ τοῦ ἐγγείου φόρου. Ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐκοινοποιήθη ἡδη πρὸς τὰς οἰκονομικὰς ἀρχὰς τοῦ Κράτους διαταγή, διὰ τῆς ὁποίας γνωρίζεται, ὅτι ὁ φόρος τοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα ἀπὸ 16 ο/ο ἐπὶ τῆς τιμῆς τῆς πωλήσεως ἐλαττοῦται μόνον εἰς 1 δραχμὴν κατ' ὁκᾶν. Ἡ μείωσις αὕτη ἀφορᾷ μόνον τὰ ἐμπορεύσιμα ἐπεξεργασμένα καπνὰ τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν Μακεδονίας καὶ Θράκης, ἐσοδείας 1930 καὶ παλαιοτέρων καὶ σκοπεῖ τὴν διευκόλυνσιν τῆς πωλήσεως αὐτῶν.

Ἐν τούτοις ἡ ὑπερβολικὴ αὕτη ἐγγειος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἐπιβάρυνσις ἐπικρίπτουσα ὁλόκληρος ἐπὶ τοῦ ἡδη βεβαρημένου παραγωγοῦ, ἀποτελεῖ δι' αὐτὸν βάρος δυσβάστακτον. Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον νὰ κατανοηθῇ ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι πρόκειται περὶ φόρου τελείως ἀντιοικονομικοῦ καὶ ἀντικοινωνικοῦ καὶ συνεπῶς ἀντιεπιστημονικοῦ. Διότι πλήττων τὴν ἀκαθάριστον πρόσσοδον καὶ λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι καθαρὰ ἐκ τοῦ καπνοῦ πρόσσοδος δὲν ὑφίσταται ὥς ἀπεδείξαμεν ἄνωτέρω (σελ. 18—19), πλήττει τὰς δαπάνας παραγωγῆς, δεδομένου δὲ ὅτι αὐταὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἐργασίαν προσωπικὴν τοῦ παραγωγοῦ καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, ἔπεται ὅτι ἐκ τούτου μειοῦται ἡ παραγωγικότης του, πίπτει ἡ παραγωγή, χειροτερεῖ ἡ ποιότης, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἐλάττωσιν τῆς συναγωνιστικῆς ἱκανότητος τοῦ προϊόντος, καὶ τέλος ἀπέχει τελείως τῆς ἀσυμφόρου πλέον δι' αὐτὸν παραγωγῆς ὥς ἀπέδειξεν ἡ ραγδαία πτώσις τῆς καπνοκαλλιερηγμένης ἐκτάσεως κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν. Ἄρα ὁ φόρος οὗτος εἶναι ἀντιοικονομικὸς ὥς πρὸς τὰ ἀποτελέσματά του ἀρκεῖ δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐκ τῶν ἄλλων παραγουσῶν ἀνατολικά καπνὰ χωρῶν, ἡ μὲν Τουρκία δι' οὐδεμιᾶς ἐγγείου φορολογίας ἐπιβαρύνει τὸν καπνὸν ἐκτὸς 2 1/2 ο/ο ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ, ἡ δὲ Βουλγαρία ἐπιβαρύνει αὐτὸν μὲ 2—5 ο/ο μόνον.

Εἶναι δὲ ἀκόμη ὁ φόρος οὗτος ἀδίκος καὶ ἄνισος ἀπὸ ἀπόψεως φορολογικῆς δικαιοσύνης ἀντικείμενος πρὸς τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ Συντάγματος ἐφ' ὅσον διὰ τοῦ αὐτοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ πλήττει ἀδιακρίτως μετὰ τῆς αὐτῆς αὐστηρότητος τὸν ἐκλεκτὸν καπνὸν ὑψηλῆς ἐμπορικῆς ἀξίας μεθ' ὅσης καὶ τὸν καπνὸν τῆς κατωτάτης ποιότητος καὶ τῆς ἐλαχίστης συνεπῶς ἐμπορικῆς ἀξίας, ὅπως ἐπίσης τὸν τῆς ὑψηλῆς στρεμματικῆς ἀποδόσεως μετὰ τοῦ τῆς κατωτάτης τοιαύτης (*).

Εἶναι ὁμοῦς ὁ φόρος οὗτος καὶ ἀντικοινωνικὸς, ὥς εἵπομεν, διότι πλήττων παρὰ πᾶσαν λογικὴν τὴν ἐκ τῆς ἐργασίας πρόσσοδον τοῦ παραγωγοῦ καὶ ἀφαιρῶν μέρος ταύτης πιέζει ἀφορήτως πρὸς τὰ κάτω τὰ ὅρια τοῦ

(*) Τὸ ὅτι ἡ δεκάτη ἀισπράττεται ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ πωλουμένου καπνοῦ σδδδλως μεταβάλλει τὴν βᾶσιν τῆς παρατηρήσεώς μας ταύτης, δεδομένου ὅτι ὁ καπνὸς λόγφ ποιηλωτάτου ποιητικῶ του διαφορησμοῦ παρέχει καὶ διαφορωτάτην πρόσσοδον διὰ τὸν παραγωγόν.

βιωτικοῦ του ἐπιπέδου (standard of life) ὠθῶν πρὸς τὴν ἀπαθλίωσιν καὶ τὴν ἀφάνειαν εὐρυτάτας μάζας τοῦ γεωργικοῦ μας πληθυσμοῦ.

Ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἐγγείου φορολογίας ἐκυμάνθη ὡς ἀκολούθως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

1927/28	Δρχ.	245.202.863
1928/29	»	304.776.643
1929/30	»	205.108.330
1930/31	»	169.707.998
1931/32	»	109.581.985
1932/33	»	131.852.826

12. Ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ γεωργικὴ πίστις.

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀσκουμένην ἐπὶ τοῦ καπνοῦ γεωργικὴν πίστιν ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἑξῆς. Μέχρι τοῦ 1929 τὴν πίστιν τὴν γεωργικὴν γενικῶς ἥσκει παρ' ἡμῖν ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα, βάσει τῶν ἀρχῶν αἱ εἰσῆ-
γαγον αἱ μετὰ τοῦ Κράτους σχετικαὶ συμβάσεις τῆς Ἡ πρώτης μεταξὺ Κρά-
τους καὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς σύμβαισις εἶνε ἡ ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου 1896 τῆς
αὕτη κυρωθεῖσα διὰ τοῦ νόμου ΒΥΞΑ' τῆς 8 Ἰανουαρίου 1897 καὶ
ἀφορῶσα τὴν ἔκδοσιν ὁμολογιακῶν δανείων βάσει τῶν σχετικῶν νόμων τοῦ
1859, 1861, 1864 πρὸς τὸν σκοπὸν χορηγήσεως μακροπροθέσμων δανείων
ἀφορώντων τὴν κτηματικὴν καὶ ἀγροτικὴν πίστιν. Συστηματικὴν δὲ ὁρ-
γάνωσιν τῆς ἀγροτικῆς πίστεως ἔχομεν μόνις ἀπὸ τοῦ 1933 θεμελιουμένην
ὑπὸ τῆς συμβάσεως τῆς 28 Φεβρουαρίου 1904 κυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Νόμου
ΒΩΞ' τῆς 16 Μαρτίου 1904. Τὴν σύμβασιν ταύτην συνεπλήρωσεν ἡ ἀπὸ 6
Διρίου 1914 τοιαύτη κυρωθεῖσα διὰ τοῦ Νόμου 656 τῆς 20ῆς Φιρίου 1915.
Διὰ ταύτης ἐν ἀρθρῳ 2 παραγράφῳ 3 ὁρίζετο εἰς 25.000.000 δραχμὰς ἡ
συμβατικὴ ὑποχρέωσις τῆς Τραπεζῆς πρὸς χορήγησιν γεωργοκτηματικῶν δα-
νείων, ἀναλαμβάνουσα ὑπὸ ὁρισμένας προϋποθέσεις νὰ θέσῃ εἰς διάθεσιν
τοῦ Δημοσίου ἑτέρας 25.000.000 δραχμῶν. Ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῦθεν ἡ
Ἀγροτικὴ πίστις ἀσκεῖται ὑπὸ τῆς Ἀγροτικῆς Τραπεζῆς ἀποκλειστικῶς, βά-
σει τῆς ἀπὸ 27 Ἰουνίου 1929 συμβάσεως μεταξὺ Κράτους καὶ Ἐθνικῆς
Τραπεζῆς. Ἦδη παρακολουθοῦντες τὸ πιστωτικὸν ἔργον τῆς Ἀγροτικῆς
Τραπεζῆς εἰδικῶς ὅσον ἀφορᾷ τὸν καπνὸν ἀπὸ τῆς συστάσεώς της, διαπι-
στοῦμεν χορηγήσεις διὰ βραχυπρόθεσμα καλλιεργητικὰ καὶ ἐπὶ πλασματικῶ
ἐνεχείρῳ καπνοῦ δάνεια ὡς ἑξῆς:

	Καλλιεργητ. δάν.	ἐπὶ πλασμ. ἐνέχ.	σύνολον
1930 (πρῶτον ἔτος)	Δρχ. 216.118.525	364.302.708	580.421.233
1931	» 174.895.120	359.627.153	534.522.273
1932	» 122.010.388	209.644.455	331.654.843

Καθορίζοντες εἰδικώτερον τὴν ἀναλογίαν μεταξὺ τῶν καθαρῶς καλλιερ-
γητικῶν δανείων αἶνα ἔχορήγησεν ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα καὶ τοῦ καλλιερ-
γηθέντος ἀριθμοῦ στρεμμάτων ἔχομεν τὰ ἑξῆς ποσὰ κατὰ στρέμμα.

1930 219.28 } "Ητοι από τὸ 1930 καὶ ἐντεῦθεν ἔχομεν συνεχῇ πτώ-
 1931 198.60 } σιν τῶν κατὰ στρέμμα καλλιεργητικῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ χο-
 1932 173.70 } ρηγήσεων ὀφειλομένην προφανῶς εἰς τὴν συνεχῇ κάμψιν
 τῆς καμπύλης τῶν τιμῶν τοῦ καπνοῦ. Παρὰ ὅμως τὸ γεγονός τοῦτο τὰ καλ-
 λιεργητικά τοῦ παραγωγοῦ ἔξοδα παραμένουν τὰ αὐτὰ ἢ δὲ περιστολὴ τῶν
 παρεχομένων πιστώσεων ἐπόμενον εἶναι νὰ φέρουν τοῦτον εἰς δυσχερῇ θέ-
 σιν. Ἐκ τοῦ συνόλου τῶν κατὰ στρέμμα καλλιεργητικῶν ἐξόδων ἅτινα ὑπε-
 λογίσσαμεν ἄνωτέρω (σελ.18) ἦτοι ἐπὶ δραχμῶν 1710, ποσὸν δραχμῶν 1500
 περίπου ἀντιπροσωπεύει ἐργασίαν καταβαλομένην ὑπὸ τοῦ παραγωγοῦ καὶ
 τῶν οἰκείων του, εἰς τὸ ἀπομένον δὲ ποσὸν τῶν δραχμῶν 200-250 ἀνέρχονται
 αἱ λοιπαὶ δαπάναι αὐτοῦ, ἅτινας ὀφείλει νὰ καταβάλῃ τῆς μετρητοῖς. Κατὰ
 συνέπειαν εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο τῶν δραχμῶν 200-250 δεόν νὰ ἀνέρχονται κα-
 νονικῶς αἱ κατὰ στρέμμα καλλιεργητικαὶ χορηγήσεις τῆς Ἀγροτικῆς Τράπεζας.

Εἶναι γνωστὴ ἡ μεγάλη σημασία, ἣν ἐνέχει διὰ τὴν γεωργικὴν οἰκο-
 νομίαν μιᾶς χώρας ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις δι' ἀφθόνων κεφαλαίων τῆς
 γεωργικῆς τῆς παραγωγῆς τόσον κατὰ τὸ στάδιον τῆς καλλιεργείας διὰ τῶν
 καλλιεργητικῶν δανείων ὅσον καὶ μετὰ τὴν συγκομιδὴν διὰ τοῦ συστήμα-
 τος τῶν ἐπὶ πλασματικῶν ἐνεχειρῶ δανείων (*), δι' ὧν προλαμβάνεται ἡ
 ἄθροια ὑπὸ τῶν παραγωγῶν πώλησις καὶ ὑπὸ δυσμενεῖς συνθήκας τῶν εἰς-
 κομισθέντων προϊόντων εἰς τιμὰς ἐξευτελιστικὰς πιεζομένων πρὸς τοῦτο
 ὑπὸ τῶν ἐπείγουσῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν των. Ταῦτα ἀποκτοῦν ἰδιαιτέ-
 ραν ὄλως σημασίαν προκειμένου περὶ τοῦ καπνοῦ οὐχὶ μόνον λόγῳ τῆς
 ἰδιαζούσης θέσεως, ἣν οὗτος κατέχει ἐν τῷ συνόλῳ τῆς Ἑθνικῆς μας Οἰκο-
 νομίας, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν, ὑφ' αἷς τελεῖ κατὰ τὴν ἐμπο-
 ρικὴν του τοποθέτησιν ἐν τῇ διεθνείᾳ ἀγορᾷ. Χωρὶς ἐννοεῖται νὰ ὑποτιμή-
 σωμεν τὴν ἀναγκαιότητα καὶ τῶν τόσων ἀπαραιτήτων μεσοπροθέσμων καὶ
 μακροπροθέσμων ἐπὶ ἐνυποθήκῳ ἀσφαλεῖς δανείων ἐγγείου βελτιώσεως.

Θὰ ἐξηρχόμεθα τοῦ σκοποῦ μας ἐὰν ἐπεχειροῦμεν ἔστω καὶ συντόμως
 ν' ἀναφέρωμεν τὸ τί ἐγένετο ἤδη εἰς τὰς ἄλλας χώρας ἐπὶ τοῦ προκειμένου.
 Ἀρχοῦμεθα νὰ τονίσωμεν τὴν μεγίστην σημασίαν, ἣν ἀπέδωσαν καὶ τὰς
 μεγάλας προσπαθείας, αἷς κατέβαλον καὶ δὴ ἀπὸ πολλοῦ διὰ τὴν ὀργάνωσιν
 τῆς γεωργικῆς των πίστεως, κατανοήσασαι πλήρως τὰ εὐρύτατα περιθώρια
 οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ἅτινα ἐφίλαμβάνει αὕτη.

Καὶ ἡ χώρα μας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προοδευτικοῦ πνεύματος ἐμπορου-
 μένη φησὶ ν' ἀκολουθήσῃ τὴν αὐτὴν πολιτικὴν ἣν εὐτυχῶς φαίνεται ὅτι
 ἐχάρησαν καὶ ἀκολουθεῖ ἀπὸ τῆς συστάσεώς της ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα
 συνεχίζουσα ἐν τούτῳ τὴν λαμπρὰν παράδοσιν, ἣν ἐνεκαινίσασεν ἡ Ἑθνικὴ
 Τράπεζα.

(*) Τὰ ἐπὶ πλασματικῶν ἐνεχειρῶ δάνεια ἐργούμην συστηματικῶς τὸ πρῶτον
 παρ' ἡμῖν ὁ Νόμος 1954, ὅστις ἀρχικῶς ἀφείρετο μόνον τὰς νέας χώρας. Τὰ ἐπὶ κα-
 πνῶν δάνεια τοῦ εἴδους τούτου τὸ 1924 ἀνέρχοντο εἰς δραχμὰς 183.706.330.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΙΙ.

Ἑμπορικὴ θέσις τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ Διεθνεί ἄγορᾳ.

Ἡ ἔρευνα τῶν εἰδικῶν καὶ γενικῶν συνθηκῶν, ὅφ' ἃς τελεῖ ὁ Ἑλληνικὸς καπνὸς ἐν τῇ Διεθνεί ἄγορᾳ εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ πολυπλοκώτερα καὶ μᾶλλον περιπεπλεγμένα θέματα, αἵτινα ἔχει ν' ἀντιμετωπίσῃ ὁ ἐρευνητὴς τῶν προβλημάτων τοῦ καπνοῦ.

1. Ἑμπορευματικὴ θέσις τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ.

Τὰ Ἑλληνικὰ καπνὰ ὑπάρχοντα ὡς γνωστὸν ἀπὸ ἐμπορευματολογικῆς ἀπόψεως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἀνατολικῶν καπνῶν, εἰς ἣν ἐπίσης ἀνήκουν καὶ τὰ καπνὰ τῆς Βουλγαρίας, τῆς Τουρκίας, τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας, καὶ τῆς Νοτίου Ρωσσίας. Ἐκ τούτων τόσον ἀπὸ ἀπόψεως ποσότητος ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος ὑπερέχουν καταφανῶς τὰ καπνὰ Ἑλλάδος, Τουρκίας καὶ Βουλγαρίας, χρησιμοποιούμενα ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς Διεθνoῦς καπνοβιομηχανίας διὰ τὴν κατασκευὴν σιγαρέττων (*) ἐν ἀναμίξει κατὰ τὸ πλεῖστον μετὰ καπνῶν ἄλλων προελεύσεων κατωτέρων ποιότητων.

Ἡ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη παρατηρηθεῖσα αὔξησις διεθνῶς τῆς καταναλώσεως σιγαρέττων εἰς βάρος ἄλλων καπνικῶν εἰδῶν, ὡς ταμβάκου, καπνοῦ πίπας καὶ μασίματος κλπ. (**) προσέδωκεν εἰς τὰ Ἀνατολικά καπνὰ μείζονα ἔτι σπουδαιότητα κατὰστάντα ἀπαραίτητα διὰ τὴν ἐνίσχυσιν ἐν ἀναμίξει τῆς ποιότητος ἄλλων κατωτέρων καπνῶν, λόγῳ τῆς ἐξαιρετικῆς τῶν ποιοτικῆς ὑπεροχῆς ὡς ἐκ τῆς μικρᾶς σχετικῶς περιεκτικότητός των εἰς νικοτίνην, ἥτις ὡς γνωστὸν προσδιορίζει τὴν ποιότητα τοῦ καπνοῦ, τὴν ὀρωματώδη αὐτῶν ἰδιοσυστασίαν καὶ τὸν κανονικὸν χρωματισμὸν τῶν φύλλων. Ἐκ γενομένων μάλιστα ἀναλύσεων ἐπὶ ἑλληνικῶν καπνῶν ἐπιστοποιήθη εἰς αὐτὰ ἡ ὑπαρξίς ζαχάρου πρωτογενοῦς καὶ φυσικοῦ (0.12 ο|ο—5 20 ο|ο), ποιοτικὸν προσὸν σπουδαιότατον, δεδομένου ὅτι ἡ διεθνὴς σιγαρεττοβιομηχανία ἐπιζητεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τοῦτο διὰ τεχνιτῶν μέσων (διαπότησις τοῦ καπνοῦ δι' ὕδατούχου διαλύματος 3 ο|ο σαχάρου καὶ 4 ο|ο γλυκερίνης) (**).

2. Ἑμπορικὴ θέσις ἀνατολικῶν καπνῶν.

Τὰ ἀνατολικά καπνὰ μετέχουν τῆς παγκοσμίου παραγωγῆς κατὰ τὰ ἑξῆς ποσοστά.

	1909-13	1922-26	1927	1928	1929	1930	1931	1932
Ἑλλάς	0.90%	2.87%	2.56%	2.65%	3.50%	2.50%	2.91%	1.25%
Βουλγαρία	0.46%	2.20%	0.63%	0.72%	1.81%	2.11%	1.81%	0.95%
Τουρκία	3 54%	2.43%	2.72%	2.03%	1.48%	1.21%	1.45%	0.68%
	4.90%	7.50%	5.91%	5.43%	6.79%	6.23%	5.17%	2.88%

(*) Κατ' ἐξαίρεσιν τὰ ἑλληνικὰ καπνὰ Ἀργούς ἐξαγόμενα εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν χρησιμοποιοῦνται ὡς καπνὸς πίπας.

(**) Πρέπει νὰ ἀποδώσωμεν τὴν αὔξησιν τῆς καταναλώσεως σιγαρέττων κατὰ ἓνα ποσοστὸν καὶ εἰς τὴν γενικευθεῖσαν συνήθειαν τοῦ καπνίσματος τῶν γυναικῶν.

(***) Βλ. Δ. Κ α λ ι τ σ ο υ ν ά κ ι : Ὁ Καπνὸς <Ἀρχεῖον> Τ. 12.

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου καταφαίνεται ἡ ἀσήμενος κατὰ ποσοστὸν συμμετοχὴ τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν εἰς τὴν διεθνῇ ἀγορὰν γεγονὸς ὅπερ ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἔξαιρετικά ποιοικᾶ αὐτῶν πλεονεκτήματα καταδεικνύει πόσον βίσιμος εἶναι ἡ σκέψις ἐκείνων, οἵτινες διὰ καταλλήλων οἰκονομικῶν συνδυασμῶν προτείνουν μέτρα σταθεροποιήσεως τῆς θέσεως τούτων ἐν τῇ διεθνῇ καπναγορᾷ. Δέον ὅμως νὰ τονισθῇ ὅτι ἐκ τῆς παγκοσμίου καπνοπαραγωγῆς ὑπολογιζομένης κατὰ μέσον ὄρον εἰς 2.000 ἑκατομμύρια, ἐὰν ἐκπέσωμεν τὰ ποσὰ ἐκείνα καπνοῦ, ἅτινα αἱ παράγουσαι αὐτὰ χώραι χρησιμοποιοῦν διὰ τὴν ἐσωτερικὴν των κατανάλωσιν, ὥς ἡ Κίνα ἡ μεγαλυτέρα καπνοπαραγωγικὴ χώρα, ὁλόκληρον σχεδὸν τὴν παραγωμὲνὴν ποσότητα. Ἦν. Πολιτεία τὸ 1)2 τῆς παραγωγῆς, Γερμανία, Γαλλία, Ἰταλία, ὁλόκληρον τὴν παραγωγὴν των κλπ. τότε θὰ εἶδωμεν ὅτι ἡ ἐν τῇ Διεθνῇ ἔμπορῳ προσφερομένη ποσότης καπνοῦ εἶναι πολὺ μικροτέρα, πρᾶγμα ὅπερ ἐπαυξάνει σημαντικῶς τὴν ἔμπορικὴν σημασίαν τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν.

3. *Εἰδικαὶ κατὰ χώρας ἔμπορικαὶ συνθήκαι.*

Πρὸς κατανόησιν ὅμως καὶ εὐχερεστέραν λύσιν τοῦ προβλήματος ἀπαιτεῖται πρὸ παντὸς ἀκριβὴς καὶ λεπτομερὴς γνῶσις τῶν ἔμπορικῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν, ὑφ' ἧς λειτουργεῖ ἡ διεθνὴς καπναγορά.

Ἐν πρώτοις δέον σοβαρῶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ διεθνὴς καπνοβιομηχανία εἶναι ἰσχυρῶς ὁργανωμένη εἰς τεραστίους κεφαλαιοκρατικούς ὁργανισμούς ὑπὸ μορφὴν trusts, cartels, holding companies, konzern κλπ. εἰς ᾧ συμπλέκονται καὶ διασταυροῦνται ἐν διαρκεῖ ἀλληλοεξαρτήσει ἡ ἀνταγωνισμῷ εὐρύτητα καὶ ἰσχυρότητα συμφέροντα τοῦ Διεθνoῦς Τραπεζιτικοῦ ἢ βιομηχανικοῦ κεφαλαίου ἀκόμη δὲ καὶ Κρατικὰ τοιαῦτα. Εἶναι ἴσως ἡ μόνη βιομηχανία, ἣτις μετὰ τὰς διεθνεῖς ἐταιρείας πετρελαίου παρουσιάζει τοιαύτην συγκεντρωτικὴν τάσιν ὑφ' ὅλας τὰς γνωστὰς συγχρόνους μορφὰς οἰκονομικῆς συγκροτήσεως τοῦ κεφαλαίου. Ταῦτα τονίζομεν ἰδιαιτέρως, ἵνα ἀποφευχθῶσιν ὠρισμένοι πλάναι ἐπικρατοῦσαι ἐν προκειμένῳ καὶ αἵτινες θὰ ἠδύναντο νὰ ὀδηγήσουν εἰς ἐσφαλμένα συμπεράσματα. Πρέπει νὰ κατανοηθῇ σοβαρῶς ὅτι εἴτε εὕρισκόμεθα πρὸ χωρῶν μὲ κατ' ἐπίφασιν ἐλευθέραν καπνοβιομηχανίαν εἴτε πρὸ χωρῶν μὲ κρατικὰ μονοπώλια καπνοῦ ἡ κατάστασις εἶναι ἡ αὐτή. Παντοῦ ἡ καπνοβιομηχανία ἔχει ὑπαχθῇ εἰς τὸν ἔλεγχον κρατικῶν ἢ ἰδιωτικῶν μονοπωλίων ἀνευ ἐξαιρέσεως καὶ τοῦτο ἔχει πολλὴν σημασίαν ὥς θὰ ἴδωμεν περαιτέρω.

Ἡδὴ προβαίνομεν εἰς εἰδικὴν κατὰ χώρας ἔρευναν.

1. *Ἡνωμένα Πολιτεία:* Εἰς τὴν χώραν ταύτην ὑφίσταται καθεστώς ἐλευθέρας καπνοβιομηχανίας. Τοῦτο ὅμως κατ' ἐπίφασιν μόνον διότι ἐν τῇ πραγματικότητι ὁλόκληρος ἡ καπνοβιομηχανία εὕρσκεται ὑπὸ τὸν ἄμεσον ἔλεγχον δύο ἢ τριῶν μεγάλων κεφαλαιοκρατικῶν ὁργανώσεων τοῦ τύπου τῶν holding companies. Ἐν Ἦν. Πολιτείαις ταχέως ἡ καπνοβιομηχανία ἀνέπτυξε συγκεντρωτικὰς τάσεις ὁργανωθείσα ὑπὸ μορφὴν trusts

εἰς τεραστίους κεφαλαιοκρατικούς ὁργανισμούς καὶ τοῖτο παρὰ τὴν ἀσκηθεῖσαν ὑπὸ τῆς πολιτείας anti trusts πολιτικὴν ἐκδηλωθεῖσαν κυρίως διὰ τοῦ Sherman act τοῦ 1898. Αἱ πρῶται ἀναφανέσονται ἀπὸ τοῦ 1898 τοιαῦται ὁργανώσεις ἦσαν ἡ American tobacco Co^o (Κεφάλ. 350 ἑκατομ. φρ. χρ.) ἐλέγχουσα τὰ 75 οἷο τῆς βιομηχανίας τῶν σιγαρέττων, ἡ Continental Tobacco Co^o (κεφάλ. 500 ἑκατομ. φρ. χρ.) συγκεντρυνούσα τὴν παραγωγὴν τοῦ Plug Tobacco κλπ. ὥστε de facto ὑφίσταται πραγματικὸν ἰδιωτικὸν μονοπώλιον ἐλέγχων τὴν παραγωγὴν διὰ τιμωρηθμιστικῆς πολιτικῆς κυριαρχικῶς. Ἦδη ἐπὶ κεφαλῇ τῶν ὁργανώσεων τούτων εἶναι ἡ American Tobacco Co ἔπονται δὲ κατὰ σειράν αἱ Reynolds Co, ἡ Liggett Meyers, καὶ P. Lorillard Co.

Ἦδη ἐν τῇ χώρᾳ λειτουργοῦσι περὶ τὰ 8586 ἐργοστάσια κατεργασίας καπνοῦ, ἐξ ὧν 7502 κατασκευῆς πούρων 951 καπνοῦ κομμένου, ταμβάκου κλπ. καὶ μόνον 133 σιγαρέττων τῶν ὁποίων ἐν τούτοις ἡ κατανάλωσις κατακτᾷ ὁσημέραι εὐρυτέρας μάζας καταναλωτῶν, εἰς βάρος τῶν ἄλλων προϊόντων τοῦ καπνοῦ. Τοῦτο καὶ ἀναλυτικώτερον καταφαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος καταναλώσεως εἰς λίτρας

	1928	1929	1930
Πούρων	151.290.000	152.120.000	137.510.000
Σιγαρέττων	319.158.000	346.543.000	338.701.000
Κομ. καπνὸς κλπ.	293.176.000	227.953.000	288.322.000
Σύνολον	754.624.000	796.625.000	764.533.000

Ἦτοι κατὰ μέσον ὅρον ἡ ἐτησίᾳ παραγωγή καπνικῶν προϊόντων ἀνέρχεται εἰς 750 ἑκ. λίτρων. Ἡ Ἀμερικανικὴ καπνοβιομηχανία ἔχει ἐπεκτείνει τὴν δρασιν τῆς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διαθέτουσα πρὸς τοῦτο τεράστια οἰκονομικὰ μέσα εἰσχωρήσεν παντοῦ, ἄλλοῦ ἐξαγοράζουσα λειτουργούσας ἐπιχειρήσεις, ἄλλοῦ ἰδρύουσα νέας τοιαύτας, ἄλλοῦ τέλος εἰσάγουσα ἔτοιμα προϊόντα, κατέκτησεν μέγα μέρος τῆς Ἀγγλικῆς ἀγορᾶς ἐπιχειρεῖ τοῖτο καὶ διὰ τὴν Γερμανικὴν τοιαύτην προμηθεύει τὸ Γαλλικὸν μονοπώλιον, κατέκλυσε τὸ Βέλγιον, τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Κίναν, Αὐστραλίαν, Νοτιοαμερικανικὰς Δημοκρατίας κλπ.κλπ. Ἡ ἐξαγωγή σιγαρέττων, καπνοῦ κομμένου κλπ. κατὰ τὴν ἑτερίαν 1925-29 ἀνῆλθεν εἰς 20 ἑκ. Δολ. ἐτησίως.

Ἡ Καπνοβιομηχανία ὥς πρῶτην ὕλην κατὰ βάσιν μὲν χρησιμοποιεῖ τὴν ἐγχώριον καπνοπαραγωγὴν ἣτις ἀπὸ ἀπόψεως ποσότητος εἶναι ἡ μεγαλύτερα μετὰ τὴν τῆς Κίνας ἀνερχομένη ἐτησίως κατὰ μέσον ὅρον (1925-29) εἰς 1.358.000.000 λίτρας. Κατὰ τὰ ἐκόμενα ἔτη ἐκυμίνθη ὥς ἀκολουθῶς εἰς ἑκατομμύρια λίτρων.

	Καλλιεργ. ἄκραι	Παραγωγή	Μέση τιμὴ
1929	1.987.000	1.537	18.6
1930	2.101.000	1.635	12.9
1931	2.019.000	2.610	9.7

Ἐκ τῆς ποσότητος ταύτης μέγα μέρος ἦτοι 38-40 ο/ο ἐξάγεται εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν εἰς φύλλα καπνοῦ, ὅστις εἶναι τὸ δεύτερον ἐξαγωγικὸν γεωργικὸν προϊόν τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν.

Κατὰ τὴν 5ετίαν 1925-29 ἐξαχθεῖσιν ποσότητες κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως ἀνῆλθε εἰς 525 ἑκατ. λίτρας ἀξίας 146. ἑκατ. Δολλάρ.

Κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη ἡ ἐξαγωγή ἐκυμάνθη ὡς ἑξῆς.

	ἐξαχθεῖσα ποσότης	ἀξίας εἰς Δολ.
1929	565 901.000	146.082.000
1930	579 703 000	145 602.000
1931	524.456.000	110.776.000

Οἱ μεγαλύτεροι καὶ σταθερώτεροι καταναλωταὶ Ἀμερικανικῶν καπνῶν εἰς φύλλα εἶναι ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Κίνα ἀπορροφῶσαι καὶ αἱ δύο ὁμοῦ τὸ 1)2 τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς (*). Οἱ χαρακτηριστικώτεροι τύποι τῶν Ἀμερικανικῶν καπνῶν εἶνε οἱ ἐξῆς Flue Cured καλύπτων τὸ ἡμισυ περίπου τῆς ὅλης παραγωγῆς, Barley, Dark fired, Kantucky, Tonnes-See Dark Uirginia καὶ Maryland.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς ἐγχωρίου καπνοπαραγωγῆς, ἥς μέγα μέρος ὡς εἶδομεν χρησιμοποιεῖ ἡ καπνοβιομηχανία, εἰσάγει ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ χρησιμοποιεῖ ἐπικουρικῶς καὶ ποσότητα τινὰ ἄλλοδαπῶν εὐγενῶν καπνῶν πρὸς βελτίωσιν τῶν κατωτέρας ποιότητος Ἀμερικανικῶν τοιούτων δι' ἀναμίξεως. Ἡ εἰσαγωγή αὕτη καπνοῦ εἰς φύλλα ἀνέρχεται ἐτησίως εἰς 95 ἑκατ. λίτρας περίπου ἐξ ὧν 25-30 ἑκατ. λίτραι ἀποτελοῦνται ἐκ καπνῶν διὰ ποῦρα εἰσαγόμενα ἀτελῶς ἐκ Πόρτο-Ρίκο. Τὸ ἀπομένον ποσὸν τῶν 70 ἑκατ. λίτρων ἀφορᾷ κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος ἦτοι 40 ἑκατ.λίτραι καπνὰ ἀνατολικά διὰ τὴν σιγαρεττοβιομηχανίαν. Τὰ εἰσαγόμενα Ἀνατολικά καπνὰ εἶναι προελεύσεως κυρίως Ἑλληνικῆς καὶ Τουρκικῆς. Ἐκ Βουλγαρίας οὐδεμία εἰσαγωγή γίνεται μολονότι πρὸ ἐτῶν ἐγένετο ἀρχὴ τοιαύτης ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ ποιότης τούτων δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τῶν βιομηχάνων. Ἐν τούτοις δὲν ἀποκλείεται μέσῳ Τεργέστης νὰ εἰσάγωνται καὶ παρτίδες τινὲς Βουλγαρικῶν καπνῶν μὴ δηλούμεναι ὅμως ὡς τοιαῦτα διὰ λόγους εὐνοήτους. Ὡς εἶναι φανερόν ὁλόκληρον τὸ ἐμπόριον τῶν ἀνατολικῶν καπνῶν ἐν Ἀμερικῇ τελεῖ ὑπὸ τὸν ἀμεσον ἔλεγχον τῶν ἐν ἀρχῇ ἀναφερθέντων καπνοβιομηχανικῶν τράστς, αἵτινα σημειωτέον διατηροῦν καὶ εἰς τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς ἦτοι ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ ἴδια ὑποκαταστήματα ἐνεργοῦντα ἀγορὰς ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν παραγωγῶν, ἐλέγχοντα οὕτω καὶ ἓνα μέρος τῆς παραγωγῆς τῶν Ἀνατολικῶν καπνῶν. Αἱ εἰσαγωγαὶ Ἑλληνικῶν καπνῶν ἐκυμάνθησαν ἐν Ἑνωμέναις Πολιτείαις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὡς ἑξῆς εἰς χιλιογράμμα.

1026	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
9.894.423	11.169.162	8.135.263	9.355.191	8.816.000	9.282.790	5.322.524	6.390.461

(*) Ἡ μὲν Ἀγγλία ἀπερρόφησεν τὸ 1930 193.961.000 λίτρας ἀξίας 79.060.000 Δολ., τὸ 1931 152.302.000 λίτρας ἀξίας 57.970.000 Δολ. Ἡ δὲ Κίνα τὸ 1930 124.010.000 λίτρας ἀξίας 14.457.000 Δολ. καὶ τὸ 1931 149.273.000 λίτρας ἀξίας 14.878.000 Δολ.

Ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς Διεθνoῦς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ παρὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἐν τῷ μεταξύ μεγίστην πτώσιν τῶν τιμῶν ἀνατολικῶν καπνῶν, ἡ Ἀμερικανικὴ καπνοβιομηχανία τείνουσα διαρκῶς πρὸς τὸν ὑποβιβασμὸν τοῦ κόστους τῶν προϊόντων τῆς, δεικνύει τάσεις μειώσεως τοῦ ποσοστοῦ ἀναμίξεως Ἀνατολικῶν καπνῶν στρεφομένη πρὸς ἄλλα τοιαῦτα κατωτέρας μὲν ποιότητος, ἀλλὰ μικροτέρας τιμῆς καὶ μεγαλυτέρας ἀποδόσεως εἰς σιγαρέττα.

Πάντως τὰ ἀνατολικά καπνὰ ἐξακολουθοῦν νὰ παραμένουν πολὺτιμος καὶ ἀπαραίτητος πρώτη ὕλη διὰ τὴν Ἀμερικανικὴν καπνοβιομηχανίαν εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐλπίζεται ὅτι παρερχομένης τῆς κρίσεως τὰ Ἀνατολικά καπνὰ καὶ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλληνικά τοιαῦτα θὰ δυνηθοῦν καὶ πάλιν ν' ἀνακτήσουν καὶ σταθεροποιήσουν τὴν προτέραν τῶν θέσιν ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ ἀγορᾷ.

Ἡ φορολογία καπνικῶν προϊόντων ἐν Ἠνωμέναις Πολιτείαις εἶναι, ὡς ἄλλως τε συμβαίνει καὶ εἰς ὕλας τὰς χώρας, ἀρχετὰ βαρεῖα μελετᾶται μάλιστα ἡ αὔξεις ταύτης πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ πύσχοντος Δημοσίου προϋπολογισμοῦ. Ἡδη (1932) ἀνέρχεται αὕτη ἐπὶ τῶν σιγαρέττων (φόρος καταναλώσεως ὁμοσπονδιακός) εἰς 3 δολ. τὰ 1000 σιγαρέττα ἢτοι 6 cents κατὰ κυτίον τῶν 20 σιγαρέττων ἀξίας 12 1/2—14 cents. Δέον νὰ προστεθῇ ὅτι εἰς τινὰς τῶν πολιτειῶν εἰσπράττεται πρόσθετος φόρος 2 cents ἐπὶ τῶν 20 σιγαρέττων ἀνερχομένου οὕτω τοῦ ὅλικου τοιούτου εἰς 8 cents. Ἡδη ἡ Κυβέρνησις τῆς συμπολιτείας ἤτις μετὰ ἰδιαζούσης ὁλως προσοχῆς παρακολουθεῖ τὴν κίνησιν τοῦ καπνοῦ, ὅστις ὡς εἴπωμεν ἀποτελεῖ τὸ πρῶτον γεωργικὸν ἐξαγωγικὸν προϊόν τῶν Η.Π., προσέβη εἰς τὴν ἰδρυσιν ἰδίου Χρηματιστηρίου Καπνοῦ, ὡς ἄλλως τε πρὸ πολλοῦ ἔπραξεν προκειμένου καὶ περὶ ἄλλων προϊόντων αὐτῆς, σημαντικῶν, ὡς τὰ σιτηρά, τὴν ζάχαριν καὶ τὸν καφφέν.

Τὸ γεγονός τοῦτο κέκτηται ἰδίαν ὁλως σημασίαν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ μελετηθῇ καὶ παρ' ἡμῖν σοβαρῶς.

Τὴν λειτουργίαν ἰδίου χρηματιστηρίου καπνοῦ ἐν Η.Π. διηυκόλυνον ἐξαιρετικὰ αἱ ἐργασίαι τοῦ «γραφείου γεωργοοικονομικῶν μελετῶν» ὅπερ ἀπὸ τοῦ 1921 καταγίνεται ἐπιτυχῶς εἰς τὴν ποιοτικὴν κατάταξιν ἐκάστης ποικιλίας καπνῶν. Οὕτω ἕκαστος τύπος καπνοῦ διακρίνεται εἰς τέσσαρας κυρίας κατηγορίας, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἀφορᾷ τὸν βιομηχανικὸν προορισμὸν καὶ τὸ βάρος τοῦ φύλλου, ἡ δευτέρα τὴν ποιότητα, ἡ τρίτη τὸν χρωματισμὸν καὶ ἡ τετάρτη τὰς διαστάσεις τοῦ φύλλου. Ὁ ποιοτικὸς οὗτος διαφορισμὸς ἐγένετο ἀποδεκτὸς ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου, πᾶσαι δὲ αἱ ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ καπνοῦ, ὅπερ ἤρξατο λειτουργοῦν ἀπὸ τῆς 19 Σεπτεμβρίου 1934, διενεργοῦνται ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ.

Ἡ μεγίστη σημασία τὴν ὁποίαν κέκτηται διὰ τὸν καπνὸν ἡ διαπραγματεύσεσις αὐτοῦ ἰδίῳ χρηματιστηρίῳ, ἐν ᾧ φυσιολογικῶς καὶ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πραγματικῶν δεδομένων τῆς ἀγορᾶς θὰ διαμορφοῦται καὶ θὰ κυμαίνεται τὸ ἐπίπεδον τῶν τιμῶν αὐτοῦ, οὐδενὸς διαφεύγει τὴν προσοχὴν.

Αἱ Ἠνωμέναι Πολιτεῖαι εἶναι ἡ μία ἐκ τῶν δύο σπουδαιότερων καὶ σταθεροτέρων ἀγορῶν ἐρχομένη δευτέρα κατὰ σειρὰν, εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν Γερμανίαν καλύπτουσα ἐπὶ τῆς συνολικῆς ἐξαγωγῆς Ἑλληνικῶν καπνῶν

τὴν 1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
17.8 %	20.8 %	17.5 %	18.9 %	17.9 %	21.4 %	16.7 %

2. *Γερμανία*. Καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ βιομηχανία τοῦ καπνοῦ εἶναι ὁργανωμένη εἰς τεραστίους κεφαλαιοκρατικούς ὁργανισμούς τοῦ τύπου τῶν *Konzern*, ὥστε νὰ δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι τὸ *de jure* ὑφιστομενον κατ' ἐπίφασιν καθεστὼς ἐλευθέρου συναγωνισμοῦ εἶναι ἐν τῇ πραγματικότητι ἀνύπαρκτον. Ἄλλως τε εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ὁλοκλήρου τῆς Γερμανικῆς οἰκονομίας ἣτις ἐμφορεῖται μεταπολεμικῶς ὑπὸ τάσεων ἀπολύτως συγκεντρωτικῶν ἐν τῇ παραγωγῇ. Οὕτω ἐπὶ 12.400 μετοχικῶν ἐταιριῶν συνολικοῦ κεφαλαίου 2.000 ἑκατ. μάρκων, αἱ 2.000 ἀνήκουν εἰς *Konzern* ἔχουσαι ὑπὸ τὸν ἑλεγχόν των κεφάλαια 1.350 ἑκατ. μάρκων.

Ἡδὴ ἡ Γερμανικὴ καπνοβιομηχανία εἶναι ὁργανωμένη εἰς δύο *Konzern* συνεργαζόμενα μεταξύ των καὶ βαδίζοντα συστηματικῶς πρὸς τὴν ἐγκυθίδρυσιν πλήρους ἰδιωτικοῦ μονοπωλείου, ὡς καὶ ἐξ ἀριθμοῦ τινος ἐλευθέρων καπνοβιομηχανιῶν στηριζομένων κυρίως ἐπὶ τῆς παραδόσεως μικρᾶς παραγωγικῆς δράσεως. Ἐκ τῶν *Konzern* τούτων, τὸ μὲν ἐν ὁ οἶκος *Reemtsma* ὑποστηρίζεται οἰκονομικῶς ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς *Colan Amsterdam*. τὸ δὲ ἕτερον ὁ οἶκος *Neueburg* ὑποστηρίζεται οἰκονομικῶς ὑπὸ τῆς *Deutch Bank*. Αἱ ὁργανώσεις αὗται προήλθον ἐκ τῆς ἀπορροφήσεως μικροτέρων ἐπιχειρήσεων, θὰ ἐξηρχόμεθα δὲ τοῦ πλαισίου τῆς παρούσης μελέτης ἐὰν ἐπιχειρήσωμεν τὴν ἱστορικὴν παρικοιλούθησιν τῆς ἐξελέξεώς των. Ἀρκοῦμεθα νὰ τονίσωμεν ὅτι ἐν Γερμανίᾳ λειτουργοῦν ἤδη περὶ τὰ 12.500 ἐργοστάσια καπνοῦ (*) ἀπασχολοῦντα 140.000 ἐργάτας λιμβανόντων ὡς ἡμερομισθία 1.7 ἑκατ. R. M. Ταῦτα παρήγαγον τὸ 1928 7.008 ἑκατ. τεμάχια πούρων, 32.569 ἑκατομ. τεμάχια σιγαρέττων, 435.167 χιλιόγρ. λεπτοκομμένου καπνοῦ, 35.694.704 χιλιόγρ. καπνοῦ πίπας 229.092 τεμάχια καπνοῦ μασσήματος καὶ 210.111 χιλιόγρ. ταμβάκου. Ἐκ τῆς παρακολουθήσεως τῆς παραγωγῆς ὅλων τῶν καπνικῶν προϊόντων κατ' εἶδος ἀπὸ τοῦ 1920 καὶ ἐντεῦθεν διαπιστοῦμεν ὅτι ὅλα τὰ εἶδη ἡυξήθησαν κατὰ ποσότητα κυνονικῶς καὶ ἐκ παραλλήλου πλὴν τοῦ λεπτοκομμένου καπνοῦ ὅστις σημεῖοι μίαν πτώσιν μεγίστην, ἀνερχομένην εἰς 95 % ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1923, ἐπίσης τοῦ ταμβάκου τοῦ ὁποίου ἡ παραγωγή παρουσιάζει μίαν στασιμότητα χαρακτηριστικὴν μετὰ τὰς μειώσεις. Ἡ γενικὴ ὡς ἄνω αὔξεις τῆς παραγωγῆς καπνικῶν προϊόντων μέχρι τοῦ 1929 ὀφείλεται εἰς τὴν συνεχῆ βελτίωσιν τῆς θέσεως τῆς

(*) Τὸ 1924 ἐλειτουργοῦν 15.769 ἐργοστάσια ἔκτοτε συνεχῶς μειούμεναι γαγονὸς ὅπερ ἐν συσχέσει πρὸς τὴν ἐκελθούσαν μεγάλην αὔξησιν τῆς παραγωγῆς καπνικῶν προϊόντων μαρτυρεῖ τὴν καταβαλλομένην ἐν τῇ Γερμανικῇ καπνοβιομηχανίᾳ προσπάθειαν ἐκλογικευτικῆς ὁργανώσεως τῆς παραγωγῆς διὰ τῆς καταμνήσεως τῶν μετὰ ἡυξημένον κόστος παραγόντων ἐργοστασίων.

Γερμανικῆς οἰκονομίας τὴν αὕξαι τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος καὶ τὴν ἐκ τούτου βελτίωσιν τῆς ἀγοραστικῆς ἱκανότητος τοῦ πληθυσμοῦ. Ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως ὅμως τῆς Διεθνοῦς οἰκονομικῆς κρίσεως καὶ ἐντεῦθεν παρατηροῦμεν μίαν κάμψιν χαρακτηριστικὴν, ἥτις ὅμως εἶναι λίαν φυσικὴ καὶ εὐεξήγητος.

Εἰδικώτερον ἐρευνῶντες μέχρι τοῦ 1928 τὴν κίνησιν τοῦ δείκτου τῆς καμπύλης παραγωγῆς σιγαρέττων ἐν Γερμανίᾳ, δεδομένου ὅτι πρὸς κατασκευὴν ἀποκλειστικῶς τούτων χρησιμοποιεῖται ἡ εἰσαγομένη ποσότης Ἀνατολικῶν κεινῶν καὶ συνεπῶς καὶ τῶν ἑλληνικῶν τοιούτων, παρατηροῦμεν μίαν σημαντικωτάτην καὶ συνεχῇ αὕξαι τῆς καταναλώσεως τοῦ εἴδους τούτου. Οὕτω παρήχθησαν (εἰς ἑκατομμύρια τεμαχίων).

1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
24.687	24.108	27.316	29.438	29.113	31.934	32.559

ὁλόκληρος ἡ ἀνωτέρω παραγωγὴ σιγαρέττων κατανέμεται ὡς ἑξῆς :

Reemtsma	52 ο ο
Neuerburg	33 ο ο
Ἐλευθεραὶ βιομ.	15 ο ο
	100 ο ο

Ἐκ τῶν ἐλευθέρων βιομηχανιῶν, αἵτινες κυρίως στηρίζονται ἐπὶ τῆς ποιτικῆς ὑπεροχῆς τῶν προϊόντων διεξάγουσαι σκληρὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἀπορροφητικῆς τάσεως τῶν δύο Konzern, κυριώτεραι εἶναι ἡ ἐν Δρέσδῃ ἐπιχείρησις Greiling παράγουσα τὰ 9 ο|ο τῆς ὅλης καταναλώσεως σιγαρέττων. Μετὰ ταύτην ἡ βιομηχανία Μουράτη, παράγουσα σιγαρέττα εἰδικὰ πολυτελείας, κατέχει ὁμοίως σημαντικὴν θέσιν ὡς καὶ οἱ οἶκοι Κυριαζῆ, Νέστορος Τσανακλῆ ἀμφοτέρω ἰδρυθέντες ἐν ἀρχῇ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ μεταφερθέντες ἀργότερον ἐν Γερμανίᾳ λόγῳ τῶν ὑψηλοτάτων εἰσαγωγικῶν δασμῶν. Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ὁργάνωσις τῆς καπνοβιομηχανίας ἐν Γερμανίᾳ. Ἀφ' ἐνὸς δύο ἰσχυρώτατα καὶ οἰκονομικῶς ἀκαταγώνιστα Konzern ἐπιδιώκοντα διὰ συστηματικῆς καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας τὴν συγκέντρωσιν καὶ μονοπώλησιν τῆς παραγωγῆς εἰς χεῖράς των, ἀφ' ἑτέρου δὲ μία ὁμὰς μικρὰ ἐλευθέρων βιομηχανιῶν διεξαγόντων σκληρότατον ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς των αὐτονομίας ἀγῶνα, ὑπάρξεως καὶ βασιζομένων κυρίως ἐπὶ τῆς ἀναμφισβητήτου ὑπεροχῆς τῆς ποιότητος τῶν προϊόντων των.

Πλὴν ὅμως τούτου, αἱ ἐλευθεραὶ βιομηχανίαι, πιεζόμεναι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐκ τοῦ ὀξύτατου ἀνταγωνισμοῦ τῶν δύο Konzern, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὑπὸ τῶν αὐστηρῶν διατάξεων τοῦ Νόμου τῆς 22/12/29 περὶ Kontingentierung περὶ οὗ κατωτέρω. Ἀπεφάσισαν πρὸς ἀντίδρασιν νὰ ὀργανωθοῦν κατὰ τὸν τύπον τῶν Freikonzern ἐπὶ τῶν ἑξῆς βάσεων. 1) Συστηματοποίησις τῆς διαφημίσεως διὰ τῆς κατανομῆς τῆς Γερμανικῆς ἀγορᾶς εἰς ὥρισμένα ἐκ τῶν προτέρων διαμερίσματα εἰς ἃ ἐκ περιτροπῆς ἐκάστη τῶν συμβληθειῶν βιομηχανιῶν θὰ προέβαινε εἰς διαφήμισιν τῶν προϊόντων. 2) Ὁργάνωσις συστήματος λιανικῆς πωλήσεως ἀπὸ κοινοῦ. 3) Κατάπαυσις διὰ συνεννοή-

σεως τοῦ διεξυγομένου ἀσκόπου καὶ ἐπιζημίου ἀνταγωνισμοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὸ περιτύλιγμα (κυτία) τῶν σιγαρέττων. 4) Ἡ διεξαγωγή συνεννοήσεων μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς ὁμάδος ἐλευθέρων καπνοβιομηχανιῶν (Freikonzerne) ἀφ' ἑτέρου δὲ τῶν ὀργανωμένων παραγωγῶν τῶν Ἀνατολικῶν καπνῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἀγῶνός των. Πάντα τ' ἀνωτέρω μέτρα ἀποβλέπουν εἰς τὴν περιστολὴν τῶν δαπανῶν τὴν αὔξησιν τῆς συναγωνιστικῆς ἱκανότητος καὶ τὴν συγκράτησιν τῆς θέσεως τῶν ἐλευθέρων βιομηχανιῶν.

Ἡ Γερμανικὴ βιομηχανία χρησιμοποιεῖ εἰς πρώτην ὕλην καπνὸν εἰσαγόμενον ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, δεδομένου ὅτι ἡ ἐγχώριος παραγωγή ἔνεκεν εἰδικῶν κλιματολογικῶν καὶ ἐδαφολογικῶν συνθηκῶν εἶναι μικρὰ ἀνερχομένη εἰς 15—20 ἑκατομμ. χιλιογρ. ἔναντι (100) ἑκατὸν περίπου χιλιογρ. συνολικῆς καταναλώσεως καπνικῶν προϊόντων καὶ τούτου κακῆς ποιότητος χρησιμοποιουμένου πρὸς κατασκευὴν πούρων καὶ καπνοῦ πίππας οὐδόλως δὲ εἰς τὴν σιγαρετοβιομηχανίαν. Ἡ κίνησις παραγωγῆς καπνοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκυμάνθη ὡς ἀκολούθως:

Ἔτος	Ἀριθμὸς Καλλιεργητ.	Καπνοκ. ἐκτ. εἰς ἑκτάρια	Ἀνάλ. κατὰ καλλιεργητὴν εἰς ἀρ.	Ποσότης εἰς κιλὰ	Ἀξία εἰς ἐκατ. μάρκα
1913	83.128	14.162	16.29	25.833.900	13.10
1923	215.828	6.252	2.90	14.252.500	11.7
1924					
1925	102.369	8.013	7.83	19.006.700	11.—
1228	66.923	9.948	14.86	23.563.300	20.3

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω πίνακος συνάγεται ὅτι ἡ παρασχεθεῖσα ποσότης καπνοῦ, ἀφοῦ ὑπέστη μείωσιν σημαντικὴν ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1913 ἴσως λόγω τῶν πολεμικῶν συνθηκῶν, ἤδη τείνει νὰ ἀνακτήσῃ τὸ προπολεμικόν της ἐπίπεδον ἐλάχιστα ὑπολειπομένη τούτου. Κατ' ἀξίαν ἡ παραγ. παρουσιάζεται ἠδὲξημένη καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ ὅτι ἐβελτιώθη ἡ μέση τιμὴ τοῦ καπνοῦ. ἤτις ἐνῶ τὸ 1913 ἦτο 51 μάρκα κατὰ 100 χιλιόγραμμα, ἤδη τὸ 1928 ἐκυμαίνεται περὶ τὰ 86 μάρκα, ἀφοῦ προηγουμένως (1926) ἀνῆλθεν εἰς τὰ 130 μάρκα ἐγγίσασα τὴν ἀνωτάτην τιμὴν. Ὡς πρὸς τὴν καλλιεργηθεῖσαν ἔκτασιν παρατηροῦμεν μίαν αἰσθητὴν μείωσιν ὀφειλομένην εἰς τὴν ἐν τῷ μεταξὺ ἐπιτευχθεῖσαν αὔξησιν τῆς μέσης κατὰ ἑκτάριον ἀποδόσεως, ἤτις τὸ 1913 ἦτο 1.820 χιλιόγρ. ἔκτοτε βελτιωθεῖσα σταθερῶς 1928 σημειώσασα 2370 χιλιόγραμμα.

Οὕτω λόγω τοῦ ἀνεπαρκούς τῆς γερμανικῆς καπνοπαραγωγῆς, ἡ καπνοβιομηχανία στηρίζεται κατὰ βάσιν ἐπὶ τῆς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγωγῆς, ἤτις ἀνέρχεται περὶ τὰ 100—106 ἑκατομμύρια χιλιογρ. ἐτησίως, ἀξίας περίπου 240 ἑκατομμ. μάρκων ἔναντι 80 περίπου ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα τὸ 1913. Ἐπὶ τῆς συνολικῆς εἰσαγομένης ἐτησίως ποσότητος καπνοῦ τὰ ἀνα-

τολικά τοιαῦτα καλύπτουν περίπου τὰ 30—40 ο/ο ἀνερχομένη εἰς 30—40 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα κατὰ τὴν ἑξῆς ἀναλογίαν κατὰ χώρας :

Βουλγαρία 21 ο/ο, Ἑλλάς 44 ο/ο, Τουρκία 30 ο/ο, Ρωσία 5 ο/ο ἦτοι ἡ Ἑλλάς καλύπτει τὸ ἡμῖς περίπου τῆς ὀλίγης εἰσαγωγῆς ἀνατολικῶν καπνῶν ἀμέσως μετ' αὐτὴν ἐρχομένης τῆς Τουρκίας.

Ἐν σχέσει εἰδικῶς πρὸς τὴν εἰσαγωγὴν ἑλληνικῶν καπνῶν ἐν Γερμανίᾳ ἔχομεν εἰς χιλιόγραμμα.

1926	21.493.558	1930	17.448.062
1927	18.792.463	1931	8.585.348
1928	20.805.327	1932	11.518.951
1929	16.149.733	1933	14.392.611

Ὅττω παρατηροῦμεν ὅτι ἡ εἰσαγωγή ἦτις μέχρι τοῦ 1928 ἐτρεῖτο εἰς ἱκανοποιητικώτατα ἐπίπεδα, ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῦθεν δεικνύει συνεχῆ κάμψιν ὑπὸ τὴν πίεσιν προφανῶς τῆς Διεθνoῦς Οἰκονομικῆς κρίσεως.

Σημειωτέον ὅτι ἡ Γερμανικὴ ἀγορὰ εἶναι τὸ πρῶτον κατὰ σειρὰν καταναλωνικὸν κέντρον τοῦ ἑλληνικοῦ καπνοῦ, καὶ ὥς ἐκ τούτου ἐνέχει μεγίστην σπουδαιότητα διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ οἰκονομικὴ ταύτης κατάστασις. Ἐπὶ τῆς ὀλίγης ἐξαγωγῆς ἑλληνικῶν καπνῶν αἱ πρὸς τὴν Γερμανίαν ἀποστολαὶ ἐκάλυψαν τὸ 1926 τὰ 38.8 ο/ο, τὸ 1927 τὰ 35 ο/ο, τὸ 1928 τὰ 44.4 ο/ο, τὰ 1929 τὰ 32.2 ο/ο, τὸ 1930 τὰ 35.2 ο/ο, τὸ 1931 τὰ 19.8 ο/ο, τὸ 1932 τὰ 33.5 ο/ο.

Ἐξετάζοντες εἰδικῶς τὴν κατὰ τὴν οἰκ. χρῆσιν 1932)33 σημειωθεῖσαν κίνησιν συνολικῆς εἰσαγωγῆς καπνοῦ ἐν Γερμανίᾳ, παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη ἀνῆλθεν ἐν συνόλῳ εἰς χιλιόγραμμα 74.623.800. Ἡ ποσότης αὕτη κατ' Ἡπειροῦς προελεύσεως κατανέμεται ὡς ἑξῆς :

Ἡπειροῦς	ποσότης εἰς χ)μα	%	ἀξία εἰς Μ	%	Μέση τιμὴ κατὰ 100 χ)μα
Εὐρώπη	27.433.800	36.7	64.034.000	50.4	233
Ἀφρικὴ	372.500	0.5	733.000	0.6	197
Ἀσία	20.428.000	39.7	47.326.000	37.3	161
Ἀμερικὴ	17.389.500	23.4	14.803.000	11.7	85
	<u>72.623.800</u>	<u>100%</u>	<u>126.896.000</u>	<u>100%</u>	<u>170</u>

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει ὅτι κατὰ μὲν τὴν ἀξίαν τὴν πρῶτην θέσιν κατέχει ἡ Εὐρώπη καλύπτουσα τὰ 50.4 ο/ο τῆς συνολικῆς ἀξίας κατὰ τὸ βάρος δὲ ἡ Ἀσία καλύπτουσα τὰ 39.4 ο/ο τοῦ συνόλου τῆς εἰσαγωγῆς. Αἱ ἐξ Εὐρώπης εἰσαγωγαὶ καπνοῦ ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν οἰκ. χρῆσιν 32)33 κατὰ χώρας προελεύσεως ἔχουν οὕτω :

Χῶραι	Ποσότης χ)μα	%	ἀξία εἰς Μ.	%	Μέση τιμὴ κατὰ 100 χ)μα
Βουλγαρία	9.297.400	34.25	20.437.000	32.01	220
Ἑλλάς	15.937.600	58.53	39.926.000	62.63	251
Ρουμανία	18.650	0.07	28.000	0.05	150
Ρωσία	1.946.500	7.15	3.341.000	5.22	170
	<u>27.203.150</u>	<u>100%</u>	<u>63.732.000</u>	<u>100%</u>	<u>234</u>

Οὕτω ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἐν Γερμανίᾳ εἰσαγομένων καπνῶν τὴν πρώτην θέσιν κατ' ἀξίαν καὶ κατὰ βάρος κατέχει σταθερῶς ἡ Ἑλλάς καὶ τοῦτο παρὰ τὸ γεγονός ὅτι αὕτη ἀπέτυχε τὴν ὑψηλοτέραν μέσσην τιμὴν λόγῳ τῆς ἐκλεκτῆς ποιότητος τῶν καπνῶν τῆς.

Ἐάν, εἰς τὰς ἐξ Εὐρώπης εἰσαγωγὰς ἐν Γερμανίᾳ καπνοῦ, προσθῶμεν καὶ τὰς ἐκ τῆς Τουρκίας τοιαύτας ἀνελθούσας εἰς 8.969.700 χιλ)μα ἀξίας R. M. 14.525.000 ἔχομεν σύνολον εἰσαγωγῆς ἀνατολικῶν καπνῶν προοριζομένων ἀπίντων διὰ σιγαρέττα 36.172.800 χιλ)μα ἀξία R.M. 78.257.000 ἐπὶ μέση τιμῇ κατὰ 100 χιλ)μα R.M. 216.

Αἱ ἐξ Ἀφρικῆς εἰσαγωγαὶ καπνοῦ εἶναι ἐλάχισται καλύπτουσαι μόλις τὰ 0,5 ο]ο τοῦ συνόλου καὶ τοῦτο διότι τὰ καπνὰ ταῦτα δὲν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῶσι ἐν ἀναμίξει ὑπὸ τῆς πρὸς τὰ ἀνατολικοῦ τύπου σιγαρέττα προσανατολισμένης καπνοβιομηχανίας.

Αἱ ἐξ Ἀσίας εἰσαγωγαὶ εἶναι σημαντικώταται καλύπτουσαι τὰ 39,4 ο]ο ἐπὶ τοῦ συνόλου. Τὰ ἐξ Ἀσίας καπνὰ εἶναι κατὰ 75 ο]ο προελεύσεως Ἰάβας καὶ Σουμάτρας μὲ μέσση τιμὴν R.M. 163. Τέλος αἱ ἐξ Ἀμερικῆς εἰσαγωγαὶ καπνοῦ καλύπτουσι τὰ 23,4 ο]ο τοῦ συνόλου κατανέμονται δὲ ὡς ἑξῆς κατὰ χώρας προελεύσεως.

Χ ὤ ρ α ι	Ποσότης εἰς χιλ)μα	Μέση τιμὴ κατὰ 100 χιλ)μα
Βραζιλία	7.093.600	77
Ἡν. Πολιτεῖαι	6.074.000	92
Ἀγ. Δομῖγκος	2.150.000	68
Κούβα	1.617.000	102

Ἦτοι τὴν πρώτην θέσιν τῶν καπνῶν τούτων κατέχει ἡ Βραζιλία. Ἀπαντα τὰ Ἀμερικανικὰ καπνὰ πλὴν τῶν τοιούτων προελεύσεως Βιργινίας καὶ Kentucky χρησιμοποιοῦνται ἐν Γερμανίᾳ διὰ τὴν παρασκευὴν πούρων.

Ὡς εἶναι ἐπόμενον τὸ ἐμπόριον φύλλων καπνοῦ ἐν Γερμανίᾳ ὡς ἀτομικὴ ἐπιχείρησις ἤδη ἐξέλειπεν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὑπολειπομένου ἑνὸς ἐλαχίστου μέρους μέλλοντος καὶ τούτου νὰ ἐκλείψῃ εἰς τὸ λίαν προσεχὲς μέλλον. Τὰ αἷτια εἶναι σαφῆ. Ἡ καπνοβιομηχανία ὀργανωθείσα εἰς Konzern εὐθύς ἀμέσως ἐσκέφθη νὰ παραμερίσῃ τοὺς μεσάζοντας, ἐρχομένη εἰς ἀπευθείαν ἐπαφὴν μὲ τοὺς τόπους παραγωγῆς διὰ τὴν προμήθειαν τῆς πρώτης ὕλης. Πρὸς τοῦτο ἱδρυσεν εἰδικὰς ὑπηρεσίας μὲ πλήρεις ἐγκαταστάσεις εἰς Ἑλλάδα, Τουρκίαν καὶ Βουλγαρίαν, ἅπ' ὅπου ἐκτοπίσασα καὶ τὸ ἐγγώριον ἀκόμη ἐμπόριον προβαίνει εἰς τὴν προμήθειαν τῶν ἀναγκαιουσῶν εἰς αὐτὴν ποσοτήτων καπνοῦ ἅπ' εὐθείας ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ παραγωγοῦ, ἀνευ τῆς παρεμβολῆς οἰουδήποτε τρίτου.

Οὕτω οἱ εἰσπραττόμενοι φόροι ἐπὶ τοῦ καπνοῦ κατὰ εἶδος εἶναι οἱ ἑξῆς: 1) Φόρος (δασμὸς) ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς, βεβαιούμενος καὶ εἰσπραττόμενος κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν, 2) φόρος ἐπὶ τοῦ ὕλικου, ἐπὶ τῆς ἀκατεργάστου πρώτης ὕλης τῆς εἰσαγομένης πρὸς βιομηχανοποίησιν (Material Steuer), ὡς καὶ πρόσθετος φόρος ἐπὶ τοῦ ὕλικου ἀπὸ τῆς 3 Ἰανουαρίου 1930, 3)

φόρος ἐπὶ τῆς καταναλώσεως βεβαιούμενος κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐργοστασίου ἐξαγωγήν καὶ εἰσπραττόμενος διὰ ταινίας (Banderolle).

Πρὸς καταβολὴν τῶν φόρων 2 καὶ 3 παρέχεται προθεσμία πληρωμῆς κυμαινομένη 1 1/2—3 μηνῶν ἀπὸ τῆς βεβαιώσεως τοῦ φόρου.

Ἡ ὀλικὴ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις τοῦ καπνοῦ βάσει τῆς τιμῆς λιανικῆς πωλήσεως ἀνέρχεται εἰς 45—50 ο/ο περίπου, ἡ δὲ κατὰ κεφαλὴν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας ἐπιβάρυνσις κυμαίνεται περὶ τὰ 15 Μ. Ἐναντι 8.76 Μ. κατὰ τὸ 1924 ἦτοι σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη. Ἡ σταθερὰ ἀπὸ τοῦ 1924 καὶ ἐντεῦθεν αὐξήσις τῶν ἐκ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ ἐσόδων τοῦ δημοσίου, δέον νὰ τονισθῇ ὅτι δὲν προέρχεται μόνον ἐκ τῆς κατὰ διαστήματα αὐξήσεως τῶν ἰσχυόντων φορολογικῶν συντελεστῶν ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῆς καταναλώσεως τῶν καπνικῶν προϊόντων ὀφειλομένης εἰς τὴν σταθερὰν βελτίωσιν τῆς θέσεως τῆς Γερμανικῆς ἰδιωτικῆς καὶ δημοσίας οἰκονομίας, ἥτις δυστυχῶς, μέχρι τοῦ 1930 κανονικῶς βαίνουσα, ἀνεχαιτίσθη ἔκτοτε ἐκ τῆς δυσμενοῦς ἐπιδράσεως τῆς ἐπιδεινωθείσης δημ. οἰκονομικῆς κρίσεως. Ἄξιον ἰδιαίτερας μελέτης εἶναι ὁ διὰ τοῦ τροποποιητικοῦ νόμου τῆς 22 Δεκεμβρίου 1929, δι' οὗ ηὔξηθησαν διὰ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ ἔσοδα κατὰ 220 ἑκατ. μάρκα περίπου ἐτησίως, ἐξ ὧν 180 ἑκατ. ἐκ τῆς φορολογίας τῶν σιγαρέττων καὶ 40 ἑκατ. ἐκ τῆς προσθέτου φορολογίας τοῦ καπνοῦ, ψηφισθεὶς νόμος περὶ Kontingentierung, εἰσαχθεὶς ἐν Γερμανίᾳ τὸ πρῶτον καὶ ἐφαρμοσθεὶς κατὰ τὸ 1920—21, ὅστις σὺν τοῖς ἄλλοις ἀπέβλεψεν εἰς τὴν παγιοποίησιν τῆς φορολογικῆς ἀποδόσεως τοῦ καπνοῦ διὰ τῆς τακτοποιήσεως τῶν τῆς καπνοβιομηχανίας, τὴν κατάπαυσιν τοῦ μεταξὺ των συναγωνισμοῦ καὶ τὴν ἐξουδετέρωσιν τοῦ κινδύνου διεισδύσεως εἰς τὴν γερμανικὴν καπνοβιομηχανίαν καὶ τὴν διὰ ταύτης κατάκτησιν τῆς γερμανικῆς ἀγορᾶς τοῦ ξένου κεφαλαίου ὡς ἠπιελήθη πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τῆς British American. Ἀλλὰ περὶ τοῦ νόμου τούτου λόγῳ τῆς γενικωτέρας σημασίας του καὶ τῆς δι' αὐτοῦ de jure καθιερουμένης κρατικῆς παρεμβάσεως ἐν τῇ ἰδιωτικῇ οἰκονομίᾳ, θέλομεν πραγματευθῇ ἐν τῆς ἐπομένοις κεφαλαίοις.

3. **Ὁλλανδία.** Καὶ εἰς τὴν χώραν ταύτην ὑφίσταται καθεστὼς ἐλευθέρας καπνοβιομηχανίας, μὲ μίαν οὐσιώδη ὅμως διαφορὰν ἐν σχέσει πρὸς τὰς δύο προηγουμένας χώρας, ὅτι αὕτη εἶναι τελείως ἀνοργάνωτος φθειρομένη ἀπὸ ἓνα δξύτατον καὶ ἀκατανόητον μεταξὺ τῶν διαφόρων καπνικῶν ἐπιχειρήσεων ἀνταγωνισμόν ὅστις καταντᾷ ὑφ' ἣν μορφὴν διεξάγεται, εἰς ἀληθῆ ἀγῶνα ἐξοντώσεως. Ἐκ τῆς καταστάσεως ταύτης ἔχει δημιουργηθῇ ἐν τῇ Ὁλλανδικῇ ἀγορᾷ ἓνα εἶδος ἀναρχίας μὲ τὰς ἀπειραρίθμους μάρκας καὶ τὴν συνεχῇ δημιουργίαν νέων τοιούτων, τόσον ὥστε ἐπωφελούμενον καὶ τῆς οἰκονομικῆς, λόγῳ τοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἐξασθενήσεως τῶν Ὁλλανδικῶν καπνοβιομηχανιῶν, τὸ ξένον καπνικὸν κεφάλαιον ἐργάζεται συστηματικῶς μὴ φειδόμενον οὐδεμιᾶς θυσίας πρὸς διείσδυσιν καὶ κατίκτησιν τῆς ὀλλανδικῆς ἀγορᾶς ἥτις σημειωτέον εἶναι μία ἀπὸ τὰς ἐλαχίστας τοιαύτας, εἰς ἣν εἰσάγονται τόσα ξένα ἔτοιμα καπνικὰ προϊόντα. Αἱ ἤδη λειτουρ-

γοῦσαι ἐν Ὀλλανδίᾳ καπνοβιομηχανίαι διηρέθησαν εἰς δύο ὁμάδας, ἐξ ὧν ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰς ἐκπροσώπουσας τὰ ἀνατολικά καπνὰ ἐπιχειρήσεις ὡς ἡ Victoria, ἡ Egyptian Cigarette Co, ἡ Turmak, Κυριαζῆ κλπ., ἡ δὲ δευτέρα ὁμὰς περιλαμβάνει τὴν British American καὶ τὰς περὶ αὐτὴν ἐταιρίας καὶ ἡτις ἀποβλέπει εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἐν τῇ ὀλλανδικῇ ἀγορᾷ τῶν ἰδίων προϊόντων, τῶν βάσιν ἔχοντων τὰ ἀμερικανικά καπνὰ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συνολικὴν κατανάλωσιν καπνικῶν προϊόντων, ταῦτα ἀνέρχονται εἰς 23.200.000 περίπου χιλιόγραμμα κατ' ἔτος, δηλ. εἰς ποσότητα δυσαναλόγως μεγάλην ἐν σχέσει πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς χώρας καὶ ἡτις ἀναλογεῖ εἰς 3 χιλίόγ. κατὰ κεφαλὴν ἔναντι 1.78 τὸ 1.856.339 τὸ 1876 καὶ 2.21 τὸ 1918. Ἡ Ὀλλανδία κατέχει τὴν πρώτην γενικῶς θέσιν ἀπὸ ἀπόψεως κατανάλωσews ἐν ἀναλογίᾳ κατὰ κεφαλὴν, καπνικῶν προϊόντων.

Τὴν πρώτην θέσιν ἐπὶ τῆς συνολικῆς κατανάλωσews κατέχει ὁ κομμένος καπνὸς καλύπτων περὶ τὰ 45 ο|ο τῆς ὀλικῆς παραγωγῆς ἔπονται δὲ τὰ πούρα καὶ τὸ σιγαρέττο. Διὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα παρατηρεῖται μία αὐξησις ἀρκετὰ σημαντικὴ, πλὴν ὅμως βραδεῖα, ἡ κατανάλωσις τούτων δι' ἣ κυρίως ἐνδιαφέρονται τὰ ἑλληνικά καπνὰ ἀνέρχεται εἰς 2.800.000.000 περίπου τεμάχια ἑτησίως ἔναντι 1.957.945.000 τὸ 1923 καὶ 2.506.865.000 τὸ 1924, προέρχονται δὲ εἴτε ἐκ καπνῶν τοῦ τύπου Virginia εἴτε ἀνατολικοῦ τοιούτου κατὰ τὴν ἐξῆς ἀναλογίαν: Virginia 30 ο|ο καὶ ἀνατολ. 70 ο|ο μὲ τάσιν διαρκῆ βελτιώσεως ὑπὲρ τῶν τελευταίων. Εἰς βάρος ὑπολογιζομένη ἡ ποσότης σιγαρέττων ἀνέρχεται εἰς 2.790.000 χιλιογρ. περίπου ποσὸν ἀσήμαντον καλύπτον μόλις τὰ 12 ο|ο τῆς ὀλικῆς κατανάλωσews καπνικῶν προϊόντων.

Ἡ Ὀλλανδικὴ καπνοβιομηχανία χρησιμοποιεῖ ὡς πρώτην ὕλην καπνοῦ σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς, εἴτε τῶν ἀποικιῶν της, εἴτε τῶν ξένων χωρῶν, τοῦτο δὲ διότι ἡ ἐγχωρία παραγωγή εἶναι ἐντελῶς ἀσήμαντος τείνουσα νὰ ἐκλείψῃ τελείως. Ἡδὴ καλλιεργεῖ περὶ τὰ 70—75 ἑκτάρια ἔναντι 339 τοιούτων τὸ 1920, 689 τὸ 1900 καὶ 1.760 ἑκτ. τὸ 1860

Ἡ οἰκονομικὴ σημασία ὅμως τῆς ὀλλανδικῆς ἀγορᾶς, δὲν ἔγκειται εἰς τὴν καταναλωτικὴν αὐτῆς ἱκανότητα ὡς καταφαίνεται καὶ ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀλλὰ εἰς τὴν σημασίαν αὐτῆς ὡς κέντρον διαμετακομιστικοῦ ἐν ᾧ διεξάγεται ζωηρότατον ἐμπόριον καπνοῦ. Τὸ Amsterdam καὶ τὸ Rotterdam θεωροῦνται ὡς διεθνoὺς σημασίας ἐμπορικαὶ ἀγοραὶ καπνοῦ συντελοῦντος εἰς τοῦτο ἕκτος τῆς εὐνοϊκῆς των γεωγραφικῆς θέσεως καὶ τῆς θαυμασίας τραπεζικῆς ὁργανώσεως τῆς χώρας ὡς καὶ τῶν εὐνοϊκοτάτων ὁρῶν τοῦ ἀφθόνως χρηματοδοτοῦντος τὸ ἐμπόριον πιστωτικοῦ κεφαλαίου, τόσον ὑπὸ ἔποψιν κόστους αὐτῶν ὅσον καὶ ὑπὸ ἔποψιν εὐκολιῶν παροχῆς. Ἐκ τῆς ἀγορᾶς ταύτης ἀντλοῦν μέγα μέρος τῶν προμηθειῶν των τὰ πλεῖστα τῶν ξένων κρατικῶν μονοπωλίων καπνοῦ, ὅτινα εὐρίσκουν εἰς αὐτὴν πολὺ πλεόν εὐνοϊκοὺς ὁρους παρὰ εἰς τοὺς τόπους παραγωγῆς μέγα μέρος τῆς ἀμερικανικῆς καπνοβιομηχανίας ἀκόμη δὲ καὶ ἡ γερμανικὴ καπνοβιομηχανία κατὰ

μεγάλῃ ἀναλογίᾳ ἣτις σημειωτέον συνδέεται μετὰ τῆς ἀγορᾶς ταύτης καὶ διὰ στενωπότητων οἰκονομικῶν σχέσεων ἀντλοῦσα ἐξ αὐτῆς ἓνα σημαντικὸν μέρος τῶν κεφαλαίων τῆς. Μεταξὺ τῶν σπουδαιοτέρων καπνεμπορικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι καὶ ἡ ἐταιρεία Holdap εὐρισκομένη εἰς καλὰς σχέσεις καὶ μὲ τὴν ἑλληνικὴν καπνοπαραγωγὴν.

Τὸ ἀκριβὲς ποσὸν τοῦ εἰσαγομένου καὶ ἐξαγομένου ἐκ τῆς χώρας ταύτης καπνοῦ δὲν δύναται δυστυχῶς νὰ ἐξαχθῇ ἐκ τῶν ἐπισήμων στατιστικῶν κινήσεως τοῦ Ὁλλανδικοῦ Κράτους, διότι αὐταὶ δὲν περιέχουν τὰς ὑπὸ διαμετακόμισιν ἢ ἀποταμίευσιν ποσότητας καπνοῦ. Ἐκ τῶν ἐτησίων ὅμως ἐκθέσεων τῶν ἐμπορικῶν ἐπιμελητηρίων Ἀμστερδαμ καὶ Ρότερδαμ συνάγεται ὅτι τὸ διὰ τῶν λιμένων τούτων διεξαγόμενον ἐμπόριον καπνοῦ ἀνέρχεται εἰς 40 ἑκατομ. περίπου χιλιόγ. ἐτησίως καὶ εἰς ᾧ περιλαμβάνονται, τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν ἀποικιακῶν τῆς καπνῶν ὡς καὶ ποσότητες ἀμερικανικῶν καὶ ἀνατολικῶν καπνῶν. Πάντως ἡ συνολικὴ εἰσαγωγή ἑλληνικῶν καπνῶν ἐν Ὁλλανδίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν ὀκταετίαν συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπὸ διαμετακόμισιν ἢ ἀποταμίευσιν ποσοτήτων ἐκυμάνθη ὡς ἀκολούθως εἰς χιλιόγρ. : 1926 1.521.444, 1927 960.814, 1928, 1.979.607, 1929 2.111.498, 1930 3.288.131, 1931 4.011.176, 1932 4.106.617, 1933 764 389.

Οὕτω παρατηρεῖται μίᾳ σταθερᾷ καὶ συνεχῇ αὔξει τῆς εἰς Ὁλλανδίαν ἐξαγωγῆς ἑλληνικῶν καπνῶν, δεδομένου ὅμως ὅτι ἡ διασιγαρέττα χρησιμοποιουμένη ἐν αὐτῇ ποσότης ἀνατολικῶν γενικῶς καπνῶν εἶναι μικρότερα, ἔπεται ὅτι μέγα μέρος αὐτῶν ἐπανεξάγεται εἰς φύλλα ἀπορροφούμενη ὑπὸ τῶν ξένων βιομηχανιῶν καὶ μονοπωλίων καπνῶν, ὡς ἐτονίσσαμεν ἄνωτέρω, τῆς ὀλλανδικῆς ἀγορᾶς ἐνεργοῦσης ἐν προκειμένῳ ὡς μεσάζοντος μεταξὺ παραγωγῶν καὶ καταναλωτριῶν χωρῶν. Τοῦτο ἔχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν διὰ τὰ ἐκλεκτῆς ποιότητος ἑλληνικὰ καπνά, ἅπανα συναναμνυόμενα ἐν τῇ ἀγορᾷ ταύτῃ μὲ τὰ καπνὰ κατωτέρων ποιότητων τουρκικῶν, ἰδίως δὲ Βουλγαρικῶν, προσφέρονται εἰς τὴν κατανάλωσιν γενικῶς ὡς «ἀνατολικά καπνά».

Ἀπὸ ἀπόψεως φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ἡ Ὁλλανδία εἶναι μίᾳ ἀπὸ τὰς πλέον ἐλαφρῶς φορολογούσας, τὸν καπνὸν καὶ τὰ προϊόντα αὐτοῦ, χώρας. Οἱ ἰσχύοντες ἐν προκειμένῳ φόροι εἶναι οἱ ἑξῆς : 1) Εἰσαγωγικὸς δασμὸς Ad Quantum ἐπὶ τοῦ εἰς φύλλα καπνοῦ, σχετικῶς ἐλαφρὸς βεβαιούμενος καὶ εἰσπραττόμενος κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ τελωνεῖα ἀνεξαρτήτου ποιότητος ἢ προελεύσεως συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ἀποικιακῶν. Τοῦτο φυσικῶς εὐνοεῖ τὰς ἀνωτέρας ποιότητος καὶ συνεπῶς μεγαλυτέρας ἀξίας ἑλληνικὰ καπνά. 2) Εἰσαγωγικὸς δασμὸς ad valorem βεβαιούμενος καὶ εἰσπραττόμενος εἰς τὰ τελωνεῖα ἐπὶ τῶν ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων, (τὰ σιγαρέττα φορολογοῦνται βαρύτερα) τῆς ἀξίας των καθοριζομένης βάσει τοῦ τιμολογίου προελεύσεως. 3) Φόρον καταναλώσεως, εἰσπραττόμενος διὰ ταινιῶν (Banderolle) ὑψητέον κατὰ 1 ο]ο διὰ στατιστικὸν τέλος. Καὶ εἰς τὸν

φόρον τοῦτον τὰ σιγαρέττα βαρύνονται περισσότερο ἀκολουθούντων κατὰ σειράν τῶν πούρων καὶ τοῦ κομμένου καπνοῦ.

Πάντως οἱ φορολογικοὶ συντελεσταὶ ὅλων τῶν ἀνωτέρω φόρων εἶναι ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας χώρας ἐλαφρότατοι καὶ τοῦτο δὲ προκειμένου περὶ τῶν εἰσαγωγικῶν ἡσιμῶν εἶναι δὲ εἰς ἐξήγητον· ἡ Ὑλλανδία ἡ κατ' ἐξοχὴν χώρα τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου ἔχει ὡς βάσιν τῆς οἰκονομικῆς τῆς πολιτικῆς τὴν ἐλευθερίαν τῶν συναλλαγῶν κατορθώσασα οὕτω νὰ συγκεντρώσῃ εἰς χεῖρας τῆς ἑνα μέγα μέρος τοῦ διεθνοῦς ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, ὅπερ ἀποτελεῖ καὶ τὴν βάσιν τῆς ἐθνικῆς τῆς οἰκονομίας.

4. **Ἡ Ἑλβετία.** Ἡ καπνοβιομηχανία ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἦτις πρὸ τοῦ πολέμου εἶχε τοιαύτην ἔκτασιν ἥδη ἔχει περιορισθῇ κατὰ πολὺ λόγῳ τῆς κρίσεως τὴν ὁποίαν διέρχεται ὡς ἐκ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐξαγωγικῆς τῆς δράσεως. Πρὸ τοῦ 1914 ἐλειτούργουν εἰς τὴν χώραν ταύτην 167 καπνοβιομηχανίαι ἀπασχολοῦσαι 8.694 ἐργάτας ἐναντι ἥδη λειτουργουσῶν 120 περίπου μὲ 6.300 ἐργάτας. Αἱ σπουδαιότεραι τούτων εἶναι ὁ Οἶκος Laurent τῆς Γενεύης συνεργαζόμενος μετὰ τῆς ἐπιχειρήσεως Araks. Ὁ Οἶκος Burgrus ἐν Boncourt συνεργαζόμενος μετὰ τῶν Astoria, Turmak, ἡ British American Tobacco Co καὶ τὰ ξένα μονοπώλια Γαλλίας, Αὐστρίας, Ἰταλίας κλπ. ἅτινα ἱδρυσαν ἐπὶ τόπον ἐργοστάσια. Ὡς πρώτην ὕλην ἡ ἐλβετικὴ καπνοβιομηχανία χρησιμοποιεῖ καπνὸν ἐν μέρει μὲν ἐγχωρίας παραγωγῆς κακῆς ποιότητος χρησιμοποιούμενον ἐν ἀναμίξει μὲ καπνὸν ἀνωτέρας ποιότητος ξένης προελεύσεως καλλιεργούμενον εἰς τὰς πεδινὰς περιοχὰς τοῦ Vaud τοῦ Fribourg καὶ τοῦ Tellin καὶ ἀνερχόμενος κατὰ ποσότητα εἰς 800.000 περίπου χιλιόγραμμα. Ἐν μέρει δὲ ἐκ καπνοῦ εἰσιγομένου ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ ἀνερχομένου κατὰ ποσότητα περίπου εἰς 6 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα ἀποτελούμενον δὲ ἐκ καπνῶν προελεύσεως Γιάβας, Βραζιλίας, Σουμάτρας, Ἀβάνας καὶ Ἀμερικῆς διὰ τὴν βιομηχανίαν τῶν ποίρων καὶ κομμένου καπνοῦ καλυπτόντων τὰ 70 οἱ 100 περίπου τῆς συνολικῆς εἰσαγωγῆς καὶ καπνοῦ Maryland, Βιργινίας, Ἰαπωνίας, Κίνας καὶ Ἀνατολῆς καλυπτόντων 30 οἱ 100 καὶ προοριζομένων διὰ τὴν σιγαρεττοβιομηχανίαν. Αἱ ἐξ Ἑλλάδος εἰσαγωγαὶ καπνοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐκυμάνθησαν ὡς ἀκολούθως (εἰς χιλιόγραμμα).

1926	9.28*	1928	13.025	1930	118.432	1932	195.746
1927	41.038	1929	112.702	1931	210.075	1933	202.368

Οὕτω μολοντί ἡ εἰσαγωγή ἐλληνικῶν καπνῶν φαίνεται πῶς τονωθείσα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐν τούτοις παραμένει κατ' οὐσίαν ἀσήμαντος (ἡ εἰσαγωγή) μὴ παρουσιάζουσα καὶ μεγάλαν δυνατότητα περαιτέρω αὐξήσεως δεδομένου ὅτι ἡ συνολικῶς διὰ σιγαρέττα χρησιμοποιομένη ἐν Ἑλβετίᾳ ποσότης καπνῶν πάσης προελεύσεως δὲν ὑπερβαίνει τὰ 1.400.000 περίπου χιλιόγραμμα. Τὴν πρώτην θέσιν μετὰ τῶν καπνικῶν προϊόντων κατέχουν τὰ ποῦρα μὲ 3.500.000 περίπου χιλιόγραμμα ἀκολουθοῦν ὁ καπνὸς πίπας καὶ μασήματος μὲ 2.500.000 χιλιόγραμμα καὶ τελευταῖα τὰ σι-

γαρέττα ὡς ἄνω. Ἡ Ἑλβετικὴ Καπνοβιομηχανία ἐνεργεῖ καὶ ποιᾷν τινα ἐξαγωγὴν ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων εἰς τὴν ἄλλοδαπὴν.

Τὸ εἰς φύλλα εἰσαγωγικὸν ἐμπόριον καπνοῦ δεδομένου ὅτι ἡ εἰσαγωγὴ ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων εἶναι ἐλαχίστη οὐδεμίαν ἰδιαιτέραν σημασίαν ἐμφανίζει περιοριζόμενον εἰς τὴν κάλυψιν τῶν περιορισμένων ἀναγκῶν τῆς καπνοβιομηχανίας. Ἐν τούτοις ἐσχάτως ἤρchiσε μία κίνησις διαμετακομίσεως μέσῳ Ἑλβετίας καπνῶν περὶ ἧς ὁμως αἱ σχετικαὶ στατιστικαὶ δὲν παρέχουν ἀκριβῆ στοιχεῖα ἐκτιμήσεως.

Ἡ φορολογικὴ καὶ δασμολογικὴ πολιτικὴ τῆς Ἑλβετίας ἀποβλέπουσα κυρίως εἰς ἐξασφάλισιν τῶν ἀναγκαίων πόρων διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ θεσμοῦ τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων τροποποιεῖται ἢ διαρρυθμίζεται ἐκάστοτε, τὸν ἀντικειμενικὸν τοῦτον σκοπὸν ἔχουσα ὑπ' ὄψει. Πάντως ἐκ τῆς κειμένης φορολογίας εἰδικώτερον δὲ τῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν οἵτινες κυρίως ἐνδιαφέρουν τὰ ἑλληνικὰ καπνά, παρατηροῦμεν ὅτι τὰ ἀνατολικά γενηκῶς καπνὰ πλὴν τῶν τοῦ Ἄργους πλήττονται βαρύτερον καὶ αὐστηρότερον παντὸς ἄλλου καπνοῦ πάσης προελεύσεως καὶ κατηγορίας, ἀκόμη καὶ τῶν καπνῶν Virginia Clair ὁμοίως διὰ σιγαρεττοποίησιν ὡς καὶ τὰ ἀνατολικά προοριζόμενα. Ἐλαφρότερον πάντων δασμολογοῦνται τὰ καπνὰ Kentucky καὶ Rio-Grant ἅτινα ὁμως προορίζονται διὰ τὴν Βιομηχανίαν τῶν πύρων.

5. **Γαλλία.** Εἰς τὴν χώραν ταύτην ἡ βιομηχανικὴ ἐκμετάλλευσις τοῦ καπνοῦ γίνεται διὰ πλήρους κρητικῶν μονοπωλίου λειτουργούντος ἀπὸ αἰῶνος ἤδη. Ἐκ τοῦ λόγου τούτου ἡ ἔρευνα ἡμῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ στραφῇ κυρίως περὶ τὰ εἶδη καὶ τὴν προέλευσιν τοῦ ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου χρησιμοποιουμένου καπνοῦ, ὅστις κατὰ ποσότητα ἀνέρχεται περίπου εἰς 50 ἑκατομ. χιλιόγραμμα ἔναντι 44 029.564 χιλιόγραμμα τὸ 1913. Ἡ ποσότης αὕτη κατανέμεται ὡς ἐξῆς κατὰ τόπους προελεύσεως.

Ἑγχώριος (Γαλλικὰ) καπνὰ	50—60 ο ο
Ἀποικιῶν	» 16—20 ο ο
Ἐξωτερικοῦ	» 34—20 ο ο

Τὸ μονοπώλιον χρησιμοποιεῖ τὰς ἐξῆς κατηγορίας καπνοῦ :

1) Καπνὸν ἐγχωρίου παραγωγῆς, 2) Καπνὸν ἀποικιακόν, 3) Καπνὸν κοινὸν ἄλλοδαπῆς (Tabac exotique ordinaire), 4) Καπνὸν ἄλλοδαπῆς ἀνωτέρας ποιότητος (Tabac exotique superieur).

Ὁ καπνὸς ἐγχωρίας παραγωγῆς τῆς Γαλλίας ἀνέρχεται εἰς 25—30 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα ἑτησίως καλλιεργουμένων πρὸς τοῦτο περὶ τὰ 15.000 ἑκταρίων γῆς. Εἶναι ποιότητος σχεδὸν καλῆς χρησιμοποιούμενος ἐν ἀναμίξει μετ' ἄλλων εὐγενεστέρων καπνῶν. Τὸ χαρακτηριστικώτερον τούτου εἶδος εἶναι ὁ τύπος Maryland καὶ Kentucky Poducah.

Σοβαραὶ προσπάθειαι καταβάλλονται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ παραγομένου καπνοῦ καὶ συνεχεῖς πειραματισμοὶ πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ καπνολογικοῦ Ἰνστιτούτου ἰδίως ἐν Κορσικῇ ἐν ἣ εὐδοκίμει ὁ σπόρος

Maryland ὡς καὶ ὁ σπόρος Virginia Bright ἐφ' οὗ γίνονται ἐντατικά ἐρευναι.

Καπνὰ ἀποικῶν τῆς ὡσαύτως χρησιμοποιεῖ ἡ Γαλλία ἰδίως δὲ καπνὰ Ἀλγερίου εἰς ποσότητα 8—10 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα ἔναντι συνολικῆς παραγωγῆς 20—25 ἑκατομμ. χιλιογρ.

Ἡ παραγωγή Μαγαδασκάρης ἀρχομένη ἤδη εἰς 1 ἑκατομμ. χιλιογρ. ἔναντι 30.000 μόνον χιλιογρ., τὸ 1921 ἀπορροφᾶται τελείως ὑπὸ τοῦ μονοπωλίου. Καπνὰ τοῦ Καμερόν δὲν χρησιμοποιεῖ σχεδὸν διόλου ἡ Γαλλία τῆς παραγωγῆς διατεθειμένης κατὰ τὸ πλεῖστον μέσῳ τοῦ Amsterdam καὶ τοῦ Rotterdam.

Τέλος τὰ 8κ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρησιμοποιούμενα καπνὰ ἀνέρχονται εἰς 15 περίπου ἑκατομμ. χιλιογρ. ἀποτελούμενα ἀπὸ Ἀμερικανικά κατὰ τὸ πλεῖστον καπνὰ τύπου Maryland, Seed-leaf, Kentucky leger. Virginia dark, et Bright, Kentucky corsé, Maryland scaferlat κλπ., ἀπὸ καπνὰ τύπου Ἀβίνας (Saint Dominique), Σουμάτρας, Ἰάβας, Μανίλλης ὡς καὶ δευτερεύοντας τινὰς τύπους. Τέλος δὲ ἀπὸ καπνὰ ἀνατολικά. Τούτων ἡ ἀκριβὴς ποσότης δὲν εἶναι γνωστὴ δεδομένου ὅτι οἱ διὰ τῶν στατιστικῶν διδόμενοι ἀριθμοὶ δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς τὴν πραγματικότητα διότι καπνὰ ἀγοραζόμενα εἰς τὰς ἀγοράς τοῦ Ἀμστερδαμ συνήθως εἰς τιμὰς εὐκαιρίας πωλοῦνται εἰς ἀνατολικά τοιαῦτα ἢ καὶ ὡς ἑλληνικά ἀκόμη ἀνακριβῶς. Πάντως αἱ ἐξ Ἑλλάδος διὰ Γαλλίαν ἐξαχθεῖσαι ποσότητες καπνοῦ κατὰ τὴν τελευταίαν δετίαν ἔχουσιν οὕτω;

1926	346.888	1930	149.568
1927	349.122	1931	2.250.084
1928	149.612	1932	1.024.212
1929	244.325	1933	3.318.352

Ἀξίον ἰδιαιτέρας προσοχῆς εἶναι διὰ αἱ εἰς Γαλλίαν ἐξαγωγαὶ ἑλληνικοῦ καπνοῦ, ἐνῷ πρὸ τινων ἀκόμη ἐτῶν ἦσαν ἀσήμαντοι, ἤδη ἵσχυσαν κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη αὐξανόμενα κατὰ τρόπον παρέχοντα βασίμους ἐλπίδας διὰ ὁμοίαν μελλοντικὴν ἐξέλιξιν. Ἡ ἀναλογία μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ συνόλου τῶν ἑλληνικῶν ἐξαγωγῶν καπνοῦ εἶναι αἱ ἑξῆς :

1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
0.62 %	0.65 %	0.32 %	0.49 %	0.3 %	5.20 %	2.8 %

Πάντως μεταξὺ τῶν καταναλισκομένων ἐν Γαλλίᾳ καπνικῶν εἰδῶν τὴν πρώτην θέσιν κατέχει ὁ καπνὸς πίπας Scaferlat καλύπτων ὑπὲρ τὰ 60 οἰο τῆς ὅλικῆς καταναλώσεως, ἀκολουθοῦν δὲ τὰ σιγαρέττα καλύπτοντα περὶ τὰ 20 οἰο ἔπονται δὲ τὰ ἄλλα εἶδη κατὰ μικροτέραν ἀναλογίαν. Εἰδικώτερον ἡ κατανάλωσις τῶν σιγαρέττων περὶ ἧς ἐνδιαφέρονται κυρίως τὰ ἑλληνικά καπνὰ, ἀνέρχεται εἰς 15 ἑκ. χιλ. περίπου ἔναντι 9 ἑκατ. ἑπτακοσίων πενήκοντα τριῶν χιλιάδων ἑκατὸν ἐννεήκοντα ἑξ διὰ τὸ 1924 καὶ 3.799.743 χιλ. μόνον διὰ τὸ 1913. Οὕτω παρατηρεῖται σταθερὰ αὐξησις τῆς καταναλώσεως τῶν σιγαρέττων οὐχὶ ὁμως ἐξ ὁλοκλήρου εἰς βάρος τῶν

ἄλλων καπνικῶν εἰδῶν ἀλλὰ καὶ δι' αὐξήσεως γενικῶς τῆς καταναλώσεως. Ἡδὴ τὸ γαλλικὸν σιγαρέττον ἤρχισεν προσαρμοζόμενον ἀπὸ ἀπόψεως συνθέσεως τοῦ μίγματος (χαρμανίου) περισσότερον πρὸς τὸν τύπον τοῦ ἀμερικανικοῦ σιγαρέττου λόγῳ μεταστροφῆς τῶν προτιμήσεων τῆς καταναλώσεως πρὸς αὐτό. Τοῦτο εἶναι ἐξαιρετικὰ δυσάρεστον διὰ τὰ ἑλληνικὰ καπνὰ δυνάμενον νὰ δημιουργήσῃ δυσάρεστους συνεπείας δι' αὐτὰ ἄνευ συστηματικῆς καὶ συνδεδεασμένης ἐργασίας ἐντεῦθεν. Αἱ βάσεις μιᾶς τοιαύτης ἐργασίας ὀρθῶς ἐτέθησαν καὶ ἀπέδωσαν μέρος τῶν ἀποτελεσμάτων των, διὰ τῶν διεξαχθεισῶν συνεννοήσεων μεταξὺ Γ.Π.Κ. καὶ προέδρου τοῦ γαλλικοῦ μονοπωλίου κ. Α. Λεμπρὲν καὶ αἵτινες ἐσυνεχίσθησαν μεταγενεστέρως ὑπὸ ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς ἐν Παρισίοις καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ μονοπωλίου Κ. Μπλουτώ (ιδ. ἔκθεσιν ἐπιτροπῆς σελ. 124). Πάντως δέον νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι τὸ περιθώριον ἐντὸς τοῦ ὁποίου δύνανται νὰ κινηθῶσιν αἱ δυνατότητες αὐξήσεως καταναλώσεως ἑλληνικῶν καπνῶν ἐν Γαλλίᾳ εἶναι τὰ 15 ἑκατ. χιλιογρ. ξένων καπνῶν, ἅτινα ἀγοράζει τὸ γαλλικὸν μονοπώλιον, δεδομένου ὅτι οὔτε λόγος δύναται νὰ γίνῃ ἐκτοπίσεως τῶν χρησιμοποιουμένων γαλλικῶν ἢ ἀλγερινῶν καπνῶν, ἐπὶ τῆς ὅλικῆς καταναλώσεως σιγαρέττων ἐν Γαλλίᾳ ἢν ὑπελογίσαιμεν ἄνωτέρῳ καὶ εἰς ἣν περιλαμβάνεται καὶ ποσότης 500.000 χιλιογρ. περίπου σιγαρέττων ξένων βιομηχανιῶν εἰσαγομένων ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοῦ μονοπωλίου καὶ διατεθειμένων δι' αὐτοῦ. Ἡ ποσότης αὕτη τὸ 1924 ἦτο 303.430 χιλιογρ. ἔκτοτε αὐξηθεῖσα σημαντικῶς. Ἐὰν ὁμως λάβωμεν ὑπ' ὄψει τὰς τεραστίας δαπάνας διαφημίσεως καὶ τὰς μεγάλας προσπάθειας, αἵτινες καταβάλλονται ὑπὸ τῶν ξένων βιομηχανιῶν πρὸς αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως, θὰ ἴδωμεν ὅτι τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα εἶναι πενιχρὰ ἄνευ δὲ ἐλπίδων σοβαρῶν περαιτέρω αὐξήσεων. Μεταξὺ τῶν ξένων σιγαρέττων, τὴν πρῶτην θέσιν κατέχουν τὰ ἀμερικανικῆς κατασκευῆς τοιαῦτα ἰδίως δὲ τῶν Οἰκῶν Carreras, Raynolds, Grey's Liggett Mayers κλπ. Μικρὰς ὥσάυτως ποσότητος εἰσάγει τὸ Ἰταλικόν, Αὐστριακόν, Τουρκικόν μονοπώλιον καὶ ἡ ἑλληνικὴ καπνοβιομηχανία κλπ.

6. **Πολωνία.** Καὶ εἰς τὴν χώραν αὐτὴν ὑφίσταται πλήρες κρατικὸν μονοπώλιον καπνοῦ. Ἡ παρ' αὐτοῦ χρησιμοποιουμένη πρώτη ὕλη καπνοῦ προέρχεται ἐν μέρει μὲν ἐκ τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς κατὰ τὸ ὑπόλοιπον δὲ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς. Ἡδὴ ἡ ἐγχωρία παραγωγή ἀνέρχεται 8 ἑκατ. περίπου χιλιογρ. καπνοῦ μετρίας ποιότητος, ἐναντι 775.200 χιλιογρ. μόνον διὰ τὸ 1923 καταβαλλομένων ἔκτοτε σημαντικῶν προσπαθειῶν αὐξήσεως τῆς παραγωγῆς καὶ βελιώσεως τῆς ποιότητος αὐτῆς. Τὰ εὐδοκιοῦντα γένη καπνοῦ ἐν Πολωνίᾳ εἶναι ἡ *Nicotiana tabacum* καὶ *Nicotiana Rustica*. Τὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς εἰσαγόμενα καπνὰ κυμαίνονται περὶ τὰ 15 ἑκατομ. χιλιογρ. Ἐπὶ τῆς προμηθείας ὁμως τούτων τὸ πολωνικὸν μονοπώλιον δεσμεύεται διὰ τῆς διεθνoῦς συμβίσεως. Οὕτω κατὰ τὴν σταθροποίησην τοῦ πολωνικοῦ νομίσματος Ζλότι κατὰ τὸ 1924, τὸ κράτος ἠναγκάσθη νὰ προσφύγῃ εἰς ἐξωτερικὸν δανεισμόν, τὸ πρῶτον ἐν Ἀμερικῇ διὰ ποσὸν 70 ἑκατ. δολ.

λαρίων καὶ ὕστερον ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τῆς Banca Commerciale Italiana διὰ ποσὸν 400 ἑκατ. λιρετῶν. Κατὰ τὴν τελευταίαν μετὰ ταύτης σύμβασιν δανεισμοῦ τὸ πολωνικὸν μονοπώλιον ὑπεχρεώθη νὰ προβαίῃ α) εἰς τὴν ὅπως δήποτε προμήθειαν 2.000.000 χιλιόγρ. ἰταλικοῦ καπνοῦ, αὐξανομένης τῆς ποσότητος αὐτῆς προοδευτικῶς σὺν τῇ αὐξήσει τῆς ἐσωτερικῆς ἐν Πολωνίᾳ καταναλώσεως, β) εἰς τὴν προμήθειαν, συνυπολογιζομένης καὶ τῆς ποσότητος, μέσῳ τῶν ἀδελφῶν Πεσιόλη τῶν 60 ο/ο τῆς ὅλης ἐτησίως ἀναγκαίουσας εἰς τὸ μονοπώλιον ποσότητος καπνοῦ, προτιμωμένων τούτων ὑποχρεωτικῶς ἐπὶ ἴσοις ὅροις εἰς τὰς διεθνεῖς προσφοράς. Τὸ δικαίωμά των τοῦτο οἱ ἀδελφοὶ Πεσιόλη ἐξεχώρησαν μεταγενεστέρως εἰς τὴν Banca Commerciale Italiana ἥτις ἴδρυσεν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὴν ἐταιρίαν Poltabak ἐκμεταλλευομένην ἐντατικῶς τὸ παρεχόμενον εἰς αὐτὴν δικαίωμα. Ἡ κατάστασις αὕτη περιορίζει ὥς εἰκῶς τὰ περιθώρια δράσεως τοῦ μονοπωλίου ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐνεργουμένας παρ' αὐτοῦ προμηθείας καπνοῦ καὶ δέον νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψει σοβαρῶς. Αἱ εἰσαγωγαὶ ἑλληνικοῦ καπνοῦ ἐν Πολωνίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν 8ετίαν ἐκυμάνθησαν ὥς ἑξῆς εἰς χιλιόγραμμα:

1926	24.637	1928	173.140	1930	929.110	1932	652.360
1927	10.383	1929	515.345	1931	1.547.091	1933	1.126

Ἡ ἀναλογία ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν μας καπνοῦ τῶν εἰς Πολωνίαν εἰσαγομένων ποσοτήτων κατὰ τὸ ὥς ἄνω διάστημα ἐκυμάνθη ὥς ἀκολούθως:

1926	0.04 %	1928	0.37 %	1930	1.8 %	1932	2.3 %
1927	0.02 %	1929	1.5 %	1931	3.5 %		

Οὕτω εἶναι ἀξιοσημεῖωτος ἡ ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐπελθοῦσα αὔξησις τῶν εἰσαγομένων ἑλληνικῶν καπνῶν, ὀφειλομένη ἐν πολλοῖς εἰς τὰς ἐν τῷ μεταξὺ ὑπογραφείσας εἰδικὰς συμφωνίας περὶ ὧν κατωτέρω.

Ἐνταῦθα ὅμως διαπιστοῦται ἐν γεγονόσι ἄξιον πολλῆς προσοχῆς. Αἱ πολωνικαὶ στατιστικαὶ ἀναβιβάζουν τὸς εἰσαγομένας ποσότητας ἑλληνικῶν καπνῶν εἰς καταπληκτικῶς μεγαλυτέρους ἀριθμούς. Οὕτω διὰ τὸ 1925 μᾶς ἐμφανίζουν 1.984 000 χιλιόγρ. διὰ δὲ τὸ 1926 1.819 000 ἔναντι 24.637 χιλιόγρ. ἐμφανιζομένων ὑπὸ τῶν ἑλληνικῶν στατιστικῶν, τὸ 1928 521.000 ἔναντι 173.140 χιλιόγρ. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, τὸ γεγονός τοῦτο, δεδομένης τῆς ἀκριβείας τῶν πολωνικῶν στατιστικῶν ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ μονοπώλιον προβαίνει εἰς ἀγοράς ἀνατολικοῦ καπνοῦ εὐρισκόμενου ὑπὸ διαμετακόμισιν εἰς διαφόρους ἄλλας ἀγοράς ὥς τῆς Ὀλλανδίας, τῆς Τσεγγέστης κλπ., εἰς ἃς ὡς γνωστὸν μετὰ τῶν γνησίων ἑλληνικῶν καπνῶν ἐμφανίζονται ψευδῶς ὡς ταιαῦτα καὶ καπνὰ ἄλλων προελεύσεων κυρίως δὲ τὰ κατωτέρως ποιότητος Βουλγαρικὰ ταιαῦτα. Τὸ γεγονός τοῦτο ὕπερ μέχρι τοῦδε κατ' ἐπανάλειψιν ἐσημειώσαμεν θὰ ληφθῇ σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν περαιτέρω ἐρευνάν μας.

Ἡ συνολικὴ κατανάλωσις καπνικῶν εἰδῶν ἐν Πολωνίᾳ ἀνέρχεται εἰς 22 περίπου ἑκατ. χιλιόγρ. μὲ τάσεις διαρκοῦς αὐξήσεως, ἔναντι 17.755.866

τὸ 1925. Τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν ἐν τῇ καταναλώσει τὰ ποῦρα, ἔπονται δὲ τὰ σιγαρέττα δι' ἃ ἀποκλειστικῶς χρησιμοποιοῦνται ἐν ἀναμίξει τὰ ἀνατολικά καπνὰ συνειπῶς δὲ καὶ τὰ ἑλληνικά τοιαῦτα.

7. Αὐστρία. Καὶ εἰς τὴν χώραν ταύτην ὑφίσταται πλήρες κρατικὸν μονοπώλιον καπνοῦ. Ἡ εἰς καπνὸν πρώτη ἔλλα αὐτοῦ εἶναι σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου ξένης προελεύσεως δεδομένου ὅτι ἡ ἐγχώριος παραγωγή εἶναι σχεδὸν ἀσήμαντος. Ἐπὶ συνολικῆς ἐτησίας καταναλώσεως καπνικῶν προϊόντων 10.500.000 χιλιόγρ. περίπου ἡ εἰσαγωγή Ἑλλήν. καπνοῦ ἐκυμάνθη ὡς ἑξῆς:

1926	896.075	1928	2.032.596	1930	2.437.926	1932	3.589.496
1927	901.150	1929	2.226.231	1931	3.343.261	1933	2.292.548

Ἡ σχέσηις μεταξὺ τῶν ποσῶν τούτων καὶ τοῦ συνόλου τῆς ἐξαγωγῆς μας εἰς καπνὸν κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἦτο ἡ ἑξῆς:

1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932
1.4 ο ο	1.6 ο ο	4.6 ο ο	5.5 ο ο	4.9 ο ο	7.7 ο ο	10.07 ο ο

Οὕτω παρατηρεῖται συνεχῆς καὶ σταθερὰ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξησις τῶν εἰσαγομένων ἐν Αὐστρίᾳ Ἑλληνικῶν καπνῶν ἅτινα σημειωτέον κατέχουν τὴν πρώτην θέσιν ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἄλλα ἀνατολικά, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ συνόλῳ των καλύπτουν τὸ πλεῖστον τῶν εἰς τὰ καπνὰ εἰσαγωγῶν τοῦ Αὐστριακοῦ μονοπωλίου.

Τὸ Αὐστριακὸν μονοπώλιον ὅπερ διακρίνεται μεταξὺ πάντων διὰ τὴν ὑποδειγματικὴν ὀργάνωσίν του πρὸς συστηματοποίησιν τῶν ἀγορῶν του εἰς ἀνατολικά καπνὰ, ἱδρυσεν ἀπὸ τοῦ 1927 ἡδὴ εἰδικὴν ἐταιρείαν τίν: «Austria Einkaufsorganisation der Oesterreichischen Tabakregie im Orient G.m.b.H, Wien, ὑπὸ τὸν ἑλεγχον αὐτοῦ καὶ εἰς ἣν ἀνέθεσεν ἐπ' ἀπλῇ προμηθεῖα τὰς ἀγοράς τοῦ ἀνατολικοῦ καπνοῦ δι' ἀπευθείας ἐπαφῆς μετὰ τῶν τόπων παραγωγῆς. Ἡ Austria ἱδρυσεν κατὰ τύπους ἰδίας ὑποκαταστάτους ἐταιρίας ὡς ἐν Ἑλλάδι τὴν Αὐστριοελληνικὴν ἥτις προέβη ἤδη εἰς μονίμους ἐγκαταστάσεις πρωιτύπους δαπανήσασα πρὸς τοῦτο δεκάδας ἑκατομμυρίων διὰ τὴν ἀποθήκευσιν, ἐπεξεργασίαν κλπ. τοῦ προϊόντος. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς αὐξανόμενας συνεχῶς ἀγοράς Ἑλληνικῶν καπνῶν καθιστᾷ τὴν Αὐστρίαν σπουδαῖον κέντρον καταναλώσεως αὐτῶν ἄξιον ἰδιαιτέρας ὁλως προσοχῆς καὶ ἐκτιμήσεως.

8. Σουηδία. Καὶ ἡ χώρα αὕτη τελεῖ ὑπὸ μονοπωλιακὴν *suigeneris* ὁμῶς ἡμικρατικὴν ὀργάνωσιν τὴν τῆς Aktiebolaget Svenskatabaksmonop. Αὕτη κατόπιν καὶ εἰδικῆς πρὸς τοῦτο μετὰ τῆς Ἑλλάδος συμβάσεως ἐπ' ἀνταλλαγῇ προβαίνει εἰς τὴν ἀγορὰν Ἑλληνικῶν καπνῶν, ἐξελισσομένη εἰς ἱκανοποιητικὸν καταναλωτὴν αὐτῶν. Αἱ εἰς Σουηδίαν ἐξαγωγαὶ Ἑλληνικῶν καπνῶν ἐκυμάνθησαν ὡς ἑξῆς: 1926 χιλιόγρ. 467.864, 1927 χιλιόγρ. 478.388, 1928 χιλιόγρ. 151.431, 1929 χιλιόγρ. 1.794.148, 1930 χιλιόγρ. 858.547, 1931 χιλιόγρ. 639.057, 1932 χιλιόγρ. 809.465.

9. Αἴγυπτος. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ὑφίσταται ἐλευθέρᾳ βιομηχανία καπνοῦ ἥτις ὁμῶς ὀργανωμένη εἰς trust ὑπὸ τὴν Eastern tobacco Co

ροθυμίζει τὰ κατ' αὐτὴν μονοπωλιακῶς. Ἡ Αἴγυπτος ἄλλοτε ἦτο ἐκ τῶν σημαντικωτέρων καταναλωτῶν Ἑλληνικῶν καπνῶν ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς βάσις μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν ποιότητων Θράκης, Τραπεζούντος καὶ Σμύρνης διὰ τὴν κατασκευὴν (Χαρμάνι Αἰγυπτιακοῦ τύπου) τῶν Διεθνῶς γνωστῶν Αἰγυπτιακῶν σιγαρέττων. Ἀφ' ἧς ὁμως αἱ σχετικαὶ βιομηχαναὶ ὡς ὁ οἶκος ἀδελφῶν Κυριαζῆ (Καίρον 1873) οὕτινος τὰ ἐκλεκτὰ προϊόντα ἦσαν γνωστὰ ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τοῦ 1878, Χέλμη, Μελαχροينوῦ, Νέστορος, Τσανακλῆ, Δημητρίνου κλπ. ἠναγκάσθησαν νὰ μεταφερθῶσι εἰς Γερμανίαν καὶ ἀλλάξου λόγῳ τῶν ὑψηλῶν εἰσαγωγικῶν δασμῶν οἵτινες ἐπεβλήθησαν εἰς τὰς διαφόρους χώρας. Αἱ εἰς Αἴγυπτον εἰσαγωγαὶ Ἑλληνικῶν καπνῶν ἐκτοπισθέντων ὑπὸ τῶν Κινεζικῶν καὶ Ἰαπωνικῶν τοιούτων ἐμειώθησαν αἰσθητικῶς. Ἡδὴ αὐταὶ κυμαίνονται ὡς ἐξῆς: 1926 χ)μα 3.708.973, 1927 χ)μα 2.294.738, 1928 χ)μα 2.163.385, 1929 χ)μα 1.378.470, 1930 χ)μα 1.787.373, 1931 χ)μα 1.641.498, 1932 χ)μα 1.530.141, 1933 χ)μα 793.277. Ἡδὴ ἡ Αἰγυπτιακὴ σιγαρεττοβιομηχανία διέρχεται ὀξυτάτην κρίσιν ἣν ἀδυνατεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἀποτελεσματικῶς λόγῳ ἐκτοπίσεως τῶν προϊόντων της ἀπὸ τῶν ξένων ἀγορῶν ἐφ' ὧν κυρίως ἐστηρίζοντο. Τὰ λειτουργοῦντα ἐν Αἰγύπτῳ ἐργοστάσια καπνοῦ ἀνέρχονται ἐν συνόλῳ εἰς 74 ἐξ ὧν 35 ἐν Καίρῳ, 22 ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ 17 εἰς λοιπὰς πόλεις, τὸ μεγαλύτερον δὲ τούτων εἶναι τὸ ἐν Καίρῳ Mespero Freres Ltd ἀνήκον εἰς Ἀγγλικὸν ὄμιλον.

10. **Τεργέστη.** Ἐν τῇ ἐρευνῇ τῶν κέντρων καταναλώσεως Ἑλληνικῶν καπνῶν θὰ ἀπετέλει παράληψιν ἡ μὴ ἐξέτασις τῆς Τεργέστης ἥτις τὴν σημασίαν αὐτῆς ἀντλεῖ κυρίως ἐκ τῆς ιδιότητός της ὡς διακομιστικοῦ κέντρου καπνῶν, ιδιότητα ἣν ἀπέκτησεν μετὰ τὸν Μικρασιατικὸν πόλεμον ὁπότε αἱ εἰς Τουρκίαν λειτουργοῦσαι ξέναι ἐπιχειρήσεις τοῦ εἶδους, μετὰ ἀποτυχούσαν προσπάθειαν μεταφορᾶς τῶν ἐν Ἑλλάδι (*) μετεφέρθησαν εἰς Τεργέστην. Αἱ ἤδη λειτουργοῦσαι ἐν αὐτῇ ἐπιχειρήσεις διαθέτουσαι τελείας ἐγκαταστάσεις εἶναι αἱ ἐξῆς, ἡ American Tobacco Co of the Orient, ἡ Gary Tobacco Co, ἡ Hermann Spierer καὶ ἡ Π. Παυλίδου. Αἱ ἑταιρεῖαι αὐταὶ ἀπασχολοῦν 5.000 περίπου ἐργάτας ἔναντι 2.740 κατὰ τὸ 1926 καὶ ἐπεξεργάζονται περίπου 10.000.000 χ)μα καπνοῦ ἐξ ὧν 4.000.000 περίπου ἀνατολικῶν καπνῶν ἔναντι 5,2 ἑκτατομ. τὸ 1926 ἐξ ὧν 600.000 μόνον Ἑλληνικά καπνὰ (**). Ἡ συνολικὴ κίνησις καπνῶν ἐν Τεργέστῃ ἀνέρχεται περίπου εἰς 60.000.000 χ)μα κυμανθεῖσα ὡς ἀκολούθως κατὰ τὴν τελευταίαν θετίαν.

	1925	1926	1927	1928
Εἰσαγωγή	50.392.500	62.382.400	59.772.400	49.683.600
Ἐξαγωγή	44.483.700	49.582.900	53.171.300	50.091.100

(*) Ἡ ἀποτυχία τῆς προσπάθειας βαρύνει τὴν Ἑλλάδα, ἥτις ἠρνήθη νὰ παραχωρήσῃ τὰς ζητούμενας εὐκολίας ἐγκαταστάσεως, μὴ ἐκτιμήσασα καλῶς τὸ πρῶγμα καὶ οὕτω ἀπωλέσθη ἀνεπιστρέψι μία εὐκαιρία μοναδική.

(**) Βλ. ἐκθεσὶν ἐπιτροπῆς μελέτης ἀγορῶν καταναλώσεως καπνοῦ σελ. 56.

	1929	1930	1931	1932	1933
Εἰσαγωγή	50.259.600	38.975.800	36.293.600	26.301.600	20.969.700
Ἐξαγωγή	46.729.200	40.939.500	36.704.600	30.664.400	30.542.200

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου σαφῶς καταφαίνεται ἡ σημειούμενη ἀπὸ τοῦ 1930 καὶ ἐντεῦθεν μείωσις τῶν διὰ τοῦ λιμένος τῆς Τεργέστης διαμετακομιζομένων καπνῶν καὶ τοῦτο παρὰ τὰς καταβαλλομένας συντόνους προσπάθειας πρὸς συγκράτησιν τῆς καταστάσεως παρὰ τῆς διευθύνσεως τῶν ἀποθηκῶν διὰ μετακομίσεως καὶ τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων διὰ τῆς δημιουργίας εὐνοϊκωτέρων ὁρων διὰ τὸ ἐμπόριον. Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον νὰ ἐξηγηθῇ. Ὁφείλεται κατὰ κύριον λόγον εἰς τὸν ἐκ τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Κρίσεως ἀντίκτυπον ὅστις ἐπέδρασε διττῶς ἐπ' αὐτῆς.

Οὕτω, κατὰ πρῶτον λόγον, ὁ περιορισμὸς κατ' ὄγκον τοῦ Διεθνούς Ἐμπορίου, ἐπέδρασεν ἀμέσως καὶ ἐπὶ τῆς Τεργέστης ὡς κέντρου διαμετακομιστικοῦ θεωρουμένου. Κατὰ δεύτερον δὲ καὶ κύριον λόγον ἡ μεταβολὴ ἐν τῇ Διεθνεί ἔμπορίῳ τῶν μέχρι τοῦδε ἐπικρατουσῶν συνθηκῶν ἐλευθέρως συναλλακτικῆς σχέσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐπιπέδων τῆς Διεθνούς Οἰκονομίας, καὶ ἡ ἀντικατάστασις τούτων διὰ συστήματος ὁλοκλήρου, εἰς εἶδος ἀνταλλαγῶν, συμψηφισμῶν (Clearing) ἢ περιορισμοῦ εἰσαγωγῆς (Contingentements) μιᾶς διευθυνομένης ἢ τουλάχιστον καλῶς ἐλεγχόμενης οἰκονομίας ἔθεσεν ἀναγκαστικῶς εἰς ἄμεσον καὶ ἀπ' εἰθιείας σχέσιν τὰς διαφορὰς Ἐθνικὰς ἀγορὰς, ἄνευ τῆς χρησιμοποιοῦσεως ἐνδιαμέσων ἀγορῶν, ὧν οὕτω ἡ οἰκονομικὴ σημασία μετεβλήθη ἐντελῶς.

Ἡδὴ ἡ Τσεχοσλοβακία ἤρχισεν ἐνεργοῦσα τὰς μεταφορὰς τῆς μέσῳ Δουνάβεως μειώσασα τὰς μέσῳ Τεργέστης τοιαύτας ἀπὸ 10 ἑκατομμ. χ|μα τὸ 1929, εἰς μόνον 2 ἑκατομμ. χ|μα. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ Αὐστριακὸν καὶ τὸ Οὐγγρικὸν Μονοπῶλιον κατ' ἀνάγκην ἐξακολουθοῦν χρησιμοποιοῦντα τὴν ὁδὸν τῆς Τεργέστης.

Ἄξιον ἰδιαιτέρας παρατηρήσεως εἶναι ὅτι οἱ ἐν Τεργέστῃ ἐγκατεστημένοι Ἐμπορικοὶ Οἶκοι Καπνοῦ ἤρχισαν μεταφέροντες τὰς ἐγκαταστάσεις αὐτῶν εἰς τὰς χώρας τῆς παραγωγῆς εἰς ἃς ἤδη ἐδημιουργήθησαν εὐνοϊκοὶ ὅροι ἀποθηκεύσεως, ἄρτιον τραπεζικὸν σύστημα καὶ πρὸ πάντων σταθεραὶ συνθῆκαι προσφορᾶς ἀφθόνων καὶ εἰδικευμένων ἐργασιῶν χειρῶν.

Ἀναλύοντες τὴν κατὰ τὸ 1932 κίνησιν καπνῶν κατὰ χώρας παρατηρούμεν ὅτι εἰσῆχθησαν ἐν Τεργέστῃ διὰ ξηρᾶς μὲν 3.216 τόνοι ἐξ ὧν 2.946 τόν. ἐξ Ἰταλίας, 130 τόν. ἐκ Γερμανίας καὶ 104 τόν. ἐκ Τσεχοσλοβακίας, διὰ θαλάσσης δὲ ὡς ἀκολούθως εἰς τόννους,

	1931	1932
Ἰταλία	—	1.455
Ἑλλάς	12.130 (*)	11.932 (*)

(*) Σημειοῦμεν ἐνταῦθα τὴν μεγάλην διαφορὰν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ τῶν δεδομένων τῶν Ἑλληνικῶν στατιστικῶν καὶ τῆς ἀνωτέρω στατιστικῆς τοῦ ἐν Τεργέστῃ Ἑλλ. Ἐμπορ. Ἐπιμελητ. ὡς πρὸς τὰς ἐξ Ἑλλάδος εἰς Τεργέστην εἰσαγωγὰς καπνῶν.

	1931	1932
Τουρκία	11.155	8.119
Βουλγαρία	1.329	1.114
Φιλιππῖναι Νῆσοι	2.429	245
Ρωσσία	191	128

Τὸ ὑπόλοιπον κατενεμήθη μεταξύ 7 χωρῶν ἐν ἀσημάντῳ δι' ἐκάστην ἀναλογία.—Ἦδη ἀναλύοντες τὴν ἐκ Τεργέστης ἐξαγωγικὴν κίνησιν καπνῶν παρατηροῦμεν ὅτι αὕτη κατὰ χώρας κατανέμεται ὡς ἑξῆς: διὰ ξηρᾶς ἐν συνόλῳ τόννοι 18.917 ἐξ ὧν

	1931	1932
Εἰς Ἱταλίαν	—	1.106
» Γερμανίαν	4.038	8.772
» Αὐστρίαν	6.776	5.921
» Πολωνίαν	3.383	1.578
» Οὐγγαρίαν	1.523	324
» Ἑλβετίαν	514	166

Αἱ διὰ θαλάσσης ἐξαγωγαὶ ἐσημειώθησαν ὡς ἀκολούθως ἀνελθοῦσαι ἐν συνόλῳ διὰ τὸ 1932 εἰς τόν. 10.513 ἔναντι τόν. 10.974 διὰ τὸ 1931 καὶ τόν. 9.324 διὰ τὸ 1930.

	1931	1932
Εἰς Ἱταλίαν	—	128
» Ἡν. Πολιτείας	7.396	3.962
» Ὀλλανδίαν	976	2.253
» Γερμανίαν	795	1.773
» Πολωνίαν	1.243	1.239
» Βέλγιον	26	567
» Ἀργεντινήν	265	240
» Ἄδεν	—	192

Τὸ ὑπόλοιπον κατενεμήθη μεταξύ τεσσάρων χωρῶν ἐν ποσότητι κατωτέρα τῶν 70 τόν. δι' ἐκάστην.

Αἱ Ἑλληνικαὶ εἰδικῶς εἰς Τεργέστην ἐξαγωγαὶ καπνῶν (τράνζιτο) ἔχουν ὡς ἑξῆς εἰς χλμ.

1926	— — —	1928	— — —	1930	6.312.578	1932	2.373.176
1927	— — —	1929	2.799.691	1931	4.500.034	1933	998.588

Καὶ ἐνταῦθα θὰ ἀναφῶμεν ἐκεῖνο ὅπερ καὶ εἰς προηγουμένας μου παρατηρήσεις ἐσημειώσαμεν ὅτι καὶ ἐν Τεργέστῃ λαμβάνει χώραν ἀνάμιξις Ἑλληνικῶν καπνῶν μετὰ μερίδων καπνῶν Ἀνατολικῶν ἄλλης προελεύσεως κατωτέρας ποιότητος πρὸς ζημίαν τῶν πρώτων. Τὸ ζήτημα δέον νὰ μελετηθῇ ἐπισταμένως καὶ νὰ λυθῇ ἅπαξ διὰ παντὸς δι' ὅλας τὰς περιπτώσεις γενικῶς.

Αὕτη εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἢ εἰς τὰς κυριωτέρας ἀγορὰς (καὶ αἱ λοιπαὶ ὑπὸ ἀναλόγους συνθήκας τελοῦν) οἰκονομικὴ καὶ ἐμπορικὴ κατά-

στασις ἣν ἀντιμετωπίζει ὁ Ἑλληνικὸς καπνὸς κατὰ τὸ κρίσιμον καὶ ἀποφασιστικὸν δι' αὐτὸν στάδιον τῆς τοποθετήσεώς του ἐν αὐταῖς.

Ἐπιμείναμεν ἴσως ἐν τῇ ἐρευνῇ ταύτῃ κάπως περισσότερον διότι ἐκ τῆς πραγματικῆς καὶ ἀκριβοῦς γνώσεως τῶν συνθηκῶν τῆς Διεθνoῦς ἀγορᾶς καπνοῦ θὰ ἐξαγάγωμεν τὰ ἀναγκαῖα συμπεράσματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπαβαλλομένην νὰ ἀκολουθῇ εἰς τὸ μέλλον καπνικὴν πολιτικὴν, καὶ ὅτινα εἶναι ὅλως ἀντίθετα τῶν μέχρι τοῦδε παραδεδεγμένων τὰ ὁποῖα ἐστηρίχθησαν ἐπὶ σφαλερᾷ καὶ πεπλανημένης ἐκτιμήσεως τῶν στοιχείων τῆς πραγματικῆς καταστάσεως.

1. Οὕτω εὐρισκόμενοι πρὸ κεφαλαιοκρατικῶς καὶ ἀπολύτως συγκεντρωτικῶς ὀργανωμένης Διεθνoῦς καπνοβιομηχανίας συνδεομένης καὶ συνδυαζομένης μετὰ τεραστίων ἰδιωτικῶν καὶ Κρατικῶν κατὰ τόπους συμπερόντων συμπλεκομένων καὶ ἐν διαρκεῖ ἀλληλοεξαρτήσῃ τελούντων, πρὸ μιᾶς τέλους καπνοβιομηχανίας πανισχύρου ἀσκούσης κατὰ χώρας πλήρες Κρατικὸν ἢ ἰδιωτικὸν μονοπώλιον καὶ ρυθμιζούσης κατ' ἀπόλυτον κρίσιν τὰ κατ' αὐτήν, συνάγομεν ὅτι εἶναι ἀνίσχυρος πᾶσι δρᾶσι καὶ ἐνέργεια τῆς ἰδιωτικῆς καὶ μόνης πρωτοβουλίας πρὸς διείσδυσιν εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς τοῦ καπνοῦ, καὶ ἦν μάλιστα στιγμὴν τὰ ξένα καπνοβιομηχανικὰ trusts ἐκτοπίσαντα ἐκ τῶν τόπων τῆς παραγωγῆς τὸ ἰθαγενὲς ἐμπόριον καὶ ὑπαγαγόντα τοῦτο ὑπὸ τὸν ἴδιον ἑλεγχον προβαίνουν εἰς τὰς προμηθείας τῶν ἐκ τὸς τοῦ πλαισίου τῶν συνήθων κανόνων ἐμπορικῆς προσφορᾶς οἵτινες διέπουν τὴν Διεθνῇ ἀγοράν. Ἀναλόγως τῶν ἰδίων ἐκάστοτε ἀναγκῶν δημιουργοῦντα τεχνιτὰς καὶ ψευδεῖς καταστάσεις προσφορᾶς—ζητήσεως ἐπιτυγχάνοντα τὴν προμήθειαν τῶν καπνῶν εἰς τιμὰς κάτω καὶ αὐτοῦ τοῦ πραγματικοῦ των κόστους εἰς τιμὰς αἰτινες ἐν συσχείσει εὐρίσκονται ἀδικαιολογήτως πολὺ κάτω τοῦ ἐπιπέδου τοῦ Διεθνoῦς τιμαρίθμου καπνῶν καὶ τούτου οὐχὶ διότι ἐμεσολάβησαν λόγοι τυχόν τοπικῆς ὑπερπαραγωγῆς ἢ ἄλλοι παρεμφερεῖς τοιοῦτοι, ἀλλ' ἀπλῶς καὶ μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἡ παραγωγή ὥς ἐκ τῆς δημιουργηθείσης καταστάσεως εὐρίσκεται ὑποχείριος εἰς τὰς ἀθεμίτους πολλάκις ἐπιδιώξεις τῶν ξένων κοπνοβιομηχανικῶν trusts. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ τὸ γεγονός· ὅτι ἡ παραγωγή Ἑλληνικῶν καὶ γενικώτερον Ἀνατολικῶν καπνῶν ἐμειώθη κατ' ἀναλογίαν εἰς πολὺ μεγαλύτερον βαθμὸν παρ' ὅσον ἐμειώθη λόγω τῆς κρίσεως ἢ ζητήσεως τούτων, τὸ δὲ βιομηχανικὸν κόστος τῶν Διεθνῶν καπνοβιομηχανικῶν οὐχὶ μόνον δὲν ὑψώθη ὥστε νὰ δικαιολογεῖται πῶς ἡ ἐπιδίωξις τόσον ἡλαττωμένων τιμῶν διὰ τὰ Ἀνατολικά καπνά, ἀλλὰ καὶ ὑπέστη καὶ μείωσιν σημαντικὴν τὸ μὲν λόγω τῆς ἐπιτεινομένης συγκεντρώσεως αὐτῶν, τὸ δὲ λόγω τῶν συνεχῶς σημειουμένων προσόδων τοῦ σχετικοῦ κλάδου τῆς τεχνικῆς.

2. Ἐκ τῆς ἐκτεθείσης ὥς ἄνω πραγματικῆς καταστάσεως εἰς τὰς ξένας ἀγορὰς ἀποδεικνύεται πλήρως τὸ ἀνέφικτον καὶ τὸ ἀνεφάρμοστον τῆς ιδέας τῆς ἰδρύσεως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐργοστασίων διὰ τὴν παραγωγὴν

σιγαρέττων περιεχόντων αποκλειστικῶς ἢ κατὰ τὸ μέγιστον Ἑλληνικὸν καπνόν, ιδέας, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθησαν τόσα μεγαλεπήβολα καὶ μεγαλόπνοα σχέδια. Τὰ ἐργοστάσια ταῦτα, ἅτινα θὰ ἀπλήτουν τεράστια καὶ δυσαναλόγως μεγάλα κεφάλαια διὰ τὴν ἴδρυσίν των, ὡς ἐπιχειρήσεις ἡναγκασμένα νὰ προβοῦν εἰς συναγωνισμόν πρὸς τοὺς κατὰ τόπους καπνοβιομηχανικοὺς κολοσούς, οἵτινες κατέχουν καὶ ῥυθμίζουν πλήρως τὴν κατανάλωσιν, θὰ συνφετριβόντο, θὰ εὐρίσκοντο πρὸ ἀδυναμίας τοποθετήσεως τῶν προϊόντων των καὶ θὰ ἀντιρέποντο οἰκονομικῶς προτοῦ ἀκόμη ἐννοήσουν καλῶς περὶ τίνος ἀκριβῶς πρόκειται. Παράδειγμα πρὸς τοῦτο ἄξιον προσοχῆς παρέχει ὁ ἀπεγνωσμένος ἀγὼν ὑπάρξεως τῶν ἐκτὸς trust ἐλαχίστων καπνοβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἐν Γερμανίᾳ αἵτινες μολονότι βασιζονται ἐπὶ μακρῆς ἐμπορικῆς παραδόσεως, μακρῆς καὶ πολυτίμου πείρας καὶ ἐκλεκτῆς ποιοτικῆς παραγωγῆς τῶν προϊόντων των (*), ἐν τούτοις καθημερινῶς χάνουν ἔδαφος διαρκῶς ἐκτοπιζόμεναι ὑπὸ τῶν δύο συνεργαζομένων Κομπερν. Ταῦτα βεβαίως ἰσχύουν διὰ τὰ Κράτη τὰ ἔχοντα ἰδιωτικὴν καπνοβιομηχανίαν, διότι διὰ τὰ ἔχοντα Κρατικὸν μονοπώλιον καπνοῦ ἀποκλείεται φυσικὰ ἐξυπαρχῆς πᾶσα συζήτησις. Ἀλλὰ οὔτε καὶ περὶ συνεργασίας μετὰ τῶν κατὰ χώρας καπνοβιομηχανικῶν διὰ τὴν ἴδρυσιν τῶν παρ' ὧν ὁ λόγος καπνεργοστασίων, δύναται νὰ γίνῃ λόγος, διότι τὰ συμφέροντα τούτων δὲν συνταυτίζονται ἀπολύτως ἐν βιομηχανικῇ συμπράξει μετὰ τῶν ἑλληνικῶν συμφερόντων. Προσεκτικὴ μελέτη τῶν ἐκτεθεισῶν ἀνωτέρω συνθηκῶν πείθουσι ἀπολύτως περὶ τούτου ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ λόγος νὰ ἐπεκταθῶμεν ἐπ' αὐτοῦ. Αἱ ἀποτυχοῦσαι ἐν προκειμένῳ Βουλγαρικαὶ καὶ Τουρκικαὶ ἀπόπειραι ἰδρύσεως ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ ἐν συνεργασίᾳ μὲ τοὺς ἐντοπίους καπνοβιομηχανικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς παράγοντας ἐργοστασίων κατεργαζομένων τὰ ἴδια αὐτῶν καπνὰ ἀποδεικνύουν ἐπαρκῶς τοῦτο.

Τὰ αὐτὰ ἰσχύουν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐλπισθεῖσαν (**) καὶ πολλαπλῶς ἐπιδιωχθεῖσαν ἐξαγωγὴν ἐξ Ἑλλάδος εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐτοίμων καπνικῶν προϊόντων (σιγαρέττων). Ταῦτα ἐκτὸς τῆς συστηματικῆς ἀντιδράσεως τῆς ὁργανωμένης καπνοβιομηχανίας ἦν θὰ ἀντιμετωπίσουν εἰς τὰς ξένας ἀγοράς, ἥτις καὶ μόνη θὰ ἤρκει ἵνα καταστήσῃ προβληματικὴν τὴν τοποθέτησιν των, ἔχουν νὰ ὑπολογίσουν καὶ τοὺς ὑψηλοὺς σχεδὸν ἀπαγορευτικοὺς δασμοὺς τοῖς ἰσχύοντας εἰς τὰ διάφορα Κράτη, ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἐτοι-

(*) Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦν ἐν Ἑλβετίᾳ τὰ ἐργοστάσια τοῦ Ἰταλικοῦ καὶ Αὐστριακοῦ μονοπωλίου, ἅτινα ὁμως δι' αὐτῶν δὲν ἐπιδιώκουν τὴν αὐξησιν τῆς καταναλώσεως τῆς καπνοπαραγωγῆς τῶν ἰδίων των χωρῶν, ἀλλὰ τὴν αὐξησιν ἐν τῇ περιορισμένῃ ταύτῃ ἀγορᾷ τῆς καταναλώσεως τῶν ἐτοίμων προϊόντων των αὐξήσιν των προσόδων των.

(**) Βλ. Ἀδελφ. Μασσάγγου Ἡ Ἑλλήν. Καπνοβιομηχανία καὶ τὸ Μονοπώλιον. δι' ἧς οὗτοι ἀπὸ τοῦ 1925 ὑπεστήριζαν ὅτι τοῦ λοιποῦ ὁ σκοπὸς τῆς Ἑλλ. καπνοβιομηχανίας ἦτο ἡ ἀνάπτυξις τῆς ἐξαγωγῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν τῶν ἐτοίμων αὐτῆς προϊόντων (σιγαρέττα).

μων καπνικῶν προϊόντων καὶ οἷτινες καθιστοῦν ἀδύνατον οὐχὶ πλέον πᾶσαν προσπάθειαν συναγωνισμοῦ, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς τιμῆς τῶν πωλήσεως τὴν διατήρησιν εἰς ἐπίπεδον προσιτὸν ὅπωςδῆποτε εἰς τὴν συνήθη ἀγοραστικὴν ἱκανότητα ἑνὸς ἔστω ὀλιγαριθμοῦ ἀλλὰ σταθεροῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ. Ἀποδείξεις ἢ ἀπεγνωσμένη ἀλλ' ἄγονος προσπάθεια ἦν καταβάλλουν αἱ Ἀμερικανικαὶ καπνοβιομηχανίαι διὰ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ διάδοσιν ἐν Γαλλίᾳ τῶν ἰδίων τῶν προϊόντων ὑποβαλλόμεναι πρὸς τοῦτο εἰς τεραστίας δαπάνας διαφημίσεως, δαπάναι αἷτινες ὁμοῦ μετὰ τῶν καταβαλλομένων δασμῶν, παντοειδῶν φόρων προμηθειῶν κλπ. ἐξόδων ὑπερβαίνουν κατὰ πολὺ τὰς τιμὰς εἰς αἷς πωλοῦνται τὰ προϊόντα ταῦτα, πραγματοποιουμένης οὕτω θετικῆς ζημίας, ἦν ὅμως αἱ ἐνδιαφερόμεναι ἐπιχειρήσεις ὑφίστανται ἀποβλέπουσαι κυρίως εἰς τὴν διατήρησιν τῆς εἰς Γαλλίαν ταξιδευούσης κατ' ἔτος πολυαριθμοῦ πελατείας τῶν.

Εἰδιζώτερον ἢ ἐξαγωγή Ἑλληνικῶν σιγαρέττων ἦτο τὸ 1926 ἀνῆρχετο εἰς 84.534 χίμα κατῆλθεν ἔκτοτε συνεχῶς εἰς τρόπον ὥστε τὸ 1928 ἦτο 58.252 χίμα, τὸ 1931 51.537 χίμα καὶ τὸ 1932 μόνον 60.057 χίμα, ἀποδεικνύει πλήρως. Τὸ 1933 ἡ ἐξαγωγή τούτων ἀνῆλθεν εἰς 83.841 χίμα ἐγγίσασα σχεδὸν τὸ ἐπίπεδον τοῦ 1926. Ἡ βελτίωσις ὅμως αὕτη εἶναι ἐντελῶς συμπτωματικὴ, ὀφειλομένη, πλὴν ἄλλων, εἰς τὴν ὑποτίμησιν τῆς ἐθνικῆς μας νομισματικῆς μονάδος.

3. Μετὰ τὰ ἀνωτέρω εὐκόλως ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα καὶ ἐνὸς ἄλλου σημείου ἐφ' οὗ ἐστηρίχθησαν μεγάλαι ἐπίσης ἐλπίδες. Πρόκειται διὰ τὴν ἀσκήσιν ἐντατικῆς διαφημίσεως εἰς τὰς ξένας ἀγοράς διὰ τὴν αὐξήσιν τῆς καταναλώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ καπνοῦ καὶ ἥτις προτείνεται ἐν κατακλείδι παντὸς σχεδίου ἀποβλέποντος εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Αἱ ἐλπίδες ὅμως αὗται εἶναι μάταιαι καὶ μόνον ἀτελῆς γνῶσις τῶν ἐξωτερικῶν ἀγορῶν καταναλώσεως καὶ τῶν ἐπικρατουσῶν εἰς αὐτάς συνθηκῶν, οἷας ἐξεθέσαμεν ταύτας ἀνωτέρω, τὰς δικαιολογοῦν. Οἷαδῆποτε διαφήμισις ὅσον δῆποτε δαπανηρὰ καὶ συστηματικὴ ἐὰν εἶναι δὲν πρόκειται ν' αὐξήσῃ οὐδὲ κατὰ ἓν χιλιόγραμμον τὴν κατανάλωσιν τῶν Ἑλληνικῶν καπνῶν εἰς τὴν ἁλλοδαπὴν. Οἱ ξένοι καπνοβιομηχανικοὶ κολοσσοὶ πολὺ περισσότερον φυσικὰ τὰ Κρατικὰ μονοπώλια ὅπου ὑπάρχουν τοιαῦτα, κυριαρχοῦντες ἀπολύτως τῶν διαφόρων Ἑθνικῶν ἀγορῶν προβαίνουν εἰς τὰς προμηθειὰς τῶν ἀναγκαιουσῶν εἰς τούτους ποσοτήτων Ἑλληνικῶν καπνῶν πρὸς ἀνάμειξιν ἀναλόγως τῆς ἀκολουθουμένης ἐκάστοτε παρ' αὐτῶν οἰκονομικῆς καὶ βιομηχανικῆς πολιτικῆς χωρὶς νὰ ἐπηρεάζωνται τὸ παρᾶπαν ἐκ τῆς ἀσκουμένης οἷαςδῆποτε διαφημίσεως.

Ἦδη ἀπομένει πρὸς ἐξέτασιν ἡ ἀσκηθεῖσα ἐν προκείμενῳ μέχρι τοῦδε Κρατικὴ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ πολιτικὴ. Τὸ Κράτος μέχρι τοῦ 1930 οὐδεμίαν εἶχεν συγκεκριμένην πολιτικὴν ἐξαιρέσει τῶν ἀπὸ τοῦ 1926 συσταθέντων γραφείων πρᾶστασις καπνῶν Βόλου, Θεσσαλονίκης καὶ Καβάλλας καὶ τοῦ Συνδέσμου τούτων, αἵτινα κύριον προορισμὸν ἔχουν τὴν συστηματοποίησιν

τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐμπορίας τοῦ καπνοῦ καὶ αἶτινα τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐλάχιστα ἢ οὐδόλως ἐξεπλήρωσαν, δι' ὃ πολὺ προέτειναν τὴν ἴδρυσιν ἰδίου Αὐτονόμου Καπνικοῦ Ὁργανισμοῦ ἔχοντος κυρίως ρυθμιστικὸν χαρακτήρα, ὡς τοῦτον προέτεινεν ὁ ὑποδιοικητὴς τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς κ. Α. Κορυζῆς διὰ μελέτης τοῦ δημοσιευθείσης ἐν τῇ Μηνιαίᾳ Οἰκονομικῇ Ἐπιθεωρήσει κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1928. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς γενομένης μεγάλης κοινοβουλευτικῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἐρεῦνης τὸ 1928—30 παρόμοια μέτρα ἐπροτάθησαν, τέλος δὲ καὶ ἐκ μέρους τοῦ συνδέσμου γραφείων προστασίας καπνοῦ ὡς ἡ ἀπὸ 20|10|32 ἐκθεσις τοῦ γενικοῦ Διευθυντοῦ τούτων ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 14|1|33 (ἀριθ. Πρωτ. 141) ὑπόμνημα τοῦ συνδέσμου Προστασίας Καπνοῦ «περὶ προστατευτικῆς ὁργανώσεως τοῦ καπνοῦ» ὑποβληθὲν εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοὺς ἀρμοδίους Ὑπουργούς.

Ἐν τούτοις δέον ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα τὴν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐπιχειρηθεῖσαν κατὰ τὸ 1932 ἐξαγορὰν τῶν συσσωρευθέντων παθητικῶν ἀποθεμάτων παραγωγικῶν καπνῶν πρὸς ἀνακούφισιν τῆς βεβαρυμένης ἀγορᾶς ἦν ταῦτα ἐπῆλθον ἀφορήτως. Τὸ μέτρον τοῦτον ἀντικειμενικῶς κρινόμενον ὡς ζήτημα κυρίως «ἀρχῆς» ἀποτελεῖ φωτεινὸν παράδειγμα, αἷσιον ἰδιαιτέρας ὁλως προσοχῆς κυρίως δὲ διὰ τὰ ἐπιτευχθέντα θαυμάσια ἀποτελέσματα ἀπὸ ἀπόψεως κόστους συγκεντρώσεως καὶ κόστους ἐπεξεργασίας, ὅπερ κατήλθεν σχεδὸν εἰς τὸ ἥμισυ τοῦ ὑπὸ τοῦ ἐμπορίου συνήθως ἐπιτυγχανομένου. Ἡ ἀγορὰ τῶν καπνῶν «ὡς Κρατικὴ ἐπεχείρησις» κρινομένη ἐπέτυχεν πλήρως καταρρίψισα ὠρισμένας ἐπὶ τοῦ προκειμένου κρατούσας πλίντας.

Τὰ οὕτω πως ἐξαγορασθέντα καπνὰ ἀνήλθον εἰς μὲν τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην εἰς 5.063.685 ὀκ. ἀντὶ δραχμῶν 84.251.722 ἤτοι μέσον κόστος 16.50 κατ' ὀκᾶν, εἰς δὲ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα 3.012.605 ὀκ. ἀντὶ 29.018.668 δραχ. ἤτοι μέσον κόστος 9.50 κατ' ὀκᾶν διὰ τὸ πρῶτον ἔτος ἐναντι δραχ. 12 περίπου συνήθως προβλεπομένων.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω μέτρων ὁ καπνὸς ἀπλῶς ἀπῆλauen μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλληνικῶν προϊόντων τῆς ρήτρας τοῦ μᾶλλον εὐνοουμένου Κράτους κατὰ τὰς ἐκάστοτε μετὰ τῶν ξένων ἐπικρατειῶν συναπτομένας ἐμπορικὰς συμβάσεις. Τὸ πρῶτον ἤδη μετὰ τὴν καταγγελίαν τῆς μετὰ τῆς Γαλλίας ἐμπορικῆς συμβάσεως ἐν τῇ συναφθείσῃ μετ' αὐτῆς προσωρινῇ συμφωνίᾳ ἐγένετο μνεία περὶ ὑποχρεώσεως τοῦ Γαλλικοῦ μονοπωλίου νὰ προβαίῃ κατ' ἔτος εἰς τὴν ἀγορὰν ὠρισμένης ἀξίας Ἑλληνικῶν καπνῶν. Ἐκτοτε συνεπείᾳ ἀφ' ἑνὸς τῆς σημειωθείσης ὀξείας καπνικῆς κρίσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ λόγῳ τῶν ἐφαρμοσθέντων Διεθνῶς σχεδὸν περιοριστικῶν τοῦ συναλλάγματος μέτρων, ποσοστῶν εἰσαγωγῆς Contingentements κλπ. ἤρχισεν παρ' ἡμῖν ὁ προσανατολισμὸς τῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ προσπαθειῶν μας πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἐπ' ἀνταλλαγῇ προϊόντων ἐξαγωγῆς αὐτοῦ. Αἱ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ὁμῶς ταύτην προσπάθειαι ἐγένοντο κατὰ τρόπον μᾶλλον ἐμπειρικὸν καὶ ἀσυστηματοποίητον, τοῦτο δὲ καταφαίνεται ἐκ τῶν πολυμόρφων καὶ πολυειδῶν συναφθειῶν συμβάσεων ἀνταλλαγῆς ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀκολουθεῖ ἰδίαν κα-

τεύθυνσιν. Αἱ μέχρι τοῦδε ὑπογραφεῖσαι συμβάσεις συμψηφισμοῦ ὁπωσδήποτε σχέσιν ἔχουσαι μὲ τὸν καπνὸν εἶναι :

1) Ἡ μετὰ τοῦ ὀργανισμοῦ ἀγορᾶς τοῦ Αὐστριακοῦ μονοπωλίου καπνῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Α.Ε. Βιέννη «Anstria Ein Kaufsorganisation der Oesterreichischen Tabakregie im Orient» ὑπογραφεῖσα ἐν Ἀθήναις τὴν 26ην Μαΐου 1932 (*) ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ αὐτῆς J. W. Seckel καὶ ἐν συσχετῇ πρὸς τὴν προγενεστέραν σύμβασιν ἀνταλλαγῆς τῆς 5ης Ἰανουαρίου 1932 ἐν ἣ ὁρίζεται ὅτι ὁ συμβαλλόμενος ὀργανισμὸς προβαίνειν εἰς τὴν ἀγορὰν καπνῶν ἐν Ἑλλάδι θὰ καταθέτῃ τὴν ἀξίαν εἰς δολ. παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ τῆς Αὐστρίας ἐν Βιέννῃ τῇ πιστώσει τῆς Ἐκδοτικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος ἥτις τὴν πίστωσιν ταύτην θὰ χρησιμοποιοῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν ἐξόφλησιν παλαιῶν πρὸς τὴν Αὐστρίαν ἐμπορικῶν χρεῶν πρὸ τῆς 5 - 1 - 32 καὶ κατ' ἀνώτατον ὄριον μέχρι 40 ο/ο τῆς πιστώσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὸν συμψηφισμὸν τῶν ἤδη εἰσαγομένων ἐν Ἑλλάδι Αὐστριακῶν προϊόντων. Ἡ σύμβασις αὕτη ὑπὸ τὸ αὐτὸ πνεῦμα συνεπληρώθη διὰ μεταγενεστεράς συμβάσεως τεθείσης ἐν ἰσχύει ἀπὸ τῆς 25/9/33 (ἀρθρ. 10) δυνάμει τοῦ ὑπ' ἀρ. 39140. Δι' ἐγγράφου τοῦ ὑπουργ. Ἐξωτερικῶν (Βλ. καὶ ἐπιστολὴν ἀπὸ 1/6/33 F. W. Seckel Δ)τοῦ τῆς Austria πρὸς Τράπεζαν Ἑλλάδος).

2) Ἡ μετὰ τῆς Γαλλίας σύμβασις συμψηφισμοῦ Clearing ὑπογραφεῖσα ἐν Ἀθήναις τὴν 9ην Ἰουνίου 1932 (**) μολοντί δὲν προβλέπει τί εἰδικῶς μὲ τὸν καπνὸν ἐν τούτοις ὅμως λόγῳ τοῦ ὅτι ἀφορᾷ τὴν εἰσαγωγὴν ἐν Γαλλίᾳ παντὸς εἶδους προϊόντων ὥς ἐν ἀρθρῳ 2 καὶ 3 ὁρίζεται καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ καπνοῦ ἀναφέρομεν ταύτην ἐνταῦθα. Ἐν αὐτῇ ὁρίζεται ἡ σχετικὴ διαδικασία τοῦ συμψηφισμοῦ καὶ προβλέπεται ἡ σύναψις εἰδικῆς συμβάσεως πρὸς συμψηφισμὸν τῶν καθυστερουμένων πρὸς τὴν Γαλλίαν ἐμπορικῶν ὀφειλῶν Ἑλλήνων εἰσαγωγέων.

3) Μετὰ τῆς Τσεχοσλοβακίας σύμβασις συμψηφισμοῦ γενικοῦ καὶ αὕτη χαρακτηρὸς ὑπογραφεῖσα ἐν Ἀθήναις τὴν 30ην Ἰουλίου 1932 (***) ὥς καὶ ἡ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὑπογραφεῖσα συμφωνία περὶ ἐξοφλήσεως καθυστερουμένων ἐμπορικῶν χρεῶν, ἀφορᾷ μετὰ τῶν ἄλλων προϊόντων καὶ τὸν καπνόν, ρυθμιζομένης τῆς σχετικῆς διαδικασίας τοῦ συμψηφισμοῦ ἐν ἀρθροῖς 1, 2 καὶ 3 τῆς συμβάσεως.

4) Μετὰ τῆς Γερμανίας ὑφίστατο ἤδη συμφωνία ἰδιωτικοῦ Clearing μετὰ τοῦ Konzern Reemtsma καὶ τοῦ Οἴκου Greiling διὰ τὴν ἀγορὰν καὶ τὸν συμψηφισμὸν τῆς ἀξίας τῶν ὑπὸ τῶν οἰκῶν τούτων ἀγοραζομένων ἐν Ἑλλάδι ποσοτήτων καπνοῦ. Κατὰ τὴν 16ην Αἰγυρίου 1932 ὅμως ὑπεγράφη μετὰ τῆς Reichs Bank γενικὴ σύμβασις συμψηφισμοῦ ἀφορώσας

(*) Κυρωθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 38495/13-6-32 Ὑπουργ. ἀποφ. Ἐφημ. Κυβερ.

(**) Κυρωθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 29994/20-7-32 Ὑπουργ. ἀποφ. Ἐφημ. Κυβερ.

(***) Κυρωθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 32360/4-8-32 Ὑπουργ. ἀποφ. Ἐφημ. Κυβερ.

όλα τὰ μετὰ τῶν δύο χωρῶν ἀνταλλασσόμενα προϊόντα. Ἐν αὐτῇ ρυθμίζεται ἡ διαδικασία τοῦ τε συμψηφισμοῦ ὡς καὶ ἡ λειτουργία παρὰ ταῖς Ἐκδ. Τραπεζαῖς ἑκατέρας τῶν συμβαλλομένων χωρῶν εἰδικῶν λ)σμῶν ὑπ' ἄρ. 1 ὅστις θὰ πιστοῦται μὲ τὴν ἀξίαν τῶν ἐκστέρωθεν ἀνταλλασσομένων προϊόντων καὶ τοῦ λ)σμοῦ Νο 2 ὅστις θὰ πιστοῦται μὲ τὸ 30 ο)ο τῶν ποσῶν τοῦ ὑπ' ἄρ. 1 λογ. διὰ τὴν ἐξόφλησιν καθυστερουμένων ἐμπορικῶν χρεῶν. Διὰ τοῦ ἄρθρου ὅμως ὁ τῆς συμβάσεως ταύτης ρητῶς ὁρίζεται ὅτι αὕτη «κατ' οὐδὲν θίγει ἢ τροποποιεῖ τὴν ἤδη ὑφισταμένην σύμβασιν μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ τῶν Γερμανικῶν οἰκὼν εἰσαγωγῆς Ἑλληνικῶν καπνῶν» περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν ἐν ἀρχῇ, καὶ ἣτις συνεπῶς παραμένει ἐν ἰσχύει.

5) Τέλος ἡ μετὰ τοῦ Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet ὑπογραφείσα τὴν 28 Ὀκτωβρίου 1932 συμφωνία περὶ ἀγορᾶς καπνῶν Ἑλληνικῶν ἐπεξεργασμένων ἐσοδεῶν 1931 καὶ προγενεστέρων, ἐπὶ συμψηφισμῷ τῆς ἀξίας τούτων διὰ τῆς ἀντιστοίχου ἀξίας Σουηδικῶν προϊόντων ὁρίζει τὸν τρόπον τῆς λειτουργίας ταύτης ἐν συσχετίσει πρὸς τὴν πρόσθετον πρᾶξιν τῆς Ἑλληνοσουηδικῆς συμφωνίας 16ης Ἀπριλίου 1932. Τὰς μετὰ τῶν λοιπῶν κρατῶν συμβάσεις ἀνταλλαγῆς καὶ συμψηφισμοῦ ὡς μὴ ἀφορώσας ἐμμέσως ἢ ἀμέσως τὸν καπνὸν παραλείπομεν (*).

Ἡ κατὰ χώρας κατανομή τῶν εἰς καπνὸν ἐξαγωγῶν μας.

Ἐξετάζοντες ἥδη τὸ σύνολον τῶν ἐξαγωγῶν μας εἰς φύλλα καπνοῦ κατὰ χώρας προορισμοῦ δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ τονίσωμεν τὴν ἄνισον κατανομήν των, πρᾶγμα ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ἀσθενὲς καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνον σημεῖον αὐτῶν.

Ὁ Ἑλληνικὸς καπνὸς ἐξάγεται εἰς 50 περίπου χώρας (**) ἐξ ὧν αἱ 4 μόνον καλύπτουν τὰ 71 ο)ο τοῦ συνόλου τῶν εἰς καπνὸν ἐξαγωγῶν μας, αἱ δὲ ὑπόλοιποι 46 καλύπτουν τὰ 29 ο)ο. Ἵνα ἡ δυσαναλογία αὕτη καταδειχθῇ ἔτι ἐμφανεστερον σημειοῦμεν ὅτι δύο μόνον χῶραι, ἡ Γερμανία καὶ αἱ Ἡνωμένοι Πολιτεῖαι καλύπτουν τὰ 50 ο)ο τῶν ἐξαγωγῶν μας καπνοῦ καὶ 48 χῶραι καλύπτουν τὰ ὑπόλοιπα 50 ο)ο. Πόσον τὸ γεγονός τοῦτο βαρύνει ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ καπνοῦ μας ἐξαρτωμένου ἀπολύτως ἐκ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως ἢ ἀκόμη καὶ ἐκ τῆς προτιμῆσεως δύο ἑξῶς τριῶν χωρῶν, εἶναι τοσοῦτον ἐμφανές, ὥστε δὲν χρήζει ἰδιαιτέρας ἀναπτύξεως. Τονίζομεν μόνον

(*) Ἐν τῇ Ἑλληνοσερβικῇ συμβάσει ἐν ἄρθρῳ 4 ὁρίζεται ὅτι «ἡ Γιουγκοσλαβικὴ Κυβέρνησις θὰ συστήσῃ εἰς τὴν Διεύθυνσιν Κρατῶν κῶν μονοπωλίων τῆς Γιουγκοσλ. νὰ ἐνεργήσῃ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ἀγορᾷ κατὰ τὸ μεγαλύτερον δυνατόν μέτρον ἀγορᾶς προϊόντων ὧν αὐτὸ ἔχει ἀνάγκην ἰδίως δὲ θαλασσίου ἁλατος καὶ καπνοῦ». Ἐπίσης ἡ διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 20]3]35 (Ἐφ. Κυβ. Α' 116]12-5-38) κυρωθεῖσα συμφωνία μετὰ τῆς Ἑλβετίας, μολονότι γενικοῦ χαρακτῆρος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς διευκολύνουσα ἐμμέσως καὶ τὴν εἰς τὴν χώραν ταύτην ἐξαγωγὴν τοῦ καπνοῦ.

(**) Αἱ Ἀμερικανικαὶ ἐξαγωγαὶ εἰς φύλλα κατανέμονται εἰς 90 περίπου χώρας.

ὅτι ἡ κεντρικὴ γραμμὴ μιᾶς ὑγιоῦς καπνικῆς πολιτικῆς δὲν δύναται νὰ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς εἰς ὅσον τὸ δυνατόν πλείονας χώρας κατανομῆς τοῦ συνόλου τῶν εἰς φύλλα καπνοῦ ἐξαγωγῶν μας.

Ἀπὸ ἀπόψεως ὄγκου καὶ ἀξίας τοῦ συνόλου τῶν ἐξαγωγῶν μας καπνοῦ παριτηροῦμεν ὅτι ἐν ᾧ μέχρι τοῦ 1930 ἐσημειοῦτο μία συνεχὴς καὶ σταθερὰ ἀνοδος μὲ ἐλαχίστας παροδικὰς διακυμάνσεις τῆς καμπύλης ἐξαγωγῆς καὶ ἀξίας ἤδη ἀπὸ τοῦ 1930 ἡ ἀνοδικὴ κίνησις ἀνεκόπη μετατραπεῖσα εἰς καθοδικήν, τοῦτο δὲ δὲν εἶναι παράδοξον προκειμένου περὶ τοῦ καπνοῦ δεδομένου ὅτι τὸ διεθνὲς ἐξωτερικὸν ἐμπόριον κατ' ὄγκον μὲν ἐμειώθη κατὰ 25 ο/ο περίπου αὐτοῦ κατ' ἀξίαν δὲ εἰς τὸ 1/3 περίπου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1929 κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἐμειώθησαν καὶ αἱ χονδρικαὶ εἰς χροσδὸν τιμαὶ τῶν ἐμπορευμάτων (*).

Συνεπῶς δὲν ἦτο δυνατόν ποσοῖον ἐλαστικῆς κατανυλώσεως ὥς ὁ καπνὸς νὰ παραμείνῃ ἀπρόσβλητος ἐκ τῆς οἰκονομικῆς θυνέλλης, ἣτις ἐπληξεν καὶ συνεκλόνησεν ἐκ βάθρων τὴν διεθνῇ οἰκονομίαν.

Πίναξ ἐξαγωγῆς κατὰ βάθος καὶ ἀξίαν καπνοῦ.

1891	ἐξήχθησαν χιλιόγραμμα	2.130.822	ἀξίας δραχμῶν	2.054.799
1901	»	4.230.363	»	4.100.827
1911	»	8.428.752	»	17.698.731
1921	»	26.191.741	»	260.047.058
1925	»	42.219.525	»	2.980.311.055
1926	»	55.324.141	»	3.146.266.000
1927	»	53.419.610	»	3.975.000.000
1928	»	45.316.123	»	3.245.450.000
1929	»	49.393.389	»	3.950.000.000
1930	»	49.472.139	»	3.400.000.000
1931	»	43.182.924	»	2.109.674.653
1932	»	35.348.465	»	1.829.806.257
1933	»	34.900.977	»	1.735.000.000

Ἦτοι διὰ τὸ 1932 ἔχομεν μείωσιν τῶν ἐξαγωγῶν κατ' ὄγκον κατὰ 30 ο/ο ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1930 καὶ κατὰ 20 ο/ο ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1931. Ἡ κατ' ἀξίαν ὁμως μείωσις (**) ἦτο πολὺ μεγαλυτέρα ἀνεληθοῦσα κατὰ τὸ 1932 εἰς 47 ο/ο ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1930 καὶ εἰς 13 ο/ο ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1931. Αἱ ἀναλογίαι ὁμως αὗται αὐξάνουν κατὰ πολὺ ἂν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἀξία ἐξαγωγῆς τοῦ 1932 ὑπολογίζεται εἰς δραχμάς μὴ σταθεροποιημένας. Εἰς συνάλλαγμα ἐπὶ Λονδίνου ὑπολογίζοντες ἔχομεν διὰ τὸ 1932 μείωσιν πολὺ μεγαλυτέραν ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ 1929.

(*) Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῶν ἐμπειρογνομένων τῆς διεθνούς οἰκονομικῆς διασκέψεως βλ. καὶ An. Meet. of London Cham. 25 Ἀπριλίου 1933 ὡσαύτως: Stat. Agr. de l'Inst. Int. de l'Agriculture Rome.

(**) Βλ. ἐν ἀρχῇ κεφ. I τὴν ἀξίαν τῶν ἐξαγωγῶν καπνοῦ.

ἵνα ὁμως ἐκτιμήσωμεν καλλίτερον καὶ κατὰ τὸ ἀκριβές αὐτῶν μέτρον τὴν κίνησιν τῶν ἐξαγωγῶν μας καπνοῦ δέον νὰ τὰς συγκρίνωμεν πρὸς τὰς τοιαύτας τῶν λοιπῶν ἀνατολικῶν χωρῶν καθορίζοντες οὕτω τὴν προσήκουσαν εἰς ἐκάστην τούτων θέσιν: Οὕτω εἰς χιλιόγραμμα κατὰ τὴν τελευταίαν δεκίαν ἔχομεν:

ἔτη	Ἑλλάς	Τουρκία	Βουλγαρία	Γιουγκοσλαβία
1928	46.316.123	39.856.957	22.399.000	2.800.697
1929	49.393.389	32.802.733	20.223.000	3.750.904
1930	49.472.139	32.963.712	22.453.000	1.287.887
1931	43.182.924	22.212.382	24.587.020	—
1932	35.348.465	28.844.255	29.495.776	—

Εἰς τὸν πίνακα παρατηροῦμεν ὅτι περιέργως αἱ ἐξαγωγαὶ καπνοῦ τῶν λοιπῶν χωρῶν διόλου δὲν ἠκολούθησαν τὴν κίνησιν τῶν ἡμετέρων ἐξαγωγῶν. ἔμφανίσασαι μεγαλυτέραν ἐλαστικότητα καὶ δύναμιν προσαρμογῆς. Τοῦτο καταφαίνεται καλλίτερον ἐκ τῶν παρατιθεμένων τιμαρίθμων ἐξαγωγῆς τῶν χωρῶν τούτων βάσ. 1928:100.

ἔτος	Ἑλλάς	Τουρκία	Βουλγαρία	Γιουγκοσλαβία
1929	106.4	88.3	99.2	133.9
1930	106.6	82.7	100.2	45.9
1931	93.2	55.7	109.7	—
1932	76.3	72.3	91.4	—
1933	75.4	--	—	—

Τὸ περίεργον καὶ ἀνησυχαστικὸν συγχρόνως τοῦ γεγονότος τούτου δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδώσωμεν εἰς αἷτια ἄλλα, εἰ μὴ μόνον εἰς τὸ ἀνοργάνωτον καὶ ἀσυστηματοποίητον τῶν ἐξαγωγῶν μας ἀφ' ἑνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ διὰ τὰ συναγωνιζόμενα τὰ καπνὰ μας Τουρκικὰ καὶ ἰδίως Βουλγαρικὰ τοιαῦτα προσφερόμενα λόγῳ τῆς ὑποδεεστέρας ἔναντι τῶν Ἑλληνικῶν ποιότητός των, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τοῦ χαμηλοτέρου παραγωγικοῦ των κόστους καὶ τῆς ἐλαφροτέρας φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, εἰς τιμὰς διαρκῶς μικροτέρας ἐφείλκυσαν ὥς φυσικὸν περισσότερον τὴν προσοχὴν τῆς πρὸς τὰ εὐθιηνότερα ἔστω καὶ κατωτέρας ποιότητος καπνὰ προσανατολισθείσης κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς κρίσεως Διεθνoῦς Καπνοβιομηχανίας. Ἐνδιαφέρουσα ὡσαύτως εἶναι ἡ παρακολούθησις τῶν διακυμάνσεων τῶν ἐπιτευχθεῖσων μέσων ἐξαγωγικῶν τιμῶν κατὰ χιλιόγραμμον εἰς δραμ. ἀπὸ τοῦ 1926 καὶ ἐντεῦθεν.

1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933
61.74	74.41	69.96	79.95	68.72	49.04	51.36	49.71

Ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῖθεν παρατηρεῖται συνεχὴς πτώσις τῆς καμπύλης τῶν τιμῶν. Ἡ μικρὰ βελτίωσις τοῦ 1932 εἶναι ἐντελῶς φαινομενικὴ, δεδομένου ὅτι ἐκφράζεται εἰς δραχμὰς μὴ σταθεροποιημένας. Ἀντιθέτως ἐὰν αὕτη ἀναχθῇ εἰς δραχμὰς σταθεροποιημένας μόλις ἀνταποκρίνεται εἰς

35 τοιαύτας. Ἀνάλογον ὅμως μείωσιν ὑπέστησαν καὶ αἱ ἐξαγωγικαὶ τιμαὶ καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν. Ὅστω τῆς Τουρκίας ἔναντι λιρῶν Τ. 1.31 κατὰ τὸ 1931 ἐμειώθη εἰς Λ.Τ. 0.93, τῆς δὲ Βουλγαρίας κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἐμειώθησαν ἀπὸ 105 λέβια εἰς 52.60.

Ἐμπορικὴ ἐπεξεργασία καπνοῦ.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐμπορικῆς ἐπεξεργασίας τῶν καπνῶν, ἐργασία ἀπαραίτητος διὰ τὴν ποιοτικὴν ἀνάδειξιν τοῦ προϊόντος λόγῳ τῆς σπουδαιότητος τοῦ χρήζει ἰδιαιτέρας τινὸς ἐξετάσεως.

Ἡ ἐμπορικὴ ἐπεξεργασία τελείως διάφορος τῆς χωρικῆς τοιαύτης ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν καὶ τὰ μέσα καὶ περὶ ἧς ἐπραγματούθημεν εἰς τὸ σχετικὸν κεφάλαιον, συνίσταται εἰς τὸν καθαρισμόν τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τὰ βεβλαμμένα φύλλα, τὸν ποιοτικὸν αὐτοῦ διαχωρισμόν, τὴν κατάταξιν κατὰ μεγέθη καὶ χρώματα ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀνίγκας τοῦ ἐνεργούντος τὴν ἐπεξεργασίαν καπνεμπόρου ἢ καπνοβιομηχανοῦ καὶ τέλος τὴν δευατοποίησιν αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ποιοτικῆς συντηρήσεως καὶ ἀναδείξεως αὐτοῦ καὶ τῆς διευκολύνσεως τῆς μεταφορᾶς του εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς καταναλώσεως ἢ εἰς τὸν τόπον τῆς βιομηχανοποιήσεώς του. Ὡς ἀπαραίτητον συνέχειαν καὶ συμπλήρωσιν τῆς ἐμπορικῆς ἐπεξεργασίας δεόν νὰ θεωρήσωμεν καὶ τὴν ἐργασίαν τῆς κατὰ σύστημα ἀνακινήσεως τῶν δεμάτων τοῦ ἐναποθηκευμένου καπνοῦ παρ' εἰδικῶν ἐργατῶν ἐνεργουμένη πρὸς πρόληψιν ἀλλοιώσεων εἰς ἃς ὑπόκειται κατὰ τὴν περιόδον ἰδίως τῆς φυσικῆς του ζυμώσεως, ἣτις συμπίπτει κατ' Ἀπρίλιον καὶ Ἰούλιον.

Λόγῳ τῆς σημασίας ἣν ἔχει διὰ τὸν καπνὸν ἡ ἐμπορικὴ ἐπεξεργασία καὶ τῶν ἐξ αὐτῆς γεννηθέντων ὀξυτάτων ἐργατικῶν ζητημάτων, περὶ ὧν κατωτέρω, ἀλλὰ καὶ λόγῳ τῆς σοβαρᾶς ἐπιβαρύνσεως τοῦ κόστους τοῦ καπνοῦ κυμαινομένης ἀναλόγως τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ τύπου ἐπεξεργασίας εἰς ἣν οὗτος ὑποβάλλεται ἀπὸ 20—50 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἐξ οὗ σπουδαίως ἐξαριτᾶται ἡ συναγωνιστικὴ ἰκανότης τοῦ καπνοῦ, σκόπιμον νομίζομεν τὴν περαιτέρω ἀνάλυσιν ἐξ ἧς θὰ διευκολυνθῇ μεγάλως ἡ ἀκριβὴς κατανόησις καὶ ἐπίλυσις τῶν πολλαπλῶν δημιουργηθέντων ὡς ἄνω ζητημάτων.

Παραδεδεγμένα καὶ συνήθη ἐν τῷ ἐμπορίῳ συστήματα ἐπεξεργασίας εἶναι τὰ ἑξῆς : 1. Μπασμάς (κατεργασία καλὴ καὶ δευτέρα) καὶ Μπασμάς σειρὰ Παστάλ. 2. Μπασὴ Μπαγλή. 3. Ἀρμαθοδέματα (καλούπια) τύπου Σμύρνης. 4. Ἀρμαθοδέματα τύπου Ντιζῆ-Ντενγκί, καὶ 5. Τόγκα (ἐπεξεργασία καλὴ, δευτέρα καὶ τρίτη).

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω κατὰ τὸ 1ον καὶ 2ον σύστημα συσκευάζονται τὰ ὁμονύμου γένους καπνά, εἶναι δὲ τὰ δαπανηρότερα ἀλλὰ καὶ μᾶλλον πολυτελῆ ἐξ ὧν τῶν συστημάτων ἀπὸ ἀπόψεως κόστους ἐργατικῶν. Κατὰ τὸ σύστημα 3 συσκευάζονται τὰ μυρωδάτα καπνά γένους Σμύρνης. Ἰδιαίτον τοῦ συστήματος τούτου εἶναι ὅτι αἱ ἀρμάθαι τοῦ καπνοῦ, κατὰ τὴν τοπο-

θέτησιν των εις ὃ σειρὰς πρὸς σχηματισμὸν τοῦ δέματος, τίθενται κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε τὰ φύλλα διπλούμενα εἰς τὸ μέσον ἀπὸ τῆς κορυφῆς μέχρι τοῦ μίσχου, εἰσέρχονται τὸ ἓν εἰς τὸ δίπλωμα τοῦ ἄλλου. Τὸ τοιοῦτον ἀπαιτεῖ ἀρκετὴν εἰδίκευσιν καὶ δέον νὰ γίνεται εὐθύς μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ καπνοῦ καὶ κατόπιν εἰδικῆς πρὸς τοῦτο προεργασίας. Ἀπὸ ἀπόψεως κόστους εἶναι κατὰ πολὺν εὐθηνότερος ὁ περὶ οὗ πρόκειται τύπος ἐπεξεργασίας τῶν προηγουμένων ὡς ἄνω τοιούτων.

Κατὰ τὸ 4ον σύστημα ἐπεξεργασίας ἦτοι τὸ Ντεζῆ-Ντενγκί συσκευάζονται κατὰ κύριον λόγον τὰ καπνὰ Κατερίνης γένους Σαμψούντος, κατὰ δευτερεύοντα δὲ τοιοῦτον ἄλλα καπνὰ κατωτέρων ποιοτήτων. Διαφέρει τοῦ προηγουμένου τύπου κατὰ τὸ ὅτι αἱ ἄρμαθαι ταξιθετοῦνται ἀνὰ δύο μόνον σειρὰς καὶ μετὰ τὰ φύλλα ἀνοικτά, δύναται δὲ ἡ τοιαύτη ἐπεξεργασία νὰ λάβῃ χώραν ὅποτεδήποτε μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τοῦ καπνοῦ, ἀπὸ ἀπόψεως κόστους εἶναι ἱκανῶς εὐθηνότερα τοῦ προηγουμένου συστήματος. Τέλος κατὰ τὸ 5ον σύστημα εἰς Τόγκαν συσκευάζονται τὰ φυλλοτρίμματα καὶ ἔν γένει πάντα τὰ κατωτάτης ποιότητος τὰ μὴ ἐπιδεκτικὰ λόγῳ τῆς μικρᾶς ἐμπορικῆς των ἀξίας. μεγάλης αὐξήσεως τοῦ κόστους ἐκ δαπανῶν πολυτελοῦς συσκευασίας.

Ἐσχάτως ὅμως αἱ ξέναι Καπνοβιομηχαναὶ καὶ τὰ μονοπώλια τείνουν εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατόν μείωσιν τοῦ κόστους τῆς ἐμπορικῆς ἐπεξεργασίας ἤρχισαν συσκευάζοντα καὶ καπνὰ ἀνωτέρων ποιοτήτων κατὰ τὸ σύστημα Τόγκα χωριζόμενα προηγουμένως κατὰ ποιότητα. Κατὰ τὸ αὐτὸ σύστημα συσκευάζονται καὶ μετὰ τὴν ζύμωσιν των τόσον ἐν Ἑλλάδι ὅσον καὶ ἐν Τεργέστη καὶ τὰ ἄρμαθοδέματα τύπου Σμύρνης καὶ Ντεζῆ-Ντενγκί, ἀφοῦ ἀφαιρεθῶσιν ἐκ τῶν ἄρμαθῶν τὰ νήματα.

Ὁ τρόπος οὗτος συσκευασίας ἀνωτέρων ποιοτήτων καπνῶν μολονότι δὲν προσδίδει εἰς τὸν καπνὸν τὴν πολυτελῆ ποιτικὴν ἐμφάνισιν τῆς ἐπεξεργασίας εἰς Μπασμᾶ, ἐν τούτοις λόγῳ τοῦ εὐθηνότερου κόστους ἐπεξεργασίας προτιμᾶται ὑπὸ τῶν ξένων μονοπωλίων καὶ βιομηχανιῶν ἐνδιαφερομένων κυρίως διὰ τὴν εὐθηνότεραν ὅσον τὸ δυνατόν ἀπόκτησιν παρ' αὐτῶν, τῆς πρώτης ὕλης, ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς καὶ οὐχὶ δι' ἄσκοπον δι' αὐτὰ ἐπίδειξιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ ὃν προσορίζουν οὐχὶ πρὸς ἐμπορίαν, ἀλλὰ πρὸς πλήρωσιν τῶν ἰδίων αὐτῶν βιομηχανικῶν ἀναγκῶν.

Τὸ τοιοῦτον βεβαίως εὐνοεῖ τὴν ἀπορρόφησιν τῶν καπνῶν μας καὶ αὐξάνει τὴν συναγωνιστικὴν των ἱκανότητα, ἀλλὰ ἐδημιούργησεν ὀξυτάτας ἀντιθέσεις πρὸς τὴν ἐκ τούτου πλησσομένην καπνεργατικὴν τάξιν καὶ προεκάλεσαν ἔντονον τὴν ἀντίδρασιν τῶν σχετικῶν ὁργανώσεων. Τὰ οἷτω προκύψαντα ζητήματα ἀναπτύσσομεν ἰδιαίτερος εἰς τὸ Κεφάλαιον V «περὶ τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων».

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ IV.

Ἡ ἐν Ἑλλάδι βιομηχανία τοῦ καπνοῦ.

Ἡ βιομηχανία τοῦ καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι κατέχει ἤδη μεταξὺ τῶν λοιπῶν βιομηχανιῶν ἱκανοποιητικὴν θέσιν ἐρχομένη ἕκτη κατὰ σειρὰν ἀπὸ ἀπόψεως ἀπασχολουμένων κεφαλαίων.

Ἀριθμ. ἐργ. 36 Ἀξία ἐγκ. 200.000.00

Ἀριθμ. ἐργ.

Λοιπὰ Κεφάλ.	Κίν. δυν.	ἄορενες θήλεις	Καταβ. ἡμερομ.
500.000.000	H.P. 1000	789 1950	36.000.000

Ἡ ἐξέλιξις τῆς Καπνοβιομηχανίας ὑπῆρξε ταχεία συντελεσθεῖσα ἐν-τὸς διαστήματος μόλις 20 ἐτῶν. Αὕτη ἀπασχολεῖ 36 ἐν συνόλῳ Καπνεργοστάσια ἐξ ὧν 4 ἰδιωτικὰ ἀξίας 70.000.000 περίπου δραχμῶν καὶ μηχανικὰς ἐγκαταστάσεις τελείως συγχρονισμένας. Αἱ ἤδη ὑπάρχουσαι σιγαροποιητικαὶ μηχαναὶ διαφόρων συστημάτων ἀνέρχονται εἰς 213 ἐξ ὧν ὁμῶς λειτουργοῦσι μόνον 158 λόγῳ ἡλαττωμένης παραγωγῆς. Ὡσαύτως εἰς τὰ Καπνεργοστάσια εὐρίσκονται 204 καπνοκοπτικαὶ διαφόρων συστημάτων μηχαναὶ ἐξ ὧν λειτουργοῦσι μόνον 125 λόγῳ ἡλαττωμένης παραγωγῆς. Ἐπίσης χρησιμοποιοῦνται ὑπὸ τῆς Βιομηχανίας τοῦ καπνοῦ καὶ μηχανήματα κυτιοποιίας. Πάντων τούτων ἡ ἀξία μετὰ τῶν λοιπῶν μηχανημάτων κινήσεως κυτιοποιίας, συσκευασίας κλπ., ἀνέρχεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν 130.000.000 περίπου δραχμῶν. Κυριώτερα καπνοβιομηχανικὰ κέντρα εἶναι κατὰ σειρὰν ὁ Πειραιεὺς, αἱ Ἀθῆναι καὶ ὁ Βόλος, συγκεντροῦντα αὐτὰ μόνον τὰ 71 οἷο τῆς ὅλικης παραγωγῆς. Τὰ ἀπομένοντα 33 καπνεργοστάσια κατανέμονται μεταξὺ τῶν τὰ 29 οἷο τῆς παραγωγῆς κατ' ἀσημάντους κατὰ τὸ πλεῖστον ἀναλογίας. Τὸ γεγονός τοῦτο καὶ μόνον καταδεικνύει κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον τὸν ἄκρως ἀντιοικονομικὸν καταμερισμὸν τῆς καπνοβιομηχανικῆς μας παραγωγῆς.

Παρὰ τὴν βιομηχανίαν καὶ ἐξ αἰτίας ταύτης ἀνεπτύχθησαν καὶ ἀξιόλογοι ἐπιχειρήσεις (15 περίπου) κατασκευῆς κυτίων σιγαρέττων καὶ λιθογραφήσεως ὧν αἱ μηχανικαὶ ἐγκαταστάσεις ὑπολογίζονται εἰς 30--40 ἑκατομμύρια δραχμῶν.

1. Ἐσωτερικὴ κατανάλωσις καπνοῦ.

Ἡ ἔσωτερικὴ κατανάλωσις εἰς καπνικὰ προϊόντα κατασκευασθέντα σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας ἀνέρχεται εἰς 4.500.000 χιλιογρ. περίπου ἔμφανίσασα τὴν ἐξῆς κίνησιν ἀπὸ τοῦ 1910 καὶ ἐντεῦθεν εἰς χιλιόγραμμα :

1910	1.440.640	1924	5.298.876	1929	4.811.242
1920	4.432.321	1925	6.049.340	1930	4.685.313
1921	5.918.792	1926	4.897.483	1931	4.600.455
1922	6.180.640	1927	4.796.917	1932	4.313.832
1923	5.369.278	1928	4.676.335	1933	4.600.694

Κατ' εἶδος καπνικῶν προϊόντων ἐξεταζομένη ἡ κατανάλωσις κατὰ τὰ τρία τελευταῖα ἔτη ἔχει ὡς ἀκολούθως εἰς χιλιόγραμμα.

Εἶδη	1931	1932	1933
Ταμβάκος	5.199	4.052	5 096
Τουμπέκιον	48 532	43.812	40 217
Πούρα	19.484	16.336 (*)	19.473
Καπνὸς πίππας	2.791	3.551	3.121
Σιγαρέττα	3.633 582	3.585 525	3.977.009
» λεπτὰ (ντάμες)	890.867	660 556	555.805
Σύνολον	4.600.455	4.313.832	4.600.694

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω βιομηχανηθεῖσα ποσότης καπνοῦ διὰ σιγαρέττα κατὰ τὸ 1932 καὶ 1933 διακρίνεται ὡς ἑξῆς :

	Κυτ. 25 γραμ.	χιλιογρ.	κυτ. 12 1/2 γρ.	χιλιογρ.
1932	74.240.000	1.856.000.44 ο ο	191.000.010	2.390.000.56 ο ο
1933	75.080.000	1.877.000.42 ο ο	212.480.000	2.656.000.58 ο ο
	σιγαρ. τεμάχ.			
1932	3.842.160.000			
1933	4.077.804.000			

Ἡ εἰς δραχμὰς ἀξία ἐκ τῶν ἀνωτέρω προϊόντων μὲ μέσην κατὰ προσέγγισιν τιμὴν δρχ. 40 κατὰ χιλιόγρ. διὰ τὰ σιγαρέττα καὶ δρχ. 100 διὰ τὰ πούρα ἄνευ ἐξόδων συσκευασίας καὶ λοιπῶν δαπανῶν φόρων τοῦ δημοσίου κλπ. ἀνέρχεται.

	1931	1932	1933
Σιγαρέττα	180.798.000	169.843.200	181.320.000
Πούρα	1.700.000	1.943.400	1.947.300
Σύνολον	182.498.000	171.791.600	183.267.300

ἦτοι μείωσις κατὰ 1932 ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1931 κατὰ 6 ο|ο, καὶ ἀντιθέτως.

Ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀξία τοῦ βιομηχανοποιημένου καπνοῦ (σιγαρέττα) κατανέμεται ὡς ἑξῆς κατὰ προσέγγισιν.

1) πρώτη ὕλη (καπνὸς)	57 ο ο
2) ἀμοιβὴ ἐργασ. (ἡμερομ.)	20 ο ο
3) λοιπὴ βιομηχ. (δαπάναι)	23 ο ο
	100 ο ο

Ἀξία, ἰδιαιτέρας παρατηρήσεως, εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ 1925 καὶ ἐντεῦθεν παρατηρουμένη συνεχῶς μείωσις τῆς καταναλώσεως καπνικῶν προϊόντων καὶ ἥς τὰ αἷτια θέλομεν ἐξετάσει περαιτέρω.

2. Ἐξαγωγή ἐτοίμων καπνικῶν προϊόντων.

Ἡ Ἑλληνικὴ Καπνοβιομηχανία ἐξάγει ἐτησίως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ποσότητα σιγαρέττων. Ἡ πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην καταβληθεῖσα προ-

(*) Ἐκ τῶν 16.336 χιλ. πούρων εἰσῆχθησαν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς 852 χιλ. τῶν λοιπῶν κατασκευασθέντων ἐν Ἑλλάδι.

σπάθεια καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀποτελέσματα (*) διεψεύσθησαν ἐξ ὀλοκλήρου καὶ τοῦτο λόγῳ τῶν ἐπικρατουσῶν ἐν τῇ Διεθνῇ ἀγορᾷ γενικῶν καὶ εἰδικῶν οἰκονομικῶν συνθηκῶν ὡς ταύτας ἀνελύσαμεν ἤδη ἀνωτέρω. Ἡ ἐξαγωγή σιγαρέττων ἀπὸ τοῦ 1898 ἐκυμάνθη ὡς ἐξῆς : (**)

1898	χιλιόγρ.	2.283	1928	χιλιόγρ.	58.252
1901	»	2.570	1929	»	57.052
1911	»	2.428	1930	»	64.293
1916	»	7.660	1931	»	51.537
1925	»	65.000	1932	»	60.057
1926	»	84.534	1933	»	83.841
1927	»	56.676			

Οὕτω μέχρι τοῦ 1916 ἡ ἐξαγωγή ἦτο ἐντελῶς ἀσήμαντος καὶ ἀνάλογος πρὸς τὴν τότε κατάστασιν τῆς Ἑλληνικῆς καπνοβιομηχανίας, ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου μέχρι τοῦ 1926 παρατηρεῖται μία συνεχὴς βελτίωσις βαίνουσα παραλλήλως πρὸς τὰς προόδους τῆς ἐξελισσομένης Καπνοβιομηχανίας. Ἀπὸ τοῦ 1926 ὅμως ἡ καμπύλη τῆς ἐξαγωγῆς ὑπερέβη ὀριστικῶς τὸ ἀνώτερον αὐτῆς σημεῖον καὶ ἤρχισε καμπτομένη συνεχῶς χωρὶς ἐλπίδας μεγάλας προσεχοῦς τινος βελτιώσεως. Ὡστε καὶ ἡμᾶς τὸ ἐπιχείρημα καθ' ὃ μόνον διὰ τῆς ἐλευθέρου Καπνοβιομηχανίας θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀναπτύξωμεν ἀξιόλογον ἐξαγωγὴν ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων, δέον νὰ ἐγκαταληφθῇ ὀριστικῶς, ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων ἀστήρικτον καὶ ἀβάσιμον, ὡς ἐπαρκῶς ἀπεδείξαμεν ἀνωτέρω (σελ. 58). Τὰ προϊόντα τῆς Ἑλληνικῆς Καπνοβιομηχανίας ἀποστελλόμενα εἰς τὰς ξένας ἀγοράς δὲν εὐρίσκουν πεδῖον ἐλευθέρου συναγωνιστικῆς δράσεως, ὁπότε καὶ μόνον θὰ ἐπεβάλοντο λόγῳ τῆς ποιοτικῆς τῶν ὑπεροχῆς, ἀλλὰ εὐρίσκουν κεκλεισμένας πανταχόθεν τὰς Ἑθνικὰς ἀγοράς, αἵτινες τὰ ἀποκροῦν ὀριστικῶς.

Τὰ Ἑλληνικὰ καπνικὰ προϊόντα ἐξάγονται εἰς 30 ἐν συνόλῳ χώρας (1933) (***), ἐξ ὧν κατὰ σειρὰν ἡ Γαλλία μὲ 9.049 χιλιόγρ., ἡ Ἰταλία μὲ 15.656 χιλιόγρ., ἡ Αἴγυπτος μὲ 10.625 χιλιόγρ., ἡ Ἀγγλία μὲ 12.789 χιλιόγρ. Ἡ ἐξαγωγή εἰς 6 μόνον χώρας ἐξ ὧν αἱ τέσσαρες Εὐρωπαϊκαὶ καλύπτει τὰ 78 ο]ο τῆς ὅλης μας ἐξαγωγῆς εἰς σιγαρέττα. Αὕτη κατὰ Ἡπείρους ἔχει ὡς ἐξῆς :

Εὐρώπη	χιλιόγρ.	64 ο]ο
Ἀσία	»	5.90 ο]ο
Ἀφρικὴ	»	27.62 ο]ο
Ἀμερικὴ	»	2.48 ο]ο

(*) Ἀ δ. Μ α τ σ ά γ γ ο υ Ἑλλ. Καπν. τὸ μονοπώλιον καπνοῦ σ. 11 ἐκὶ ἐπιθ.

(**) Μὴ περιλαμβανομένων τῶν σιγαρέττων ἀπὸ διανεμητῶν ἀνευ φόρου εἰς τὰ πληρώματα τῶν ἐκ Θεσβνίκης, Πειραιῶς καὶ Πατρῶν διερχομένων πλοίων, καὶ ὧν ἡ κατανάλωσις ἀνῆλθεν κατὰ τὸ 1933 εἰς 35.059 γ]μα.

(***) Ἰδὲ ἀναλυτικὸν κατὰ χώρας πῖνακα ἐν παραρτήματι.

Μολονότι αἱ πρὸς τὴν Ἀφρικὴν καὶ ἰδίως τὴν Ἀσίαν (Ἰνδία, Κίνα κλπ.) ἐξαγωγαί, θὰ ἡδύναντο, ὥς εὐρίσκουσαι προσφορώτερον ἔδαφος, νὰ αὐξήσουν αἰσθητῶς ἐν τούτοις καλύπτουν ἐν ἀναλογία τὴν μικροτέραν ποσότητα μὴ ἐλκύσασαι ὅσον θὰ ἔπρεπε τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Ἑλληνικῆς Βιομηχανίας καπνῶν.

Ἐν Ἑλλάδι γίνεται εἰσαγωγή μικρῆς τινος ποσότητος ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων (σιγαρέττων, πούρων) ἀνελθούσα κατὰ τὸ μὲν 1931 εἰς 1.670 χιλ. ἀξίας δραχμῶν 20.440 κατὰ δὲ τὸ 1932 εἰς 1.100 χιλ. ἀξίας δραχμῶν 343.030.

3. Κατανομή ἐξαγωγῆς σιγαρέττων κατὰ βιομηχανίαν.

Κατὰ βιομηχάνους ἐξεταζομένη ἡ ἐξαγωγή σιγαρέττων κατανέμεται μεταξὺ 33 τοιούτων (*), τὴν δὲ πρώτην θέσιν κατέχει ἡ Ἑταιρία Παπαστράτου μὲ 33.458 χιλιόγρ. ἥτοι καλύπτει τὰ 66 οἰο τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς, τὴν δευτέραν θέσιν καταλαμβάνει ἡ Ἑταιρία Βιομ. Καπνοῦ μὲ 4.722 χ)μα, τὴν τρίτην θέσιν κατέχει ὁ οἶκος Α. Χέλμη μὲ 2.484 χ)μα. Αἱ τρεῖς αὗται ἑταιρίαι ὁμοῦ καλύπτουν τὰ 80 οἰο τῆς ὅλης ἐξαγωγῆς σιγαρέττων. Τὸ Κράτος πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἐξαγωγῆς ἐτοιμῶν καπνικῶν προϊόντων (σιγαρέττα) εἰς ἄλλοδαπὴν ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου τοῦ 1926 καθιέρωσεν εἰδικὸν ὑπὸ μορφὴν ἐπιστροφῆς μέρος τοῦ καταβαλλομένου φόρου ἐξαγωγικὸν βραβεῖον ἀρχικῶς μὲν ἐκ δρχ. 10 κατὰ χιλιόγρ. ὀλίγον δὲ ἀργότερον ἐκ δρχ. 20 κατὰ χιλιόγρ. Ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου ὅμως τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐμειώθη πάλιν εἰς δρχ. 10 κατὰ χιλιόγρ. ἥτοι τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον ἐπιστρέφει εἰς τοὺς ἐξάγοντας σιγαρέττα καπνοβιομηχάνους ἐν ὅλῳ δρχ. 500 000 περίπου κατ' ἔτος. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ ἐκ μέρους τοῦ Κράτους παροχὴ αὕτη εἶναι τουλάχιστον ἄσκοπος καὶ ἀνωφελὴς ἐφ' ὅσον δὲν δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν αὕτη καθιερώθη.

4. Καπνοβιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις.

Ἀπομένει ἤδη νὰ ἐξετασθῇ τὸ ζήτημα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων καπνοβιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἡ παραγωγικὴ δυναμικότης τούτων καὶ ἡ οἰκονομικὴ τῶν γενικῶς σημασία. Ἡ Ἑλληνικὴ Καπνοβιομηχανία ἀκολουθοῦσα τὰς ἐπικρατούσας ἐν τῇ Διεθνῇ Οἰκονομικῇ Ζωῇ τάσεις συγκεντρώσεως τῆς παραγωγῆς, ἤρχισεν καὶ αὕτη συγκεντρομένη εἰς ὀλιγωτέρας χεῖρας. Ὁ ὅλος ἀριθμὸς τούτων ἀνερχόμενος κατὰ τὸ 1920 εἰς 305 ἐν ὅλῳ (**) ἡλαττώθη κατὰ 176 ἐντὸς δεκαετίας ἀπομεινάντων 160 κατὰ τὸ 1931 καὶ 164 κατὰ τὸ 1932 καὶ 140 μόνον κατὰ τὸ 1933. Ἡ συγκεντρωτικὴ αὕτη ἐξέλιξις τῆς Καπνοβιομηχανίας θὰ ἦτο ἐπιθυμητὴ καὶ σκόπιμος μέχρις ἑνὸς σημείου ἐὰν ἐπρόκειτο μόνον νὰ περιορίσῃ τὸν κονιορτὸν αὐτὸν τῶν ἀσθενῶν καὶ ἀντιοικονομικῶν μὲ μεγάλα παραγωγικὰ ἐξοδα ἐργαζομένων ἐπιχειρήσεων καὶ νὰ ὀργανώσῃ οἰκονομικῶς τὴν παραγωγὴν κατὰ τὸν

(*) Ἰδὲ ἀναλυτικὸν πῖνακα τοῦ παραρτήματος 1932.

(**) Ἀπογραφή 1920.

τύπον τῆς μεγάλης βιομηχανίας. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ μόνον. Ἡ Ἑλληνικὴ Καπνοβιομηχανία ἀκολουθοῦσα πιστῶς ὡς ἐλέχθη τῆς ὑπερ-συγκεντρωτικᾶς τάσεως τῆς Διεθνoῦς καπνοβιομηχανίας τείνει, ἐκτοπίζουσα τὰς οἰκονομικῶς ἀσθενεστέρας ἐπιχειρήσεις νὰ συγκεντρώσῃ τὸ σύνολον τῆς παραγωγῆς εἰς ὀλίγας μεγάλας καὶ οἰκονομικῶς ἰσχυρὰς ἐπιχειρήσεις ἐγκαθιστῶσα ἰδιωτικὸν μονοπώλιον. Αἱ σαφεῖς αὗται καὶ ἀναμφισβήτητοι τάσεις τῆς καπνοβιομηχανίας καταφαίνονται ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ πίνακος τῶν κατὰ τὸ 1933 ἐργασθέντων καπνοβιομηχάνων καὶ τοῦ ποσοστοῦ καθ' ὃ ἕκαστος τούτων συμμετέσχευ ἐν τῷ σύνολον παραγωγῆς. Οὕτω ἐπὶ συνολικῆς καταναλώσεως 4.600.694 χιλογρ. ἑννέα μόνον καπνοβιομηχανικαὶ ἐπιχειρήσεις παρήγαγον τὰ 82 ο]ο τὰ δὲ ὑπόλοιπα παρήχθησαν ὑπὸ 131 ἐν συνόλῳ καπνοβιομηχανικᾶς ἐπιχειρήσεις. Συνεπῶς ἡ παραγωγή σιγαρέττων ἔχει ἡδη περιέλθῃ κατὰ τὸ μέγιστον αὐτῆς μέρος εἰς χεῖρας ἑννέα μόνον ἐπιχειρήσεων καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων θὰ περιορισθῇ ἔτι περαιτέρω, ἐντὸς μικροῦ σχετικῶς χρονικοῦ διαστήματος πραγματοποιουμένου οὔτω de facto ἀναμφισβητήτου καὶ ἀπολύτου ἰδιωτικοῦ μονοπωλίου ἐσωτερικῆς καταναλώσεως (*). Προεβλήθη ὁμως τὸ ἐπιχείρημα καθ' ὃ ἡ κατανάλωσις δὲν θὰ εἶχε νὰ ὑποστῇ τίποτε ἐκ τῆς ἐνδεχομένης μονοπωλήσεως τῆς παραγωγῆς σιγαρέττων ὑπὸ ἐνὸς Καπτοβιομηχανικοῦ trust, δεδομένου ὅτι τὸ Κράτος ἔχον ἄμεσον φορολογικὸν συμφέρον ἐκ τῆς βιομηχανίας τοῦ καπνοῦ, παρακολουθεῖ ἐκ τοῦ σύνεγγυς αὐτήν καὶ ἐνδεχομένως θὰ ἡδύνατο ἐὰν παραστῇ ἀνάγκη ἀσκὼν τὰ κυριαρχικά του δικαιώματα κατὰ τὸ Jusimperii νὰ παρέμβῃ ἔτι ἐνεργότερον ρυθμίζον τιμὰς πωλήσεως, τρόπον κατασκευῆς καὶ διαθέσεως κλπ. κλπ. Ὡστε ἡ κατανάλωσις οὐδεμίαν ζημίαν νὰ ὑποστῇ. Τέλος δὲ ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ Κράτος ἔχει συμφέρον νὰ εὐνοήσῃ μίαν τοιαύτην κίνησιν συγκεντρωτικὴν τῆς παραγωγῆς εἰς ὀλίγας ἐπιχειρήσεις, ἃς θὰ δύναται εὐκολώτερον καὶ οἰκονομικώτερον νὰ ἐλέγξῃ ἀπλοποιούμενοι οὕτω τοῦ φορολογικοῦ του ἔργου, καὶ προλαμβάνον ἀσφαλέστερον τὰς ἐνδεχομένας φιλολογικὰς διαφυγὰς. Πρὸς ἐνίσχυσιν δὲ τοῦ ἐπιχειρήματος τούτου ἀναφέρεται τὸ παράδειγμα ἄλλων Κρατῶν καὶ εἰδικώτερον τῆς Γερμανίας, εἰς ᾗ ὑφίσταται ἐλευθέρᾳ Καπνοβιομηχανία συγκεντρωτικῶς ὀργανωμένη καὶ ἦν τὸ Κράτος ἀπολύτως ἐλέγχει καὶ παρακολουθεῖ. Τὸ προβληθὲν ὁμως ἐπιχείρημα εἶναι βάσει ἀστήρικτον, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι οἰοσδήποτε κρατικὸς ἔλεγχος καὶ οἰαδήποτε ἐποπτεία δὲν εἶναι δυνατόν νὰ προλάβῃ ἐμμέσους καταδολιεύσεις εἰς βάρος τῆς καταναλώσεως, ὡς χειροτέρευσιν τῆς ποιότητος τοῦ βιομηχανοποιουμένου καπνοῦ, χειροτέρευσιν τῆς συσκευασίας καὶ τῆς ἐμφανίσεως τῶν σιγαρέττων καὶ τῶν λοιπῶν χρησιμοποιουμένων ὑλικῶν

(*) Ὁ κ. Α. Μπακάλμπασης ἀσχολούμενος ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γράφει «...τὸ Μονοπώλιον Καπνοῦ περὶ τοῦ ὁποίου τόσος γίνεται λόγος ὑφίσταται κατ' οὐσίαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ὑφίσταται ἀνευ ὄρων καὶ ὀρισμένων ἀνταλλαγμάτων ὑπὲρ τῆς Κοινωνικῆς ὁλότητος» Πρωτῖα 4[1]33.

Τὸ σύνολον τῶν ἀνωτέρω ἐργατῶν πραγματοποιοῦν ἐτησίως ἡμερομίσθια ἀξίας περίπου 35.000.000 δραχμῶν. Τὸ ποσὸν τοῦτο κατανέμεται ὡς ἑξῆς:

Ἄνδρες	800	ἡμερομ. δρχ.	17.149.000	μέσον ἡμερομ.	69.68
Γυναῖκες	1950	»	17.851.000	»	29.42

Ὁ γενικὸς μέσος ὅρος ἡμερομισθίου τοῦ συνόλου τῶν ἐργατῶν Καπνοβιομηχανίας ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 41.03.

Δὲν δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ τὰ ἐξαιρετικῶς χαμηλά ἡμερομίσθια τὰ παρεχόμενα εἰς τοὺς ἐργάτας τούτους ἰδίως δὲ τὰ τῶν γυναικῶν, ἅτινα εἶναι ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν καὶ στοιχειωδῶς ἀκόμη ἀνεκτοῦ ἐπιπέδου ζωῆς. Πάντως τὸ ὕψος τοῦ μέσου ὅρου τῶν ἡμερομισθίων τούτων ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ πράγματι ἐξαιρετικὰ χαμηλὸν ἐπίπεδον τῶν μισθῶν ἐν Ἑλλάδι, ὅπερ ὡς γνωστὸν εὐρίσκεται πολὺ κάτω τοῦ πραγματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ κόστους τῆς ζωῆς.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν καπνοβιομηχανίαν ἀπασχολουμένων ἐργατῶν, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν ἀφ' ἑνὸς μὲν τῶν συγκεντρωτικῶν τάσεων ταύτης, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιχειρήσεων τούτων διαρκῶς ἐλαττοῦται ἐξαφανιζομένων τῶν ἀσθενῶν τοιούτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ τῆς ἐπιτεινομένης μηχανοποιήσεως εἰς τὸν κλάδον τοῦτον τῆς παραγωγῆς, μειοῦται συνεχῶς. Οὕτω ἐνῶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν τοῦ 1920 (*) ὁ ἀριθμὸς τῶν περὶ οὗ πρόκειται ἐργατῶν ἀνῆρχετο εἰς 7596 ἐξ ὧν ἄρρενες 4254 καὶ θήλειες 3342, τὸ 1925 κατῆλθεν εἰς 3500 περίπου ἐξ ὧν 1500 ἄρρενες καὶ 2000 θήλειες, τὸ δὲ 1932 εἰς 2750 μόνον ἐξ ὧν ἄρρενες 800 καὶ θήλειες 1950.

Ἀξιον γενικωτέρας προσοχῆς εἶναι ἡ σημειουμένη διαρκὴς μείωσις (**) τοῦ ποσοστοῦ τοῦ ἀνδρικοῦ προσωπικοῦ πρὸς ὄφελος τοῦ γυναικείου τοιούτου.

Τοῦτο προφανῶς ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ὁ Βιομήχανος ἐπωφελοῦμενος τῶν διαρκῶν προόδων τῆς τεχνικῆς καὶ τῆς ἐκ τούτου ἐπιτεινομένης μηχανοποιήσεως τῆς παραγωγῆς εἰς ἣν δὲν χρειάζονται εἰδικευμένοι ἐργατικαὶ χεῖρες, ἀντικαθιστοῦν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τὴν ἀκριβώτερον ἀμοιβομένην ἀνδρικήν ἐργασίαν διὰ τῆς εὐθηνότερας γυναικείας τοιαύτης.

Παρ' ὅλην ὅμως τὴν ὡς ἄνω ἐξακριβωθείσαν διαρκῆ μείωσιν τοῦ ὅλου ἀριθμοῦ τῶν εἰς τὴν Καπνοβιομηχανίαν ἀπασχολουμένων ἐργατικῶν χειρῶν,

(*) Ὁ ὑπὸ τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 1920 διδόμενος ὡς ἄνω ἀριθμὸς εἶναι ὡς φαίνεται κάπως ὑπερβολικὸς διότι ὑπολογίζει ἐργάτας ἀσχολουμένους εἰς καπνοβιομηχανικὰς ἐπιχειρήσεις γενικῶς, ἐνῶ οἱ ἀριθμοὶ τῶν ἐπομένων ἐτῶν ἀναφέρονται εἰς ἐργάτας καπνεργασταίων.

(**) Ἡ σημειουμένη δυσανάλογος μεγάλη μείωσις τοῦ ποσοστοῦ τῶν ἀνδρικῶν ἐργατικῶν χειρῶν καθίσταται ἐν τῇ πραγματικότητι ἐτι μεγαλυτέρα ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει μας ὅτι εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν ὑπολογίζονται καὶ οἱ ἀνήλικες, ὧν ἡ ἀναλογία συμμετοχῆς ἀπὸ ἑτους εἰς ἑτος αὐξάνει εἰς βάρος τῶν ἐνηλίκων. Εἶναι δὲ γνωστὸν ὅτι ἡ ἐργασία τῶν παιδῶν ἐν τῇ παραγωγῇ ἐξομειοῦται καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀπόδοσιν καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀμοιβὴν πρὸς τὴν τῶν γυναικῶν.

δὲν δυνάμεθα, μολονότι ἑλλείπουν λεπτομερεῖς καὶ ἀκριβεῖς ἐπὶ τοῦ προκειμένου στατιστικά, νὰ εἰπώμεν ὅτι ὑπάρχει ἐνδημικὴ μορφὴ ἀνεργίας εἰς τὸν κλάδον τοῦτον πλὴν τῆς παρατηρουμένης ἐκάστοτε ἐποχιακῆς τοιαύτης.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι πρὸ ἐτῶν ὅτε ἤρχισεν ἐπιτρεπομένη ἡ εἰσαγωγὴ καπνοκοπτικῶν κατ' ἀρχάς καὶ οἰγαροποιητικῶν ὕστερον μηχανῶν, συνεπεία τῶν ὁποίων ἐστερηθῆσαν τῆς ἐργασίας ἦν ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν ἐξήσκουν χιλιάδες εἰδικευμένων ἐργατῶν, προσέκυψεν ὅξυ ἐργατικὸν ζήτημα ὅπερ δὲν διηυθετήθη εἰμὴ μόνον κατόπιν τοῦ ληφθέντος μέτρου τῆς καταβολῆς, ἱκανοποιητικῆς καὶ ἀναλόγου πρὸς τὰ ἔτη ὑπηρεσίας ἀποζημιώσεως εἰς τοὺς οὕτω πῶς στερηθέντας ἀκουσίως τῆς ἐργασίας των. Οὕτω ὅμως τὸ ζήτημα διεκανονίσθη ὀριστικῶς. Ἡ ἔκτοτε βαθμιαίως ἀχρηστευόμενοι ἐργάται καπνοβιομηχανίας, ὡς στερούμενοι τῆς ἀποκλειστικῆς ἐιδικότητος τῶν πυλαιοτέρων, οὐδεμίαν ἡγεῖρον ἀπαίτησιν ἀποζημιώσεως, ἀλλὰ ἐσιώφοντο πρὸς ἄλλα ἐπαγγέλματα, εὐκόλως ἀπορροφούμενοι ἀπὸ τοὺς ἄλλους κλάδους, τῆς ἐν προοδευτικῇ ἐξελίξει εὐρισκόμενης Ἑθνικῆς Βιομηχανίας.

2. Ἐργάται Καπνεμπορίου.

Οἱ ἐργάται οὗτοι ἀπασχολοῦνται ἐν τῷ ἐμπορίῳ τοῦ καπνοῦ κυρίως διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν αὐτοῦ, τὴν συσκευασίαν εἰς δέματα καὶ τὴν εἰς τὰς ἀποθήκας συντήρησιν ὡς ἤδη ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω εἰς τὸ Κεφάλαιον III. Οἱ ἐργάται τῆς ἐν λόγῳ κατηγορίας κατὰ πολὺ πολυαριθμότεροι τῶν ἐργατῶν καπνοβιομηχανίας, λόγῳ τῶν εἰδικῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς διατελοῦν ἐμφανίζουν ζητήματα σημαντικῶς πολυπλοκώτερα πρὸς λύσιν καὶ ἄτινα λόγῳ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν θὰ ἀπασχολήσουν καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ παρόντι.

Ἡδη οὗτοι ἀνέρχονται εἰς 40.000 περίπου κυμαινόμενοι διαρκῶς περὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον καὶ ἀποτελοῦντες 25.000 ὡς ἔγγιστα οἰκογενεῖας συγχευμένας ἐξ 82.000 μελῶν (1931) ἐν συνόλῳ (ταῦτα ὑπελογίσασμεν βάσει τοῦ εἰς τὸ T.A.K. ἐγγεγραμμένου ἀριθμοῦ ἡσφαλισμένων κατὰ τῆς ἀσθενείας).

Τὰ ἤδη ἰσχύοντα ἡμερομίσθια κυμαίνονται μεταξὺ τῶν 40—130 δραχ. Ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει τοῦ ὅτι τὰ ἡμερομίσθια ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ κατὰ τῷ 1914 ἐκυμαίνοντο περὶ τὰς 6.15 χρ. δραχ. πρέπει νὰ δεχθῇ ὅτι ταῦτα προσηρμώσθησαν περισσότερον παντὸς ἄλλου εἰς τὸ μεταπολεμικὸν τιμάρριθμον πρὸς ὃν εἶχον προσεγγίσει τελείως σχεδὸν πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς δραχμῆς ἀπὸ τῆς μεταλλικῆς τῆς βάσεως. Οὕτω κατὰ τὸ ἔτος 1928 εἰσέπραξαν ἐν συνόλῳ τὸ ποσὸν τῶν δραχ. 539.566.624 (ἐξ ὧν οἱ ἄνδρες 433.911.518 καὶ αἱ γυναῖκες 105.655.106) ἔναντι 7.580.466 ἐκτελεσθέντων ἡμερομισθίων, ἥτοι ἐπραγματοποιήθη μέσον κατὰ ἐργάτην ἐτήσιον εἰσόδημα δραχ. 16.185,90 (ἔναντι 174.84 πραγματοποιηθ. ἡμερομισθ.) καὶ 6.323,25 κατὰ ἐργάτριαν (ἔναντι 174.84 πραγματοπ. ἡμερομισθ. κατὰ μέσον ὄρον).

3. Ἀνεργία ἐργατῶν καπνεμπορίου καὶ μορφαὶ αὐτῆς.

Διὰ τὸν λόγον ἀκριβῶς τοῦτον ἡ τάξις τῶν ἐργατῶν καπνεμπορίου ἐθεωρεῖτο πάντοτε ὡς ἡ περισσότερον πάσης ἄλλης ἐν Ἑλλάδι εὐημεροῦσα, μέχρις οὗ ἡ ἐπελθούσα σφοδρὰ οἰκονομικὴ κρίσις πλήξασα ἰδιαιτέρως τὸ

ἐμπόριον καπνοῦ κατ' ὄγκον καὶ κατ' ἀξίαν, καὶ συνεπῶς περιορίσασα τὰς ἐργασίας ἐπὶ τοῦ εἵδους, ἐπληξε καὶ τὴν τάξιν ταύτην σοβαρώτατα καὶ μόνον τὰ ἐγκαιρῶς ληφθέντα ἐκ μέρους τοῦ Κράτους μέτρα ἀσφαλιστικῆς προνοίας ἐμετρίασαν κατὰ τι τὰ ὁδυνηρὰ ταύτης ἀποτελέσματα.

Ἡ ὑφισταμένη ἤδη ἐν τῇ τάξει τῶν ἐργατῶν καπνεμπορίου ἐν ἀνυλογίᾳ μεγάλη ἀνεργία, σοβαρωτέρα πάσης ἄλλης ἐργατικῆς τάξεως ἐν Ἑλλάδι, ἀναλόγως τῶν συνιστόντων αὐτὴν αἰτίων, διακρίνεται 1) «Εἰς ἐπιχειρητικὴν ἀνεργίαν» ἣτις εἶναι συμφορὴς πρὸς τὸ εἶδος τοῦ ἐπαγγέλματος, διαρκεῖ δὲ ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνας κατ' ἔτος, ἀπὸ τῶν μέσων Ὀκτωβρίου μέχρι τῶν μέσων Ἰανουαρίου (*). Καὶ τὸ διάστημα τοῦτο ὁ καπνὸς τῆς προηγουμένης ἐσοδείας τοῦ ὁποῖου ἡ ἐμπορικὴ ἐπεξεργασία ἐτελείωσε ἤδη ἀπὸ τοῦ πρώτου ἡμίσεως τοῦ Ὀκτωβρίου ἀρχίζει νὰ ἐξάγεται τμηματικῶς εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, αἱ δὲ κενούμεναι οὕτω ἀποθῆκαι ἐτοιμάζονται διὰ τὴν εἰσδοχὴν ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἡμίσεως τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ καπνοῦ τῆς νέας ἐσοδείας. Κατὰ τὸ ἐνδιάμεσον τοῦτο διάστημα πᾶσι σχεδὸν ἐργασίᾳ ἐπεξεργασίας παύει πλήν ἐλαχίστων τινῶν περιπτώσεων ἀντιπροσώπων ἐργοσιαισίων ἢ ξένων οἰκῶν οἵτινες μὴ ἐπείγόμενοι παρατείνωσιν ταύτην καὶ πέραν τῶν μέσων τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου. 2) «Μόνιμος ἀνεργία»: Αὕτη δὲν εἶναι γενικὴ ὡς ἡ προηγουμένη ἀλλὰ μερικὴ ἐνδημικῆς ὅμως μορφῆς καὶ ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐπεξεργασία τοῦ καπνοῦ περιορισθεῖσα, ὡς εἰς προηγούμενον κεφάλαιον ἐξεθέσαμεν ἔνεκα λόγων ἐμπορικῆς σκοπιμότητος εἰς τύπους ἐπεξεργασίας ἀπλουστεροῦς καὶ συνεπῶς ὀλιγωτέρων δαπανηραῶς ὡς ἀπαιτοῦντας ὀλιγοτέραν ἐργασίαν, κατέστησαν ἓνα μέρος τῆς τάξεως τῶν ἐργατῶν καπνεμπορίου μονίμως ἀνεργον καὶ μὴ δυνάμειον κατ' οὐδέναν τρόπον νὰ ἀπορροφηθῇ. 3) «Ἐκτακτος ἀνεργία». Αὕτη εἶναι παροδικῆς μορφῆς καὶ ἐμφανίζεται εἴτε κατὰ τὴν διάρκειαν οἰκονομικῶν κρίσεων, εἴτε εἰς ἐποχὰς καταιστροφῆς τῆς ἐσοδείας καὶ παρέρχεται μετ' αὐτῶν. Οὕτω καὶ εἰς τὴν παροῦσαν περίστασιν τὰ ἐκ τῆς Δ. Οἰκονομικῆς κρίσεως πλήγματα, αἵτινα ὑπέστη ὁ καπνὸς με συνέπειαν τὴν συστολὴν κατ' ὄγκον καὶ ἀξίαν τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ἐξαγωγῆς αὐτοῦ ἐπέφεραν μίαν σημαντικὴν πύκνωσιν εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀνέργων καπνεργατῶν(**) λόγῳ ἐλλείψεως ἐπαρκούς ἐργασίας.

Κατωτέρω παραθίετομεν ἐνδιαιρέουσιν στατιστικὴν περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λαβόντων ἐπιδόματα ἀνεργίας, ἡοφμισμένων καπνεργατῶν, ἢ ἔτυχον

(*) Ἐπίσης κατὰ μῆνα Αὐγούστον καὶ Σεβρίον παρατηρεῖται χαλάρωσις τῆς τῶν ἐργασιῶν ἐπεξεργασίας λόγῳ τῆς ξηρότητος τοῦ κλίματος κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἐκ τούτου φθορᾶς ἣν ὑφίσταται ὁ ἐπεξεργαζόμενος καπνός. Προπολεμικῶς ἡ περίοδος ἀνεργίας ἦτο πεντάμηνος ἢ ἐξάμηνος λόγῳ τῆς μικροτέρας παραγωγῆς.

(**) Ἀρκαί νὰ ἀνμνησθῶμεν ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1932 παραγωγή καπνοῦ περιορίσθη εἰς 27 ἑκατομμύρια χ. μ. ἔναντι 42.6 ἑκατομμ. διὰ τὸ 1931, 64.1 ἑκατομμ. διὰ 1930 καὶ 79.2 διὰ τὸ 1929, ἦτοι τὸ 1932 ἐπλήθε μείωσις κατὰ 66 οἷο ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1929. Συνεπῶς ἀνάλογος ὑπῆρξε καὶ ἡ μείωσις τῆς ζήτησεως ἐργατικῶν χειρῶν διὰ τὴν ἐμπορικὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ πυρρῶν καπνοῦ.

ἐπιστροφῆς τῶν εἰσφορῶν των ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐντεῦθεν.

ἀριθμ. ἐργατ	1929	1930	1931	1932
ἐπιδόματα	15.983	13.813	13.368	13.639
ἐπιστροφή εἰσφορῶν	22.440	16.211	14.020	2.301

Σαφεστέρᾳ προκύπτει ἡ κατάστασις τῆς ἀνεργίας τῶν καπνεργατῶν ἐκ τῆς παραθέσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα πραγματοποιηθεισῶν ἡμερῶν ἐργασίας ἐν τῷ συνόλῳ των.

1928	1929	1930	1931	1932
6.817.952	5.426.079	5.292.013	4.279.462	3.670.889

Ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ἡ καταπληκτικὴ πρᾶγματι ἐλάττωσις τοῦ πραγματοποιηθέντος χρόνου ἐργασίας ἐν τῇ ἐπεξεργασίᾳ τῶν καπνῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἐλίπασις τῆς ἀνεργίας τῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ ἀσχολουμένης τάξεως ἐργατῶν.

Ἀναλύοντες ἀνωτέρω καὶ χαρακτηρίζοντες κεχωρισμένως τὰ εἶδη καὶ τὰς μορφὰς τῶν διαφόρων κατηγοριῶν ἀνεργίας εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐργατῶν καπνεμπορίου, δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι κατ' ἀνάγκην δεόν νὰ ὑφίσταται μία ἐκείνῃτε μόνον τῶν μορφῶν τούτων ἀνεργίας. Ἐν τῇ πραγματικότητι πιθανὸν νὰ συνυφίστανται εἰς δεδομένην στιγμήν καὶ αἱ δύο ἢ καὶ αἱ τρεῖς τῶν ἀναφερθεισῶν μορφῶν ἀνεργίας, ἀδιακρίτως.

4. Ζήτημα ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἡ σπουδαιότερα ὅμως πασῶν τῶν μορφῶν τούτων ἀνεργίας εἶναι ἡ ὀφειλομένη, ὥς ἐξεθέσαμεν ἤδη εἰς τὸ προκύψαν ζήτημα τῆς ἐμπορικῆς ἐπεξεργασίας τῶν καπνῶν, τὸ μὲν λόγῳ τοῦ μονίμου τοῦ χαρακτῆρος αὐτῆς τὸ δὲ λόγῳ τῶν διαστάσεων σπουδαίου κοινωνικοῦ ζητήματος ὡς προσέλαβεν.

Ἐν πρώτοις ὅμως δεόν νὰ ἐντοπίσωμεν τὰς προβαλλομένας ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἀπόψεις ἥτοι τύπων τὰς ἐργοδοικὰς ὅσον καὶ τὰς ἐργατικὰς τοιαύτας πρὸς πλήρη κατανόησιν τοῦ θέματος.

Οὕτω κατὰ τὰς ἐργατικὰς ἀπόψεις τὰ καπνὰ ἅτινα ὑπέστησαν ἐπεξεργασίαν ἐμπορικὴν ὀλιγότερον δαπανηρὰν καὶ ἐν γένει διήφορον ἐκείνης εἰς ἣν ὑπεβάλλοντο, ἥτοι οὐχὶ κατὰ τοὺς δαπανηροὺς καὶ ἄκρως πολυτελεῖς τύπους τῶν Μπασμά-Μπαγλῆ, ἀλλὰ κατὰ τοὺς κατὰ πολὺ οἰκονομικωτέρους καὶ εὐνοϊκωτέρους διὰ τὸ κόστος τοῦ προϊόντος, τύπους τῶν ἄρμαθοδεμάτων Σμύρνης ἢ Ντιζῆ Ντεγκῆ ἢ Τόγκαν, θεωροῦνται ἀνεπεξέργαστα. Συνεπῶς ἡ ἀνεργία τοῦ κλάδου των, ἥτις ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονὸς τοῦτο δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἐκλείψῃ διὰ σκοπίμου Κρατικῆς παρεμβάσεως, ἀπαγορευομένης διὰ Νόμου τῆς ἐξαγωγῆς εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καὶ τὰς ἀπόψεις τῶν καπνῶν «ἀνεπεξεργάστων». Κατὰ τὰς ἀπόψεις ὅμως τῶν καπνεμπορῶν ἀνεπεξέργαστα καπνὰ θεωροῦνται τὰ ὑποβληθέντα μόνον εἰς τὴν πρῶ- χειρον καὶ στοιχειώδη χωρικὴν ἐπεξεργασίαν τοιαῦτα, συνεπῶς πᾶσα μεταγενεστέρᾳ ἐργασία ἐπ' αὐτῶν πρὸς διαλογὴν, ποιοικὸν διαφορισμὸν καὶ

δεματοποιήσιν καθ' οίονδήποτε τύπον και ἄν συνεσκευάσθησαν, ἀναλόγως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἀγορῶν καταναλώσεως, θεωρεῖται πλήρης ἐμπορικὴ ἐπεξεργασία τοῦ προϊόντος. Κατὰ συνέπειαν πᾶσα Κρατικὴ παρέμβασις ἐπιβάλλουσα ἀδικαιολογήτως τύπους ἐπεξεργασίας δαπανηροτέρους, κατὰ τὰς ἀπόψεις τῶν ἐργατῶν ἐπιβαρύνει τὸν καπνὸν δι' ὑπερβολικοῦ κόστους. Λαμβανομένου δὲ ὑπ' ὄψει ὅτι ἡ δαπάνη ἐπεξεργασίας ἀνέρχεται εἰς 20—50 ο/ο ἐπὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλλα προϊόντα δι' ἃ ἡ σχετικὴ δαπάνη δὲν ὑπερβαίνει τὰ 5 ο/ο, καθιστᾷ προβληματικὴν τὴν διάθεσιν τοῦ καπνοῦ λόγω τῆς μειώσεως τῆς συναγωνιστικῆς του ἱκανότητος ἐν τῇ Διεθνῇ ἀγορᾷ καὶ τοῦτο πρὸς μεγίστην ζημίαν τοῦ συνόλου τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, εἰς ἣν τόσον σπουδαίαν θέσιν κατέχει οὗτος.

Οὕτω ἔχουν αἱ ἐκατέρωθεν προβαλλόμεναι ἀπόψεις, κατὰ βάσιν διάφοροι, καὶ αἵτινες μετὰ πείσματος ὑποστηριζόμεναι συντελοῦν εἰς τὴν ἔτι περισσοτέραν περιπλοκὴν τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος.

Ἐν τούτοις δεόν νὰ τονίσωμεν ὅτι ποσότης τοῦ καπνοῦ οὐχὶ ἀσήμαντος ἐξάγεται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν χωρὶς νὰ ὑποστῇ πλήρη ἐμπορικὴν ἐπεξεργασίαν. Τὰ καπνὰ ταῦτα ὑποστάντα τὴν χωρικὴν των μόνον ἐπεξεργασίαν καὶ καθαρισθέντα τῶν βεβλαμμένων φύλλων καὶ ὥς ἐκ τούτου μὴ κινδυνεύοντα νὰ ὑπὸστούν ἀλλοιώσιν τινα τῆς ποιότητός των δεματοποιεῖσιν αὐτὰ χωρὶς νὰ ὑποβληθοῦν εἰς κανονικὸν διαχωρισμὸν τῆς ποιότητός των ἢ ὑποβαλλόμενα εἰς στοιχειώδη τοιοῦτον, ἐξάγονται εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν εἴτε ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν τόπον τῆς βιομηχανικῆς των κατεργασίας ὥς κáμνουν κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ Ἀμερικανικαὶ βιομηχανίαι εἴτε ἐξάγονται εἰς Τερζέστην ὑπὸ διαμετακόμισιν ὅπου εὐρίσκοντα εὐνοϊκὰς ἐργατ. συνθήκας ὑποβάλλονται εἰς περαιτέρω κανονικὴν ἐπεξεργασίαν καὶ διαχωρισμὸν τῶν ποιοτήτων καὶ ἐπανεξάγονται εἰς τὰς ἀγορὰς καταναλώσεως.

Τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν δὲν εἶναι νέον, διήλθε δὲ διὰ πολλῶν καὶ ποικίλων φάσεων ἐκάστοτε ἀναλόγως τῶν ἐπικρατουσῶν ἀπόψεων.

Μολονότι τινὲς ἀνάγουσι τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ζητήματος τούτου μόλις εἰς τὸ 1919 (*), ἐν τούτοις τὰ πρῶτα κρούσματά του δεόν νὰ ἀναζητηθῶσι πολὺ παλαιότερον, κατὰ τοὺς χρόνους καθ' οὓς ὑφίστατο εἰσέτι ἡ Τουρκικὴ κυριαρχία ἐπὶ τῶν ἐδαφῶν τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης. Πράγματι κατὰ τὸ 1903 (**) ἐν Μακεδονίᾳ, ἡ τότε τὸ πρῶτον ἐμφανισθεῖσα Ἀμερικανικὴ καπνοβιομηχανία ἐπεχείρησε νὰ ἐξαγάγῃ καπνὰ μὴ τελείως ἐπεξεργασμένα. Τὸ γαλλικὸν ὅμως τότε ἐν Τοιρκίᾳ μονοπώλιον (Regie) ἐνδιαφερόμενον διὰ τὴν καλὴν ποιοτικὴν ἐμφάνισιν τοῦ καπνοῦ καὶ βοηθούμενον καὶ ὑπὸ τῶν ἑγγοπίων καπνεμπόρων, ἀντετάχθη σφοδρῶς καὶ ἐμα-

(*) Βλ. Καλιτσουνάκι: Ὁ καπνὸς Α.Ο.Κ.Ε. τομ. 12 σελ. 9.

(**) Βλ. Τὸ ζήτημα τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων καπνῶν. Ἐκδοσις Καπνεργατικῆς Ὁμοσπονδίας τῆς Ἑλλάδος.

ταίωσε τὴν ἐξαγωγὴν των. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐν Βόλῳ ὁ Ἑμπορικ. Οἶκος Σακιριτζιάν καὶ ὕστερον ὁ Οἶκος Ματουσιάν ἐπεχείρησαν ὡσαύτως τὴν ἐξαγωγὴν 200.000 περίπου ὀκάδων καπνοῦ ἀνεπεξεργάστων, οἱ λοιποὶ ὅμως ἔμποροι νομίζοντες τὰ συμφέροντά των διγόμενα ἐξώθησαν τοὺς καπνεργάτας εἰς βιαιότητα, ματαιωθείσης καὶ πάλιν τῆς ἐξαγωγῆς τῶν καπνῶν τούτων. Οὔτω ἔχομεν τὴν πρώτην ἐξηκριβωμένην ἐνεργὸν τῶν ἐργατῶν, ἂν καὶ ὑποκινήθεισαν, ἐπέμβασιν εἰς τὸ ζήτημα τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

Ἀργότερον κατὰ τὰ πολεμικὰ ἔτη 1916, 1917 καὶ 1918 ἡ ἐκ τῆς Παλ. Ἑλλάδος ἐξαγωγή ἀνεπεξεργάστων καπνῶν ἐνηργεῖτο εἰς μεγάλην κλίμακα χωρὶς ὅμως νὰ ὑπάρξῃ λόγῳ τῶν κρίσεων περιστάσεων οὐδαμὸς ἀντίδρασίς τις. Τὸ ζήτημα ἀναφαίνεται ἐκ νέου κατὰ τὸ 1919. Λόγῳ τῆς μικρᾶς ἐσοδείας τῇ 1918 ἀφ' ἐνὸς καὶ τῆς ἐπανόδου τῶν εἰς Βουλγαρίαν ἀπαχθέντων πολιτικῶν ὁμήρων Ἀνατολ. Μακεδονίας ἴμα τῇ λήξει τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων ἀφ' ἑτέρου, προέκυψε ζήτημα ἐργατικ. χειρῶν.

Ἡ ἐκ τῶν λόγων τούτων προκύψασα ἀνεργία ἀπεδόθη εἰς τὴν μὴ ἐπεξεργασίαν τῶν καπνῶν κατὰ τοὺς παλαιούς πολυτελεῖς τύπους συσκευασίας, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀπλουστερούς καὶ οἰκονομικωτέρους τοιοῦτους, οἵτινες, κατὰ τοὺς ἐργάτας ὡς ἤδη ἐξεθέσαμεν, δὲν ἀπετέλουν ἐπεξεργασίαν πλήρη τοῦ καπνοῦ (*). Ὁ τότε ἐπόπτης ἐργασίας κ. Ε. Πειρουνάκης διὰ τῆς ἀπὸ 14 - 10 - 19 ἐκθέσεώς του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἑθνικῆς Οἰκονομίας ἐπελόγιζε τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνέργων καπνεργατῶν εἰς 5.672 (ἐξ ὧν 3.203 ἄνδρες καὶ 2.469 γυναῖκες) ἐναντι 15.379 ἐγγεγραμμένων μελῶν εἰς τὰ Καπνεργατικὰ σωματεῖα Θεσ/νίκης, Σεργῶν, Δράμας, Καβάλλας καὶ Βόλου. Πρὸ τῆς οὕτως ἐδημιουργηθείσης καταστάσεως καὶ κατόπιν ἐντόνων διαμαρτυριῶν τῶν Καπνεργατικῶν ὀργανώσεων, αἵτινες ἐκήρυξαν τὴν πρώτην ἀπεργίαν τὴν 15ην Σεπτεμβρίου 1919, εἰς ἣν ἔλαβον μέρος 40.000 καπνεργάται καὶ σιγαροποιοὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος (**). Τὸ Κράτος ἀπεφάσισε νὰ παρέμβῃ πρὸς ρύθμισιν τοῦ ζητήματος.

Ἀνώτεροι Κρατικοὶ ὑπάλληλοι ἐστάλησαν πρὸς ἔρευναν τοῦ ζητήματος (***)· κοινοβουλευτικαὶ ἐπιτροπαὶ συνεστήθησαν (****) καὶ τέλος κατόπιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τὴν προεδρίαν Ἀθ. Εὐταξία (1 Ἰουλίου 1922) ἐλήφθη ἡ πρώτη νομοθετικὴ ὑπὸ τοῦ Κράτους

(*) Βλ. ἐκθέσεις Ε. Πειρουνάκη 14 Ὀκτωβρίου 1919 καὶ Δ. Κυριαζῆ 15 Νοεμβρίου 1919.

(**) Βλ. πρῶτα ὑπομνήματα ἐργ. σωματείου Καβάλλας 12 Ἰανουαρίου 1919 καὶ Καπνεργατικῆς ὁμοσπονδίας 25 Ἰουνίου 1919 ὡς καὶ ψηφίσματα Β' Καπνεργατικοῦ συνεδρίου.

(***) Βλ. συλλογὴν σχετικῶν ἐπισήμων ἐγγράφων ἐπὶ τοῦ ζητήματος. ἔκδοσις Γ. Π. Κ. Θεσσαλονίκης.

(****) Βλ. ἔκθεσιν Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ὑπὸ τοῦ προέδρου Δ. Παζῆ 23 Μαρτίου 1920.

μέριμνα ἐπὶ τοῦ ζητήματος ψηφισθέντος τοῦ Νόμου 2.869 τῆς 16 Ἰουλίου 1922 (Ἐφημ. Κυβερνήσεως ἀριθ. 119 τεύχος Α' τῆς 20 - 7 - 22) «Περὶ ἀπαγορεύσεως ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων ἀρωματικῶν καπνῶν». Ὁ Νόμος οὗτος διὰ τοῦ ἀρθροῦ μόνου ἀπηγόρευε τὴν ἐξαγωγὴν παντὸς εἴδους ἀρωματικῶν καπνῶν μὴ ὑποβληθέντων εἰς τὴν ἀνέκαθεν καθιερωμένην ἐμπορικὴν ἐπεξεργασίαν, τῆς περὶ τούτου τοιαύτης θεωρουμένης ὡς πολυτελείας ἀφιεμένης εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐμπόρου. Τῆς τοιαύτης ἀπαγορεύσεως ἐξηροῦντο τὰ τριμίματα καὶ ἄχρηστα φύλλα εἰς ποσοστὸν 10—15 οἶο. Τῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων τοῦ Νόμου 2.869, ἐξηροῦντο ἐπίσης τὰ καπνὰ παλαιότερων τοῦ 1920 ἐσοδεῖν, ἅτινα ἠδύναντο νὰ ἐξαχθῶσιν ἀνεπεξέργαστα, τὰ δὲ ἐσοδείας 1920 ἀνεπεξέργαστα ἐξαγόμενα ὑπεβάλλοντο εἰς ἐξαγωγικὸν τέλος ὑπὲρ τῶν καπνεργατῶν ἐκ 40 λεπτῶν κατ' ὅκω (ἐξαιρουμένης τῆς καταβολῆς τέλους ποσότητος 30 οἶο ἐκ τῶν οὔτω ἐξαγομένων καπνῶν).

Τὸ ἀσαφές ὅμως τοῦ Νόμου τούτου, αἱ πολλαπλὰ δυσχέρειαι, αἵτινες ἐκ τούτου ἐδημιουργήθησαν, αἱ σοβαραὶ ἐκδηλωθεῖσαι ἀντιδράσεις, τὸσον ἐκ μέρους τῶν ἐργατικῶν ὥσιν καὶ ἐκ μέρους τῶν καπνεμπορικῶν ὁργανώσεων, αἵτινες κατὰ τὰς ἀπόψεις ἐκάστου μέρους εὔρισκον τὸν Νόμον ἀνεπαρκῆ ἢ πειστικόν. Ἀκόμη δὲ καὶ αἱ διαμαρτυρίαι τῶν ἐν Γερμανίᾳ Ἑλλήνων καπνεμπόρων (*) ἔπεισαν τὸ Κράτος περὶ τοῦ ἀντιοικονομικοῦ καὶ ἀντεπαιστημονικοῦ τῆς ἀκολουθουμένης ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ζήτημα πολιτικῆς καὶ προέβη εἰς τὴν κατάργησιν τοῦ ἀπαγορευτικοῦ νόμου 2.869 διὰ τοῦ ἀπὸ 11 Ἰουλίου 1925 Νομοθετικοῦ Διατάγματος «Περὶ ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ καὶ ἀσφαλίσεως τῶν καπνεργατῶν». Διὰ τοῦ Νομοθ. τούτου Διατάγματος ἀρθ. 1 ἐπανήρχετο πάλιν τὸ καθεστὸς πλήρους ἐλευθερίας κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν καπνῶν, καθιερουμένης ὡς ὑποχρεωτικῆς μόνον τῆς χωρικῆς ἐπεξεργασίας (**). Ἐπίσης διὰ τῶν ἀρθρῶν 2—4 ἐλαμβάνετο πρόνοια ἰδρύσεως ἀσφαλιστικοῦ ὑπὲρ τῶν καπνεργατῶν Ὁργανισμοῦ. Ἦδη αἱ καπνεργαταὶ ὁργανώσεις ἀντιληφθεῖσαι τὸ ἄσκοπον καὶ τὸ ἐπιζήμιον τῶν προσπαθειῶν του καὶ πεισθεῖσαι ὅτι αἱ ἰσχύονσαι οἰκονομικαὶ συνιῆκαι ἐν τῇ Διεθνῇ ἀγορᾷ ἐπιβάλλουν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν καπνῶν καὶ ὅτι ἐκ τούτου ἐξυπηρετεῖται καλλίτερον αὐτὸ τοῦτο

(*) Βλ. τὰ ὑπ' ἀριθ. 507|11 1924 καὶ 486|21-Ι-25 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Οἰκονομίας· ἔγγραφα τοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου Βερολίνου, περιλαμβανόμενα καὶ ἐν τῇ ἀνωτέρᾳ συλλογῇ σχετικῶν ἐπισήμων ἐγγράφων, ἐκδοσίς Γ.Π.Κ. Θεσ/νίκης.

(**) Διὰ τοῦ ἀρθρ. 1 παραγρ. 5 τοῦ ἐν λόγῳ Ν. Διατάγματος ὁρίζεται κατ' ἐξαιρέσιν πρόσθετον ἐξαγωγικὸν τέλος 8 δραχ. διὰ τὰ καπνὰ Μακεδονίας καὶ Θράκης ἐσοδείας 1924 καὶ προγενεστέρων ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς ἀπαγορευτικὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 2.869, ἀλλὰ συσκευασμένων εἰς τόγκας. Τὸ τέλος τῶν εἰσπράττεται κατὰ τὸ 1|2 ὑπὲρ τῶν Τ.Α.Κ. τὸ δὲ ἕτερον ὑπὲρ τοῦ Ὑπουργ. Ἐθνικῆς Οἰκονομίας· κατὰ τὰ ἐν ἀρθρ. 4 ὁριζόμενα.

τὸ καλῶς ἐννοούμενον συμφέρον των, ἐγκατέλειψαν σχεδὸν τὸ ζήτημα, αἱ δὲ ὑπ' αὐτοῦ ἀντιδραστικαί των ἐνέργειαι ἠτόνησαν.

Ἐκ τοῦ ὅτι ὁμοῦς ἡ ὀξύτης τοῦ ζητήματος τῶν ἀνεπεξεργάστων καπνῶν παρῆλθεν, δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι δὲν ὑφίσταται πλέον καί καπνεργατικὸν ζήτημα. Ἡ ἀνεργία ἥτις ὑπὸ διαφόρους μορφάς, ὡς ταύτας ἐξεθέσαμεν ἤδη, μαστίζει τὸν κλάδον τοῦτον τῶν ἐργατῶν, συντελούσης καὶ τῆς ὑποδειγματικῆς πράγματι ὁργανώσεώς των εἰς ἐργατικά κατὰ τύπους σωματεία καὶ τούτων εἰς τὴν Καπνεργατικὴν Ὀμοσπονδίαν τῆς Ἑλλάδος, ἐμφορουμένων ὑπὸ ἐμφανῶς ἀριστεριζουσῶν ἀντιλήψεων, προσέδωσαν ἀνέκαθεν εἰς τὸ Καπνεργατικὸν ζήτημα ἰδιαζόντως ἐντονον χαρακτῆρα, γεγονός ὅπερ οὐχὶ ἅπαξ παρέσχε πράγματα καὶ εἰς τὸ Κράτος καὶ εἰς τὴν Κοινωνίαν, εἰς τρόπον ὥστε ἡ ριζικὴ ἐκκαθάρισις τοῦ ζητήματος ν' ἀποτελῇ ἓνα ἐκ τῶν πλέον σπουδαίων σκοπῶν ποῦ θὰ ἐπιδιώξῃ ἡ μέλλουσα οἰκονομικὴ ὁργάνωσις τοῦ καπνοῦ, ὡς θὰ ἀναπτύξωμεν περαιτέρω.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος αἱ ἐργατικαὶ ἐπιδιώξεις περιορίζονται εἰς τὰ ἑξῆς :

1) Αὕξησις τοῦ ἡμερομισθίου, τὸ αἷτημα τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν σπουδαιότερην των διεκδίκησιν καὶ περὶ αὐτὸ κυρίως στρέφεται σύντονος ὁ ἀγὼν των. Μολονότι οἱ καπνεργαταὶ ἀναγνωρίζουν ὅτι ἀμείβονται καλύτερον ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἄλλας ἐργατικάς τάξεις ἐν Ἑλλάδι, ἐν τούτοις λόγῳ τῆς κατ' ἔτος καὶ ἐπὶ διαστήματι 3 - 4 μηνῶν ἐποχιακῆς ἀνεργίας τοῦ κλάδου των οἱ ἐτήσια ἀποδοχαὶ των ἐν συνόλῳ λαμβανόμεναι μειοῦνται αἰσθητῶς, ὡς ἐκ τούτου ζητοῦσι εἰτι μεγαλύτερον ἡμερομίσθιον πρὸς ἐπανάρθωσιν τῶν ἐκ τῆς ἀνεργίας ζημιῶν των. Ἐπίσης ζητοῦσιν ἐξίσωσιν τοῦ χειμερινοῦ πρὸς τὸ θερινὸν ἡμερομίσθιον. Ὡς γνωστόν, κατὰ τὸν χειμῶνα λόγῳ τῶν κλιματολογικῶν ὕρων ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ ἡ ἐργασία δὲν δύναται νὰ παραταθῇ πλέον τοῦ ἑπταώρου ἡμερησίως, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θερινὴν ἐργασίαν, ἥτις εἶναι ὀκτάωρος καὶ ὡς ἐκ τούτου κατὰ τὸν χειμῶνα λαμβάνουσιν ἀναλόγως μειωμένα ἡμερομίσθια.

Οἱ καπνεργαταὶ ἀξιοῦντες τὴν ἐξίσωσιν χειμερινοῦ καὶ θερινοῦ ἡμερομισθίου ἰσχυρίζονται ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα λόγῳ τῆς ἐποχῆς ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐργασίας των εἶναι ἡ αὐτὴ μολονότι μικροτέρας διαρκείας πρὸς τὴν θερινὴν τοιαύτην. Ἐκτὸς τούτου λέγουσιν ὅτι κατὰ τὸν χειμῶνα αἱ βιωτικαὶ των ἀνάγκαι εἶναι πολὺ μεγαλύτεραι καὶ ὅτι δὲν δύνανται νὰ ὑφίστανται ἐκ τοῦ λόγου τούτου στερήσεις ἀδικαιολογήτως, δεδομένου ὅτι ἡ μικροτέρα διάρκεια τῆς χειμερινῆς ἐργασίας ἀνάγεται εἰς αἰτίας εὐρισκομένας ἐκτὸς τοῦ κύκλου τῆς ἰδικῆς των πρωτοβουλίας ὥστε νὰ μὴ εἶναι δίκαιον νὰ ὑφίστανται αὐτοὶ τῆς συνεπειας. Ἐπίσης ζητοῦν ἐξίσωσιν τῶν ἡμερομισθίων των τῆς Παλαιᾶς Ἑλλάδος ὅπου ὡς γνωστόν ταῦτα εἶναι κατώτερα πρὸς τὰ τῶν Ν. Χωρῶν.

2) Ζητοῦν ἐπέκτασιν τῶν ἀσφαλιστικῶν παροχῶν τοῦ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Καπνεργατῶν ἐπὶ πάσης περιπτώσεως ἀνεργίας τοῦ κλάδου των, καὶ δι' ὁλόκληρον τὸν χρόνον ἀνεργίας καὶ οὐχὶ ὡς ἤδη συμβαίνει δι' ἐξή-

κοντα μόνον ημέρας κατ' έτος. Όσαίτως τήν καταβολήν ώς έπιδόματος άνεργίας όλοκλήρου του ήμερομισθίου και ούχι τών 2½ αὐτοῦ ώς ήδη ισχύει, ταῦτα δέ άνεξαρτήτως πραγματοποιηθεισών ήμερῶν έργασίας πρό του χρόνου τής άνεργίας, ώς ήδη άπαιτεΐται, διὰ τήν πρόσκτησιν δικαιώματος εις έπίδομα άνεργίας.

Προσέει ζητοῦν τόν καθορισμόν νομοθετικῶς κατωτάτου όρίου ήμερομισθίου ώς και τήν ύποχρεωτικήν πρόσληψιν άνδρικού προσωπικού κατὰ τήν έπεξεργασίαν του καπνοῦ εις τόγκαν, δεδομένου ότι οι καπνέμποροι προσλαμβάνουν κατὰ προτίμησιν διὰ τήν εύκολον έπεξεργασίαν τής τόγκας, γυναικας έργατίδας έργαζομένας μέ κατὰ πολὺ εύθηνότερον ήμερομισθιον.

Τὸ Κράτος άναγνωρίσαν τὸ δίκαιον του αίτήματος τούτου και ὑπὸ τύπον προσωρινόν μέχρι τής λήψεως τών όριστικής έπιλύσεως του καπνεργατικού ζητήματος μέτρων (*) διὰ του Νόμου «περί άπασχολήσεως άρρένων καπνεργατῶν εις τήν έπεξεργασίαν τής τόγκας» ισχύοντος μέχρι τής 31ης Δεκεμβρίου 1934 έπέβαλλεν εις τους έργοδότας, «.....Έφ' όσον ή έπεξεργασία τών καπνῶν γίνεται κατὰ τὸ σύστημα τής τόγκας, άπαγορεύεται ή χρησιμοποίησις άρρένων καπνεργατῶν κατὰ ποσοστὸν κατώτερον τών 50 ο/ο του ὅλου αριθμοῦ του άπασχολουμένου εργατικού προσωπικού έν εκάστη άποθήκη εις τήν έπεξεργασίαν καπνοῦ κατὰ τὸ σύστημα τής τόγκας».

«Τὸ ήμερομισθιον τών έν τῇ ώς άνω έπεξεργασία άπασχολουμένων άρρένων καπνεργατῶν έν Μακεδονία και Θράκη δέν δύναται νά εΐναι κατώτερον τών 60 δραχμῶν δι' εκάστην εργάσιμον ήμέραν, έν δέ τῇ λοιπῇ Ελλάδι κατώτερον τών 60 δραχμῶν.

«Έργοδοτα ή διευθυνταί καπνεμπορικῶν έπιχειρήσεων παραβαίνοντες τὰς άνωτέρω διατάξεις τιμωροῦνται διὰ χρηματικής ποινῆς 100—1000 δραχ. πολλαπλασιαζομένης έπὶ τόν αριθμόν τών εργατῶν, εις βάρος τών όποιων έγένητο ή παράβασις. Έν ύποτροπῇ έπιβάλλεται, πλην του κατὰ τὰ άνωτέρω προστίμου, και φυλάκισις μέχρι δύο μηνῶν. Αί παραβάσεις του έν λόγω νόμου διώκονται αυτεπαγγέλτως».

«Κατὰ τήν έναρξιν τής έφαρμογῆς του παρόντος νόμου, ή πρόσληψις δύναται νά γίνη βαθμιαίως έντὸς μηνὸς άπό τής ισχύος του, ήτοι 40 ο/ο έντὸς του πρώτου δεκαημέρου, 30 ο/ο έντὸς του δευτέρου και 30 ο/ο έντὸς του τελευταίου δεκαημέρου».

«Ό παρὼν νόμος ισχύει μέχρι τής 31ης Δεκεμβρίου 1934, δύναται ὅμως νά παραταθῇ ή ισχύς αὐτοῦ, έφ' όσον έπιβάλλεται τοῦτο εκ τών συνθηκῶν έργασίας διὰ Διατάγματος εκδιδομένου ὑπὸ του Έπουργικοῦ Συμβουλίου».

3) Όσαύτως διευτύπωσαν ώρισμένας επαγγελματικές διεκδικήσεις ώς τὸ τής υπάρξεως εργ. έπιτροπῶν έντὸς εκάστης αίθούσης έπεξεργασίας

(*) Βλ. δήλωσιν του Προέδρου τής Κεβερνήσεως κατὰ τήν συζήτησιν του Νομοσχεδίου έν τῇ Βουλῇ.

πρὸς ἀσκήσιν τῆς πειθαρχικῆς ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐργατῶν ἐξουσίας καὶ τήρησιν τῆς τάξεως ἀφαιρουμένου τοῦ δικαιώματος τούτου ἀπὸ τῶν ἐργοδοτῶν, ὁ διορισμὸς πληρεξουσίων εἰς ἕκαστον Κατάστημα, μεθ' οὗ ἀποκλειστικῶς θὰ συνεννοῖται ὁ ἐργοδότης ἐπὶ παντὸς ζητήματος ἀφορῶντος τοὺς παρ' αὐτοῦ ἀπασχολουμένους ἐργάτας κλπ.

Τὸ τελευταῖον τοῦτο αἶτημα ὡς θίγον δικαιώματα τῶν ἐργοδοτῶν ἀπορρίπτεται παρ' αὐτῶν ἀσυζητητέ. Ζήτημα χρόνου ἐργασίας δὲν ὑφίσταται δεδομένου ὅτι ἰσχύει τὸ ὀκτώωρον καὶ τὸ ἐπτάωρον ὡς ἀνωτέρω.

Ὡσάντως ζήτημα ὑγιεινῆς καὶ ἀσφαλείας δὲν ὑφίσταται δεδομένου ὅτι μηχανικὰ μέσα δὲν χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς καπνοθήκας ἢ δὲ κατὰστασις τούτων ἀπὸ ἀπόψεως πληρώσεως ὕδρων ὑγιεινῆς εἶναι ἱκανοποιητικὴ. Ἐν τούτοις δεόν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὑφίσταται εἰς τὰς τάξεις τῶν καπνεργατῶν μία σοβαρὰ ἐκδήλωσις νοσηρότητος. Οὕτω ἐπὶ 25,083 ἐργατῶν ἡσφαλισμένων κατὰ τῆς ἀσθενείας κατὰ τὸ 1932 ἐξεδηλώθησαν 1.447 περιπτώσεις φυματιώσεως, 8.302 περιπτώσεις ἐλονοσίας, 1.657 περιπτώσεις παθήσεων ὠτων καὶ ὀφθαλμῶν, 2.555 περιπτώσεις παθήσεων ἀναπνευστικοῦ συστήματος κλπ. κλπ. Καὶ μολονότι θὰ ἦτο ὑπερβολὴ νὰ χαρακτηρίσωμεν πάσας τὰς ἐκδηλωθείσας περιπτώσεις ὡς προερχομένας ἐξ «ἀσθενειῶν ἐπαγγελματικῶν» ἐν τούτοις δεόν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἕνα ποσοστὸν τούτων, οὐχὶ πάντως ἀσήμαντον ἔχει τὴν προέλευσιν ἀναμφισβητήτως ἐπαγγελματικὴν.

Τὸ Κράτος πρὸ τῆς ὅλης ἐξαιρητικῆς ὀξύτητος τοῦ καπνεργατικοῦ ζητήματος ὡς τοῦτο ἐξεθέσαμεν, ἐσκέφθη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ παρέμβῃ πρὸς τερματισμὸν τῆς ἐκ τούτου δημιουργηθείσης ἀνωμάλου καταστάσεως.

Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡδὴ ἐνεργειῶν τοῦ Κράτους ἡ ἀκολουθηθεῖσα παρ' αὐτοῦ πολιτικὴ, τῆς ἀντιμετωπίσεως τῆς ἀνεργίας, μολονότι ὀρθὴ κατὰ βάσιν, ἐχαρακτηρίζετο κατ' ἀρχὰς ὑπὸ παντὸς ἐμπειρισμοῦ τόσον ὡς πρὸς τὰ χρησιμοποιηθέντα μέσα ὅσον καὶ πρὸς τὴν τηρηθεῖσαν τακτικὴν.

Οὕτω διὰ τοῦ Νόμου 2.869 διὰ πρώτην φοράν, σὺν τῇ ἀντιοικονομικῇ ἀπαγορεύσει τῆς ἐξαγωγῆς ἀνεπεξεργάστων κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ Νόμου, καπνῶν εἰσήγετο ἐξαγωγικὸν τέλος 40 λεπτῶν κατ' ὅκᾶν ἐπὶ τῶν καπνῶν ἐσοδείας 1920, αἵνα ἐξήρχοντο μὴ τελείως ἐπεξεργασμένα, καὶ καὶ ὅπερ εἰσπεράττετο «ὑπὲρ τῶν καπνεργατῶν τῶν οἰκείων διαμερισμάτων».

Ἀπὸ τοῦ 1925 ὅμως διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 11 - 7 - 25 «περὶ ἐπεξεργασίας τοῦ καπνοῦ καὶ ἀσφαλίσεως καπνεργατῶν» ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη μεταγενεστέρως, ἐτέθησαν αἱ βάσεις μᾶς συστηματικωτέρας ἀντιμετωπίσεως τοῦ καπνεργατικοῦ ζητήματος. Οὕτω ἀφ' ἐνὸς εἰσήγε πλήρη ἐλευθερίαν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπεξεργασίαν τοῦ ἐξαγομένου καπνοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἔθετε τὰς οἰκονομικὰς βάσεις (ἄρθρ. 2 καὶ ἐπόμενα) διὰ τὴν ἰδρυσιν ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ περιλαμβάνοντος ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ του τοὺς

έξης κλάδους ασφάλισης: 1) 'Ανεργίας (*), 2) Γήρατος και ανικανότητας όλικης ή μερικης, 3) 'Ασθενείας (**). Πόροι δὲ τοῦ Ταμείου ὠρίσθησαν :

1) Εἰδικὸν τέλος ἐπὶ τῆς τιμῆς τοῦ πωλουμένου καπνοῦ.

2) 'Υποχρεωτικαὶ ἰσόποσοι εἰσφοραὶ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν (***).

Τὰ εἰς τὸν Καπνεργατικὸν 'Ασφαλιστικὸν 'Οργανισμὸν ἐγγεγραμμένα μέλη ἐκυμάνθησαν ὡς ἀκολούθως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

	1927	1928	1929	1930	1931	1932
ἄνδρες	29.173	27.001	27.571	24.855	23.437	18.786
γυναῖκες	21.426	18.236	17.441	16.389	15.330	14.649
Σύνολον	50.599	45.237	45.012	41.244	38.767	33.435

Αἱ δαπάναι—παροχαὶ τοῦ Ταμείου 'Ασφάλισης καπνεργατῶν (ΤΑΚ) κατὰ τὴν χρῆσιν 1932—33 ἀνῆλθον εἰς δρχ. 45.750.000 ἤτοι δαπάνη κατὰ κεφαλὴν δρχ. 493.40 (1931 : 593.45 1930 : 558.95) ἐναντι ἐτησίων ἐσόδων (1932—33) δρχ. 37.472.000. Ἡ περιουσία αὐτοῦ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀνῆρχετο εἰς δρχ. 55.041.000.

Αἱ λόγῳ ἀνεργίας παροχαὶ ἀπὸ τοῦ 1929 καὶ ἐνιεῦθεν ἐκυμάνθησαν ὡς ἑξῆς :

	1929	1930	1931	1932
	33.043.252	36.543.336	22.236.930	8.103.643

ἤτοι τὸ μέγιστον τῶν ἐτησίων ἐσόδων διατίθεται δι' ἐπιδόματα ἀνεργίας. Εἰς τὰ ἀνωτέρω ποσὰ δὲν περιλαμβάνονται αἱ ἐπιστροφαὶ εἰσφορῶν λόγῳ ἀνεργίας.

Ὁ συνολικὸς ἀριθμὸς τῶν κατὰ τοῦ κινδύνου τῆς ἀσθενείας ἡσφαλισμένων, ἤτοι τῶν καπνεργατῶν μετὰ τῶν πρὸς τοῦτο δικαιουμένων μελῶν τῆς οἰκογενείας τῶν ἔχει οὕτω :

	1929	1930	1931	1932
	82.723	82.556	76.181	52.538

Τὰ τῆς Διοικήσεως τοῦ 'Ασφαλιστικοῦ 'Οργανισμοῦ ρυθμίζονται διὰ

(*) Περιλαμβανόμενα βοηθήματα: Τοκετοῦ, θηλασμοῦ, κηδείας ὡς καὶ νοσοκομειακῆς καὶ σανατοριακῆς περιθάλψεως.

(**) Αἱ ἀσφαλιστικαὶ παροχαὶ τοῦ κλάδου τούτου δὲν δύνανται νὰ ὑπερβοῦν ἡμερησίως τὰ 2½ τοῦ ἡμερομισθίου ὅπερ ἐλάμβανεν ὁ καπνεργάτης κατὰ τὸν τελευταῖον πρὸ τῆς ἀσθενείας μῆνα οὐδὲ χορηγοῦνται πέραν τῶν ἐξήκοντα ἡμερῶν ἐτησίως καὶ ἐφ' ὅσον συνεπληρώθησαν παρ' αὐτοῦ ὠρισμένοι ἡμέραι ἐργασίας. Συνεπῶς διὰ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ τούτου κλάδου ὁ ἀσφαλιζόμενος προστατεύεται μόνον κατὰ τῶν κινδύνων τῆς βιοποικτικῆς ἀνεργίας, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν ἄλλων μορφῶν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἀνεπτύξαμεν ἀνωτέρω.

(***) Διὰ τοῦ ἀρθρ. 1 παραγρ. 5 τοῦ ἐν λόγῳ Νομ. Διατάγματος προβλέπεται ἐσοδὸν ἐκ προσθέτου ἐξαγωγικοῦ τέλους δρχ. 8 κατ' ὅκῳ καπνοῦ ἐσκευασμένης τόγκας ἐσοδείας 1924 καὶ προγενεστέρων αὐτῆς ὑποκειμένων εἰς τὰς ἀπαγορευτικὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 2.869. Τὸ ἐκ τοῦ τέλους τούτου ἐσοδὸν κατὰ τὸ 1½ κατατίθεται ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τοῦ ἱδρυομένου ἀσφαλιστικοῦ ὁργανισμοῦ, κατὰ δὲ τὸ ἑτερον ἡμισυ κατατίθεται ἐπ' ὀνόματι τοῦ 'Υπουργοῦ τῆς Ἑθν. Οἰκονομίας συμφῶνως πρὸς τὰ ἐν ἀρθρῳ 4 τοῦ ἰδίου Διατάγματος ὁρίζόμενα.

Διαταγμάτων τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κατὰ τὰ ἐν ἄρθρῳ 8 παραγρ. 4 ἐδαφ. 6 ὀριζόμενα. Ἡδὴ αἱ καπνεργατικαὶ ὀργανώσεις μεταξὺ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἐπιδιωκομένων ἐπαγγελματικῶν διεκδικήσεων περιλαμβάνουσι καὶ τὴν ἀξίωσιν τῆς κατὰ πλειοψηφίαν ἐκπροσωπήσεως αὐτῶν ἐν τῷ Διοικητικῷ Συμβουλίῳ δηλ. ζητοῦν τὴν οὐσιαστικὴν καὶ ἀνεξέλεγκτον Λοίπῃσιν.

Τὸ ἄτοπον τοῦ αἰτήματος πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται ὥστε νὰ μὴ χρηρῇ ἀναπτύξεως.

Ἐν συμπερίσῳματι διὰ τῶν ληφθέντων ὑπὸ τοῦ Κράτους μέτρων ἰδίως δὲ διὰ τῆς ἰδρύσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἀσφαλιστικοῦ ὀργανισμοῦ, περιλαμβάνοντος ὅλους τοὺς κλάδους τῶν Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων, τὸ καπνεργατικὸν ζήτημα ἔχασε πλέον τὴν παλαιὰν του δξύτητα.

Ἐν τούτοις δὲν ἔπαυσε τοῦτο ὑφιστάμενον καὶ ἀπαιτοῦν μίαν ὀριστικὴν καὶ ριζικὴν λύσιν, ἀνάλογον πρὸς τὴν σπουδαιότητα καὶ τὴν σημασίαν αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ VI.

Ὁ καπνὸς ὡς φορολογικὸν ἀντικείμενον καὶ ἡ συμβολὴ αὐτοῦ ἐν τῇ διαμορφώσει τῆς δημοσιονομικῆς καταστάσεως τοῦ Κράτους.

Ὁ καπνὸς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεώς του εἰς τὰς συγχρόνους κοινωνίας ὡς οἰκονομικὸν ἀγαθὸν κατέλυβε ταχύτατα ἐξέχονσαν σημασίαν ὡς φορολογητέα ἴλη. Ἡ μεγάλη ἀντοχὴ αὐτοῦ εἰς φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν καὶ ἡ ταχεῖα καὶ ἀσφαλὴς καὶ ἄνετος βεβαίωσις καὶ εἰσπραξὶς τῶν καταλογιζομένων φόρων, κυρίως ὅμως ἡ συνεχὴς καὶ αἰξίονισα ἀπόδοσις αὐτοῦ ἥτις ἐπεκτείνεται καὶ ὅν λόγῳ ἀπλοῦτο ἡ χρησιμὴ αὐτοῦ εἰς εὐρύτερα καταναλωτικὰ στρώματα τῆς κοινωνίας, κατέστησαν αὐτὸν κυρίαν πηγὴν φορολογικῶν ἐσόδων διὰ τὰ Κράτη, πρᾶγμα ὅπερ κρινόμενον ἀπὸ αὐστηρῶς ἠθικῆς ἀπόψεως, δὲν θὰ ἀπεκαλύπτετο βεβαίως ἀνεπίληπτον δεδομένου ὅτι ἡ συνήθεια τῆς χρήσεως τοῦ καπνοῦ εἶναι κοινωνικὸν ἐλάττωμα, ἡ δὲ φορολογία αὐτοῦ εἶναι ἐκμετάλσεις τοῦ κοινωνικοῦ τούτου ἐλαττώματος.

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ φορολογία τοῦ καπνοῦ κατ' ἀρχὰς εἶχεν χαρακτῆρα καθαρῶς ἀπαγορευτικὸν τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Οἱ βαρύνταιοι φορολογικοὶ συντελεσταὶ αὐτοῦ ἐνεῖχον τὴν σημασίαν ποινικῶν κυρώσεων κατὰ τῶν καταναλωτῶν καὶ ἀντικατέστησαν τὰ πρότερον ἰσχύοντα βάρβαρα ἀπαγορευτικὰ μέτρα τὰ βασιζόμενα εἴτε ἐπὶ τῆς ὕλικῆς βίας καὶ τῶν σωματικῶν κακώσεων εἴτε καὶ ἐπὶ τῆς ἠθικῆς βίας διὰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀφορισμῶν καὶ ἐπιτιμίων καὶ τῶν παντοειδῶν θρησκευτικῶν πιέσεων (*).

(*) Κατὰ τῷ 1690 λόγῳ τῆς μεγάλης ἐκτάσεως ἣν ἔλαβεν ἡ χρησιμὴ τοῦ ταμβάκου ὁ πάπας Ἰννοκέντιος ὁ IB' ἐξέδωκε διαταγὴν ἀπειλοῦσαν αὐστηρὰς ποινὰς κατὰ τῶν χρησιμοποιοῦντων ταμβάκον κατὰ τὴν ὥραν τῆς λειτουργίας. Παρ' ὅλα

Ἐφ' ὅσον ὅμως παρ' ὅλην τὴν βαρεῖαν φορολογία, τὸ πάθος τῆς χρήσεως, ὑπὸ τὰς ποικίλας αὐτοῦ μορφάς, τοῦ καπνοῦ, ἐπεξετείνεται εἰς εὐρύτερα ὅλοεν καταναλωτικὰ τῆς κοινωνίας στρώματα καὶ ἡ φορολογικὴ τούτου ἀπόδοσις παραλλήλως ἠϋξάνετο, αἱ κυβερνήσεις τῶν διαφόρων Κρατῶν σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου ἐσκέφθησαν ὅτι προτιμώτερον ἢ ἢτο νομιμοποιεῖσθαι τρόπον τινὰ τὸ κοινωνικὸν τοῦτο ἐλάττωμα νὰ ἄρῃσι τὸν ἀπαγορευτικὸν χαρακτῆρα τῆς κειμένης φορολογίας καὶ συστηματοποιεῖσθαι αὐτὴν νὰ ἐπιτύχωσιν ἀσφαλεστέραν καὶ ἀνειωτέραν τὴν ἀπόδοσιν ταύτης.

Οὕτω κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα παντοῦ ἡ φορολογία τοῦ καπνοῦ ἔχει λάβει συστηματικὴν μορφήν, οἱ ἐξ αὐτῶν πρόσδοδοι ἀποτελοῦν σπουδαῖον στοιχεῖον τοῦ σκέλους τῶν ἐσόδων τῶν Κρατικῶν Προϋπολογισμῶν, τὰ δὲ ἐφαρμοζόμενα φορολογικὰ συστήματα εἶναι διαφορώτατα ποικίλοντα κατὰ χώρας ἀναλόγως τῶν ἐκείστοτε ἰσχυουσῶν τοπικῶν συνθηκῶν. Ἄλλοι εἰσάγονται ἐνωρίτατα Μονοπώλια πλήρη ἢ μερικὰ, ἔμμεσα ἢ ἄμεσα, βιομηχανικὰ ἢ ἐμπορικὰ, ἐκμεταλλεύμενα ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Κράτους ἢ ἐκχωρούμενα προνομιακῶς εἰς Κεφαλαιοκρατικῶς συγκεκροτημένης ομάδας ἰδιωτῶν (Γαλλία, Τουρκία, Ἰσπανία, Βενετία, Πρωσσία κλπ.). Ἄλλοι πάλιν ὑφίσταται καθεστῶς ἐλευθέρως Καπνοβιομηχανίας, ἡ δὲ φορολογικὴ ἀρπαγὴ τοῦ Δημοσίου, μέσῳ πολυσυνθετοῦ τῆς φορολογικῆς νομοθεσίας, πλήττει τὸν καπνὸν εἰς τὰ διάφορα στάδια τῆς βιομηχανοποιήσεως αὐτοῦ εἴτε ὑπὸ μορφήν ὀλοτεχνήματος, εἴτε ὑπὸ μορφήν ἡμιτεχνήματος (Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι, Γερμανία, Ἑλλάς, Αἴγυπτος κλπ.). Τέλος δὲ ἄλλαι χώραι μὴ ἔχουσαι ἐγγχωρίαν παραγωγὴν καπνοῦ πλήττουν φορολογικῶς τοῦτον διὰ δασμολογίσεως κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν (Ἀγγλία). Τὸ πληρέστερον ὅμως φορολογικὸν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ σύστημα ἀπαντῶμεν ἐν Γερμανίᾳ εἰσαχθὲν διὰ τοῦ νεωτάτου τροποποιητικοῦ Νόμου τῆς 23 Δεκεμβρίου 1929 περὶ kontingentirung. Τὰς κυριωτέρας διατάξεις τοῦ Νόμου τούτου ἀνεπτυξάμεν ἤδη εἰς τὸ περὶ βιομηχανίας τοῦ καπνοῦ κεφάλαιον.

Ἡ λεπτομερὴς ἐρευνα τῶν διαφόρων φορολογικῶν συστημάτων τῶν ἐφαρμοσθέντων ἢ ἐφαρμοζομένων ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὥς καὶ ἡ ἐξελικτικὴ περιγραφὴ τῆς δημοσιονομικῆς αὐτοῦ ἱστορίας ἀποτελεῖ λίαν ἐκτεταμένον θέμα εἰδικῆς μελέτης ἥς ἡ ἀνάπτυξις ἐνταῦθα θὰ ὠδήγη ἡμᾶς ἐκτὸς τοῦ πλαισίου τῆς παρούσης διατριβῆς. Δι' ὃ περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς παρ' ἡμῖν κειμένης ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας.

Παρ' ἡμῖν συστηματικοίησιν τῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας ἔχομεν μόνον ἀπὸ τοῦ 1884. Μέχρι τοῦ ἔτους τούτου ἡ φορολογία τοῦ καπνοῦ ἦτο καθαρῶς γεωργικῆς μορφῆς (Δεκάτη) ἐπιβαλλομένη ἐπὶ τοῦ εἰς φύλλα ἀπεξηραμένου καπνοῦ καὶ εἰσπρατιομένη εἴτε εὐθύς μετὰ τὴν συγκομιδὴν αὐτοῦ εἴτε εἰς τὰ τελωνεῖα κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν.

αὐτὰ ὅμως δύο ἔτη ἀργότερον ἐν Σαντιάγῳ ἐκτίσθησαν ζῶντες δύο καλόγηροι κατηγορηθέντες διὰ παράβασιν τῆς ἀνωτέρω διαταγῆς, ἡτις τέλος κατηργήθη τῷ 1740 ὑπὸ τοῦ πάπα Βενεδίκτου τοῦ ΙΔ'.

Ἀπόπειρα ὀλίγα ἔτη πρότερον κατὰ τὸ 1859 εἰσαγωγῆς τῆς ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ φορολογίας, κατατεθέντος καὶ σχετικοῦ Νομοσχεδίου, ἀπέτυχεν τοῦ εἰσηγηθέντος τοῦτο Θ. Π. Δηλιγιάννη παραιτηθέντος λόγῳ διαφωνίας πρὸς τὸν τότε πρωθυπουργὸν Α. Κουμουνδοῦρον.

Ὀλίγον ἄργότερα ἤτοι τῷ 1880 λόγῳ ἐπειγουσῶν οἰκονομικῶν ἀναγκῶν, ἐξ ὧν κατέστη ἀναπόφευκτος ἡ ἄμεσος σύναψις δανείου ἐξωτερικοῦ καὶ ἡ ἐπ' αὐτοῦ ἐπίτευξις προκαταβολῆς, ἡ κυβερνήσις πρωθυπουργοῦντος καὶ πάλιν τοῦ Α. Κουμουνδοῦρου κατέθεσεν Νομοσχέδια καὶ ἐπέτυχεν τὴν ψήφισιν αὐτῶν ὡς Νόμων Ω.Π.Ζ. «περὶ συνάψεως ἐξωτερικοῦ δανείου 120 ἑκατομμυρίων φράγκων» καὶ Ω.Π.Η. «περὶ προκαταβολῆς ἐπ' αὐτοῦ». Διὰ τοῦ πρώτου ἐκ τούτων καὶ ἐν ἄρθρῳ 1 αὐτοῦ προεβλέπετο ἡ καθιέρωσις καὶ παρ' ἡμῖν τῆς ἐπὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ καπνοῦ φορολογίας καὶ ἡ χορήγησις τῶν ἐκ ταύτης προσόδων εἰς ἐγγύησιν τῆς ὑπερρεσίας τοῦ συναφθησομένου δανείου, ὡς καὶ ἡ δυνατότης ἐκχωρήσεως τῆς διαχειρίσεως τούτων μονοπωλιακῶς εἰς τρίτους.

Ἀπὸ τοῦ 1883 διὰ τοῦ Νόμου τῆς 27 Ἀπριλίου ΑΡΚΣΤ', τίθενται αἱ βάσεις συστηματικῆς πλέον φορολογήσεως τοῦ καπνοῦ κατὰ τὴν κατανάλωσίν του, τοῦ φόρου βεβαιουμένου ἐν τοῖς Καπνοκολληθρίοις καὶ εἰσπρατομένου ἐν αὐτοῖς διὰ ταινιοκολλήσεως (Banderolle). Ὁ Νόμος οὗτος κατηργήθη τὴν 26 Ἀπριλίου 1885 διὰ τοῦ Νόμου ΑΣΞ διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἐν ἰσχύϊ τὴν 12 Ἀπριλίου 1887 διὰ τοῦ Νόμου ΑΗΚ.

Ἐκτοτε ὁ Νόμος οὗτος συμπληρωθεὶς καὶ διὰ τῶν Νόμων ΒΗ, ΒΝΕ καὶ ΒΡΙΑ τοῦ 1892 καὶ κατ' ἐπανάληψιν μεταγενεστέρως τροποποιηθεὶς καὶ κωδικοποιηθεὶς ἀπετέλεσεν τὴν βάσιν τῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἰσχυοῦσης φορολογίας.

Κατὰ τὸ ἔτος 1919 διὰ τοῦ Νόμου 1679 ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογία διεργυθμίσθη καὶ εἰτήχθη ὁμοιομόρφως εἰς τὴν παλαιάν καὶ νέαν Ἑλλάδα καταργηθέντος οὕτω ἐνὸς καθεστώτος φορολογικῆς ἀναρχίας, ὅπερ ἐπεκράτει ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως εἰς τὴν Ἑλλάδα τῶν νέων αὐτῆς ἐπαρχιῶν.

Ἦδη ἄρχεται διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ περίοδος τῶν μεγάλων αὐτῆς δημοσιονομικῶν δυσχερειῶν. Τὸ Κράτος ἐπείγόμενον νὰ προμηθευθῇ ὅπως δῆποτε τὴν ἀναγκαιοῦσαν αὐτῷ ἀγοραστικὴν δύναμιν πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν συνεχῶς αὖξανόντων δαπανῶν του, αἵτινες καθίστανται τοσοῦτον μᾶλλον βαρύτεραι καθ' ὅσον ἐμειοῦτο ἡ κτητικὴ ἱκανότης τοῦ Ἐθνικοῦ νομίματος, ὅταν δὲν προετίμα τὴν ταχεῖαν καὶ ἄνετον δι' αὐτὸ μέθοδον τῆς ἐκδόσεως πληθωρικοῦ χρήματος, ἣν καὶ αὕτη ἀποτελεῖ κεκαλυμμένην μορφήν φορολογίας (J. Keynes, La réforme monétaire Paris 1924, ὡσαύτως G. Cassel, La monnaie et le change après 1914 Paris 1928) προσέφευγεν ἐσπευσμένως ὅσον καὶ ἀσυστηματοποιήτως εἰς τὴν διὰ τῆς φορολογικῆς ὁδοῦ ἐξάντλησιν ὕλων τῶν ἐθνικῶν πηγῶν οἰκονομικῆς ἐνεργείας.

Ὁ καπνὸς ἀντικείμενον φορολογικὸν εὐκόλου, ταχείας καὶ ἀσφαλοῦς ἀποδόσεως, ὑπέστη ἐξ ἀρχῆς συνεχῇ τὰ ἐκ τῆς φορολογίας πλήγματα.

Οὕτω τῷ 1922 διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 8 Δεκεμβρίου καὶ τὸ ἐπόμενον ἔτος διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 15 Φεβρουαρίου ὡς καὶ 20 Δεκεμβρίου ὑπογοῦντος τῶν Οἰκονομικῶν Γεωργίου Κοφινᾶ ἐπεβάλλοντο ἐπὶ τοῦ καπνοῦ σοβαραὶ φορολογικαὶ αὐξήσεις ἀποδόσασαι 300 ἑκατομμύρια ἐντὸς ἔτους.

Ἀργότερον διὰ τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 11ης Ἰουλίου 1925 ἐπεβάλλοντο ἀπὸ τῆς 31 Ἰουλίου νέαι αὐξήσεις ἐκ δραχμῶν 24 κατὰ καταναλισκόμενον χιλιόγραμμον, πούρων, σιγαρέττων πρώτης ποιότητος (χονδρῶν καὶ ψιλῶν) καὶ ἐκ δραχ. 20 κατὰ χιλιόγραμμον καπνοῦ καὶ σιγαρέττων δευτέρας ποιότητος. Ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ δὴ ὀλίγους μῆνας βραδύτερον διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 24 Ὀκτωβρίου εἰσήγοντο καὶ πάλιν ἀπὸ 3 Νοεμβρίου αὐξήσεις ἐπὶ τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας ἐπίσης ἐκ δραχ. 24 κατὰ καταναλισκόμενον χιλιόγραμμον πούρων καὶ σιγαρέττων πρώτης ποιότητος (χονδρῶν καὶ ψιλῶν) ἐκ δραχ. 12 κατὰ χιλιόγραμμον καπνοῦ καὶ σιγαρέττων δευτέρας ποιότητος.

Καὶ πάλιν ὅμως ὀλίγους μῆνας βραδύτερον διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 3 Φεβρουαρίου 1926 ἐπέρχεται αὐξήσις ἐκ δραχ. 20 κατὰ καταναλισκόμενον χιλιόγραμμον ὧλων τῶν καπνικῶν εἰδῶν.

Ἐν τούτοις δύο μόλις μῆνας μετὰ ταῦτα διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 18)4)26 αὐξάνεται ἀπὸ τῆς 19)4)26 καὶ πάλιν ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογία κατὰ δραχ. μὲν 52 κατὰ καταναλισκόμενον χιλιόγραμμον καπνοῦ καὶ σιγαρέττων δευτέρας ποιότητος καὶ κατὰ δραχ. 36 κατὰ χιλιόγραμμον ὧλων τῶν λοιπῶν καπνικῶν εἰδῶν συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τουμπεκίου. οὗτινος ἀπὸ τοῦ 1923 (Νομοθετικὸν Διάταγμα 20)12)23) ἡ φορολογία παρέμενε ἀμετάβλητος. Διὰ τοῦ αὐτοῦ Ν.Δ. κατηγογήθησαν πάντες οἱ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἰσχύοντες πρόσθετοι φόροι ἀντικατασταθέντες ὑπὸ ἐνιαίου προσθέτου ἐκ δραχμῶν 5.50.

Δὲν παρῆλθεν ὅμως πλέον τοῦ μηνὸς ἀπὸ τῆς ἀνωτέρω σοβαρᾶς αὐξήσεως καὶ διὰ τοῦ Ν.Δ. 22)5)26 νέα πάλιν τρίτην κατὰ μερὰν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ πάντοτε ἔτους, ἐπιβάλλεται αὐξήσις ἐκ δραχ. 24 κατὰ καταναλισκόμενον χιλιόγραμμον Τουμπεκίου καὶ σιγαρέττων (χονδρῶν) καθιερωθείσης τῆς ἐνιαίας ποιότητος, κατὰ δραχ. 44 κατὰ χιλιόγραμμον πούρων καὶ σιγαρέττων λεπτῶν. Ἐν τῷ Ν.Δ. ὠρίσθη ὅτι ἐξακολουθεῖ εἰσπραττόμενος ὁ ἐκ δραχ. 5, φόρος ἐπὶ πάντων τῶν καταναλισκομένων καπνικῶν εἰδῶν ὑπὲρ τοῦ διὰ τοῦ Ν. Δ. 10)10)25 συσταθέντος ταμείου Θυμάτων Πολέμου. Ἡ αὕτη διάταξις ἐπανελήφθη καὶ ἐν τῷ Νόμῳ 4042)1929 περὶ προστασίας Θυμάτων Πολέμου.

Κατὰ τὸ ἀμέσως ἐπόμενον ἔτος 1927 διὰ τοῦ ψηφίσματος τῆς 1ης Ἰουνίου ἀναβιβάζεται τὸ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ πρόσθετον ποσοστὸν ὑπὲρ τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου εἰς δραχ. 28.85 κατὰ καταναλισκόμενον χιλιόγραμμον ἔναντι τῶν δραχ. 8 85 εἰς ᾧς ἀνήρχετο πρότερον.

Βραδύτερον διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 16)28)5)30 ὁρί-

ζεται διὰ τοῦ λοιποῦ ὁλόκληρος ὁ ἐκ δραχμῶν 5.50 πρόσθετος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρος εἰσάγεται εἰς τὸ Δημόσιον Ταμεῖον ὡς ἔσοδον (διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 18]4]26 προεβλέπετο κατάθεσις μέρους τούτου ἐκ δραχ. 2.50 παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς διὰ τοῦ Ν.Δ. τῆς 30]8]25 συσταθείσης ἐπιτροπῆς). Συγχρόνως προεβλέπετο ἡ διὰ ἀπλοῦ Διατάγματος αὔξησης αὐτοῦ μέχρι δραχμῶν 13.50 ὅπερ καὶ ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1931 διατάγματος.

Ἐν συνεχείᾳ διὰ τοῦ Νόμου 5833 τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1933 (Ἐφ. Κυβερ. 293 5-10-33) ὁ φόρος καταναλώσεως ἐπὶ τῶν καθ' ἅπαν τὸ Κράτος καταναλισκομένων, καπνῶν, σιγαρέττων, πούρων καὶ τουμπεκίου αὐξάνεται κατὰ δραχ. 32 τὸ χλγρμ. (ἄρθρ. 1 παραγρ. 1).

Ἐπίσης ὁ διὰ τοῦ Νόμου 2221 τοῦ ἔτους 1922 (ἄρθρ. 1) ὁριζόμενος φόρος καταναλώσεως ἐπὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένων καπνικῶν προϊόντων αὐξάνεται ἀπὸ δραχ. 40 εἰς δραχ. 50 τὸ χιλγρμ. (ἄρθρ. 1 παρ. 4).

Τέλος διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου (ἄρθρ. 7) ἐπιβάλλεται φόρος ἐκ δραχ. 4 κατὰ χγρμ. ἐφ' ἀπάντων τῶν ἐν τῷ Κράτει οἰασθήποτε προελεύσεως καταναλισκομένων καπνικῶν εἰδῶν. Τοῦ φόρου τούτου δρ. 1.50 συνεισπράττονται μετὰ τοῦ προσθέτου φόρου τῶν δραχ. 13.50 ἀναβιβασομένου τούτου εἰς δραχ. 15 κατὰ χλγρμ. Ἐκ δὲ τῶν ὑπολοίπων δραχ. 2 κατατίθενται παρὰ τῇ Ἀγροτικῇ Τραπεζῇ πρὸς κάλυψιν τῆς ἀξίας τῶν ἐξαγοραζομένων ἐκαστοτε καπνῶν ἐσωτερικῆς καταναλώσεως καὶ λεπτὰ 50 κατατίθενται παρὰ τῇ Τραπεζῇ τῆς Ἑλλάδος πρὸς προικοδότησιν τοῦ Ταμεῖου συνιᾶξεως καὶ Περιθύψεως ὑπαλλήλων (μέχρι μισθοῦ δραχμῶν 3000) ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν βιομηχανίας καπνοῦ (βλέπε σχετικῶς τὴν ὑπ' ἀρ. 336 ἐγκύκλ. Ὑπ. Οἰκονομικῶν) ἢ ὡς ἄνω ὁμως διὰ τοῦ Ν. 5833 εἰσαχθεῖσα νέα φορολογία τῶν δραχ. 4 κατὰ χιλιόγρ. ὀλίγον βραδύτερον διὰ τοῦ Νόμου 5967 κατηργήθη συγχωνευθεῖσα μετὰ τοῦ κυρίου φόρου, ὅστις οὕτω ηὔξηθη κατ' ἴσον ποσόν.

Ὁ κατωτέρω παρατιθέμενος πίναξ ἐμφανίζει χαρακτηριστικῶς τὰς ἀπὸ τοῦ 1923 καὶ ἐντεύθεν μεταβολὰς ἐν τῇ φορολογίᾳ καταναλ. καπνοῦ.

Εἶδος	N. Δ. 20-12-23	Αὔξ. 31-7-25 N.Δ. 11-7-25	Αὔξ. 31-11-25 N.Δ. 24-10-25	Αὔξ. 3-2-26 N.Δ. 3-2-26
Τουμπεκίον	74	74	74	74
Πούρα	128	152	176	196
Καπνὸς καὶ σιγ. β'	100	120	132	152
Σιγαρ. α' ποιότητ.	124	148	172	192
Ντάμες	144	168	192	212
	Αὔξ. 19-4-6 N.Δ. 18-4-6	Αὔξ. 22-5-26 N.Δ. 22-5-26	Αὔξ. 5-10-33 Νόμ. 5833	Αὔξ. 8-1-34 Νομ. 5967
Τουμπεκίον	110	134	166	170
Πούρα	232	278	310	314
Καπνὸς καὶ σιγ. β'	204	252	294	288
Σιγαρ. α' ποιότητ.	228			
Ντάμες	248	292	324	328

Πλήν τῶν ἀνωτέρω ὑφίσταται ὡς εἶδομεν (σελ. 21—25) καὶ ἡ γεωργικὴ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα φορολογία καὶ τῆς ὁποίας τὸ ποσοστὸν ἀνέρχεται ἐνιαίως ἀπὸ τοῦ 1926 εἰς 16 ο)ο πλέον 20 ο)ο δι' ἐξυτηρέτησιν ἀναγκαστικῶν διανεῖων κλπ. Πλήν τῶν ἐμπορευσίμων καὶ ἐπεξεργασμένων καπνῶν τῶν γεωργικῶν συνεταιρισμῶν καὶ ἐνώσεων Μακεδονίας, Θράκης καὶ Παιονιδῶν Μεσολογγίου ἐσοδείας 1930 καὶ προγενεστέρων, ἐφ' ὧν δυνάμει τοῦ νόμου 5833 τῆς 5 10.33 ἐπιβάλλεται φόρος μιᾶς δραχμῆς κατ' ὀκτῶν, ἀπὸ τῆς 8 Ἰουλίου 1933. Ὁ φόρος οὗτος βεβαιοῦται καὶ εἰσπράττεται κατὰ τὴν πώλησιν τοῦ εἰς φύλλα καπνοῦ.

Ὁσαύτως τὸ ἐπὶ τοῦ ἐξαγομένου εἰς φύλλα καπνοῦ εἰσπρατιτόμενον συναλλαγματικὸν παρακράτημα ἐπιβληθὲν δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 5 τοῦ νόμου 5422 καὶ τοῦ διατάγματος τῆς 2ας Μαΐου 1933 εἶναι καὶ τοῦτο ἀναμφισβητήτως φορολογία ἐπιπίπτουσα μάλιστα κατὰ μέγα μέρος ὡς εἶναι εὐνόητον ἐπὶ τοῦ παραγωγοῦ. Τὸ ποσοστὸν τοῦ συναλλαγματικοῦ παρακρατήματος ἀνέρχεται εἰς 15 ο)ο ἀπὸ δὲ τῆς 26 Ἰουνίου 1933 διὰ τὰ ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου καὶ ἐντεῦθεν πωληθέντα παραγωγικὰ καπνὰ εἰς 5 ο)ο. Ἡ ἀξία τοῦ οὕτω παρακρατουμένου ποσοῦ συναλλάγματος καταβάλλεται εἰς τὸν δικαιούχον εἰς δραχμὰς ἐπὶ τῇ βίσει τῆς πρὸ τῆς ἄρσεως τῆς σταθεροποιήσεως ἰσχυοῦσης ἰσοτιμίας. Ὁπωσδήποτε ὑπολογίζοντες εὐρίσκομεν τὴν προσγινομένην ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἐπιβίρουνσιν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ (ἐπὶ τιμῇ συναλλάγματος ἐπὶ Λονδίνου δραχμῶν 600) εἰς 5 625 ο)ο ἐπὶ τῆς ἀξίας πρῶγμι ὅπερ ἐπιδρῶ ἀνασταλτικῶς ἐπὶ τῆς ἐξαγωγικῆς ἱκανότητος τοῦ καπνοῦ, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν ἐκείνην τῶν ἐσόδων αἵτινα πρὸ πολλοῦ ἤδη κατεδίκασεν ἀμετακλίτως δὲ ἡ ἐπιστήμη τῆς Δημοσίας Οἰκονομίας.

Τέλος δέον νὰ ἀναφέρωμεν τὴν ἐπὶ τῶν Καπνεμπορικῶν ἐπιχειρήσεων φορολογίαν. Αὕτη μολονότι συνιστᾷ ἐν τῇ οὐσίᾳ τῆς τὸν ὑφ' ὅλων τῶν ἐπιχειρήσεων καταβαλλόμενον φόρον ἐπιτηδεύματος, ἐν τούτοις δέον νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα τὸ μὲν λόγῳ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οὗτος ἐπιβάλλεται, τὸ δὲ λόγῳ τῆς ἀναμφισβητήτου ἐπιδράσεως, ἣν ἔχει ἐπὶ τῆς διαμορφώσεως τοῦ κόστους τῶν ἐξαγομένων καπνῶν καὶ συνεπῶς τῆς ἐξαγωγικῆς τούτων ἱκανότητος.

Οὕτω ὁ φόρος οὗτος ἐπὶ τῶν Καπνεμπορικῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ παρέκκλινιν ἀπὸ τῶν γενικῶν διατάξεων τοῦ Νόμου 5117]1931 «περὶ φορολογίας ἐπιτηδεύματος», ἐπιβάλλεται συμφώνως πρὸς τὴν παραγρ. 6 τοῦ ἀρθρου 3 αὐτοῦ κατὰ μονάδα βάρους (ὀκτῶ) τοῦ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαχθέντος ἢ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ πωληθέντος καπνοῦ εἰς φύλλα. Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ φόρου γίνεται κατ' ἔτος ὑπὸ ἐπιτροπῆς συγκεκριμένης καὶ συνερχομένης κατὰ τὰ ἀρθρα 19, 20, 21 τοῦ ἰδίου ὡς ἄνω νόμου. Οὗτος κατὰ τὰς χρήσεις 1932—33 καὶ 1933—34 εἶχεν ὡς ἑξῆς:

Α'. Διὰ τὰ ἐξαχθέντα εἰς φύλλα καπνὰ.

1. Διὰ τὸ διαμέρισμα Ἀνατολικῆς Μακεδονίας 34 λεπτὰ κατ' ὀκτῶν.

2. Διὰ τὸ διαμέρισμα Δυτικῆς Θράκης 25 λεπτά κατ' ὁκῶν.
3. Διὰ τὸ διαμέρισμα Δυτικῆς Μακεδονίας, Αἰτωλοακαρνανίας καὶ Ἀχαΐας 22 λεπτά κατ' ὁκῶν.
4. Διὰ τὸ διαμέρισμα Νήσων καὶ Ἀττικοβοιωτίας 19 λεπτά κατ' ὁκῶν.
5. Διὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα 10 λεπτά κατ' ὁκῶν.

Β'. Διὰ τὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ πωλήσεις καπνοῦ: Ἐνιαίως καθ' ἅπαν τὸ Κράτος καὶ λεπτά 10 κατ' ὁκῶν.

1. Ἀπόδοσις τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας.

Ἐξετάζοντες τὴν ἀπόδοσιν τῆς κειμένης ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας κατ' εἶδος φόρου ἔχομεν τὰς ἑξῆς διακυμάνσεις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Οἰκ. Χρ.	Φόρος Καταναλώσεως		Ἐγγειος φόρος ἐπὶ τοῦ καπνοῦ εἰς φύλλα μετὰ τὴν ἀφαίρ. 20% ὑπέρδ. η. Κοιν.	Γ. Σύνολον
	Κύριος φόρος	Πρόσθετος Φόρος		
1927-28	1.255 865 806	— —	240.630.400	— —
1928-29	1.229 277 396	15.864.377	305.806 065	1.550 947.838
1929-30	1.249.561.589	19.387.991	204.847.942	1.473.797.522
1930-31	1.206 285.347	25.522.950	170 492 593	1.402.300.890
1931-32	1.281.583 427(*)	33.334.314	114 250 172	1.429.167 913
1932-33	1.275.463 251	60 272 681	134.100.483	1.469.842.415
1933-34	1.389.446.626	63.582.840		

Συγκρίνοντες τὰς προκύπτουσας σχέσεις ἐκ τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας, κατ' εἶδος, πρὸς τὴν συνολικὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀντιστοίχου κατηγορίας τῶν λοιπῶν φόρων, ὡς καὶ τὴν συνολικὴν ἀπόδοσιν, τῶν πάσης φύσεως φόρων ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, πρὸς τὴν συνολικὴν ἀπόδοσιν πάντων γενικῶς τῶν φόρων τοῦ Κράτους ἔχομεν τὰς ἑξῆς ἀναλογίας.

	ἀναλ. % φόρου καταν. καπνοῦ πρὸς τὸ σύνολ. τῶν ἐμμεσων φόρων (ἔσοδα εἰσπραχθ.)	ἀναλ. % ἐγγ. φορ. καπνοῦ πρὸς τὸ σύνολον φόρων ἀμέσων φόρων (ἔσοδα εἰσπραχθ.)	ἀναλ. % συνολ. ἀποδ. καπνοῦ πρὸς τὸ σύν. τῶν ἐσόδ. τοῦ Κράτους (I κατηγορία)
1928-29	29.5 %	21.4 %	14.8 %
1929-30	29.0 %	16.3 %	14.1 %
1930-31	28.33 %	14.1 %	13.3 %
1931-32	25.34 %	9.0 %	14.8 %
1932-33	30.0 %	10.4 %	16.9 %

(*) Συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπὲρ τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου ποσοστῶν αἰνὰ πρὸ τῆς χρήσεως ταύτης εἰσήγοντο ὑπὸ ἰδίων κεφάλαιον καὶ ἄρθρον.

Ἐξετάζοντες τὴν εἰς ἄλλα Κράτη ὑφισταμένην σχέσηιν μεταξὺ τῶν ἐκ τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ ἐσόδων τοῦ συνόλου τῶν Κρατικῶν ἐσόδων εὐρίσκομεν ἐν Γερμανίᾳ διὰ φορολογικὸν ἔτος 1930—31 7.2 ο|ο ἐν Γαλλίᾳ διὰ τὸ ἔτος 1928—29 6.6 ο|ο, ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 8.8 ο|ο.

Εἰδικώτερον ἀναλύοντες τὰ ἀποτελέσματα τῆς χρῆσ. 1932—33 ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ φόρου καταναλώσεως καπνοῦ πρὸς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ συνόλου τῶν φόρων καταναλώσεως γενικῶς ὡς καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἔγγειου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρου πρὸς τὸ σύνολον βεβαιωθέντων φόρων ἐπὶ τῆς ἔγγειου παραγωγῆς, εὐρίσκομεν τὰς ἐξῆς σχέσεις:

Ἀναλογία ο|ο φόρου καταναλώσεως καπνοῦ πρὸς τὸ σύνολον ἀποδόσεως φόρων καταναλώσεως 82.0 ο|ο. Ἀναλογία ο|ο ἔγγειου φόρου καπνοῦ πρὸς τὸ σύνολον τῶν ἔγγειων φόρων 51.8 ο|ο.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω παρατεθέντων πινάκων καταφαίνεται ἡ δεσπόζουσα καὶ κεφαλαιώδης θέσις ἣν κατέχει ἐν τῇ διαμορφώσει τῆς δημοσιονομικῆς καταστάσεως τῆς χώρας ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογία. Τὸ γεγονός τοῦτο δύναται νὰ δικαιολογήσῃ πλέον ἢ ἐπαρκῶς τὸ ζωηρόν ἐνδιαφέρον τοῦ Κράτους ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπιβαλλομένην ὑποχρέωσιν τούτου ἵνα ρυθμίση σταθερῶς καὶ ἀποφασιστικῶς τὴν θέσιν τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τῆς παραγωγῆς του μέχρι τῆς καταναλώσεώς του εἰς ὅλα τὰ ἐνδιάμεσα στάδια του, χαράσσων μίαν σαφῆ καὶ σταθερῶς διαγεγραμμένην πολιτικὴν.

2. Ἡ ἐκ τοῦ καπνοῦ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἐκ τῆς κειμένης φορολογίας τοῦ καπνοῦ (φόρος καταναλώσεως ἔγγειος φόρος) ἐπιβάρυνσις, ἐν σχέσει πρὸς τὴν συνολικὴν ἐκ τῆς κειμένης φορολογίας κατὰ κεφαλὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, ἐκυμάνθη ὡς ἀκολούθως (*).

	ἐπιβάρ. κατὰ κεφαλ. ἐκ τῆς φορολ. καπνοῦ	ἐπιβάρυνσις κατὰ κε- φαλ. ἐκ τῆς ἐν γένει ἰσχυούσης φορολ.	ἐπιβάρυνσις κατὰ χιλι- όγραμμα καπνοῦ (**)
1929—30	262.1	1.715	292
1930—31	246.2	1.791.2	292
1931—32	228.3	1.598.3	292
1932—33	235.5	1.388.8	292

Ἡ ἀντίστοιχος ἐπιβάρυνσις κατὰ κεφαλὴν εἰς τὰς κυριωτέρας τῶν λοιπῶν χωρῶν ἐκυμάνθη ὡς ἀκολούθως.

(*) Κατὰ τὸν ὑπολογισμόν τῆς κατὰ κεφαλῆς ἐπιβαρύνσεως ἐκ τῆς ἐν γένει ἰσχυούσης φορολογίας ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν μόνον τὰ ὑπὸ τοῦ Κρατικοῦ προϋπολογισμοῦ διαχειριζόμενα ἐσοδα καὶ οὐχὶ τὰ ἐκ τῆς Δημοτικῆς κλπ. νομικῶν προσώπων Δημοσίου Δικαίου φορολογικὰ ἐσοδα ὁπότε ἡ συνολικὴ ἐπιβάρυνσις θὰ ἦτο κατὰ πολὺ μεγαλυτέρα.

(**) Ἡ ἀνωτέρω ἐκ τοῦ φόρου καταναλώσεως κατὰ χ|μον ἐπιβάρυνσις.

Χ ὤ ρ α ι	1928—29		1929—30		1930—31	
	ἐτησίᾳ	ἐπιβάρυν.	ἐτησίᾳ	ἐπιβάρυν.	ἐτησίᾳ	ἐπιβάρυν.
	ἐπιβάρυν. κατὰ κεφ.	κατὰ χ)μα καπνοῦ	ἐπιβάρυν. κατὰ κεφ.	κατὰ χ)μα καπνοῦ	ἐπιβάρυν. κατὰ κεφ.	κατὰ χ)μα καπνοῦ
Γερμανία	275.63	141.68	287.04	145.73	327.52	172.6
Γαλλία	237.17	170.75	248.93	172.41	264.77	180.13
Μ. Βρεταν.	488.70	345.73	518.69	344.26	525.32	343.89

Οὕτω ἡ ἐκ τοῦ καπνοῦ φορολογικὴ κατὰ κεφαλὴν ἐπιβάρυνσις συγκρινομένη τόσον πρὸς τὴν ὁμοίαν φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν εἰς τὰ ξένα Κράτη ὅσον καὶ πρὸς τὴν παρ' ἡμῖν, γενικῶς ἐκ τῆς φορολογίας ἐπιβάρυνσιν, εἶναι ἐξαιρετικῶς μεγάλη. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἐκ τοῦ καπνοῦ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις κατὰ τὸ 1916 ἦτο εἰς μὲν τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα δρχ. 5 κατὰ κεφαλὴν συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀντιτίμου τοῦ παραγ. σιγαροχάρτου εἰς δὲ τὰς Νέας Χώρας δρχ. 3.74 κατὰ κεφαλὴν ἐκτὸς τοῦ ἀντιτίμου τοῦ σιγαροχάρτου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ τοιαύτη ἐναντι τοῦ καπνοῦ φορολογικὴ πολιτικὴ τοῦ Κράτους, εἶχε κατὰ μέγα αὐτῆς μέρος οἰκονομικῶς νόμιμον τὴν αἰτίαν, εἰς τὴν συνεχῶς μειουμένην κτητικὴν δύναμιν τῆς ἐθνικῆς νομισματικῆς μονάδος καὶ τὸ ἐκ τοῦ λόγου τούτου ταχύτατα μεταβαλλόμενον ἐπίπεδον τῶν τιμῶν καὶ τῶν ἐν γένει συνθηκῶν τῆς οἰκονομίας, πρὸς τὰς ὁποίας τὸ Κράτος προσεπάθει συνεχῶς νὰ συγχρονισθῇ δημοσιονομικῶς προσαρμόζων πρὸς ταύτας τὸ ἐπίπεδον τοῦ «πραγματικοῦ φορολογικοῦ βάρους». Οὕτω κατὰ τὸ 1925: μεταβολὴ φορολογ. συντελεστῶν τοῦ καπνοῦ δις, τὸ 1926: μεταβολὴ φορολογ. συντελεστῶν τοῦ καπνοῦ τρις ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους. Ἀπὸ τοῦ 1926 ἀποκατασταθεῖσης ποιᾶς πινος σταθερότητος εἰς τοὺς νομισματικούς καὶ λοιποὺς δρους τῆς οἰκονομίας μας παύει πᾶσα μεταβολὴ τῶν φορολογικῶν συντελεστῶν τοῦ καπνοῦ, οἷτινες παραμένουσι οἱ αὐτοὶ μέχρι τοῦ ν. 5833 τοῦ 1933.

Πλὴν ὅμως τὸ Κράτος ἐν τῇ δημοσιονομικῇ προσπάθειά του ταύτην ὑπερέβη κατὰ πολὺ τὰ ὑπὸ τῶν προκινησῶν νέων συνθηκῶν τῆς οἰκονομίας ὑπαγορευόμενα φορολογικὰ ὅρια.

Τοῦτο καθίσταται πλέον ἐμφανὲς ἐὰν σημειωθῇ ὅτι ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ 1917 ὁ τιμάρριθμος ἀκριβείας τῆς ζωῆς ἠϋξήθη ἐναντι τοῦ 1933 κατὰ 7.3 φορὰς (*) ἡ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογία κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διήρημα ἠϋξήθη κατὰ 33 ὄλας φορὰς δεδομένου ὅτι ἡ κατὰ κίλιν φορολογία καταναλώσεως τῶν σιγαρετῶν προπολεμικῶς ἦτο δρχ. 9.47, ἡ ἰσχύουσα ἤδη

(*) Γενικὸς τιμάρριθμος ἀκριβείας ζωῆς 1917. 256 ἐναντι τοῦ 1933 (Ἀπρίλιος) 1.883.8.

τοιαύτη ἀνέρχεται κατὰ χιλιόγραμμον εἰς δραχμὰς 288 διὰ τὰ χονδρὰ σιγαρέττα καὶ δραχμὰς 328 διὰ τὸ λεπτὸν σιγαρέττον.

Ὑπολογίζοντες τὴν ἐπὶ τοῦ Ἐθνικοῦ εἰσοδήματος ἐπιβάρυνσιν ἐκ τῆς συνολικῆς ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίας (φόρος καταναλώσεως, ἔγγειος φόρος) ἔχομεν διὰ τὰ ἀντίστοιχα ἔτη τὰ ἑξῆς ποσοστά.

1929—30	4.1 ο/ο	1931—32	3.9 ο/ο
1930—31	3.8 ο/ο	1932—33	5 ο/ο

Κατὰ τὸν ὑπολογισμὸν τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως ὡς ἔθνικὸν εἰσόδημα ἐλίβομεν τὸ ὑπὸ τοῦ Ἀνωτατοῦ Οἰκονομικῆς Συμβουλίου (*) ὑπολογιζόμενον διὰ τὰ ἀντίστοιχα ἔτη. Ἐπίσης πρὸς εὗρεσιν τοῦ ποσοστοῦ ἐπιβιρύνσεως ἐκίστης οἰκονομικῆς χρήσεως ἐλίβομεν ὡς βάσιν τὸ ἔθνικὸν εἰσόδημα ὅπερ ἐπραγματοποιήθη τὸ προηγούμενον ταύτης ἔτος δεδομένου ὅτι τὸ πραγματοποιούμενον ἐκίστοτε εἰσόδημα φορολογεῖται κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος.

Συγκρίνοντες ἤδη τὴν ὑφισταμένην ἐπιβάρυνσιν ἐπὶ τοῦ κατὰ κεφαλὴν ἀναλογούντος ἔθνικοῦ εἰσοδήματος ἐν συσχετίσει πρὸς τὰς λοιπὰς χώρας ἔχομεν :

Χώρα	Ἐθν. εἰσόδημα	Ἐπιβάρυν. ἐκ τοῦ καπνοῦ	Τιμ. κόστ. ζωῆς
	κατὰ κάτοικον	ἐπὶ τοῦ κατὰ κεφ. ἔθν. εἰσοδ.	εἰς χρυσόν
Γαλλία	18.261	1.45 %	118
Γερμανία	20.350	1 6 %	147.3
Μ. Βρετανία	32.306	1 62 %	158
Ἑλλάς	5.470	3.9 %	113.1

Τὰ ἐκ τοῦ πίνακος τούτου συμπεράσματα εἶναι σαφέστατα ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταθληπτικὴν πράγματι φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐν Ἑλλάδι οὖσαν ὑπερδιπλασίαν τῆς τῶν ἄλλων χωρῶν καὶ τοῦτο παρὰ τὸ χαμηλώτατον ἐπίπεδον τοῦ ἔθνικοῦ τῆς εἰσοδήματος καὶ τοῦ χαμηλοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν, πρᾶγμα ὅπερ καθιστᾷ ταύτην ἔτι καταθληπτικωτέραν.

Δὲν δύναται τις ὅμως εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο νὰ μὴν παρατηρήσῃ ἐξ ἀπόψεως φορολογικῆς δικαιοσύνης τὸ ἐξαιρετικῶς καὶ κατὰ παράβασιν πάσης παραδεδεγμένης ἀρχῆς τῆς Δημοσιονομικῆς Ἐπιστήμης ἄδικον τοῦ φόρου καταναλώσεως ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ὡς οὗτος ἐφαρμόζεται. Ὁ φορολογικὸς νομοθέτης, παραγνοῶντων, πᾶσαν ἔννοιαν ἀναλογικότητος ἐν τῇ δικαίᾳ κατανομῇ τῶν φορολογικῶν βαρῶν ἐπιβιλλομένης ἄλλως τε καὶ διὰ ρητῆς συνταγματικῆς ἐπιταγῆς (ἄρθρ. 6) πλήττει διὰ τοῦ αὐτοῦ φορολογικοῦ συντελεστοῦ (**) τόσον τὸν καπνὸν τοῦ εἰσόδου καταναλωτοῦ ὅσον καὶ τὸν καπνὸν τοῦ ἀπόρου τοιοῦτου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ποιοικῆς διακρίσεως.

Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἐξαιρετικῶς ὑψηλὰ φορο-

(*) (Βλ. Α.Ο.Σ. φορολ. ἐπιβ. εἰδ. τινῶν πρῶτ. ἀναγ. σελ. 29).

(**) Τὰ αὐτὰ καὶ διὰ τὸν ἔγγειον τοῦ καπνοῦ φόρον.

λογικὰ ποσοστί, καθιστοῦν τόσον ἐπαχθῆ τὴν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φορολογίαν ὥστε ἡ κατανάλωσις τοῦ καπνοῦ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ νὰ βαίνει ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος σταθερῶς μειουμένη μὲ παράλληλον μείωσιν τῆς ἀποδόσεως τῆς ἐπ' αὐτοῦ φορολογίας.

Ἡ μείωσις τῆς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καταναλώσεως καπνοῦ ὀφείλεται βεβαίως κατὰ τι καὶ εἰς τὴν ὑφισταμένην οἰκονομικὴν κρίσιν, ἡ ἐπίδρασις ὅμως ταύτης εἶναι μικρή, δεδομένου ὅτι ἡ μείωσις τῆς καταναλώσεως ἤρχισεν σταθερῶς ἀπὸ τοῦ 1926 καὶ ἐντεῦθεν ὁπότε κρίσις οἰκονομικὴ οὐδὲ μακρόθεν εἶχεν ἀναφανεῖ. Ἦδη ἡ Ἑλλάς χώρα κατ' ἐξοχὴν καπνοπαραγωγὸς ἔφθασεν νὰ ἔχη τὴν μικροτέραν κατὰ κεφαλὴν κατανόλωσιν καπνῶν ἐν συγκρίσει πρὸς ταύτην τῶν ἄλλων χωρῶν οὕτω: ἐν Ἑλλάδι χιλ. 0.689 κατὰ κεφαλὴν, ἐν Γερμανίᾳ χιλ. 1.900, ἐν Γαλλίᾳ χιλ. 1.470 καὶ ἐν Μ. Βρετανίᾳ χιλ. 1.530.

Παρὰ τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι εἰς τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς ἡ Ἑλλάς φαίνεται ὑστεροῦσα κατὰ πολὺ ἀπὸ ἀπόψεως καταναλώσεως κατὰ κεφαλὴν, ἐν τούτοις δεόν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ πραγματικὴ κατανάλωσις ἀνέρχεται εἰς σημαντικῶς ἀνώτερον ἐπίπεδον, τῆς διαφορᾶς διαφευγούσης τὴν φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν διὰ τοῦ διενεργουμένου εὐρυτάτου λαθρεμπορίου καπνοῦ καὶ ὅπερ περὶ τὰς καταβληθείσας μέχρι τοῦδε προσπάθειάς δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐξαλειφθῇ τὸ μὲν λόγῳ τοῦ ἀσυστηματοποιήτου καὶ ἀμεθόδου τῶν καταβαλλομένων πρὸς δίωξιν τούτου προσπαθειῶν, τὸ δὲ λόγῳ τῆς βαρυτάτης φορολογίας ἣν καθιστᾷ ἔτι ἐπαχθευτέραν, ἡ ἐκ τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως αἰσθητοτάτῃ μείωσιν τοῦ εἰσοδήματος τῶν λαϊκῶν καταναλωτικῶν τάξεων. Ἐκτὸς τούτου ἡ ὑφισταμένη κατὰ κεφαλὴν ἐν Ἑλλάδι κατανάλωσις φορολογηθέντος καπνοῦ ἀνέρχεται ἐν τῇ πραγματικότητι εἰς 750 γραμμάρια καὶ οὐχὶ εἰς 680 γραμμάρια ὥς ἐσφαλμένως ὑπολογίζουσι, συμπεριλαμβανόντες κακῶς εἰς τοὺς ὑπολογισμούς των καὶ τὰς 500 χιλ. περίπου καπνοπαραγωγῶν οἵτινες διὰ τοῦ παρεχόμενου αὐτοῖς «παραγ. σιγαροχάρτιον» καταναλίσκουσι καπνὸν ἀφορολόγητον καὶ συνεπῶς δὲν συμμετέχουν τῆς ἐν ταῖς στατιστικαῖς ἀναφερομένης καταναλώσεως καπνοῦ.

Βάσει τῶν δεδομένων τούτων καὶ μὲ βάσιν καταναλώσεως κατὰ κεφαλὴν τοῦλάχιστον 1200 γραμ. ἡ ὅλική ἐν τῇ χώρᾳ κατανάλωσις καπνοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ ποσὸν τῶν 7.200.000 χιλγ. (1200×6 ἑκατ. κατοίκων) ἔναντι 4.500.000 χιλγ. περὶ τὰ ὁποῖα στρέφεται ἤδη ἡ κατανάλωσις ἥτοι θὰ ἠδύναντο νὰ αὐξηθοῦν τὰ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἔσοδα τοῦ Δημοσίου κατὰ τὸν ἀναλογούντα φόρον εἰς τὴν προκύπτουσαν διαφορὰν τῶν 2.700.000 ὥς ἀνωτέρω, ὑπὸ τὴν ρητὴν ὅμως προϋπόθεσιν ὅτι αἱ συνθῆκαι τῆς καπνοβιομηχανίας θὰ ἐρυθμίζοντο κατὰ τρόπον ὥστε νὰ παρέχωνται εἰς τὴν κατανάλωσιν καὶ σιγαρέττα κατωτέρων ποιότητων διὰ τὰς λαϊκὰς τάξεις καὶ ὅτι ὁ φόρος καταναλώσεως τῶν λαϊκῶν τούτων σιγαρέτων θὰ ἦτο ἀνάλογος πρὸς τὴν κατωτέραν ποιότητά των ἀποκαθισταμένης οὕτω ἐν τῇ συγχρόνῳ

εξυπηρετήσει τῶν καλῶς ἐννοουμένων ταμειυτικῶν ἀναγκῶν τοῦ Δημοσίου καὶ στοιχειώδους πινὸς φορολογικῆς δικαιοσύνης.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαφεύγουσαν τὴν φορολογίαν μέσῳ τοῦ λαθρεμπορίου ποσότητα καπνοῦ νομίζομεν ὅτι θὰ ἦτο ὑπερβολὴ νὰ θεωρήσωμεν ὅτι αὕτη ἀνέρχεται εἰς ὁλόκληρον τὴν ποσότητα τῶν 2.700.000 χιλγ. τὴν προκύπτουσαν μεταξὺ τῆς πραγματικῆς καταναλώσεως φορολογουμένου καπνοῦ ἥτοι τῶν 4.5 ἑκατομ. χιλιογράμμων καὶ τῆς δυνατῆς τοιαύτης τῆς προκυπτούσης καθ' ὑπολογισμόν ἥτοι τῶν 7.2 ἑκατομ. χιλιογρ. Τοῦτο δὲ διότι μέρος τῆς ποσότητος ταύτης χάνεται ὀριστικῶς καὶ ὁπωσδήποτε διὰ τὴν φορολογίαν συνεπείᾳ μειώσεως τῆς καταναλώσεως πιεζομένης ὑπὸ τῆς βαρυτάτης φορολογίας καὶ τῶν συνεπειῶν τῆς ὑφισταμένης ὀξείας οἰκονομικῆς κρίσεως.

ΔΙΟΡΘΩΣΙΣ ΣΦΑΛΜΑΤΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ

(Ἡ ὑπ' ἀρ. 2 τελευταία παράγραφος τῆς σελίδος 109 ἀποδοθεῖσα κακῶς ἔχει οὕτω : Συνεπείᾳ τῶν ὑπὸ τοῦ Κράτους ληφθέντων μέτρων πρὸς βελτίωσιν τῆς ποιότητος τοῦ καπνοῦ. Οὕτω διὰ τοῦ νόμου 5166 «περὶ συλλογῆς καπνοῦ» δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ συλλογὴ τῶν πατοφύλλων καὶ κατωχυροῦται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀπαγορευτικῶν διατάξεων τοῦ νόμου 4007 «περὶ συλλογῆς φυλλιζίων ἀναμφισβητήτως ἐπέρχεται μείωσις τῆς ἀποδόσεως τοῦ καπνοῦ. Ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ νόμου 4660 «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς καλλιεργείας τοῦ καπνοῦ. εἰς ἀκατάλληλα ἐδάφη.» ἐπέρχεται μείωσις τῆς μέσης στρεμματικῆς ἀποδόσεως δεδομένου ὅτι γενικῶς αἱ εἰς ξηρότερα ἐδάφη παραγόμεναι καλαὶ ποιότητες καπνοῦ ἔχουσι πάντοτε μικροτέραν στρεμματικὴν ἀπόδοσιν).

(Ἐπίσης ἐν τῇ δευτέρᾳ παραγράφῳ τῆς σελίδος 106 κακῶς ἀπεδόθη ὁ τίτλος τῆς Στατιστικῆς ἐπετηρίδος τοῦ Γερμανικοῦ Κράτους ὅστις ὀρθῶς ἔχει οὕτω : Statistisches Jahrbuch für das Deutsche Reich).

(Ὡσαύτως εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου στίχου τῆς σελ. 149 ἡ παρὰλειψις λέξεως «εἰμὴ» μεταβάλλει τὴν φράσιν κατὰ τρόπον ἀντιστρέφοντα τελείως τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. Ἡ ἀληθὴς ἔννοια τῆς ἐν λόγῳ φράσεως εἶναι ὅτι: ὑγιὲς καπνικὴ πολιτικὴ δέον νὰ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς εἰς ὅσον τὸ δυνατόν πλείονας χώρας κατανομῆς τοῦ συνόλου τῶν εἰς φύλλα καπνοῦ ἐξαγωγῶν μας).

Ἐτέρων πινῶν τυπογραφικῶν λαθῶν τὴν διόρθωσιν παραλείπομεν ὥς ἐπουσιώδη.